

I. STALIN

OPERE

9

Proletari din toate țările, uniți-vă !

INSTITUTUL MARX — ENGELS — LENIN
de pe lângă C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.

I. V. STALIN

OPERE

EDITURA PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN
1951

ORIGINALUL IN LIMBA RUSĂ
A FOST TIPĂRIT ÎN URMA HOTĂRÎRII
COMITETULUI CENTRAL AL
PARTIDULUI COMUNIST (BOLȘEVIC)
AL UNIUNII SOVIETICE

I. V. STALIN

VOL.

9

DECEMBRIE 1926 - IULIE 1927

Traducerea în limba română apare în urma hotărîrii C.C. al P.M.R.
Ea a fost întocmită sub îngrijirea unei comisii a C.C. al P.M.R.

P R E F A Ț Ă

Volumul al nouălea al Operelor lui I. V. Stalin cuprinde lucrările scrise între Decembrie 1926 și Iulie 1927.

În această perioadă muncitorii și țăranii din U.R.S.S., sub conducerea Partidului Bolșevic, pe baza hotărîrilor Congresului al XIV-lea și Conferinței a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., au continuat lupta pentru industrializarea socialistă a țării.

Întărirea economiei socialiste a U.R.S.S. a provocat o pronunțată înăsprire a luptei statelor imperia-
liste împotriva Uniunii Sovietice și a luptei elemen-
telor capitaliste împotriva elementelor socialiste înă-
untrul țării.

Împotriva Puterii Sovietice „se creează un fel de front unic dela Chamberlain până la Troțchi”.

În raportul „Încă odată despre devierea social-
democrată din partidul nostru”, prezentat la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internațio-
nalei Comuniste, în cuvântul de încheiere la acest
raport, în cuvântările rostite la Conferința a XV-a
a organizației de partid din gubernia Moscova și la
adunarea muncitorilor dela atelierele de cale ferată
„Stalin”, în articolul „Insemnări pe marginea unor
teme de actualitate” și în alte lucrări, I. V. Stalin
apără și dezvoltă învățătura marxist-leninistă despre
partid ca principala forță îndrumătoare și conducă-
toare a Statului Sovietic, demască „teoriile” leaderilor
blocului troțchisto-zinovievist, ostile cauzei clasei mun-

citoare și Partidului Bolșevic, și activitatea de subminare dusă de aceștia în P.C. (b) al U.R.S.S. și în Internaționala Comunistă.

În aceste lucrări ale lui I. V. Stalin se dezvoltă problemele legate de teoria și practica industrializării socialiste, de construirea socialismului în U.R.S.S.; se subliniază unitatea și indivizibilitatea sarcinilor naționale și internaționale ale revoluției socialiste; se fixează linia partidului în politica externă în condițiile primejdiei crescânde a unei noi agresiuni militare împotriva U.R.S.S. și se trasează sarcinile legate de întărirea capacității de apărare a Uniunii Sovietice.

În lucrările „Despre cele trei lozinci fundamentale ale partidului în problema țărănească”, „În jurul problemei guvernului muncitoresc-țărănesc”, „Despre lozinca dictaturii proletariatului și a țăranimii sărace în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie”, se dezvoltă învățătura lui Lenin despre alianța dintre clasa muncitoare și țăranime, despre rolul conducător al proletariatului în această alianță și se arată esența de clasă a Statului Sovietic și a Guvernului Sovietic.

Un loc important în volumul al nouălea îl ocupă lucrările consacrate analizei forțelor motrice și perspectivelor dezvoltării mișcării revoluționar-democratice și antiimperialiste a poporului chinez din anii 1925—1927. Din acestea fac parte: „Problemele revoluției chineze”, „Convorbire cu studenții Universității «Sun Iat-sen»”, „Revoluția din China și sarcinile Internaționalei Comuniste” și altele.

În volumul de față se publică pentru întâia oară scrisorile lui I. V. Stalin către Xenofontov, Zaițev, Șinchevici, Ciugunov, către Tvetcov și Alâpov și către Pocrovski.

*Institutul Marx-Engels-Lenin
de pe lângă*

C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.

DECEMBRIE 1926 – IULIE 1927

PLENARA A VII-A LĂRGITĂ A COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ¹

22 Noembrie — 16 Decembrie 1926

„Pravda” nr. 285, 286, 294, 295 și 296
din 9, 10, 19, 21 și 22 Decembrie 1926

INCĂ ODATĂ DESPRE DEVIEREA SOCIAL- DEMOCRATĂ DIN PARTIDUL NOSTRU

Raport făcut la 7 Decembrie

I

OBSERVAȚII PREALABILE

Tovarășii! Înainte de a trece la fondul chestiunii, dați-mi voie să fac câteva observații prealabile.

1. Contradicțiile din dezvoltarea internă a partidului

Prima chestiune este chestiunea luptei dinăuntru partidului, luptă care nu datează de azi, de ieri și care nu încetează.

Dacă luăm istoria partidului nostru din momentul în care acesta a luat naștere, în 1903, sub forma unui grup de bolșevici, și urmărim etapele ei ulterioare până în zilele noastre, putem spune fără exagerare că istoria partidului nostru este istoria luptei contradicțiilor din sânul acestui partid, istoria lichidării acestor contradicții și a întăririi treptate a partidului nostru pe baza lichidării acestor contradicții. S'ar putea crede că Rușii sunt prea bătaioși, că le place să tot discute, că creează divergențe, și că de aceea dezvoltarea partidului se face la ei prin lichidarea contradicțiilor din sânul partidului. Nu este adevărat,

tovarăși. Nu e vorba de spirit bătaios. E vorba de existența unor divergențe principiale, care se ivesc în cursul desvoltării partidului, în cursul luptei de clasă a proletariatului. E vorba de faptul că contradicțiile nu pot fi lichidate decât prin lupta pentru unele principii ori altele, pentru unele țeluri ale luptei ori altele, pentru unele metode de luptă care duc la țel ori altele. Se pot admite și trebuie admise orice fel de acorduri în sânul partidului cu cei care gândesc altfel în probleme de politică curentă, în probleme cu caracter pur practic. Dar dacă aceste probleme sunt legate de divergențe de ordin principal, atunci niciun acord, nicio linie „de mijloc“ nu poate să salveze situația. Nu există și nu poate exista o linie „de mijloc“ în problemele cu caracter principal. La baza activității partidului trebuie să fie puse ori unele principii, ori altele. În problemele principiale linia „de mijloc“ înseamnă o „linie“ care seamănă confuzie în minți, o „linie“ care cocoloșește divergențele, o „linie“ care duce la degenerarea partidului din punct de vedere ideologic, o „linie“ care duce la pieirea partidului din punct de vedere ideologic.

Cum trăiesc și se desvoltă astăzi partidele social-democrate din Occident? Există oare acolo divergențe înăuntrul partidelor, divergențe principiale? Desigur că există. Desvăluie ele oare aceste divergențe și caută să le lichideze cinstit și deschis în văzul masei membrilor de partid? Nu. Desigur că nu! Practica social-democrației constă în a disimula, în a ascunde aceste contradicții și divergențe. Practica social-democrației constă în a transforma conferințele și congresele ei într-o simplă mascaradă, într-o exhi-

biție care să dea impresia că totul e în ordine, ascunzând și cocoloșind cu grijă divergențele lăuntrice. Dar din toate acestea nu poate rezulta decât confuzie în minți și sărăcirea partidului din punct de vedere ideologic. Aceasta este una din cauzele decăderii social-democrației vest-europene, cândva revoluționară, iar astăzi reformistă.

Noi însă nu putem să trăim și să ne dezvoltăm astfel, tovarăși. Politica liniei principiale „de mijloc” nu este politica noastră. Politica liniei principiale „de mijloc” este politica partidelor care se veștejesc și degenerază. O asemenea politică nu poate să nu ducă la transformarea partidului într’un aparat birocratic sterp, care se învâртеște în loc și este rupt de masele muncitoare. Calea aceasta nu este calea noastră.

Intreg trecutul partidului nostru confirmă teza că istoria partidului nostru este istoria lichidării contradicțiilor dinăuntrul partidului și a necontenitei întăriri a rândurilor partidului nostru pe baza lichidării acestor contradicții.

Să luăm prima perioadă, perioada „Iscrei”, sau perioada Congresului al II-lea al partidului nostru, când pentru întâia oară s’au ivit divergențe în sânul partidului nostru între bolșevici și menșevici și când vârfurile partidului nostru s’au scindat, în cele din urmă, în două părți: cea bolșevică (Lenin) și cea menșevică (Plehanov, Axelrod, Martov, Zasulici, Potriosoșov). Lenin era pe atunci singur. Dacă ați ști ce zarvă și ce tărăboi s’a făcut atunci pe tema „oamenilor de neînlocuit” care l-au părăsit pe Lenin! Inșă practica luptei și istoria partidului au arătat că acest desacord a avut o bază principială, că acest desacord

a fost o etapă necesară pentru nașterea și dezvoltarea unui partid cu adevărat revoluționar și cu adevărat marxist. Practica luptei a arătat atunci, în primul rând, că ceea ce importă nu e cantitatea, ci calitatea, și, în al doilea rând, că ceea ce importă nu e să existe o unitate formală, ci ca unitatea să aibă o bază principială. Istoria a arătat că Lenin a avut dreptate, iar „oamenii de neînlocuit“ n'au avut dreptate. Istoria a arătat că fără lichidarea acestor divergențe dintre Lenin și „oamenii de neînlocuit“ noi nu am fi avut un partid cu adevărat revoluționar.

Să luăm perioada următoare, perioada ajunului revoluției din 1905, când bolșevicii și menșevicii stăteau față în față încă în sânul aceluiaș partid ca două tabere cu două platforme complet deosebite, când bolșevicii se aflau în pragul unei sciziuni formale a partidului și când, pentru a apăra linia revoluției noastre, au fost nevoiți să convoace un congres separat al lor (Congresul al III-lea). Datorită cărui fapt a învins atunci fracțiunea bolșevică a partidului, datorită cărui fapt și-a câștigat ea simpatia majorității partidului? Datorită faptului că nu a cocoloșit divergențele principiale și a luptat pentru lichidarea acestor divergențe pe calea izolării menșevicilor.

Aș putea să mă refer, mai departe, la al treilea stadiu al dezvoltării partidului nostru, la perioada de după înfrângerea revoluției din 1905, la perioada 1907, când o parte din bolșevici, așa numiții „otzoviști“, în frunte cu Bogdanov, au părăsit bolșevismul. Aceasta a fost o perioadă critică în viața partidului nostru. A fost perioada când o serie întreagă de bolșevici din vechea gardă l-au părăsit pe Lenin și par-

tidul lui. Menșevicii au făcut atunci mare zarvă, vorbind de pieirea bolșevicilor. Dar bolșevismul n'a pierit, și practica luptei duse cam vreun an și jumătate a arătat că Lenin și partidul lui aveau dreptate atunci când luptau pentru lichidarea contradicțiilor din rândurile bolșevicilor. Aceste contradicții au fost lichidate nu prin cocoloșirea lor, ci prin desvăluirea lor și printr'o luptă dusă pentru binele și în folosul partidului nostru.

Aș putea să mă refer, apoi, la a patra perioadă a istoriei partidului nostru, la perioada 1911—1912, când bolșevicii au refăcut partidul, care fusese aproape distrus de reacțiunea țaristă, și au izgonit pe lichidatori. Și atunci, ca și în perioadele precedente, bolșevicii au urmat calea refacerii și întăririi partidului nu prin cocoloșirea divergențelor principiale dintre ei și lichidatori, ci prin desvăluirea și înlăturarea lor.

Aș putea să mă refer, mai departe, la al cincilea stadiu al dezvoltării partidului nostru, la perioada dinaintea Revoluției din Octombrie 1917, când o parte din bolșevici, în frunte cu anumiți lideri ai Partidului Bolșevic, au șovăit și s'au pronunțat împotriva insurecției din Octombrie, socotind-o o aventură. Se știe că și această contradicție a fost lichidată de bolșevici nu prin cocoloșirea divergențelor, ci printr'o luptă deschisă pentru Revoluția din Octombrie. Practica luptei a arătat că, dacă n'am fi lichidat aceste divergențe, am fi putut pune Revoluția din Octombrie într'o situație critică.

Aș putea să mă refer, în sfârșit, la perioadele ulterioare ale desfășurării luptei dinăuntrul partidului nostru, la perioada păcii dela Brest, la perioada 1921

(discuția asupra sindicatelor) și la celelalte perioade, pe care le cunoașteți și asupra cărora nu voi insista aici. Se știe că în toate aceste perioade, ca și în trecut, partidul nostru a crescut și s'a întărit prin lichidarea contradicțiilor dinăuntru său.

Ce rezultă de aici?

Rezultă că P.C.(b) al U.R.S.S. a crescut și s'a întărit prin lichidarea contradicțiilor dinăuntru partidului.

Rezultă că lichidarea prin luptă a contradicțiilor dinăuntru partidului este o lege de dezvoltare a partidului nostru.

S'ar putea obiecta că aceasta e o lege pentru P.C.(b) al U.R.S.S., dar nu și pentru celelalte partide proletare. Este inexact. Această lege e o lege de dezvoltare a tuturor partidelor ceva mai mari, indiferent dacă este vorba de partidul proletar al U.R.S.S. sau de partidele proletare din Occident. Dacă într'un partid mic dintr'o țară mică se pot cocoloși într'un fel sau altul divergențele, acoperindu-le cu autoritatea uneia sau mai multor persoane, într'un partid mare dintr'o țară mare dezvoltarea prin lichidarea contradicțiilor este un element necesar al creșterii și întăririi partidului. Așa stăteau lucrurile în trecut. Așa stau lucrurile astăzi.

Aș vrea să invoc aici autoritatea lui Engels, care timp de mai multe decenii a condus împreună cu Marx partidele proletare din Occident. E vorba de al nouă-lea deceniu al secolului trecut, când în Germania domnea legea excepțională împotriva socialiștilor², când Marx și Engels se aflau în emigrație la Londra, iar activitatea social-democrației germane era îndrumată

de fapt de „Social-Democratul“³, organul ilegal din străinătate al social-democrației germane. Bernstein era pe atunci un marxist revoluționar (nu trecuse încă în tabăra reformiștilor), și Engels întreținea o vie corespondență cu el cu privire la problemele cele mai actuale ale politicii social-democrației germane. Iată ce-i scria el atunci lui Bernstein (1882):

„Se vede că orice partid muncitoresc dintr'o țară mare se poate desvolta numai printr'o luptă lăuntrică, în deplină conformitate cu legile dezvoltării dialectice în general. Partidul german a devenit cccace este, în lupta dintre cisenachieni și lassallieni, în care până și bătaia a jucat un rol însemnat. Unificarea a devenit posibilă abia după ce banda de nemernici, formată în mod special de Lassalle pentru a-i servi ca instrument, s'a uzat pe deplin, dar chiar și atunci ai noștri prea s'au pripit cu această unificare. În Franța, deasemenea, unificarea nu va redeveni posibilă până când nu se vor fi uzat oamenii care, deși au renunțat la teoria bacuninistă, continuă totuși să folosească mijloacele bacuniniste de luptă și vor în acelaș timp să sacrifice caracterul de clasă al mișcării scopurilor lor speciale. A propovădui în asemenea împrejurări unificarea, ar fi o curată prostie. Predicile morale nu vor folosi împotriva bolilor infantile, care în împrejurările de astăzi sunt inevitabile“ (vezi „Arhiva K. Marx și F. Engels“, cartea I-a, pag. 324—325⁴).

Fiindcă, spune Engels în altă parte (1885):

„Contradicțiile nu pot fi niciodată cocoloșite multă vreme; ele se rezolvă prin luptă“ (ibid., pag. 371).

Iată prin ce trebuie explicată, în primul rând, existența contradicțiilor dinăuntru partidului nostru și dezvoltarea partidului nostru prin lichidarea acestor contradicții pe calea luptei.

2. Izvoarele contradicțiilor dinăuntru partidului

Dar care este origina acestor contradicții și divergențe, care este izvorul lor?

Cred că izvoarele contradicțiilor dinăuntru partidelor proletare se află în două împrejurări.

Care sunt aceste împrejurări?

În primul rând, presiunea burgheziei și a ideologiei burgheze asupra proletariatului și a partidului lui în condițiile luptei de clasă, — presiune la care deseori cedează păturile mai puțin statornice ale proletariatului, deci și păturile mai puțin statornice ale partidului proletar. Nu se poate considera proletariatul ca fiind cu totul izolat de societate, ca aflându-se înafara societății. Proletariatul este o parte a societății, legată prin numeroase fire de feluritele ei pături. Partidul este însă o parte a proletariatului. Deaceia nici partidul nu poate fi liber de legături cu feluritele pături ale societății burgheze și de influența acestora. Presiunea burgheziei și a ideologiei burgheze asupra proletariatului și partidului său se manifestă prin faptul că ideile, moravurile, obiceiurile și stările de spirit burgheze pătrund deseori în sânul proletariatului și al partidului său prin intermediul anumitor pături ale proletariatului, legate într'un fel sau altul de societatea burgheză.

În al doilea rând, caracterul eterogen al clasei muncitoare, existența a diferite pături în sânul clasei muncitoare. Cred că proletariatul, ca clasă, ar putea fi împărțit în trei pături.

Prima pătură o formează principala massă a proletariatului, nucleul lui, partea lui constantă, acea

massă a proletarilor „pur sânge“ care a rupt demult legăturile cu clasa capitaliştilor. Această pătură a proletariatului este reazimul cel mai sigur al marxismului.

A doua pătură o formează cei proveniţi de curând din clasele neproletare, din ţărănime, din rândurile micii bûrghezii, din rândurile intelectualilor. Ei provin din alte clase, sunt intraţi abia de curând în rândurile proletariatului, aducând în clasa muncitoare deprinderile, obiceiurile, oscilaţiile, şovăelile lor. Această pătură oferă terenul cel mai favorabil pentru tot felul de grupări anarhiste, semianarhiste şi „ultrastângiste“.

În sfârşit, a treia pătură o formează aristocraţia muncitorească, vârful clasei muncitoare, partea proletariatului cea mai asigurată din punct de vedere material, cu tendinţa ei spre compromisuri cu burghazia, cu înclinarea ei predominantă de a se adapta puternicilor zilei, cu năzuinţa ei de „a ajunge în rând cu oamenii“. Această pătură oferă terenul cel mai favorabil pentru reformişti şi oportunişti făţişi.

Cu toată deosebirea aparentă dintre ele, aceste ultime două pături ale clasei muncitoare alcătuiesc un mediu mai mult sau mai puţin omogen care alimentează oportunismul în genere. oportunismul făţiş, în măsura în care încep să predominie tendinţele aristocraţiei muncitoreşti şi oportunismul acoperit cu fraze „de stânga“, în măsura în care încep să predominie tendinţele păturilor semi-mic-burgheze ale clasei muncitoare, care n'au rupt încă definitiv cu mediul mic-burghez. Faptul că tendinţele „ultrastângiste“ coincid totdeauna cu tendinţa de oportunism

fățiș, acest fapt nu este deloc surprinzător. Lenin a spus în repetate rânduri că opoziția „ultrastângistă” este cealaltă față a opoziției oportuniste fățișe, menșevice, de dreapta. Și este absolut exact. Dacă „ultrastângistul” este pentru revoluție numai pentru că se așteaptă ca revoluția să învingă chiar mâine, e limpede că el trebuie să cadă în disperare și să înceteze a mai crede în revoluție dacă se întâmplă ca revoluția să întârzie, dacă revoluția nu învinge chiar mâine.

Firește că la fiecare cotitură survenită în desfășurarea luptei de clasă, la fiecare ascuțire a luptei și la fiecare accentuare a greutăților, deosebirile dintre vederile, deprinderile și tendințele diferitelor păături ale proletariatului trebuie să se manifeste în mod inevitabil sub forma anumitor divergențe în sânul partidului, iar presiunea burgheziei și a ideologiei ei trebuie să ascuță în mod inevitabil aceste divergențe, făcându-le să răbufnească sub forma unei lupte înăuntrul partidului proletar.

Acestea sunt izvoarele contradicțiilor și divergențelor dinăuntrul partidului.

Pot fi oare ocolite aceste contradicții și divergențe? Nu, nu pot fi ocolite. A crede că aceste contradicții pot fi ocolite înseamnă a te înșela pe tine însuși. Engels a avut dreptate când a spus că nu se pot cocoloși multă vreme contradicțiile dinăuntrul partidului, că aceste contradicții se rezolvă prin luptă.

Aceasta nu înseamnă că partidul trebuie transformat într'un club de discuții. Dimpotrivă, partidul proletar este și trebuie să rămână o organizație de luptă a proletariatului. Vreau să spun doar că nu poți ignora divergențele dinăuntrul partidului, că nu poți închide

ochii asupra lor, dacă aceste divergențe au un caracter principal. Vreau să spun doar că numai prin lupta pentru o linie marxistă principală va putea fi ferit partidul proletar de presiunea și influența burgheziei. Vreau să spun doar că numai prin lichidarea contradicțiilor dinăuntru partidului se va putea obține însă-nătoșirea și consolidarea partidului.

II

PARTICULARITĂȚILE OPOZIȚIEI DIN P. C. (b) AL U.R.S.S.

Dați-mi voie să trec acum dela aceste observații prealabile la chestiunea opoziției din P.C.(b) al U.R.S.S.

Mai întâi aș vrea să relev unele particularități ale opoziției dinăuntru partidului nostru. Am în vedere particularitățile ei exterioare, particularitățile care sar în ochi, fără să mă ocup deocamdată de fondul divergențelor. Cred că aceste particularități ar putea fi reduse la trei particularități principale. În primul rând, opoziția din P.C.(b) al U.R.S.S. este o opoziție **unită**, și nu o „simplă“ opoziție oarecare. În al doilea rând, opoziția caută să-și mascheze oportunismul cu o frazeologie „de stânga“, făcând paradă de lozinci „revoluționare“. În al treilea rând, din cauza amorfismului său principal, opoziția se plânge mereu că nu e înțeleasă, că leaderii opoziției formează în fond o fracțiune de „neînțeleși“. (I l a r i t a t e.)

Să începem cu prima particularitate. Cum se explică faptul că opoziția acționează la noi ca o opoziție **unită**, ca un bloc al absolut tuturor curenților care au fost condamnate mai înainte de partid, și că

nu acționează într-o doară, „pur și simplu“, ci în frunție cu troțchismul?

Aceasta se explică prin următoarele împrejurări.

În primul rând, prin aceea că toate curențele care s'au unit într'un bloc — și troțchiștii, și „noua opoziție“, și rămășițele „centralismului democratic“⁵, și rămășițele „opoziției muncitorești“⁶, — că toate aceste curențe sunt curențe mai mult sau mai puțin oportuniste, care fie că au luptat împotriva leninismului dela începutul apariției lor, fie că au pornit lupta împotriva lui în ultimul timp. Fără îndoială că această trăsătură comună trebuia să înlesnească unirea lor într'un bloc în vederea luptei împotriva partidului.

În al doilea rând, prin caracterul de cotitură pe care îl are perioada prin care trecem, prin faptul că această perioadă de cotitură a pus din nou cu toată ascuțimea problemele fundamentale ale revoluției noastre; și dat fiind că toate aceste curențe au fost și continuă să fie în desacord cu partidul nostru asupra unora sau altora din problemele revoluției, firește că caracterul totalizator pe care-l are actuala perioadă, prin aceea că face bilanțul divergențelor noastre, trebuia să împingă toate aceste curențe într'un singur bloc, un bloc îndreptat împotriva liniei fundamentale a partidului nostru. Fără îndoială că această împrejurare nu putea să nu înlesnească unirea diferitelor curențe opoziționiste într'un lagăr comun.

În al treilea rând, prin împrejurarea că marea forță și coeziune a partidului nostru, pe de o parte, iar pe de altă parte slăbiciunea și izolarea de masse a tuturor curențelor opoziționiste, fără excepție, nu puteau să nu facă ca lupta răzlețită a acestor curențe

împotriva partidului să fie vădit lipsită de orice șansă de reușită, din care cauză curente opoziționiste trebuiau în mod inevitabil să ia calea unirii forțelor lor, pentru ca prin unirea diferitelor grupări să compenseze slăbiciunea lor și să sporească astfel, măcar în aparență, șansele opoziției.

Dar cum se explică faptul că tocmai troțchismul apare în fruntea blocului opoziționist ?

Aceasta se explică, în primul rând, prin aceea că, dintre toate curente opoziționiste existente, troțchismul este cel mai desăvârșit curent oportunist din partidul nostru (Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste a calificat pe bună dreptate troțchismul drept o deviere mic-burgheză ?).

În al doilea rând, prin aceea că niciunul dintre curente opoziționiste din partidul nostru nu se pricepe să-și mascheze oportunismul cu atâta abilitate și măiestrie sub o frazeologie „de stânga“ și revoluționară, ca troțchismul. (I l a r i t a t e.)

Nu este întâia oară când în istoria partidului nostru troțchismul apare în fruntea curentelor opoziționiste împotriva partidului nostru. Aș vrea să mă refer la cunoscutul precedent din istoria partidului nostru din anii 1910—1914, când a fost format un bloc al curentelor antipartinice opoziționiste în frunte cu Troțchi, — așa numitul bloc din August. Aș vrea să mă refer la acest precedent întrucât el constituie oarecum un prototip al blocului opoziționist de astăzi. Troțchi a unit atunci împotriva partidului pe lichidatori (Potrioso, Martov etc.), pe otzoviști („vperiodiști“) și propria sa grupare. Iar acum el a încercat să unească într'un bloc opoziționist „opoziția

muncitorească“, „noua opoziție“ și propria sa grupare.

E știut că Lenin a luptat atunci timp de trei ani împotriva blocului din August. Iată ce a scris atunci Lenin despre blocul din August în preajma constituirii acestuia :

„Deaceia noi declarăm în numele întregului partid că Troțchi duce o politică antipartinică; — că el destramă legalitatea de partid, că pășește pe calea aventurii și a sciziunii... Troțchi trece sub tăcere acest adevăr incontestabil, din cauză că pentru scopurile reale ale politicii sale adevărul este insuportabil. Iar scopurile ei reale apar tot mai limpede și devin evidente chiar și pentru membrii de partid mai puțin clarvăzători. Aceste scopuri reale înseamnă un bloc antipartinic al Potrișovilor și vperiodiștilor, bloc pe care Troțchi îl susține și-l organizează... Blocul acesta va susține, desigur, «fondul» lui Troțchi și conferința antipartinică convocată de el, deoarece și domni Potrișov și vperiodiștii vor căpăta aici ceea ce le trebuie : libertatea fracțiunilor lor, consacrarea acestora, mascarea activității lor, apărarea avocălcască a acestora în fața muncitorilor.

Și tocmai din punctul de vedere al «bazelor principiale», noi nu putem să nu considerăm acest bloc drept o aventură în sensul cel mai strict al cuvântului. Să spună că vede în Potrișov, în otzoviști adevărați marxiști, adevărați apărători ai principiilor social-democratismului, Troțchi nu îndrăznește. Esența poziției aventurierului rezidă tocmai în faptul că el trebuie să se eschiveze mereu... Blocul lui Troțchi cu Potrișov și vperiodiștii este o aventură tocmai din punctul de vedere al «bazelor principiale». Nu mai puțin adevărat este acest lucru din punctul de vedere al sarcinilor politice ale partidului... Experiența anului scurs de la plenară a arătat în fapt că tocmai gruparea lui Potrișov, tocmai fracțiunea vperiodiștilor întruchipează această influență burgheză asupra proletariatului... În sfârșit, în al treilea rând, politica lui Troțchi este o aventură și din punct de vedere organizatoric, întrucât, după cum am mai arătat, ea destramă legalitatea de partid și, organizând o conferință în numele unei grupări din

străinătate (sau în numele blocului a două fracțiuni antipartinice, golosoviștii și vperiodiștii), pășcște de-a-dreptul pe calea sciziunii" (vezi vol. XV, pag. 65, 67—70).

Iată părerea lui Lenin despre primul bloc al curentelor antipartinice în frunte cu Troțchi.

Acelaș lucru trebuie spus în linii generale, dar și mai categoric, despre blocul de astăzi al curentelor antipartinice, deasemenea cu Troțchi în frunte.

Acestea sunt cauzele pentru care opoziția noastră acționează acum ca o opoziție unită, și acționează nu „pur și simplu“, ci în frunte cu troțchismul.

Așa stau lucrurile în ceea ce privește prima particularitate a opoziției.

Să trecem la a doua particularitate. Am mai spus că a doua particularitate a opoziției constă în pronunțata ei tendință de a-și camufla acțiunea oportunistă sub o frazeologie „de stânga“, „revoluționară“. Cred că nu este cazul să insist aici asupra faptelor care dovedesc desacordul constant dintre vorbele „revoluționare“ și faptele oportuniste din practica opoziției noastre. E destul să arunci o privire, de pildă, asupra tezelor despre opoziție adoptate de Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S.⁸, pentru a înțelege mecanismul acestei camuflări. Aș vrea numai să dau câteva exemple din istoria partidului nostru, care arată că în perioada de după cucerirea puterii toate curentele opoziționiste din partidul nostru au căutat să-și camufleze acțiunile lor nerevoluționare printr'o frazeologie „revoluționară“, criticând invariabil de pe o poziție „de stânga“ partidul și politica lui.

Să luăm, de pildă, pe comuniștii „de stânga“, care s'au ridicat împotriva partidului în perioada păcii de-

la Brest (1918). Se știe că ei au criticat partidul de pe o poziție „de stânga“, ridicându-se împotriva păcii dela Brest și calificând politica partidului drept o politică oportunistă, neproletară, conciliatoare față de imperialiști. În realitate însă s'a văzut că, ridicându-se împotriva păcii dela Brest, comuniștii „de stânga“ împiedicau partidul să obțină „un răgaz“ pentru organizarea și întărirea Puterii Sovietice, ajutau pe socialiștii-revoluționari și pe menșevici, care erau atunci împotriva păcii dela Brest și înlesneau acțiunea imperialismului ce căuta să înăbușe în germene Puterea Sovietică.

Să luăm „opoziția muncitorească“ (1921). Este știut că și aceasta a criticat partidul de pe o poziție „de stânga“, „combătând“ în toate chipurile politica n.e.p.-ului, „făcând“ „praf și pulbere“ din teza lui Lenin care spune că refacerea industriei trebuie începută cu dezvoltarea agriculturii ce creează bazele de materii prime și alimente pentru industrie, „spulberând“ aceasă teză a lui Lenin sub cuvânt că ar însemna o uitare a intereselor proletariatului și o deviere țărănească. În realitate însă s'a văzut că fără politica n.e.p.-ului, fără dezvoltarea agriculturii, care creează baze de materii prime și alimente pentru industrie, n'am fi avut niciun fel de industrie, iar proletariatul ar fi rămas într'o stare de declasare. În afară de aceasta, se știe în ce direcție a început să evolueze, după toate acestea, „opoziția muncitorească“, — spre dreapta ori spre stânga.

Să luăm, în sfârșit, troțchismul, care critică de câțiva ani partidul nostru de pe o poziție „de stânga“, fiind totodată, după definiția justă a Congresului al

V-lea al Internaționalei Comuniste, o deviere mic-burgheză. Ce poate fi comun între o deviere mic-burgheză și revoluționarismul adevărat? Nu este oare clar că frazeologia „revoluționară” nu este aici decât un paravan menit să ascundă o deviere mic-burgheză?

Nu mai vorbesc de „noua opoziție”, ale cărei ră-țoieli „stângiste” sunt menite să ascundă faptul că e prizoniera troțchismului.

Ce arată toate aceste fapte?

Ele arată că camuflarea „stângistă” a oportunismului este una din trăsăturile cele mai caracteristice ale tuturor curentelor opoziționiste, fără excepție, din partidul nostru în perioada de după cucerirea puterii.

Cum se explică acest fenomen?

El se explică prin revoluționarismul proletariatului din U.R.S.S., prin puternicele tradiții revoluționare care sălășluiesc în proletariatul nostru. El se explică prin ura fățișă a muncitorilor din U.R.S.S. față de elementele antirevoluționare, față de elementele oportuniste. El se explică prin faptul că muncitorii noștri pur și simplu nu ar asculta pe un oportunist fățiș și că, prin urmare, camuflarea „revoluționară” este momeala care trebuie să atragă, măcar în mod superficial, atenția muncitorilor și să le insufle încredere în opoziție. Muncitorii noștri nu pot înțelege, de pildă, cum se face că muncitorii englezi nu s’au gândit până acum să înnece pe trădătorii de teapa lui Thomas, să-i arunce în fântână. (Il a r i t a t e.) Oricine cunoaște pe muncitorii noștri va înțelege lesne că unor asemenea oameni și asemenea oportuniști ca

Thomas muncitorii sovietici le-ar face pur și simplu viața imposibilă. Or, este știut că muncitorii englezi nu numai că n'au de gând să-i înnece pe alde Thomas, dar îi și re aleg în Consiliul general⁹, și nu-i re aleg pur și simplu, ci le mai fac și manifestații. E clar că asemenea muncitori n'au nevoie de o camuflare revoluționară a oportunismului, deoarece și așa sunt gata să primească în mijlocul lor pe oportuniști.

Prin ce se explică însă acest fenomen? El se explică prin lipsa unor tradiții revoluționare la muncitorii englezi. Aceste tradiții revoluționare iau naștere abia acum. Ele iau naștere și se desvoltă, și nu avem niciun motiv să ne indoim că muncitorii englezi se vor căli în luptele revoluționare. Dar atâta timp cât acest lucru nu există, deosebirea dintre muncitorii englezi și muncitorii sovietici persistă. Așa se explică, la drept vorbind, faptul că pentru oportuniștii din partidul nostru este riscant să se apropie de muncitorii din U.R.S.S. fără o oarecare camuflare „revoluționară“.

Iată unde trebuie căutate cauzele camuflării „revoluționare“ a blocului opoziționist.

În sfârșit, să trecem la a treia particularitate a opoziției. Am mai spus că această particularitate constă în amorfismul principial al blocului opoziționist, în lipsa de principialitate, în caracterul său de amibă și în neconținutele plângeri, care decurg de aici, ale leaderilor opoziției, că ei „n'au fost înțeleși“, că spusele lor „au fost denaturate“, că li s'au atribuit lucruri pe care ei „nu le-au spus“ etc. Este într'adevăr o fracțiune de „neînțeleși“. Istoria partidelor proletare ne spune că această particularitate („n'au fost înțeleși!“) este cea mai obișnuită și mai răspândită par-

ticularitate a oportunismului în genere. Trebuie să știți, tovarăși, că exact același lucru „s'a întâmplat” cu cunoscuții oportuniști Bernstein, Vollmar, Auer și ceilalți din rândurile social-democrației germane la sfârșitul ultimului deceniu al secolului trecut și începutul primului deceniu al secolului al XX-lea, pe vremea când social-democrația germană era revoluționară și când acești oportuniști patentati s'au plâns ani de-a-rândul că „n'au fost înțeleși”, că spusele lor „au fost denaturate”. Este știut că fracțiunea lui Bernstein a fost denumită atunci de social-democrații revoluționari germani o fracțiune de „neînțeleși”. Nu se poate socoti întâmplător faptul că blocul opoziționist trebuie pus astfel în categoria fracțiunilor de „neînțeleși”.

Acestea sunt principalele particularități ale blocului opoziționist.

III

DIVERGENȚELE DIN P. C. (b) AL U. R. S. S.

Să trecem acum la fondul divergențelor.

Eu cred că divergențele noastre ar putea fi reduse la câteva probleme fundamentale. Nu mă voi ocupa în mod amănunțit de aceste probleme, deoarece nu-mi permite timpul, iar raportul este și așa destul de lung. Cu atât mai mult cu cât dumneavoastră aveți materialele în legătură cu problemele P. C. (b) al U.R.S.S., materiale în care, ce-i drept, sunt unele greșeli de traducere, dar care, în linii generale, dau totuși o idee clară asupra divergențelor din partidul nostru.

1. Problemele construcției socialiste

Prima problemă. Prima problemă este problema posibilității victoriei socialismului într-o singură țară, problema posibilității construirii incununate de succes a socialismului. Nu e vorba, desigur, de Muntenegru și nici chiar de Bulgaria, ci de țara noastră, de U.R.S.S. Este vorba de o țară unde a existat și s'a dezvoltat imperialismul, unde există un anumit minim de mare industrie, unde există un anumit minim de proletariet, unde există un partid care conduce proletariatul. Așa dar, este oare posibilă victoria socialismului în U.R.S.S., se poate oare construi aci socialismul pe baza forțelor interne ale țării noastre, pe baza posibilităților de care dispune proletariatul din U.R.S.S.?

Ce înseamnă însă a construi socialismul, dacă e să traducem această formulă într'un limbaj concret de clasă? A construi socialismul în U.R.S.S. înseamnă a birui în cursul luptei, prin propriile noastre forțe, burghezia noastră sovietică. Prin urmare, problema se reduce la aceasta : este în stare proletariatul din U.R.S.S. să birue burghezia sa proprie, sovietică? Deaceia, când cineva vorbește despre posibilitatea construirii socialismului în U.R.S.S., prin aceasta el vrea să spună : este oare în stare proletariatul din U.R.S.S. să birue prin propriile sale forțe burghezia din U.R.S.S.? Așa, și numai așa, se pune întrebarea atunci când este vorba de rezolvarea problemei construirii socialismului în țara noastră.

La această întrebare partidul dă un răspuns afirmativ, deoarece el pleacă dela premiza că proleta-

riatul din U. R. S. S., dictatura proletariatului din U.R.S.S., are posibilitatea să birue burghezia din U.R.S.S. prin propriile sale forțe.

Dacă n'ar fi așa, dacă partidul n'ar avea temei să afirme că proletariatul din U.R.S.S. este în stare să construiască societatea socialistă, cu toată relativă înapoiere a țării noastre din punct de vedere tehnic, partidul n'ar avea pentru ce să mai rămână la putere; el ar trebui să renunțe într'un fel sau altul la putere și să treacă la situația de partid de opoziție.

Căci una din două :

ori putem să construim socialismul și în cele din urmă să-l construim până la capăt, biruind burghezia noastră „națională“, — și în acest caz partidul are datoria să rămână la putere și să conducă construirea socialismului în țară în numele victoriei socialismului în întreaga lume;

ori nu suntem în stare să biruim prin propriile noastre forțe burghezia noastră, — și în acest caz, ținând seama de faptul că nu putem avea un ajutor imediat din afară, din partea unei revoluții victorioase în celelalte țări, trebuie să plecăm cinstit și deschis dela putere și să ne orientăm spre organizarea unei noi revoluții în U.R.S.S. în viitor.

Poate oare un partid să-și înșele clasa, în cazul de față clasa muncitoare? Nu, nu poate să facă acest lucru. Un asemenea partid ar merita să fie tras pe roată. Dar tocmai pentru că partidul nostru nu are dreptul să înșele clasa muncitoare, el ar trebui să spună deschis că lipsa de încredere în posibilitatea construirii socialismului în țara noastră duce la re-

nunțarea la putere și la trecerea partidului nostru din situația de partid de guvernământ la situația de partid de opoziție.

Noi am cucerit dictatura proletariatului și am creat, prin aceasta, baza politică a înaintării spre socialism. Putem noi oare crea cu propriile noastre forțe baza economică a socialismului, noua temelie economică necesară construirii socialismului? În ce constă esența economică și baza economică a socialismului? Nu cumva în a aduce pe pământ „raiul ceresc” și indestularea generală? Nu, nu în aceasta. Aceasta este o idee filistină, mic-burgheză despre esența economică a socialismului. A crea baza economică a socialismului înseamnă a îmbina agricultura cu industria socialistă într-o singură economie unitară, a subordona agricultura conducerii din partea industriei socialiste, a organiza relațiile dintre oraș și sat pe baza schimbului dintre produsele agricole și cele industriale, a închide și a lichida toate acele canale cu ajutorul cărora iau naștere clasele și ia naștere, înainte de toate, capitalul, a crea în cele din urmă asemenea condiții de producție și repartiție care să ducă de-a-dreptul și nemijlocit la desființarea claselor.

Iată ce spunea în această privință tovarășul Lenin, în perioada când se introducea n.e.p.-ul și când în fața partidului se pune din plin problema construirii bazei socialiste a economiei naționale:

„Inlocuirea predării obligatorii a prisosurilor de produse agricole prin impozit, semnificația principială a acestora: trecerea de la comunismul «de război» la o bază socialistă justă. Nici predare obligatorie, nici impozit, ci schimbul produselor marii industrii («socializate») pe produse țărănești — aceasta este

esența economică a socialismului, baza lui" (vezi vol. XXVI, pag. 311—312).

Iată cum înțelege Lenin problema creării bazei economice a socialismului.

Dar pentru a îmbina agricultura cu industria socializată, e nevoie, înainte de toate, de o vastă rețea de organe de repartiție a produselor, de o vastă rețea de organe ale cooperației, atât ale cooperației de consum cât și ale celei agricole, de producție. Lenin pornea tocmai dela această idee când spunea în broșura sa „Despre cooperație“:

„Cooperația, în condițiile noastre, coincide pe de-a'ntregul cu socialismul" (vezi vol. XXVII, pag. 396).

Așa dar, poate oare proletariatul din U.R.S.S. să construiască prin propriile sale forțe baza economică a socialismului în condițiile încercuirii capitaliste a țării noastre?

Partidul răspunde afirmativ la această întrebare (vezi rezoluția Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia ¹⁰). Lenin răspunde afirmativ la această întrebare (vezi, de pildă, broșura lui „Despre cooperație“). Întreaga practică a construcției noastre dă un răspuns afirmativ la această întrebare, deoarece greutatea specifică a sectorului socialist al economiei noastre crește an de an pe seama sectorului capitalului privat atât în domeniul producției, cât și în domeniul circulației, iar rolul capitalului privat scade an de an în comparație cu rolul elementelor socialiste ale economiei noastre.

Cum răspunde însă opoziția la această întrebare?

La această întrebare ea dă un răspuns **negativ**.

Rezultă că victoria socialismului în țara noastră este posibilă, că posibilitatea construirii bazei economice a socialismului poate fi socotită asigurată.

Inseamnă oare aceasta că o asemenea victorie poate fi socotită o victorie deplină, o victorie definitivă a socialismului, care să pună țara care construiește socialismul la adăpost de orice primejdie din afară, la adăpost de pericolul intervenției imperialiste și a restaurării legate de ea? Nu, nicidecum. Dacă problema construirii socialismului în U.R.S.S. este problema biruirii propriiei burghezii, a burgheziei „**naționale**“, problema victoriei definitive a socialismului este problema biruirii burgheziei **mondiale**. Partidul spune că proletariatul dintr'o singură țară nu e în stare să învingă prin propriile sale forțe burghezia mondială. Partidul spune că pentru victoria definitivă a socialismului într'o țară e nevoie să fie învinsă sau, cel puțin, neutralizată burghezia mondială. Partidul spune că o asemenea sarcină este în măsură s'o îndeplinească numai proletariatul câtorva țări. Deaceia victoria definitivă a socialismului într'o țară sau alta înseamnă victoria revoluției proletare cel puțin în câteva țări.

Problema aceasta nu provoacă divergențe prea mari în partidul nostru, și deaceia nu voi insista asupra ei, recomandând celor pe care îi interesează această problemă materialele C.C. al partidului nostru, distribuite zilele acestea membrilor plenarei lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

2. Factorii „răgazului“

A doua problemă. A doua problemă este problema condițiilor situației internaționale de astăzi a U.R.S.S., problema condițiilor perioadei „de răgaz“, în decursul căreia a început și se desfășoară la noi munca de construire a socialismului. Noi putem și trebuie să construim socialismul în U.R.S.S. Dar pentru a construi socialismul trebuie, înainte de toate, să ~~exiști~~ **exiști**. Trebuie ca terminând războiul să obții un „răgaz“, trebuie să nu aibă loc încercări de intervenție, trebuie să fie cucerit un anumit minim de condiții internaționale, necesare ca să **exiști** și să **construești** socialismul.

Se pune întrebarea: pe ce se bazează situația internațională de astăzi a Republicii Sovietelor, ce determină perioada „pașnică“ de astăzi a dezvoltării țării noastre în ceea ce privește relațiile cu țările capitaliste, pe ce se bazează „răgazul“ sau perioada „de răgaz“ care a fost cucerită, care nu dă lumii capitaliste posibilitatea unor încercări imediate de intervenție serioasă și care creează condițiile externe necesare pentru construirea socialismului în țara noastră, — dacă este dovedit că pericolul intervenției există și va mai exista și că acest pericol nu poate fi lichidat decât prin victoria revoluției proletare în mai multe țări?

Actuala perioadă „de răgaz“ se bazează pe cel puțin patru factori principali.

În primul rând, pe contradicțiile din lagărul imperialist, care nu slăbesc și care îngreuiază încheierea unei înțelegeri îndreptate împotriva Republicii Sovietelor.

În al doilea rând, pe contradicțiile dintre imperialism și țările coloniale, pe creșterea mișcării de eliberare din țările coloniale și dependente.

În al treilea rând, pe creșterea mișcării revoluționare în țările capitaliste și pe simpatia tot mai mare a proletarilor din toate țările pentru Republica Sovietelor. Proletarii din țările capitaliste nu sunt încă în stare să susțină pe proletarii din U.R.S.S. printr'o revoluție directă împotriva capitaliștilor lor. Însă capitaliștii din statele imperialiste nu mai sunt în stare să facă pe muncitorii „lor“ să meargă împotriva proletariatului din U.R.S.S., deoarece simpatia proletarilor din toate țările pentru Republica Sovietică crește, și nu poate să nu crească, pe zi ce trece. Iar fără muncitori nu se poate lupta acum.

În al patrulea rând, pe tăria și forța proletariatului din U.R.S.S., pe succesele construcției lui socialiste, pe forța și organizarea Armatei sale Roșii.

Imbinarea acestor condiții și a altor condiții asemănătoare creează perioada „de răgaz“ care constituie trăsătura caracteristică a situației internaționale de astăzi a Republicii Sovietelor.

3. Unitatea și indivizibilitatea sarcinilor „naționale“ și internaționale ale revoluției

A treia problemă. A treia problemă este problema sarcinilor „naționale“ și internaționale ale revoluției proletare într'o țară sau alta. Partidul pornește dela premiza că sarcinile „naționale“ și internaționale ale proletariatului din U.R.S.S. se contopesc într'o singură sarcină comună, sarcina eliberării proletari-

lor din toate țările de sub jugul capitalismului, că interesele construirii socialismului în țara noastră se contopesc în întregime cu interesele mișcării revoluționare din toate țările într'un singur interes comun, interesul victoriei revoluției socialiste în toate țările.

Ce s'ar întâmpla dacă proletarii din toate țările n'ar simpatiza cu Republica Sovietelor și n'ar sprijini-o? S'ar produce o intervenție împotriva Republicii Sovietelor și ea ar fi zdrobită.

Ce s'ar întâmpla dacă capitalul ar reuși să zdrobească Republica Sovietelor? Ar urma o epocă de cruntă reacțiune în toate țările capitaliste și coloniale, ar începe sugrumarea clasei muncitoare și a popoarelor asuprite, ar fi lichidate pozițiile comunismului internațional.

Ce se va întâmpla dacă simpatia pentru Republica Sovietelor și sprijinul acordat ei de către proletarii din toate țările se va accentua și va crește? Aceasta va ușura în cel mai înalt grad opera de construire a socialismului în U.R.S.S.

Ce se va întâmpla dacă succesele construcției socialiste în U.R.S.S. vor spori mereu? Aceasta va îmbunătăți în cel mai înalt grad pozițiile revoluționare ale proletarilor din toate țările în lupta lor împotriva capitalului, va submina pozițiile capitalului internațional în lupta lui împotriva proletariatului și va spori la maximum șansele proletariatului mondial.

De aci rezultă însă că interesele și sarcinile proletariatului din U.R.S.S. se împletesc și sunt indisolubil legate de interesele și sarcinile mișcării revoluționare din toate țările și, invers, sarcinile proletarilor revoluționari din toate țările sunt indisolubil legate de

sarcinile și succesele proletarilor din U.R.S.S. pe frontul construcției socialiste.

Deaceea, a opune sarcinile „naționale“ ale proletarilor dintr'o țară sau alta sarcinilor internaționale, înseamnă a face cea mai mare greșală politică.

Deaceea, a înfățișa râvna și pasiunea de care dau dovadă proletarii din U.R.S.S. în lupta pe frontul construcției socialiste, drept un semn de „închistare națională“ și de „mărginire națională“, cum fac uneori opoziționiștii noștri. — înseamnă să-ți pierzi mințile sau să cazi în copilărie.

Deaceea, afirmarea unității și indivizibilității intereselor și sarcinilor proletarilor dintr'o țară cu interesele și sarcinile proletarilor din toate țările este calea cea mai sigură a victoriei mișcării revoluționare a proletarilor din toate țările.

Și tocmai deaceea victoria revoluției proletare dintr'o țară nu este un scop în sine, ci un mijloc și un ajutor pentru dezvoltarea și victoria revoluției în toate țările.

Deaceea, a construi socialismul în U.R.S.S. înseamnă a realiza opera comună a proletarilor din toate țările, înseamnă a făuri victoria asupra capitalului nu numai în U.R.S.S., ci și în toate țările capitaliste, dat fiind că revoluția din U.R.S.S. este o parte a revoluției mondiale, începutul ei și baza desfășurării ei.

4. Despre istoria problemei construirii socialismului

A patra problemă. A patra problemă se referă la istoria problemei în discuție. Opoziția susține că problema construirii socialismului într'o singură țară a

fost pusă în partidul nostru pentru întâia oară în 1925. În orice caz, la Conferința a XV-a Troțchi a declarat direct : „Dece se cere admiterea teoretică a construirii socialismului într-o singură țară ? De unde această perspectivă ? Dece n'a ridicat nimeni până în 1925 această problemă ?“.

Ar reieși, deci, că această problemă n'a fost ridicată în partidul nostru până în 1925. Ar reieși că numai Stalin și Buharin au ridicat această problemă în partid, și aceasta în 1925.

Este adevărat ? Nu, nu este adevărat.

Afirm că problema construirii economiei socialiste într-o singură țară a fost ridicată în partid pentru întâia oară de Lenin încă din 1915. Afirm că cel care l-a combătut atunci pe Lenin nu este altul decât Troțchi. Afirm că de atunci, adică din 1915, problema construirii economiei socialiste într-o singură țară a fost tratată în repetate rânduri în presa noastră și în partidul nostru.

Să lăsăm să vorbească faptele :

a) Anul 1915. Articolul lui Lenin în Organul Central al bolșevicilor („Social-Democratul“¹¹): „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei“. Iată ce spune Lenin în acest articol :

„Ca lozincă de sine stătătoare, lozinca Statelor Unite ale lumii e însă îndoielnic să fie justă, în primul rând, pentru că ea coincide cu socialismul, iar în al doilea rând pentru că ar putea da naștere unei interpretări greșite cu privire la imposibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară și cu privire la atitudinea unei asemenea țări față de celelalte.

Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste.

sau chiar într-o singură țară capitalistă. Expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă*, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea sa clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată împotriva claselor exploatatoare și statelor lor"... Căci „fără lupta mai mult sau mai puțin îndelungată și îndârjită a republicilor socialiste împotriva statelor înapolate este imposibilă unirea liberă a națiunilor în cadrul socialismului“ (vezi vol. XVIII, pag. 232—233.)

Și iată acum și obiecțiile lui Troțchi, făcute tot în 1915, în ziarul „Nașe Slovo“¹², condus de el :

„«Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului». De aici «Social-Democratul» (organul central al bolșevicilor în 1915, unde a și fost publicat articolul menționat al lui Lenin. — I. St.) a tras concluzia că victoria socialismului într-o singură țară este posibilă, și că deaceia n'avem de ce condiționa dictatura proletariatului în fiecare stat în parte de crearea Statelor Unite ale Europei... Că nicio țară nu trebuc «să aștepte» pe celelalte în lupta ei, aceasta este o idee elementară pe care este folositor și necesar s'o repetăm, pentru ca ideea acțiunii internaționale paralele să nu fie înlocuită cu ideea inactivității internaționale expectative. Fără a aștepta pe alții, noi începem și continuăm lupta pe teren național, cu convingerea deplină că inițiativa noastră va da imbold luptei din celelalte țări, iar dacă aceasta nu s'ar întâmpla, atunci ar fi zadarnic a crede — experiența istoriei și considerațiile teoretice dovedesc aceasta — că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare sau că o Germanie socialistă ar putea rămâne izolată în lumea capitalistă. A privi perspectivele revoluției sociale în cadru național, ar însemna să cazi jertfă aceleiași mărginiri naționale care constituie esența social-patriotismului“ * (Troțchi, „1917“, vol. III, partea întâia, pag. 89—90).

* Subliniat de mine. — I. St.

Vedeți, deci, că Lenin a pus problema „organizării producției socialiste” încă din 1915, în preajma revoluției burghezo-democratice din Rusia, în perioada războiului imperialist, când problema transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă era la ordinea zilei.

După cum vedeți, pe tovarășul Lenin nu l-a combătut atunci nimeni altul decât Troțchi, care știa, firește, că în articolul lui Lenin este vorba de „victoria socialismului” și de posibilitatea „organizării producției socialiste într’o singură țară”.

Vedeți, deci, că învinuirea de „mărginire națională” a fost lansată pentru întâia oară de Troțchi încă în 1915 și că această învinuire era îndreptată nu împotriva lui Stalin sau Buharin, ci împotriva lui Lenin.

Acum Zinoviev vine la orice prilej cu ridicola învinuire de „mărginire națională”. Se vede însă că el nu înțelege că reia și restabilește prin aceasta teza lui Troțchi, îndreptată împotriva lui Lenin și a partidului lui.

b) Anul 1919. Articolul lui Lenin „Economicul și politicul în epoca dictaturii proletariatului”. Iată ce scrie Lenin în acest articol :

„Oricât ar minți, oricât ar cleveți burghezii din toate țările și complicitii lor direcți sau camuflați («socialiștii» Internaționalei a II-a), un lucru rămâne neîndoielnic: din punctul de vedere al problemei economice fundamentale a dictaturii proletariatului, la noi este asigurată victoria comunismului asupra capitalismului. Tocmai de aceea tună și fulgeră burghezia din lumea întreagă împotriva bolșevismului, tocmai de aceea organizează invazii militare, comploturi etc. împotriva bolșevicilor, pentru că înțelege foarte bine că victoria operei noastre de reconstruire a economiei sociale este inevitabilă, în cazul când nu vom fi

striviți prin forța armată. Și ca nu izbutește să ne strivească pe această cale" * (vezi vol. XXIV, pag. 510).

Puteti vedea că în acest articol al lui Lenin este vorba de „problema economică a dictaturii proletariatului“, de „reconstruirea economiei sociale“ în direcția „victoriei comunismului“. Dar ce înseamnă „problema economică a dictaturii proletariatului“ și „reconstruirea economiei sociale“ în condițiile dictaturii proletariatului? Nu înseamnă altceva decât construirea socialismului într-o singură țară, în țara noastră.

c) Anul 1921. Broșura lui Lenin „Impozitul în natură“¹³. Cunoscuta teză după care noi putem și trebuie să construim „baza socialistă a economiei noastre“ (vezi „Impozitul în natură“).

d) Anul 1922. Cuvântarea tovarășului Lenin la Sovietul din Moscova, în care spunea că „noi am făcut ca socialismul să pătrundă în viața de toate zilele“, că „Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă“ (vezi vol. XXVII, pag. 366). Obiecțiile lui Troțchi din „Postfața“ sa din 1922 la „Programul păcii“, fără indicația directă că polemizează cu Lenin. Iată ce spune Troțchi în această „Postfață“ :

„Afirmarea, repetată de câteva ori în «Programul păcii», că revoluția proletară nu poate fi desăvârșită în chip victorios în cadru național, ar putea să pară, poate, unor cititori ca fiind desmințită de experiența celor aproape cinci ani a Republicii noastre Sovietice. Dar o astfel de concluzie ar fi neîntemeiată. Faptul că statul muncitoresc într-o singură țară, și pe deasupra într-o țară înapolată, a putut să țină plept întregii lumi, dovedește puterea colosală a proletariatului, care în alte țări mai înal-

* Subliniat de mine. — I. St.

tate, mai civilizate, va fi în stare să facă adevărate minuni. Dar dacă, din punct de vedere politic și militar, ne-am menținut ca stat, în schimb n'am ajuns la crearea societății socialiste, și nici măcar nu ne-am apropiat de ea. Lupta pentru automenținerea ca stat revoluționar a provocat în această perioadă o extraordinară scădere a forțelor de producție; or, socialismul nu poate fi conceput decât pe baza dezvoltării și înfloririi lor. Tratatativele comerciale cu statele burgheze, concesiunile, conferința de la Genova etc. dovedesc prea limpede imposibilitatea construirii izolate a socialismului în cadrul național al unui stat... Un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria proletariatului în țările mai importante din Europa" * (Troțchi, „1917“, vol. III, partea întâia, pag. 92—93).

Pe cine combate aici Troțchi atunci când vorbește de „imposibilitatea construirii izolate a socialismului în cadrul național al unui stat“? Evident că nu pe Stalin sau pe Buharin. Troțchi îl combate aici pe tovarășul Lenin, și nu-l combate într-o problemă oarecare, ci într-o problemă fundamentală — în problema posibilității „construirii socialismului în cadrul național al unui stat“.

e) Anul 1923. Broșura lui Lenin „Despre cooperație“, care constituie testamentul său politic. Iată ce spune Lenin în această broșură:

„Intr'adevăr, stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale de producție, puterea de stat în mâinile proletariatului, alianța dintre acest proletariat și multele milioane de țărani cu gospodării mici și foarte mici, asigurarea conducerii țărănimii de către acest proletariat etc. — nu reprezintă oare acestea tot ce trebuie pentru ca prin cooperație și numai prin cooperație, pe care înainte o tratam ca negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm la fel și acum, în condițiile n.e.p.-ului, — nu reprezintă oare

* Subliniat de mine. — I. St.

acestea tot ce e necesar pentru construirea societății socialiste depline? Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ce-i necesar și suficient pentru această construire” * (vezi vol. XXVII, pag. 392).

Cred că e greu să te exprimi mai limpede.

După Troțchi rezultă că „construirea... socialismului în cadrul național al unui stat” e imposibilă. Lenin însă afirmă că noi, adică proletariatul din U. R. S. S., avem acum, în perioada dictaturii proletariatului, „tot ce-i necesar și suficient” „pentru construirea societății socialiste depline”. Opoziția dintre aceste vederi este totală.

Acestea sunt faptele.

Vedeți deci că problema construirii socialismului într-o singură țară a fost pusă în partidul nostru încă din 1915, că a fost pusă de Lenin personal, pe care l-a combătut în această problemă nimeni altul decât Troțchi, invinuindu-l pe Lenin de „mărginire națională”.

Puteți vedea că de atunci și până la moartea tovarășului Lenin această problemă a rămas tot timpul pe ordinea de zi a activității partidului nostru.

Puteți vedea că această problemă a fost reluată în câteva rânduri, într'un fel sau altul, de către Troțchi sub forma unei polemici nefățișe, dar cât se poate de precise, cu tovarășul Lenin, această problemă fiind tratată de Troțchi de fiecare dată nu în spiritul lui Lenin și al leninismului, ci într'un spirit ostil lui Lenin și leninismului.

Puteți vedea că Troțchi spune un pur neadevăr

* Subliniat de mine. — I. St.

atunci când afirmă că problema construirii socialismului într-o singură țară n'a fost pusă de nimeni până în 1925.

5. Deosebita însemnătate a problemei construirii socialismului în U. R. S. S. în momentul de față

A cincia problemă. A cincia problemă este problema actualității sarcinii construirii socialismului în momentul de față. Dece a căpătat problema construirii socialismului un caracter deosebit de actual tocmai acum, tocmai în ultimul timp? Dece, de pildă, în 1915, 1918, 1919, 1921, 1922 și 1923 problema construirii socialismului în U. R. S. S. se discuta dela caz la caz, în diferite articole, pe când în 1924, 1925 și 1926 această chestiune a ocupat un loc deosebit de important în practica noastră de partid? Cum se explică acest lucru?

Acest lucru se explică, după părerea mea, prin trei cauze principale.

În primul rând, prin faptul că în ultimii ani ritmul revoluției s'a încetinit în celelalte țări, că a survenit așa numita „stabilizare parțială a capitalismului“. De aici întrebarea: nu duce cumva stabilizarea parțială a capitalismului la slăbirea sau chiar la suprimarea posibilităților construirii socialismului în țara noastră? De aici interesul crescând pentru problema soartei socialismului și a construirii socialismului în țara noastră.

În al doilea rând, prin faptul că noi am introdus n.e.p.-ul, am admis capitalul privat și am bătut întru-câtva în retragere, pentru a ne regrupă forțele și a

trece apoi la ofensivă. De aici întrebarea: introducerea n.e.p.-ului nu poate oare să contribuie la slăbirea posibilităților construirii socialiste în țara noastră? Aici avem un nou izvor al interesului crescând pentru problema posibilității construirii socialismului în țara noastră.

În al treilea rând, prin împrejurarea că noi am câștigat războiul civil, am alungat pe intervenționiști și, terminând războiul, ne-am cucerit un „răgaz“, am asigurat pacea și am dobândit o perioadă de pace, care oferă condiții favorabile pentru a lichida ruina economică, a reface forțele de producție ale țării și a ne ocupa de construirea unei economii noi în țara noastră. De aici întrebarea: în ce direcție trebuie îndrumată construirea economiei, în direcția socialismului sau în vreo altă direcție? De aici întrebarea: dacă e să îndrumăm această construire în direcția socialismului, avem noi oare vreun temei să credem că există posibilitatea de a construi socialismul în condițiile n.e.p.-ului și ale stabilizării parțiale a capitalismului? De aici interesul enorm al întregului partid și al întregii clase muncitoare pentru problema soartei construirii socialismului în țara noastră. De aici totalizările anuale a tot felul de date, efectuate de organele partidului și ale Puterii Sovietice, din punctul de vedere al creșterii greutății specifice a formelor socialiste de economie în domeniul industriei, în domeniul comerțului, în domeniul agriculturii.

Acestea sunt cele trei cauze principale care arată că problema construirii socialismului a devenit pentru partidul nostru și proletariatul nostru, ca și pentru

Internaționala Comunistă, o problemă de cea mai mare actualitate.

Opoziția socotește că problema construirii socialismului în U. R. S. S. nu prezintă decât un interes teoretic. Nu-i adevărat. E o profundă eroare. Felul acesta de a privi chestiunea nu se poate explica decât prin faptul că opoziția este cu desăvârșire ruptă de practica partidului nostru, de construcția noastră economică, de construcția noastră cooperatistă. Problema construirii socialismului în momentul de față, după ce am lichidat ruina economică, am refăcut industria și am intrat în faza reorganizării întregii economii naționale pe o nouă bază tehnică, — problema construirii socialismului prezintă în momentul de față o imensă importanță practică. Incotro trebuie să fie îndrumate lucrurile în construcția economică, în ce direcție să construim, ce să construim, care trebuie să fie perspectivele construcției noastre, — toate acestea sunt probleme fără a căror rezolvare cadrele cinstite și chibzuite din economie nu pot face niciun pas înainte, dacă vor să aibă o atitudine cu adevărat conștientă și chibzuită față de opera de construcție. Construim spre a îngreșa terenul pentru democrația burgheză, sau o facem pentru a construi societatea socialistă, — în aceasta rezidă acum problema muncii noastre de construcție. Avem noi oare posibilitatea să construim economia socialistă acum, în condițiile n.e.p.-ului, în condițiile stabilizării parțiale a capitalismului, — aceasta este acum una din problemele cele mai importante ale muncii noastre de partid și sovietice.

Lenin a răspuns la această întrebare **afirmativ**

(vezi, de pildă, broșura „Despre cooperație”). Partidul a răspuns la această întrebare **afirmativ** (vezi rezoluția Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia). Dar opoziția? Am mai spus că opoziția dă la această întrebare un răspuns **negativ**. Am mai spus în raportul meu la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., iar acum sunt nevoit să repet aici, că Troțchi, leaderul blocului opoziționist, a declarat foarte recent, în Septembrie 1926, în cunoscuta sa scrisoare către opoziționiști, că el consideră „teoria socialismului într-o singură țară” ca o „justificare teoretică a mărginirii naționale” (vezi raportul lui Stalin la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S.¹⁴).

Comparați acest citat din Troțchi (1926) cu articolul lui din 1915, în care, polemizând cu Lenin asupra problemei posibilității victoriei socialismului într-o singură țară, a pus pentru prima oară chestiunea „mărginirii naționale” a tovarășului Lenin și a leniniștilor, — și veți înțelege că Troțchi a rămas pe vechea lui poziție de negare social-democrată în problema construirii socialismului într-o singură țară.

Tocmai deaceea afirmă partidul că troțchismul este o deviere social-democrată în partidul nostru.

6. Despre perspectivele revoluției

A șasea problemă. A șasea problemă este problema perspectivelor revoluției proletare. În cuvântarea rostită la Conferința a XV-a a partidului, Troțchi a spus: „Lenin socotea că în 20 de ani nu vom putea în niciun caz construi socialismul ; și dată fiind înapoierea țării noastre agrare, nu-l vom putea construi

nici în 30 de ani. Să admitem un minimum de 30—50 de ani“.

Trebue să declar aici, tovarăși, că această perspectivă, scornită de Troțchi, nu are nimic comun cu perspectiva tovarășului Lenin asupra revoluției din U. R. S. S. După câteva minute, Troțchi începe să combată el însuși, în cuvântarea sa, această perspectivă. Dar aceasta îl privește personal. Eu însă trebue să declar că nici Lenin, nici partidul nu pot răspunde pentru această perspectivă, scornită de Troțchi, și nici pentru concluziile care decurg din ea. Faptul că Troțchi, ticluind această perspectivă, începe apoi în cuvântarea lui să combată propria sa plăsmuire, nu dovedește decât că Troțchi s'a încurcat definitiv și s'a pus într'o postură ridicolă.

Lenin n'a spus deloc „că în niciun caz nu vom putea construi socialismul“ în 30 sau 50 de ani. Iată ce a spus Lenin în realitate:

„Ajung 10—20 de ani de raporturi juste cu țărănimea spre a fi asigurată victoria pe scară mondială (chiar în condițiile întârzierii revoluțiilor proletare, care se coc); altfel, ne așteaptă 20—40 de ani de chinuri sub teroarea alb-gardistă“ (vezi vol. XXVI, pag. 313).

Se poate oare trage din această teză a lui Lenin concluzia că „în niciun caz nu vom putea construi socialismul în 20—30 sau 50 de ani“? Nu, deloc. Din această teză se pot trage numai următoarele concluzii:

a) dacă vom avea raporturi juste cu țărănimea, victoria (adică victoria socialismului) ne este asigurată în 10—20 de ani;

b) victoria aceasta va fi o victorie nu numai în U. R. S. S., ci o victorie „pe scară mondială“;

c) dacă nu vom obține victoria în acest răstimp, aceasta va fi un semn că am fost sdrobiți și că regimul dictaturii proletariatului a fost înlocuit printr'un regim de teroare alb-gardistă care poate dura 20—40 de ani.

Desigur, poți fi sau nu de acord cu această teză a lui Lenin și cu concluziile care decurg din ea. Dar s'o denaturezi, așa cum face Troțchi, nu este permis.

Dar ce înseamnă o victorie „pe scară mondială”? Înseamnă oare aceasta că o astfel de victorie este echivalentă cu victoria socialismului într'o singură țară? Nu, nu înseamnă. În operele sale, Lenin face o deosebire netă între victoria socialismului într'o singură țară și victoria „pe scară mondială”. Vorbind despre o victorie „pe scară mondială”, Lenin vrea să spună că succesele socialismului în țara noastră, victoria construirii socialiste în țara noastră au o atât de enormă importanță internațională, încât ea (victoria) nu se poate limita la țara noastră, ci trebuie să provoace o puternică mișcare spre socialism în toate țările capitaliste; și că, dacă ea nu coincide în timp cu victoria revoluției proletare în celelalte țări, ea trebuie în orice caz să inaugureze o puternică mișcare a proletarilor din celelalte țări pentru victoria revoluției mondiale.

Iată care este, în concepția lui Lenin, perspectiva revoluției, dacă avem în vedere perspectiva victoriei revoluției; or, tocmai despre acest lucru este propriu zis vorba la noi, în partid.

A confunda această perspectivă cu perspectiva lui Troțchi în privința celor 30—50 de ani înseamnă a-l calomnia pe Lenin.

7. Cum stă în realitate chestiunea

A șaptea problemă. Fie, ne spune opoziția; dar, la urma urmelor, cu cine e mai bine să fii în alianță — cu proletariatul mondial sau cu țărănimea din țara noastră, cui să dai preferință — proletariatului mondial sau țărănimii din U. R. S. S.? Și lucrurile sunt prezentate în așa fel, ca și cum proletariatul din U.R.S.S. ar avea în fața lui doi aliați: proletariatul mondial, care este gata să răstoarne imediat burghezia sa, dar așteaptă consimțământul nostru preferențial pentru aceasta, și țărănimea noastră, care este gata să ajute proletariatul din U.R.S.S., dar nu este absolut sigură că proletariatul din U. R. S. S. va accepta acest ajutor. Acesta, tovarăși, este un mod copilăresc de a pune chestiunea. Acest mod de a pune chestiunea nu are nimic comun nici cu mersul revoluției în țara noastră, nici cu raportul de forțe de pe frontul luptei dintre capitalismul mondial și socialism. Iertați-mi expresia, dar în felul acesta nu pot pune chestiunea decât niște fete de pension. Din păcate, lucrurile nu stau așa cum ni le prezintă unii opoziționiști, și nu există niciun motiv de a se pune la îndoială faptul că noi am primi bucuroși ajutor și dintr'o parte și dintr'alta, dacă aceasta ar depinde numai de noi. Nu, nu așa stă chestiunea în viața reală.

Chestiunea stă așa : **dat fiind** că ritmul mișcării revoluționare mondiale s'a încetinit, că nu avem încă o victorie a socialismului în Occident, iar proletariatul din U.R.S.S. se află la putere, întărește această putere pe an ce trece, strânge în jurul său principalele masse ale țărănimii, are deja succese considerabile pe fron-

mul construcției socialiste și întărește cu succes legăturile de prietenie cu proletarii și cu popoarele asuprite din toate țările, — avem oare vreun temei să contes-
tăm că proletariatul din U.R.S.S. poate să învingă bur-
ghezia sa și să continue opera de construire victorioasă
a socialismului în țara noastră, în ciuda încercuirii
capitaliste?

Iată cum stă chestiunea acum, dacă, bine înțeles,
nu pornim dela fantezii, cum face blocul opoziționist,
ci dela raportul real de forțe de pe frontul luptei dintre
socialism și capitalism.

La această întrebare partidul răspunde că pro-
letariatul din U. R. S. S. poate să învingă în aceste
condiții burghezia sa, burghezia „națională“, și să
construiască cu succes economia socialistă.

Opoziția însă spune că:

„Fără sprijinul de stat * direct al proletariatului european,
clasa muncitoare din Rusia nu va putea să se mențină la
putere și să transforme dominația ei vremelnică într-o dic-
tatură socialistă de durată“ (vezi Troțchi : „Revoluția noastră“,
pag. 278).

Care este sensul acestui citat din Troțchi și ce
înseamnă „sprijinul de stat... al proletariatului euro-
pean“? Aceasta înseamnă că fără o victorie **prealabilă**
a proletariatului în Occident, fără cucerirea **prealabilă**
a puterii de către proletariat în Occident, proletariatul
din U. R. S. S. nu numai că nu poate să învingă bur-
ghezia sa și să construiască socialismul, dar nici nu
poate să se mențină la putere.

Iată cum stă chestiunea și iată care e miezul
divergențelor noastre.

* Subliniat de mine. — I. St.

Prin ce se deosebește această poziție a lui Troțchi de poziția menșevicului Otto Bauer?

Din păcate, prin nimic.

8. Despre șansele de victorie

A opta problemă. Fie, spune opoziția; dar cine are mai multe șanse de victorie — proletariatul din U. R. S. S. sau proletariatul mondial?

„Ne putem noi oare închipui” — spune Troțchi în cuvântarea sa rostită la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S. — „că timp de 30—50 de ani capitalismul european va putrezi, iar proletariatul va fi incapabil să săvârșească revoluția? Intreb: de ce trebuie să pornesc dela această premiză, care nu poate fi calificată altfel decât ca o premiză de un pesimism sumbru, neîntemeiat, în privința proletariatului european?... Afirm că n'am niciun temel teoretic sau politic să cred că nouă împreună cu țărănimca ne este mai ușor să construim socialismul decât proletariatului european să la puterea” (vezi cuvântarea lui Troțchi rostită la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S.).

În primul rând, trebuie respinsă fără nicio rezervă perspectiva stagnării în Europa „timp de 30—50 de ani”. Nimeni nu l-a obligat pe Troțchi să pornească dela o asemenea perspectivă a revoluției proletare în țările capitaliste din Occident, perspectivă care nu are nimic comun cu perspectiva partidului nostru. Troțchi s'a legat singur de această perspectivă născocită, și tot el trebuie să răspundă pentru consecințele acestei operațiuni. Cred că termenele acestea trebuie reduse cel puțin la jumătate, dacă avem în vedere perspectiva reală a revoluției proletare în Occident.

În al doilea rând, Troțchi hotărăște fără nicio rezervă că proletarii din Occident au mult mai multe

șanse de a învinge burghezia mondială, care este acum la putere, decât are proletariatul din U. R. S. S. de a învinge burghezia sa, burghezia „națională”, deja zdrobită politicește, înlăturată din posturile de comandă ale economiei naționale, silită să dea înapoi pe tărâm economic în fața presiunii dictaturii proletariatului și a formelor socialiste ale economiei noastre.

Consider că felul acesta de a pune problema este greșit. Consider că, punând astfel problema, Troțchi se dă de gol. Oare nu ne spuneau același lucru menșevicii în Octombrie 1917, când strigau pe toate drumurile că proletarii din Occident au mult mai multe șanse să doboare burghezia și să cucerească puterea decât proletarii din Rusia, unde tehnica e puțin dezvoltată și unde proletariatul este puțin numeros? Și nu este oare un fapt că, în ciuda lamentărilor menșevicilor, s'a vădit că proletarii din Rusia au avut în Octombrie 1917 mai multe șanse să cucerească puterea și să doboare burghezia decât proletarii din Anglia, Franța sau Germania? N'a arătat și n'a dovedit practica luptei revoluționare din întreaga lume că nu se poate pune problema așa cum o pune Troțchi?

Chestiunea cine are mai multe șanse de a repurta o victorie rapidă, nu se rezolvă opunând proletariatul dintr'o țară proletariatului din celelalte țări sau țărănimea din țara noastră proletariatului din celelalte țări. O asemenea contrapunere este un joc copilăresc de-a comparația. Chestiunea cine are mai multe șanse de a repurta o victorie rapidă o rezolvă situația internațională reală, raportul de forțe real de pe frontul luptei dintre capitalism și socialism. Se poate întâmpla ca proletarii din Occident să învingă burghezia

lor și să cucerească puterea mai înainte ca noi să fi reușit să construim baza socialistă a economiei noastre. Un asemenea lucru nu e deloc exclus. Se poate întâmpla însă și ca proletariatul din U. R. S. S. să reușească să construiască baza socialistă a economiei noastre mai înainte ca proletarii din Occident să fi doborât burghezia lor. Nici lucrul acesta nu este exclus.

Rezolvarea problemei șanselor de victorie rapidă depinde de situația reală de pe frontul luptei dintre capitalism și socialism și numai de ea.

9. Divergențele politice de ordin practic

Iată care sunt bazele divergențelor noastre.

Iată de unde izvorăsc divergențele politice de ordin practic atât în domeniul politicii externe și interne, cât și în domeniul exclusiv de partid. Aceste divergențe formează obiectul **problemei a noua**.

a) Partidul, pornind dela faptul stabilizării parțiale a capitalismului, consideră că noi trecem printr'o perioadă interrevoluționară, că în țările capitaliste mergem spre revoluție și că sarcina fundamentală a partidelor comuniste este de a-și croi drum către mase, de a întări legăturile cu masele, de a cuceri organizațiile de masă ale proletariatului și a pregăti masele largi ale muncitorilor pentru viitoarele bătălii revoluționare.

Opoziția însă, neavând încredere în forțele interne ale revoluției noastre și temându-se de stabilizarea parțială a capitalismului ca de un fapt care ar putea să ducă de răpă revoluția noastră, consideră (sau a considerat) cu puțință să nege faptul stabilizării par-

țiale a capitalismului, consideră (sau a considerat) greva din Anglia¹⁵ ca un semn că stabilizarea capitalismului a luat sfârșit, iar acum, când s'a văzut totuși că stabilizarea este un fapt, opoziția afirmă că e cu atât mai rău pentru fapte și că s'ar putea, prin urmare, sări peste fapte, făcând totodată paradă de lozinci sgomotoase cu privire la revizuirea tacticii frontului unic, la o ruptură cu mișcarea sindicală în Occident etc.

Ce înseamnă însă a nesocoti faptele, a nesocoti mersul obiectiv al lucrurilor? Înseamnă a părăsi terenul științei și a te situa pe terenul vrăjitoriei.

De aici caracterul de aventură al politicii blocului opoziționist.

b) Partidul, pornind dela faptul că industrializarea este principala cale de construire a socialismului și că principala piață a industriei socialiste este piața internă a țării noastre, socotește că industrializarea trebuie să se desvolte pe baza unei neîncetate îmbunătățiri a situației materiale a masei principale a țărănimii (fără a mai vorbi de muncitori), că alianța între industrie și gospodăria țărănească, între proletariat și țărănime, și conducerea exercitată de proletariat în cadrul acestei alianțe sunt, după expresia lui Lenin, „alfa și omega Puterii Sovietice”¹⁶ și a victoriei construcției noastre; că, în legătură cu aceasta, politica noastră în general, politica fiscală și politica prețurilor în special, trebuie organizată în așa fel, încât să satisfacă interesele acestei alianțe.

Opoziția însă, care nu crede în posibilitatea atragerii țărănimii în opera de construire a socialismului și socoate, se vede, că industrializarea se poate face în

detrimentul masei principale a țărănimii, apucă pe calea metodelor capitaliste de industrializare, pe o cale care o face să privească țărănimea ca o „colonie“, ca un obiect de „exploatare“ de către statul proletar, și propune niște măsuri de industrializare (intensificarea presiunii fiscale asupra țărănimii, urcarea prețurilor de fabrică la produsele industriale etc.) care nu pot decât să destrame alianța dintre industrie și gospodăria țărănească, să sdruncine situația economică a țăranilor săraci și mijloași și să distrugă înseși bazele industrializării.

De aici atitudinea negativă a opoziției față de ideea blocului între proletariat și țărănime și a hegemoniei proletariatului în acest bloc, — atitudine caracteristică social-democraților.

c) Noi pornim dela ideea că partidul, partidul comunist, este principalul instrument al dictaturii proletariatului, că exercitarea conducerii de către un singur partid, care nu împarte și nu poate împărți această conducere cu alte partide, este condiția esențială fără de care nu e de conceput o dictatură cât de puțin trainică și dezvoltată a proletariatului. Deaceea noi socotim inadmisibilă existența unor fracțiuni înăuntrul partidului nostru, căci e dela sine înțeles că existența unor fracțiuni organizate în sânul partidului duce la desagregarea în organizații paralele a partidului unic, la formarea de germeni și nuclee ale unui nou partid sau ale unor noi partide în țară și, prin urmare, la descompunerea dictaturii proletariatului.

Opoziția însă, fără a combate fățiș aceste teze, pornește totuși în activitatea ei practică dela necesitatea slăbirii unității partidului, dela necesitatea liber-

tății fracțiunilor în sânul partidului, și, prin urmare, dela necesitatea formării elementelor unui nou partid.

De aici politica scizionistă în activitatea practică a blocului opoziționist.

De aici țipelele opoziției despre „regimul” din partid, care în fond oglindesc protestul elementelor neproletare din țară împotriva regimului de dictatură a proletariatului.

De aici chestiunea cu privire la două partide.

Acestea sunt, tovarăși, în ansamblul lor, divergențele dintre noi și opoziție.

IV

OPOZIȚIA LA LUCRU

Să trecem acum la următoarea chestiune: cum s'au manifestat aceste divergențe în activitatea practică?

Așa dar: cum arăta în fapt opoziția noastră în activitatea ei practică, în lupta ei împotriva partidului?

Se știe că opoziția a operat nu numai în partidul nostru, ci și în celelalte secții ale Internaționalei Comuniste, de pildă în Germania, în Franța etc. Deaceea chestiunea trebuie pusă astiel: cum arăta în fapt activitatea practică a opoziției și a adeptilor ei atât în P. C. (b) al U. R. S. S., cât și în celelalte secții ale Internaționalei Comuniste?

a) **Activitatea practică a opoziției și a adeptilor ei în P. C. (b) al U. R. S. S.** Opoziția și-a început „activitatea” aducând partidului acuzații extrem de grave. Opoziția a declarat că partidul „alunecă pe făgașul oportunismului”. Opoziția a afirmat că politica partidului „este în contradicție cu linia de clasă a revo-

luției“. Opoziția a afirmat că partidul degenerază și merge spre un termidor. Opoziția a declarat că statul nostru e „departe de a fi un stat proletar“. Toate acestea se spuneau fie în declarațiile fățișe și discursurile reprezentanților opoziției (plenara din Iulie 1926 a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control), fie în documentele clandestine ale opoziției, răspândite de partizanii ei.

Dar aducând partidului aceste acuzații grave, opoziția crea prin aceasta un teren propice pentru organizarea în sânul partidului a unor celule noi, paralele, pentru organizarea unui centru nou, paralel, al partidului, pentru crearea unui partid nou. Unul din partizanii opoziției, d-l Ossovschi, a declarat fățiș în articolele sale că partidul existent, partidul nostru, apără interesele capitaliștilor și că din această cauză trebuie organizat un nou partid, un „partid pur proletar“, care să existe și să acționeze alături de partidul existent.

Opoziția poate să spună că ea nu răspunde pentru poziția lui Ossovschi. Dar asta nu-i adevărat. Ea răspunde pe de-a'ntregul pentru „acțiunea“ d-lui Ossovschi. Se știe că Ossovschi se considera fățiș un partizan al opoziției, lucru pe care opoziția n'a încercat niciodată să-l desmintă. Se știe, apoi, că la plenara din Iulie a C. C. Troțchi l-a apărat pe Ossovschi împotriva tovarășului Molotov. Se știe, în sfârșit, că în ciuda părerii unanime a partidului despre Ossovschi, părere care era împotriva acestuia, opoziția a votat în C. C. contra excluderii lui Ossovschi din partid. Toate acestea arată că opoziția și-a asumat răspunderea morală pentru „acțiunea“ lui Ossovschi.

Concluzia : activitatea practică a opoziției în P.C. (b) al U. R. S. S. și-a găsit expresia în poziția lui Ossovschi, în poziția lui cu privire la necesitatea formării unui partid nou în țara noastră, paralel și împotriva P. C. (b) al U. R. S. S.

Și nici nu putea fi altfel. Căci una din două :

ori opoziția, aducând partidului aceste acuzații grave, nu a crezut ea însăși în temeinicia acestor acuzații și nu le-a adus decât de dragul efectului, — și în cazul acesta a indus în eroare clasa muncitoare, ceeace constituie o crimă ;

ori opoziția a crezut și continuă să creadă în temeinicia acuzațiilor sale, — și în cazul acesta ea trebuia să urmărească — și într'adevăr a urmărit — distrugerea cadrelor de conducere ale partidului, formarea unui partid nou.

Iată fizionomia pe care o avea opoziția noastră în activitatea practică pe care a dus-o împotriva P. C. (b) al U.R.S.S. în perioada Octombrie 1926.

b) Activitatea practică a adepților opoziției în Partidul Comunist German. Pornind dela acuzațiile aduse partidului de opoziția noastră, „ultrastângiștii“ din Germania, în frunte cu d-l Korsch, au tras concluzii „noi“ și au pus punctul pe i. Se știe că Korsch, acest ideolog al „ultrastângiștilor“ din Germania, afirmă că industria noastră socialistă este „o industrie pur capitalistă“. Se știe că Korsch denuște partidul nostru un partid „chiaburizat“, iar Internaționala Comunistă o organizație „oportunistă“. Se știe, apoi, că pentru aceste considerente Korsch susține necesitatea „unei noi revoluții“ împotriva puterii existente în U.R.S.S.

Opoziția poate să spună că ea nu răspunde pentru poziția lui Korsch. Dar asta nu-i adevărat. Opoziția răspunde pe de-a'ntregul pentru „acțiunea“ d-lui Korsch. Ceeace spune Korsch nu este decât concluzia care decurge în mod firesc din premisele servite de leaderii opoziției noastre adepților lor sub forma cunoscutelor acuzații aduse partidului. Căci dacă partidul alunecă pe făgașul oportunismului, dacă politica lui este în desacord cu linia de clasă a revoluției, dacă partidul degenerază și merge spre un termidor, iar statul nostru e „departe de a fi un stat proletar“, atunci concluzia care decurge de aici nu poate fi decât aceasta: e necesară o nouă revoluție împotriva puterii „chiaburizate“. În afară de aceasta, se știe că „ultrastângiștii“ din Germania, inclusiv weddinghezii ¹⁷, au votat împotriva excluderii lui Korsch din partid, asumându-și astfel răspunderea morală pentru propaganda contrarevoluționară a lui Korsch. Or, cine nu știe că „ultrastângiștii“ sunt pentru opoziția din P. C. (b) al U. R. S. S. ?

c) Activitatea practică a adepților opoziției în Franța. Acelaș lucru trebuie spus și despre adepții opoziției în Franța. Mă refer la Souvarine și la grupul lui din jurul unei cunoscute reviste din Franța. Pornind dela premisele furnizate de opoziția noastră în acuzațiile aduse de ea partidului, Souvarine ajunge la concluzia că principalul dușman al revoluției este birocrăția partidului, sunt vârfurile conducătoare ale partidului nostru. Souvarine afirmă că nu există decât o singură „salvare“ : o nouă revoluție împotriva vârfurilor conducătoare din cadrul partidului și din cadrul puterii de stat, o nouă revoluție, în primul rând, im-

potriva Secretariatului C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. Acolo, în Germania, se propovăduiește „o nouă revoluție“ împotriva puterii existente în U. R. S. S. Aici, în Franța, — „o nouă revoluție“ împotriva Secretariatului C. C. Dar cum să se organizeze această nouă revoluție? Poate fi ea oare organizată fără un partid special, adaptat scopurilor noii revoluții? Desigur că nu. De aici chestiunea creării unui partid nou.

Opoziția poate să spună că ea nu răspunde pentru cele scrise de Souvarine. Dar asta nu-i adevărat. Se știe, în primul rând, că Souvarine și grupul lui sunt partizani ai opoziției, îndeosebi ai fracțiunii troțchiste a acesteia. Se știe, în al doilea rând, că nu demult opoziția proiecta să-l plaseze pe d-l Souvarine în redacția organului central al Partidului Comunist Francez. Ce-i drept, proiectul acesta n'a reușit. Dar aceasta nu este o vină, ci o nenorocire a opoziției noastre.

Rezultă, deci, că opoziția, în activitatea sa practică, dacă o considerăm nu sub înfățișarea pe care vrea să și-o dea, ci așa cum se manifestă în cursul activității sale, atât la noi, în U. R. S. S., cât și în Franța și Germania, — rezultă, zic, că opoziția, în activitatea sa practică, s'a situat nemijlocit pe punctul de vedere al distrugerii actualelor cadre ale partidului nostru și al formării unui nou partid.

V

PENTRUCÉ DUȘMANII DICTATURII PROLETARIATULUI LAUDĂ OPOZIȚIA

Pentruce social-democrații și cadeții laudă opoziția?

Sau, cu alte cuvinte, ale cui tendințe le oglindește opoziția ?

Ați observat, probabil, că așa numita „chestiune rusă“ a devenit în ultima vreme o chestiune la ordinea zilei în presa social-democrată și în presa burgheză din Occident. Este oare întâmplător lucrul acesta? Desigur că nu este întâmplător. Creșterea socialismului în U. R. S. S. și desfășurarea mișcării comuniste în Occident nu pot să nu trezească o foarte mare neliniște în rândurile burgheziei și ale agenților ei în sânul clasei muncitoare — leaderii social-democrați. Hoțarul dintre revoluție și contrarevoluție merge astăzi pe linia urii feroce a unora și prieteniei tovărășești a altora pentru partidul proletar din U. R. S. S. Marca însemnătate internațională a „chestiunii ruse“ este astăzi un fapt de care nu mai pot să nu țină seamă dușmanii comunismului.

Două fronturi s'au format în jurul „chestiunii ruse“: frontul adversarilor Republicii Sovietelor și frontul prietenilor ei devotați. Ce vor adversarii Republicii Sovietelor? Ei se străduiesc să creeze în masele largi ale populației premise ideologice și morale în vederea luptei împotriva dictaturii proletariatului. Ce vor prietenii Republicii Sovietelor? Ei se străduiesc să creeze în păturile largi ale proletariatului premise ideologice și morale în vederea apărării Republicii Sovietelor.

Să vedem acum pentrue social-democrații și ca-deții din rândurile emigranților burghezi ruși laudă opoziția noastră.

Iată ce spune, de pildă, Paul Levy, cunoscutul leader social-democrat din Germania :

„Not eram de părere că interesele speciale ale muncitorilor, în ultimă analiză interesele socialismului, sunt în contradicție cu existența proprietății țărănești, că identitatea intereselor muncitorilor și țăranilor nu este decât o aparență și că dezvoltarea ulterioară a revoluției ruse va accentua și va face și mai manifestă această contradicție. Noi socotim că ideea comunității de interese este ideea de coaliție într-o altă formă. Dacă în general marxismul este cât de puțin întemeiat, dacă istoria se dezvoltă dialectic, această contradicție trebuia să spulbere ideea de coaliție la fel cum a fost spulberată în Germania... Pentru noi, care privim evenimentele din U.R.S.S. din afară, din Europa occidentală, este clar: vederile noastre sunt identice cu vederile opoziției... Este un fapt evident că în Rusia începe o nouă mișcare de sine stătătoare, anticapitalistă, sub semnul luptei de clasă” („Leipziger Volkszeitung” din 30 Iulie 1926).

Că aici, în citatul acesta, există confuzie în ceea ce privește chestiunea „identității” intereselor muncitorilor și țăranilor, e un lucru evident. Dar că Paul Levy laudă opoziția noastră pentru lupta ei împotriva ideii blocului muncitorilor și țăranilor, împotriva ideii alianței dintre muncitori și țărani, e deasemenea un lucru neîndoios.

Iată ce spune despre opoziția noastră faimosul Dan, leaderul social-democrației „ruse”, leaderul menșevicilor „ruși”, care acționează pentru restaurarea capitalismului în U. R. S. S. :

„Prin critica pe care o face actualei orânduirii, critică ce repetă aproape cuvânt cu cuvânt critica făcută de social-democrație, opoziția bolșevică pregătește spiritele... în vederea însușirii platformei pozitive a social-democrației”.

Și mai departe :

„Opoziția cultivă nu numai în masele muncitoare, ci și în rândurile muncitorilor comuniști germenii unor idei și stări de

spirit care, dacă vor fi îngrijii cu pricepere, vor putea da ușor roade social-democrate" („Sozialistisches Vestnik" nr. 17-18).

Cred că e limpede.

Și iată acum ce scrie despre opoziția noastră „Poslednie Novosti"¹⁸, organul central al partidului burghez contrarevoluționar al lui Miliucov :

„În momentul de față opoziția subminează dictatura, fiecare nouă publicație a opoziției rostește cuvinte tot mai «teribile», opoziția însăși evoluează în direcția unor atacuri din ce în ce mai vehemente împotriva sistemului dominant, și aceasta este deocamdată suficient ca s'o putem privi cu recunoștință ca pe un purtător de cuvânt al păturilor largi ale populației nemulțumite politicește" („Poslednie Novosti" nr. 1.990).

Și mai departe :

„În momentul de față cel mai cumpănit dușman pentru Puterea Sovietică este acela care se furișează spre ea pe nesimțite, o cuprinde din toate părțile cu tentaculele sale și o lichidează mai înainte ca ea să-și dea seama că este lichidată. Tocmai rolul acesta, inevitabil și necesar în perioada de pregătire din care n'am ieșit încă, îl joacă opoziția sovietică" („Poslednie Novosti" nr. 1.983 din 27 August a. c.).

Cred că orice comentariu e de prisos.

Deoarece nu dispun de timp, mă limitez numai la aceste citate, cu toate că s'ar putea aduce zeci și sute de citate de acestea.

Iată pentru ce laudă social-democrații și cadeții opoziția noastră.

E oare întâmplător faptul acesta ? Nu, nu e întâmplător.

Din toate acestea se vede că opoziția nu oglindește starea de spirit a proletariatului din țara noastră, ci starea de spirit a elementelor neproletare, nemulțu-

mite de dictatura proletariatului, pline de ură împotriva dictaturii proletariatului și care așteaptă cu nerăbdare destrămarea ei, căderea ei.

În felul acesta, logica luptei fracționiste a opoziției noastre a dus în fapt la rezultatul că, obiectiv, frontul opoziției noastre s'a contopit cu frontul adversarilor și dușmanilor dictaturii proletariatului.

A dorit oare opoziția lucrul acesta? Probabil că nu l-a dorit. Dar aici lucrurile nu depind de ceea ce dorește opoziția, ci de rezultatul la care duce în mod obiectiv lupta ei fracționistă. Logica luptei fracționiste este înai tare decât dorințele unora sau altora. Și tocmai deaceia s'a ajuns la situația că frontul opoziției s'a contopit în fapt cu frontul adversarilor și dușmanilor dictaturii proletariatului.

Lenin ne-a învățat că principala datorie a comunistilor este de a apăra și întări dictatura proletariatului. Lucrurile au luat însă o asemenea întorsătură, încât opoziția, datorită politicii ei fracționiste, a ajuns în tabăra adversarilor dictaturii proletariatului.

Iată de ce afirmăm că opoziția a rupt cu leninismul nu numai în teorie, dar și în practică.

Și nici nu putea fi altfel. Pe frontul luptei dintre capitalism și socialism există un asemenea raport de forțe, încât în rândurile clasei muncitoare nu este posibilă acum decât una din aceste două politici: ori politica comunismului, ori politica social-democratismului. Încercarea opoziției de a ocupa o a treia poziție, întinzând totodată lupta împotriva P.C. (b) al U.R.S.S., trebuia în mod inevitabil să se termine prin aceea că opoziția, în mersul luptei fracționiste, să fie aruncată în lagărul adversarilor leninismului.

Așa s'a și întâmplat, după cum se vede din faptele prezentate

Iată pentru ce social-democrații și cadeții laudă opoziția.

VI

INFRÂNGEREA BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Am spus mai sus că în lupta ei împotriva partidului opoziția a recurs la cele mai grave acuzații împotriva partidului. Am spus că în activitatea ei practică opoziția s'a situat aproape nemijlocit pe punctul de vedere al unei sciziuni și al formării unui nou partid. De aici întrebarea : cât timp a reușit opoziția să se mențină pe această poziție scizionistă ? Faptele arată că n'a reușit să se mențină pe această poziție decât vreo câteva luni. Faptele arată că, pe la începutul lui Octombrie a. c., opoziția s'a văzut nevoită să-și recunoască înfrângerea și să bată în retragere.

Ce a determinat retragerea opoziției ?

Cred că retragerea opoziției a fost determinată de următoarele cauze :

În primul rând, de faptul că opoziția n'a avut în U. R. S. S. o armată politică proprie. Se prea poate ca formarea unui nou partid să fie un lucru ispititor. Dacă însă în urma discuției îți dai seama că n'ai cu cine să formezi un nou partid, e clar că retragerea este singura soluție.

În al doilea rând, de faptul că în cursul luptei fracționiste opoziției i s'au alăturat tot felul de elemente murdare, atât la noi, în U. R. S. S., cât și în străinătate, iar social-democrații și cadeții au început s'o laude pe întrecute, discreditând-o și compromi-

țând-o, prin sărutările lor, în ochii muncitorilor. Opoziția avea de ales: ori să accepte aceste laude și sărutări ale dușmanilor ca ceva meritat, ori să bată brusc în retragere, făcând astfel să cadă în mod automat codițele murdare care s'au prins de ea. Retrăgându-se și recunoscându-și retragerea, opoziția a recunoscut implicit că a doua soluție este pentru ea singura soluție acceptabilă.

În al treilea rând, prin împrejurarea că situația din U. R. S. S. s'a dovedit a fi mai bună decât presupunea opoziția, iar masele partidului s'au dovedit a fi mai conștiente și mai unite decât i s'a putut părea opoziției la începutul luptei. Desigur, dacă în țară ar fi fost o criză, dacă ar fi existat o nemulțumire în rândurile muncitorilor și dacă partidul ar fi dat dovadă de mai puțină coeziune, opoziția ar fi urmat o altă cale și nu s'ar fi hotărît să bată în retragere. Faptele însă au dovedit că socotelile opoziției au dat greș și în domeniul acesta.

De aici înfrângerea opoziției.

De aici retragerea ei.

Înfrângerea opoziției a trecut prin trei etape.

Prima etapă este „declarația” opoziției dela 16 Octombrie 1926. Prin acest document opoziția a renunțat la teoria și practica libertății fracțiunilor și la metodele fracționiste de luptă, recunoscând deschis și fără echivoc greșelile ei în acest domeniu. Dar opoziția n'a renunțat numai la aceasta. Întrucât s'a desolidarizat prin „declarația” sa de „opoziția muncitorească” și de diverșii Korsch și Souvarine, opoziția a renunțat implicit și la pozițiile ei ideologice care o apropiiau până de curând de aceste curente.

A doua etapă este renunțarea în fapt la acuzațiile pe care opoziția le aducea până de curând partidului. Trebuie să recunoaștem și, recunoscând aceasta, trebuie să subliniem că opoziția n'a îndrăznit să-și repete acuzațiile împotriva partidului la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. Dacă comparăm procesele-verbale ale plenarei din Iulie a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control cu procesele-verbale ale Conferinței a XV-a a P. C. (b) al U.R.S.S., nu putem să nu observăm că din vechile acuzații de oportunism, termidorism, de alunecare dela linia de clasă a revoluției etc. n'a mai rămas nici urmă la Conferința a XV-a. Dacă mai luăm în considerație și faptul că un număr de delegați au cerut opoziției explicații asupra vechilor acuzații, iar opoziția a continuat să păstreze în această privință o tăcere îndărătnică, nu putem să nu recunoaștem că opoziția a renunțat în fapt la vechile sale acuzații împotriva partidului.

Poate oare fi calificată această împrejurare ca o renunțare în fapt a opoziției la o serie din pozițiile sale ideologice? Poate fi și trebuie să fie calificată astfel. Aceasta înseamnă că în fața înfrângerii sale opoziția și-a înfășurat în mod conștient steagul de luptă. Și nici nu putea fi altfel. Acuzațiile au fost aduse cu gândul de a se forma un nou partid. Dar odată ce aceste socoteli au căzut, trebuiau să cadă, cel puțin vremelnic, și acuzațiile.

A treia etapă este totala izolare a opoziției la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. Trebuie relevat faptul că opoziția n'a obținut la Conferința a XV-a **nici un singur vot**, văzându-se astfel complet

izolată. Amintiți-vă zarva și tărăboiul făcut de opoziție la sfârșitul lui Septembrie anul acesta, când a pornit în campanie, în campanie fățișă împotriva partidului, și comparați această zarvă cu faptul că la Conferința a XV-a opoziția a rămas, cum se spune, de una singură, și veți înțelege că nici nu se putea dori opoziției o „mai bună“ înfrângere.

Se poate oare contesta că opoziția a renunțat în fapt la acuzațiile ei împotriva partidului, că nu s'a putut hotărî să le repete la Conferința a XV-a, cu toate că delegații au somat-o s'o facă ?

Nu, nu se poate, pentrucă este un fapt.

Pentruce a luat opoziția calea aceasta, pentruce și-a înfășurat ea steagul ?

Pentru motivul că desfășurarea steagului idcologic al opoziției înseamnă neapărat și inevitabil a susține teoria existenței a două partide, înseamnă activizarea diverșilor Katz, Korsch, Maslov, Souvarine și altor elemente murdare, deslănțuirea forțelor antiproletare din țara noastră, laude și sărutări din partea social-democrației și a burghezilor liberali ruși emigrați.

Steagul idcologic al opoziției ucide opoziția — acesta e miezul chestiunii, tovarăși.

Deaceea, pentru a nu putrezi definitiv, opoziția s'a văzut nevoită să bată în retragere și să-și arunce steagul.

Așa se explică înfrângerea blocului opoziționist

VII

SEMNIIFICAȚIA PRACTICĂ ȘI IMPORTANȚA CONFERINȚEI A XV-A A P. C. (b) AL U. R. S. S.

Inchei, tovarăși. Nu-mi rămâne să mai spun decât câteva cuvinte cu privire la concluziile care trebuie trase în ce privește semnificația și importanța hotărârilor Conferinței a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S.

Prima concluzie : Conferința a făcut bilanțul luptei desfășurate în sânul partidului dela Congresul al XIV-lea încoace, a consacrat victoria repurtată de partid asupra opoziției și, izolând opoziția, a pus capăt bacanalei fracționiste pe care opoziția o impusese partidului nostru în perioada precedentă.

A doua concluzie : Conferința a unit partidul nostru mai mult ca oricând, pe baza perspectivei socialiste a construcției noastre, pe baza ideii luptei pentru victoria construirii socialismului, împotriva tuturor curentelor opoziționiste din partidul nostru, împotriva tuturor devierilor din partidul nostru.

Problema cea mai actuală în partidul nostru în momentul de față este problema construirii socialismului în țara noastră. Lenin avea dreptate când spunea că întreaga lume ne privește, privește construcția noastră economică, succesele noastre pe frontul construcției. Inșă, pentru a obține succese pe acest front, e nevoie ca partidul nostru, principalul instrument al dictaturii proletariatului, să fie pregătit pentru această operă, să-și dea seama de importanța acestei sarcini și să poată fi o pârghie a victoriei construirii socialismului în țara noastră. Semnificația și importanța Conferinței a XV-a constă în faptul că ea a

consacrat și a desăvârșit opera de înarmare a partidului nostru cu ideea victoriei construirii socialismului în țara noastră.

A treia concluzie: Conferința a respins cu hotărîre toate oscilările ideologice de orice fel din partidul nostru, înlesnind astfel triumful deplin al leninismului în P. C. (b) al U. R. S. S.

Dacă plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste va aproba hotărîrile Conferinței a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. și va găsi că politica partidului nostru față de opoziție este justă, lucru de care nu am niciun motiv să mă îndoiesc, aceasta va duce la a patra concluzie: Conferința a XV-a a pregătit unele condiții importante, necesare pentru triumful leninismului în întreaga Internațională Comunistă, în rândurile proletariatului revoluționar al tuturor țărilor și al tuturor popoarelor. (Aplauze furtunoase. Întreaga plenară ovaționează.)

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

13 Decembrie

I

CÂTEVA OBSERVAȚII

1. Ne trebuie fapte, nu născociri și bârfeli

Tovarăși, înainte de a trece la fondul chestiunii, dați-mi voie să fac unele rectificări bazate pe fapte la declarațiile opoziției, declarații care sau denaturează faptele, sau nu sunt decât născociri și bârfeli.

1) Prima chestiune este chestiunea cuvântărilor opoziției la plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Opoziția a declarat că ea s'a hotărît să ia cuvântul pentru motivul că C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. nu a arătat în mod expres că, luând cuvântul, opoziția ar putea să calce prin aceasta „declarația” ei dela 16 Octombrie 1926, și că, dacă C. C. ar fi interzis leaderilor opoziției să ia cuvântul, ei nu s'ar fi hotărît să vorbească.

Opoziția a declarat apoi că, luând cuvântul aici, la plenara lărgită, ea va lua toate măsurile pentru a nu ascuți lupta, că se va limita la simple „explicații”, că ea nici nu se gândește — ferească Dumnezeu — să pornească un atac împotriva partidului, că ea nu are deloc intenția — ferească Dumnezeu — să aducă vreo acuzație partidului și să facă apel împotriva hotărîrilor lui.

Nu e nimic adevărat în toate acestea, tovarăși. Toate acestea sunt absolut contrare realității. Este o ipocrizie din partea opoziției. Faptele au arătat — și a arătat-o în special cuvântarea lui Camenev — că cuvântările leaderilor opoziției la plenara lărgită n'au fost „explicații“, ci un atac împotriva partidului, o agresiune împotriva partidului.

Ce înseamnă a pune deschis chestiunea învinuirii partidului de deviere spre dreapta? Înseamnă un atac împotriva partidului, înseamnă o ieșire împotriva partidului.

N'a arătat oare C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. în hotărîrea sa că, dacă opoziția va lua cuvântul, aceasta va ascuți lupta, va da un impuls luptei fracționiste? Da, a arătat. Tocmai în felul acesta C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. a avertizat opoziția. Putea oare C. C. să meargă mai departe? Nu, nu putea. Pentruce? Pentrucă C. C. nu putea interzice cuiva să ia cuvântul. Orice membru de partid are dreptul de a face apel împotriva hotărîrilor partidului la o instanță superioară. C.C. nu putea să nu țină seama de acest drept al membrilor de partid. C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a făcut, prin urmare, tot ce i-a stat în putință pentru a preîntâmpina o nouă ascuțire a luptei, o nouă intensificare a luptei fracționiste.

Leaderii opoziției, care sunt și membri ai C. C., trebuiau să știe că cuvântările lor nu puteau să nu ia caracterul unui apel împotriva hotărîrilor partidului lor, a unei ieșiri împotriva partidului, a unui atac împotriva partidului.

Astfel, cuvântările opoziției, și în special cuvântarea lui Camenev, care nu este o manifestare perso-

nală, ci o manifestare a întregului bloc opoziționist, deoarece cuvântarea scrisă pe care a citit-o purta semnătura lui Troțchi, Camenev și Zinoviev, — această cuvântare a lui Camenev înseamnă o cotitură în evoluția blocului opoziționist dela „declarația“ dela 16 Octombrie 1926, prin care opoziția renunța la metodele fracționiste de luptă, spre o nouă fază a existenței opoziției, în care ea revine la metodele fracționiste de luptă împotriva partidului.

De aici concluzia: opoziția a călcat propria sa „declarație“ dela 16 Octombrie 1926, revenind la metodele fracționiste de luptă.

Luăm notă, tovarăși. Să nu facem pe ipocriții. Camenev a avut dreptate când a spus că pisicii trebuie să-i zici pisică. (Voci: „Așa e!“. „Iar porcului — porc“.)

2) Troțchi a spus în cuvântarea sa că, „după revoluția din Februarie, Stalin a preconizat o tactică greșită, pe care Lenin a caracterizat-o drept o deviere kautskistă“.

Nu-i adevărat, tovarăși. E o bârfeală. Stalin nu „a preconizat“ niciun fel de deviere kautskistă. Că am avut oarecari ezitări la întoarcerea mea din deportare, lucrul acesta nu l-am ascuns, și am scris eu însumi despre aceasta în broșura mea „Pe drumul spre Octombrie“. Care dintre noi însă n'a avut ezitări de moment? Cât despre poziția lui Lenin și tezele din Aprilie¹⁹ 1917 — și tocmai despre acest lucru este vorba aici — partidul știe foarte bine că eu am fost atunci alături de tovarășul Lenin împotriva lui Camenev și a grupului său, care luptau atunci împotriva tezelor lui Lenin. Cei care cunosc procesele-

verbale ale Conferinței din Aprilie 1917 a partidului nostru nu pot să nu știe că am fost alături de Lenin, luptând împreună cu el împotriva opoziției lui Camenev.

Tot secretul e că în cazul de față Troțchi m'a confundat cu Camenev. (Ilaritate. Aplauze.)

Este adevărat că Camenev se afla pe atunci în opoziție față de Lenin, față de tezele lui, față de majoritatea partidului și susținea un punct de vedere foarte apropiat de defensism. Este adevărat că pe atunci Camenev scria în „Pravda“, de pildă, în Martie, articole cu caracter semi-defensist, articole pentru care, desigur, eu nu sunt nicidecum răspunzător.

Nenorocirea lui Troțchi e că el l-a confundat aici pe Stalin cu Camenev.

Dar unde se afla pe atunci Troțchi, unde se afla el în timpul Conferinței din Aprilie 1917, când partidul lupta împotriva grupului lui Camenev, în ce partid se găsea el pe atunci — în cel menșevic de stânga sau în cel menșevic de dreapta, și de ce nu se afla atunci în rândurile stângii zimmerwaldiene²⁰, — aceasta ar trebui să ne-o spună Troțchi, măcar prin presă. Dar că el nu făcea atunci parte din partidul nostru, — acesta este un fapt pe care Troțchi n'ar trebui să-l uite.

3) Troțchi a spus în cuvântarea sa că „în problema națională Stalin a făcut o greșală destul de mare“. Ce greșală, în ce împrejurări, — Troțchi n'a mai spus-o.

Nu-i adevărat, tovarăși. E o bârfeală. N'am avut niciodată niciun fel de divergențe în problema națională, nici cu partidul, nici cu Lenin. Troțchi se re-

feră aici, probabil, la un incident neînsemnat: înainte de Congresul al XII-lea al partidului nostru, tovarășul Lenin mi-a reproșat că duc o politică organizatorică prea severă față de Georgienii semi-naționaliști, semi-comuniști de tipul lui Mdivani, care a fost până de curând reprezentant comercial în Franța, mi-a reproșat că îi „persecut”. Dar evenimentele ulterioare au arătat că așa numiții „deviatori”, oameni de tipul lui Mdivani, meritau de fapt o comportare și mai aspră decât aceea pe care am avut-o eu față de ei în calitate mea de secretar al C. C. al partidului nostru. Evenimentele ulterioare au dovedit că „deviatorii” erau o fracțiune în descompunere, de un oportunism absolut fățiș. Să dovedească Troțchi că nu este așa. Lenin nu cunoștea și nici nu putea să cunoască aceste fapte, întrucât era bolnav, în pat, și nu avea posibilitatea să urmărească evenimentele. Dar ce legătură are acest incident neînsemnat cu poziția principială a lui Stalin? Troțchi, după cât se vede, ca să bârfească, face aluzie la nu știu ce „divergențe” între mine și partid. Dar nu este oare un fapt că întreg C. C., inclusiv Troțchi, a votat în unanimitate pentru tezele lui Stalin în problema națională? Nu este un fapt că acest lucru a avut loc după incidentul cu Mdivani, înaintea Congresului al XII-lea al partidului nostru? Nu este un fapt că raportor în problema națională la Congresul al XII-lea a fost tocmai Stalin, și nu altcineva? Cum se poate vorbi, deci, de „divergențe” în problema națională, și de ce a ținut, la drept vorbind, Troțchi să pomenească despre acest incident neînsemnat?

4) Camenev a declarat în cuvântarea sa că Con-

gresul al XIV-lea al partidului nostru a comis o greșală „deschizând focul spre stânga“, adică deschizând focul împotriva opoziției. Rezultă că partidul a luptat și continuă să lupte împotriva nucleului revoluționar al partidului. Rezultă că opoziția noastră este de stânga, și nu de dreapta.

Acestea sunt fleacuri, tovarăși. Este o bârfeală pe care o răspândesc opoziționiștii noștri. Congresul al XIV-lea nu se gândea și nu putea să deschidă focul împotriva unei majorități revoluționare. În realitate, el a deschis focul împotriva celor de dreapta, împotriva opoziționiștilor noștri, care constituie o opoziție de dreapta, cu toate că se drapează într'o mantie „de stânga“. Desigur, opoziția înclină să se considere o opoziție „revoluționară de stânga“. Dar Congresul al XIV-lea al partidului nostru a stabilit că, dimpotrivă, opoziția nu face decât să se camufleze sub fraze „de stânga“, pe când în realitate e o opoziție oportunistă. Noi știm că opoziția de dreapta se înfășoară de multe ori într'o mantie „de stânga“ pentru a induce în eroare clasa muncitoare. Și „opoziția muncitorească“ se socotea mai de stânga decât toată lumea, dar în realitate s'a dovedit a fi mai de dreapta decât toată lumea. Opoziția de astăzi se socoate și ea mai de stânga decât toată lumea, dar practica și întreaga activitate a opoziției de astăzi dovedesc că ea constituie centrul de gravitație și focarul tuturor curenților oportuniste de dreapta, dela „opoziția muncitorească“ și troțchism până la „noua opoziție“ și la diverșii Souvarine.

Camenev a comis un „mic“ fals în ceeace privește pe cei „de stânga“ și cei „de dreapta“.

5) Camenev a adus un citat din operele lui Lenin în care se spune că noi n'am construit încă până la capăt temelia socialistă a economiei noastre, și a declarat că partidul greșește afirmând, chipurile, că noi am construit deja până la capăt temelia socialistă a economiei noastre.

Acestea sunt fleacuri, tovarăși. Este o bârfeală mărunță de a lui Camenev. Niciodată încă partidul nu a declarat că ar fi construit până la capăt temelia socialistă a economiei noastre. Nu se discută acum dacă am construit sau n'am construit încă până la capăt temelia socialistă a economiei noastre. Nu aceasta e chestiunea în discuție. Se discută doar dacă putem sau nu putem construi până la capăt prin propriile noastre forțe temelia socialistă a economiei noastre. Partidul afirmă că avem posibilitatea să construim până la capăt temelia socialistă a economiei noastre. Opoziția contestă lucrul acesta, alunecând astfel pe calea defetismului și a capitulării. Iată care este acum chestiunea în discuție. Camenev, simțind cât de șubredă este poziția sa, caută să se eschiveze dela această chestiune. Dar nu va reuși.

Camenev a comis încă un „mic” fals.

6) Troțchi a declarat în cuvântarea sa că el „a anticipat politica lui Lenin în Martie—Aprilie 1917”. Rezultă, așa dar, că Troțchi „a anticipat” tezele din Aprilie ale tovarășului Lenin. Rezultă că Troțchi, încă în Februarie—Martie 1917, a ajuns în mod independent la politica pe care a susținut-o tovarășul Lenin în Aprilie—Mai 1917 în tezele sale din Aprilie.

Dați-mi voie, tovarăși, să declar că aceasta este o lăudăroșenie prostească și lipsită de bun simț.

Troțchi „anticipându-l“ pe Lenin, — cum să nu te pufnească râsul ? Țăranii au perfectă dreptate când zic de obicei în asemenea cazuri : „Asemuește un purice cu un elefant“. (Il a r i t a t e.) Troțchi „anticipându-l“ pe Lenin... Să încerce Troțchi numai să scoată nasul și să dovedească aceasta în presă. Dece n'a încercat s'o facă măcar o singură dată ? Troțchi „l-a anticipat“ pe Lenin... Dar cum se explică atunci faptul că tovarășul Lenin, de îndată ce și-a făcut apariția în arenă în Rusia, în Aprilie 1917, a considerat necesar să se desolidarizeze de poziția lui Troțchi ? Cum se explică faptul că „cel anticipat“ consideră necesar să se desolidarizeze de „cel care l-a anticipat“ ? Nu este oare un fapt că în Aprilie 1917 Lenin a declarat în câteva rânduri că nu are nimic comun cu formula fundamentală a lui Troțchi: „fără țar, guvern muncitoresc“ ? Nu este oare un fapt că tot atunci Lenin a declarat în câteva rânduri că el nu are nimic comun cu Troțchi, care încearcă să sară peste mișcarea țărănească, peste revoluția agrară ?

Unde e atunci „anticiparea“ ?

Concluzia : ne trebuie fapte, nu născociri și bârfeli, pe câtă vreme opoziția preferă să opereze cu născociri și bârfeli.

2. Pentru ce dușmanii dictaturii proletariatului laudă opoziția

Am spus în raportul meu că dușmanii dictaturii proletariatului, menșevicii și cadeții din emigrația rusă, laudă opoziția. Am spus că ei laudă opoziția pentru activitatea acesteia, care duce la subminarea unității

partidului și, prin urmare, la subminarea dictaturii proletariatului. Am adus o serie de citate care arată că tocmai pentru acest fapt dușmanii dictaturii proletariatului laudă opoziția, tocmai pentru faptul că, prin activitatea sa, opoziția deslănțue forțele antiproletare din țară, caută să discrediteze partidul nostru, să discrediteze dictatura proletariatului și să înlesnească astfel acțiunea dușmanilor dictaturii proletariatului.

Răspunzând la aceasta, Camenev (precum și Zinoviev) s'a referit mai întâi la presa capitalistă din Occident, care laudă, vedeți d-voastră, partidul nostru și pe Stalin, iar mai apoi s'a referit la exponentul specialiștilor burghezi din țara noastră, smenovehislul ²¹ Ustrialov, care se solidarizează cu poziția partidului nostru.

În ce-i privește pe capitaliști, acolo, la ei, există mari divergențe în privința partidului nostru. Așa, de pildă, presa americană l-a lăudat nu demult pe Stalin pentrucă, spunea ea, le va da posibilitatea să obțină importante concesiuni. Iar acum iată că-l ocărăsc și-l injură pe Stalin în fel și chip, afirmând că el, Stalin, i-ar fi „înșelat”. În presa burgheză a apărut cândva o caricatură a lui Stalin care îl înfățișează ținând în mână o găleată cu apă și stingând incendiul revoluției. Dar mai târziu, ca o desmințire a acestei caricaturi, a apărut o altă caricatură, care-l înfățișează pe Stalin ținând în mână tot o găleată, însă o găleată în care nu mai e apă, ci petrol, iar Stalin de data aceasta nu stinge, ci întetește incendiul revoluției. (Aplauze, ilaritate.)

După cum vedeți, acolo la ei, la capitaliști, există

mari divergențe în ce privește poziția partidului nostru, precum și în ce privește poziția lui Stalin.

Să trecem la chestiunea Ustrialov. Cine este Ustrialov? Ustrialov este exponentul specialiștilor burghezi și, în general, al noii burghezii. El este un dușman de clasă al proletariatului. Lucrul acesta e incontestabil. Dar sunt dușmani și dușmani. Există dușmani de clasă care nu se împacă cu Puterea Sovietică și luptă pentru doborîrea ei cu orice preț. Există însă și dușmani de clasă care se împacă într'un fel sau altul cu Puterea Sovietică. Există dușmani care caută să pregătească condițiile pentru răsturnarea dictaturii proletariatului. Aceștia sunt menșevicii, socialiștii-revoluționari, cadeții etc. Există însă și dușmani care colaborează cu Puterea Sovietică și luptă împotriva acelor care stau pe punctul de vedere al răsturnării Puterii Sovietice, — sperînd că dictatura va începe încetul cu încetul să slăbească, să degenereze și va ajunge apoi să satisfacă interesele noii burghezii. Din ultima categorie de dușmani face parte și Ustrialov.

Pentru ce s'a referit Camenev la Ustrialov? Nu cumva pentru a arăta că partidul nostru a degenerat, și că tocmai deaceia îl laudă Ustrialov pe Stalin, sau partidul nostru în general? Se vede că nu pentru aceasta, deoarece Camenev nu s'a putut hotărî s'o spună direct. Pentru ce atunci s'a referit Camenev la Ustrialov? Se vede că pentru a face aluzie la „degenerare“.

Camenev a uitat însă să spună că același Ustrialov l-a lăudat și mai mult pe Lenin. Articolele lui Ustrialov conținînd laude la adresa lui Lenin sunt

cunoscute de întregul nostru partid. Cum să înțelegem aceasta? Nu cumva tovarășul Lenin „a degenerat” sau a început „să degereze” atunci când a introdus n.e.p.-ul? E deajuns să pui această întrebare, ca să înțelegi toată absurditatea unei asemenea ipoteze în ce privește „degenerarea”.

Așa dar: pentruce laudă Ustrialov pe Lenin și partidul nostru și pentruce laudă menșevicii și cadeții opoziția, — aceasta e chestiunea care trebuie rezolvată în primul rând și pe care Camenev caută cu orice preț s'o ocolească.

Menșevicii și cadeții laudă opoziția pentrucă ea subminează unitatea partidului nostru, slăbește dictatura proletariatului, înlesnind astfel acțiunea dusă de menșevici și cadeți pentru răsturnarea Puterii Sovietice. Aceasta o dovedesc citatele. Ustrialov însă laudă partidul nostru pentrucă Puterea Sovietică a admis n.e.p.-ul, a admis capitalul privat, a admis specialiștii burghezi, de al căror ajutor și experiență are nevoie proletariatul.

Menșevicii și cadeții laudă opoziția pentrucă prin activitatea ei fracționistă îi ajută la pregătirea condițiilor pentru răsturnarea dictaturii proletariatului. Ustrialovii însă, știind că dictatura nu poate fi răsturnată, resping punctul de vedere al răsturnării Puterii Sovietice, se străduiesc să capete un colțișor lângă dictatura proletariatului, caută să se aciueze pe lângă ea, și laudă partidul pentru faptul că el a introdus n.e.p.-ul și a admis în anumite condiții noua burghezie, care vrea să folosească Puterea Sovietică în scopurile sale de clasă, dar pe care Puterea Sovietică o folosește pentru scopurile dictaturii proletare.

Iată care este deosebirea dintre diferiții dușmani de clasă ai proletariatului din țara noastră.

Iată cum se explică faptul că menșevicii și ca-deții laudă opoziția, iar domnii Ustrialovi — partidul nostru.

Aș vrea să vă atrag atenția asupra punctului de vedere al lui Lenin în această chestiune.

„În Republica noastră Sovietică” — spune Lenin — „orândulrea socială se bazează pe colaborarea a două clase: muncitorii și țăranii, colaborare la care sunt acum admiși, în anumite condiții, și «nepmanii», adică burghezia” (Lenin, vol. XXVII, pag. 405).

Ei bine, tocmai pentru că am admis într-o oarecare măsură o colaborare condiționată cu noua burghezie, firește, în anumite condiții și sub controlul Puterii Sovietice, — tocmai pentru aceasta laudă Ustrialov partidul nostru, sperând să se agațe de admiterea acestei colaborări spre a folosi Puterea Sovietică pentru scopurile burgheziei. Noi însă, partidul, avem alte socoteli: să folosim pe reprezentanții noii burghezii, experiența lor, cunoștințele lor, pentru ca să sovietizăm și să asimilăm o parte din ei, iar cealaltă parte, care se va dovedi a nu fi în stare să se sovietizeze, s'o înlăturăm.

Nu este un fapt că Lenin făcea o deosebire între noua burghezie, pe de o parte, și menșevici și ca-deți, pe de alta, admițând și folosind pe cea dintâi și propunând arestarea celor din urmă?

Iată ce a scris în această privință Lenin în lucrarea sa „Impozitul în natură” :

„Comuniștii nu trebuie să se teamă «a învăța» dela specialiștii burghezi, inclusiv dela comercianți, dela micii capitaliști-

cooperatori și dela capitaliști. Să învățăm dela ei în altă formă, însă în fond tot așa cum învățăm și am ajuns să învățăm dela specialiștii militari. Rezultatele «învățăturii» trebuie să fie verificate numai prin experiența practică: să faci mai bine decât au făcut alături specialiștii burghezi, să obții în toate felurile ridicarea agriculturii, ridicarea industriei, dezvoltarea schimbului între agricultură și industrie. Nu te sgârcești să plătești «pentru învățătură»: nu e păcat să plătești scump pentru învățătură, numai să-ți fie de folos» (Lenin, vol. XXVI, pag. 352).

Așa vorbea Lenin despre noua burghezie și specialiștii burghezi, al căror exponent este Ustrialov.

Și iată ce a spus Lenin despre menșevici și despre socialiștii-revoluționari:

„Iar cei «fără partid», care în realitate nu sunt altceva decât menșevici sau socialiști-revoluționari îmbrăcați în haina la modă, fără de partid, à la Kronstadt, trebuie ținuti cu grijă la închisoare sau trimiși la Berlin la Martov, ca să se bucure în voie de toate frumusețile democrației pure, ca să se poată deda în vote schimbului de idei cu Cernov, cu Milucov și cu menșevicii georgieni” (ibid., pag. 352).

Așa a spus Lenin.

Poate că opoziția nu e de acord cu Lenin? S'o spună deschis.

Iată cum se explică faptul că pe menșevici și cadeți îi areștăm, pe câtă vreme noua burghezie o admitem în anumite condiții și cu anumite îngrădiri, pentru ca, luptând împotriva ei prin măsuri de ordin economic și învingând-o pas cu pas, să folosim în același timp experiența ei, cunoștințele ei pentru construcția noastră economică.

Rezultă, așa dar, că partidul nostru este lăudat de unii dușmani de clasă, de felul lui Ustrialov, pen-

trucă am introdus n.e.p.-ul și am admis o oarecare colaborare, condiționată și limitată, a burgheziei cu actuala orânduire sovietică, urmărind totodată scopul de a folosi cunoștințele și experiența acestei burghezii pentru construcția noastră, scop pe care, după cum se știe, îl realizăm nu fără succes. Iar opoziția este lăudată de alți dușmani de clasă, ca menșevicii și cadeții, pentrucă activitatea ei duce la subminarea unității partidului nostru, la subminarea dictaturii proletariatului și la înlesnirea acțiunii duse de menșevici și cadeți în vederea răsturnării dictaturii.

Sper că opoziția va înțelege, în sfârșit, ce deosebire profundă există între primul și al doilea gen de laude.

3. Sunt greșeli și greșeli

Opoziția a vorbit aici despre unele greșeli ale unora din membrii C. C. S'au făcut, desigur, unele greșeli. La noi nu există oameni absolut „infailibili“. Astfel de oameni nici nu există. Sunt însă greșeli și greșeli. Există greșeli în care autorii lor nu persistă și din care nu iau naștere platforme, curente, fracțiuni. Asemenea greșeli sunt uitate repede. Există și alt fel de greșeli, greșeli în care autorii lor persistă și din care iau naștere fracțiuni, platforme și luptă în partid. Asemenea greșeli nu pot fi uitate repede.

Trebue făcută o deosebire netă între aceste două categorii de greșeli.

Așa, de pildă, Troțchi spune că eu am făcut la un moment dat o greșală în ce privește monopolul comerțului exterior. Este adevărat. Am propus, într'adevăr, în perioada în care organele noastre de colec-

tare erau desorganizate, să se deschidă vremelnic unul din porturile noastre pentru exportul cerealelor. Dar eu n'am persistat în greșala mea și, în urma discuțiilor avute cu Lenin, am reparat-o fără întârziere. Greșeli asemănătoare, săvârșite de Troțchi și reparate apoi de C.C., în care el n'a mai persistat după aceea, aș putea număra cu zecile și sutele. Dacă m'aș apuca să înșir toate greșelile, foarte serioase, mai puțin serioase și puțin serioase, pe care Troțchi le-a comis în activitatea sa în C.C., dar în care n'a persistat și care au fost uitate, — ar trebui să fac câteva referate cu privire la aceasta. Eu cred însă că în lupta politică, în polemica politică ar trebui să se vorbească nu despre astfel de greșeli, ci despre greșelile care mai târziu s'au transformat în platforme și au provocat o luptă înăuntrul partidului.

Dar Troțchi și Camenev s'au referit tocmai la acest gen de greșeli care nu s'au transformat în curente opoziționiste și care au fost repede uitate. Și deoarece opoziția s'a ocupat tocmai de astfel de greșeli, permiteți-mi și mie să reamintesc aici de unele greșeli de acest gen comise la timpul lor de leaderii opoziției. Poate că aceasta le va servi de învățătură și-i va face să nu mai încerce altădată să se agațe de greșeli deja uitate.

A fost un timp când Troțchi susținea în C.C. al partidului nostru că Puterea Sovietică atârână de un fir de păr, că „i-a sunat ceasul“, că Puterii Sovietice nu i-a mai rămas de trăit decât vreo câteva luni, dacă nu chiar numai câteva săptămâni. Aceasta a fost în 1921. Era o greșală extrem de periculoasă, care dovedea starea de spirit periculoasă a lui Troțchi. Dar

C.C. l-a ridiculizat pentru aceasta, iar Troțchi n'a mai persistat în această greșală a lui, și greșala a fost uitată.

A fost un timp — în 1922 — când Troțchi propunea să se permită întreprinderilor și trusturilor noastre industriale să ipotecheze capitaliștilor particulari bunurile statului, inclusiv capitalul fix, pentru a obține credite. (Tovarășul Iaroslavski: „Acesta e calea capitulării“.) Cred că așa și este. În orice caz, aceasta ar fi o premiză pentru denaționalizarea întreprinderilor noastre. C. C. a respins însă acest plan, Troțchi s'a luptat, dar a încetat apoi să mai persiste în greșala sa, și greșala e acum uitată.

A fost un timp — în 1922 — când Troțchi propunea o concentrare strictă a industriei noastre, o concentrare atât de nesăbuită, încât, fără doar și poate, ar fi lăsat dincolo de porțile fabricilor și uzinelor cam o treime din clasa noastră muncitoare. C.C. a respins această propunere a lui Troțchi ca ceva scolastic, nesăbuit și periculos din punct de vedere politic. Troțchi a reamintit în mai multe rânduri Comitetului Central că în viitor va trebui totuși să pășim pe această cale. Noi n'am pășit însă pe această cale. (O voce din sală: „Ar fi trebuit să închidem uzina Putilov“.) Da, într'acolo s'ar fi îndreptat lucrurile. Dar mai târziu Troțchi a încetat să mai persiste în greșala lui, și greșala a fost uitată.

Etc. etc.

Sau să luăm pe prietenii lui Troțchi — Zinoviev și Camenev — cărora le place să amintească adesea că Buharin a spus cândva: „îmbogățiți-vă“, și dansează în jurul acestui „îmbogățiți-vă“.

Era în 1922, pe vremea când la noi se discuta chestiunea concesiunii Urquhart, condițiile înrobitoare ale acestei concesiuni. Ei bine, nu este oare un fapt că Camenev și Zinoviev au propus să acceptăm condițiile înrobitoare ale concesiunii Urquhart și — propunând acest lucru — au insistat asupra propunerii lor? Dar C. C. n'a admis concesiunea Urquhart, Zinoviev și Camenev n'au mai persistat în greșala lor, și greșala a fost uitată.

Sau să luăm, de pildă, încă una din greșelile lui Camenev, despre care n'aș fi vrut să vorbesc, dar despre care Camenev mă silește să amintesc, deoarece a ajuns să ne plictisească amintind mereu de greșala lui Buharin, greșală pe care Buharin a îndreptat-o și a lichidat-o demult. Mă refer la următorul incident petrecut cu Camenev: pe vremea când se afla deportat în Siberia, după revoluția din Februarie, Camenev a trimis împreună cu mai mulți negustori cunoscuți din Siberia (din Acinsc) o telegramă de felicitare constituționalistului Mihail Romanov (voci din sală: „Rușine!“), aceluias Mihail Romanov căruia țarul, abdicând, i-a transmis „dreptul la tron“. A fost, desigur, o greșală stupidă, și pentru această greșală Camenev a primit o săpuneală zdravănă dela partidul nostru la Conferința din Aprilie 1917. Dar Camenev și-a recunoscut greșala, și greșala a fost uitată.

Trebue să fie reamintite asemenea greșeli? Desigur că nu, deoarece ele au fost uitate și demult lichidate. Dece atunci Troțchi și Camenev scot mereu ochii oponenților lor din partid cu greșeli de genul acesta? Nu e oare limpede că prin aceasta ei nu fac decât să ne silească să reamintim numeroase greșeli ale leade-

rilor opoziției ? Și suntem nevoiți s'o facem chiar dacă n'ar fi decât pentru a desvâța opoziția de a se deda la șicane și bârfeli.

Există însă greșeli de alt gen, greșeli în care autorii lor persistă și din care iau naștere apoi platforme fracționiste. Acestea sunt greșeli de cu totul altă natură. Sarcina partidului este de a desvâlui aceste greșeli și de a le înlătura, deoarece înlăturarea acestor greșeli este singurul mijloc de a statornici principiile marxismului în partid, de a păstra unitatea partidului, de a lichida fracționismul și de a crea garanția că asemenea greșeli nu se vor mai repeta.

Să luăm, de pildă, greșala comisă de Troțchi cu prilejul păcii dela Brest, greșală care s'a transformat într'o adevărată platformă împotriva partidului. Trebuie să luptăm fățiș și hotărît împotriva unor asemenea greșeli ? Da, trebuie.

Sau o altă greșală a lui Troțchi, greșala comisă în legătură cu discuția asupra sindicatelor și care (greșală) a provocat discuții în partidul nostru pe scara întregii Rusii.

Sau, de pildă, greșala din Octombrie a lui Zinoviev și Camenev, care a provocat în partid o criză în ajunul insurecției din Octombrie 1917.

Sau, de pildă, greșelile de astăzi ale blocului opoziționist, care au luat caracterul unei platforme fracționiste și al unei lupte împotriva partidului.

Etc. etc.

Trebuie oare să luptăm fățiș și hotărît împotriva unor asemenea greșeli ? Da, trebuie.

Oare se poate să trecem sub tăcere asemenea

greșeli când este vorba de divergențe în sânul partidului? E clar că nu se poate.

4. Dictatura proletariatului după Zinoviev

Zinoviev a vorbit în discursul său despre dictatura proletariatului, susținând că Stalin, în cunoscutul său articol „In jurul problemelor leninismului”, explică în mod greșit noțiunea de dictatură a proletariatului.

E o prostie, tovarăși. Zinoviev atribue altora păcatele lui. În realitate nu poate fi vorba decât de faptul că Zinoviev denaturează concepția leninistă asupra dictaturii proletariatului.

Găsim la Zinoviev două versiuni în ce privește dictatura proletariatului, dintre care niciuna nu poate fi numită marxistă și care se contrazic în mod flagrant.

Prima versiune. Pornind dela teza justă că partidul este principala forță conducătoare în sistemul dictaturii proletariatului, Zinoviev ajunge la concluzia complet greșită că dictatura proletariatului este dictatura partidului. Prin aceasta Zinoviev identifică dictatura partidului cu dictatura proletariatului.

Dar ce înseamnă a identifica dictatura partidului cu dictatura proletariatului?

Aceasta înseamnă, în primul rând, a pune semnul egalității între clasă și partid, între întreg și o parte din acest întreg, ceea ce este absurd și lipsit de orice sens. Lenin nu a identificat niciodată și nici nu putea să identifice partidul cu clasa. Între partid și clasă există o serie întreagă de organizații de masă

fără partid ale proletariatului, iar în spatele acestor organizații stă întreaga masă a clasei proletarilor. A ignora rolul și greutatea specifică a acestor organizații de masă fără partid, și cu atât mai mult a întregii mase a clasei muncitoare, și a crede că partidul se poate substitui organizațiilor de masă fără partid ale proletariatului și întregii mase a proletarilor în general, înseamnă a rupe partidul de mase, a face ca birocratizarea partidului să ajungă la culme, a transforma partidul într-o forță infailibilă, a introduce în partid „neceacivismul”²² și „araccevismul”²³.

E de prisos să mai spunem că Lenin nu are nimic comun cu o asemenea „teorie” a dictaturii proletariatului.

Aceasta înseamnă, în al doilea rând, a înțelege dictatura partidului nu în sens figurat, nu în sensul conducerii clasei muncitoare de către partid, așa cum o înțelegea tovarășul Lenin, ci a o înțelege în sensul strict al cuvântului „dictatură”, adică în sensul înlocuirii conducerii clasei muncitoare de către partid **prin violența** partidului asupra clasei muncitoare. Căci ce înseamnă dictatură în sensul strict al cuvântului? Dictatură, în sensul strict al cuvântului, înseamnă o putere care se sprijină pe violență, deoarece nu există dictatură fără elemente de violență, dacă luăm dictatura în înțelesul strict al cuvântului. Poate fi oare partidul o putere care să se sprijine pe violență față de clasa sa, față de majoritatea clasei muncitoare? Evident că nu. În caz contrar, aceasta ar fi nu o dictatură asupra burgheziei, ci o dictatură asupra clasei muncitoare.

Partidul este învățătorul, îndrumătorul, conducătorul clasei sale, iar nu o putere care se sprijină pe violență față de majoritatea clasei muncitoare. Altfel n'ar avea niciun rost să vorbim de metoda convingerii ca principală metodă de muncă a partidului proletar în rândurile clasei muncitoare. Altfel n'ar avea niciun rost să spunem că partidul trebuie să convingă masele largi ale proletariatului de justetea politicii sale, că numai aducând la îndeplinire această sarcină partidul s'ar putea socoti un partid cu adevărat de masă, capabil să ducă proletariatul la luptă. Altfel partidul ar trebui să înlocuiască metoda convingerii prin metoda de comandă și de amenințare față de proletariat, ceea ce ar fi absurd și absolut incompatibil cu concepția marxistă a dictaturii proletariatului.

Iată la ce absurditate duce „teoria” lui Zinoviev cu privire la identificarea dictaturii (conducerii) partidului cu dictatura proletariatului.

E de prisos să mai spunem că Lenin nu are nimic comun cu această „teorie”.

Tocmai împotriva acestei absurdități m'am ridicat eu în articolul „În jurul problemelor leninismului”, când l-am combătut pe Zinoviev.

Poate că n'ar fi de prisos să menționez că acest articol a fost scris și dat la tipar cu consimțământul și aprobarea unanimă a tovarășilor din conducerea partidului nostru.

Așa stau lucrurile cu prima versiune a dictaturii proletariatului după Zinoviev.

Iată acum și a doua versiune. Dacă prima versiune este o denaturare a leninismului într-o anumită direcție, a doua versiune este o denaturare în cu

totul altă direcție, într'o direcție diametral opusă celei dintâi. În această a doua versiune Zinoviev definește dictatura proletariatului nu ca o conducere exercitată de o singură clasă, clasa proletarilor, ci ca o conducere exercitată de două clase, muncitorii și țăranii.

...ată ce spune în această privință Zinoviev:

„În momentul de față, conducerea, cărma, îndrumarea vieții de stat se află în mâna a două clase — clasa muncitoare și țărănimea” (G. Zinoviev : „Alianța dintre muncitori și țărani, și Armata Roșie”. Ed. „Priboi”, L., 1925, pag. 4).

Se poate oare contesta că astăzi există la noi dictatura proletariatului? Nu, nu se poate contesta acest lucru. În ce constă dictatura proletariatului în țara noastră? După Zinoviev, ea constă, vedeți d-v., în faptul că viața de stat a țării noastre este condusă de două clase. E oare compatibilă această teză cu concepția marxistă a dictaturii proletariatului? Evident că nu e compatibilă.

Lenin spune că dictatura proletariatului este dominația unei singure clase, clasa proletarilor. În condițiile alianței proletariatului cu țărănimea, această conducere unică a proletariatului își găsește expresia în faptul că forța conducătoare în această alianță este proletariatul, partidul lui, care nu împarte și nu poate împărți conducerea vieții de stat cu o altă forță sau un alt partid. Toate acestea sunt lucruri atât de elementare și de indiscutabile, încât cred că nu e necesar să mai fie explicate. Or, după Zinoviev rezultă că dictatura proletariatului este o conducere exercitată de două clase. Dece atunci să nu numim această dictatură nu dictatura proletariatului, ci dictatura proletariatului și a țărănimii? Și nu e oare limpede că, după concepția

lui Zinoviev asupra dictaturii proletariatului, ar trebui să avem o conducere exercitată de două partide, potrivit cu cele două clase aflate la „cârma vieții de stat”? Ce poate avea comun această „teorie” a lui Zinoviev cu concepția marxistă a dictaturii proletariatului?

E de prisos să mai spunem că Lenin nu are nimic comun cu această „teorie”.

Concluzia: Zinoviev denaturează în mod vădit învățătura lui Lenin despre dictatura proletariatului, indiferent dacă este vorba de prima sau de a doua versiune a „teoriei” zinovieviste.

5. Troțchi vorbește ca un oracol

Aș vrea apoi să mă opresc la unele declarații echi-voce ale lui Troțchi, care au de scop, în fond, să inducă lumea în eroare. Aș vrea să citez numai câteva fapte.

Primul fapt. La întrebarea cum privește trecutul său menșevic, Troțchi a răspuns nu fără oarecare em-fază:

„Insuși faptul că am intrat în Partidul Bolșevic... insuși acest fapt dovedește că am lăsat în pragul partidului tot ce mă despărțea până atunci de bolșevism”.

Ce înseamnă „a lăsa în pragul partidului tot ce-l despărțea” pe Troțchi „de bolșevism”? Reminele a avut dreptate când a exclamat la aceste cuvinte: „Cum se pot lăsa asemenea lucruri în pragul partidului?”. Intr'adevăr, cum se poate lăsa o asemenea pacoste în pragul partidului? (Il a r i t a t e.) Troțchi a lăsat fără răspuns această întrebare.

În afară de aceasta, ce înseamnă a lăsa în pragul partidului rămășițele menșevice ale lui Troțchi? A

lăsat el oare aceste lucruri în pragul partidului ca o rezervă în vederea unor viitoare lupte în partid, sau pur și simplu le-a ars? Se pare că Troțchi le-a lăsat în pragul partidului ca o rezervă. Căci cum s'ar putea explica altfel permanentele divergențe dintre Troțchi și partid, care au început câțva timp după intrarea lui în partid și care nu au încetat nici până astăzi?

Judecați singuri. Anul 1918: divergențe între Troțchi și partid în chestiunea păcii dela Brest, și luptă înăuntrul partidului. Anii 1920—1921: divergențe între Troțchi și partid în ce privește mișcarea sindicală, și o discuție pe întreaga Rusie. Anul 1923: divergențe între Troțchi și partid în problemele fundamentale ale muncii de partid și ale politicii economice, și discuție în partid. Anul 1924: divergențe între Troțchi și partid în chestiunea aprecierii Revoluției din Octombrie și a exercitării conducerii de către partid, și discuție în partid. Anii 1925—1926: divergențe între Troțchi și blocul său opoziționist, și partid, în problemele fundamentale ale revoluției noastre și ale politicii curente.

Nu sunt oare prea multe divergențe pentru un om care „a lăsat în pragul partidului tot ce-l despărțea de bolșevism“?

Se poate spune oare că aceste permanente divergențe dintre Troțchi și partid sunt „o întâmplare întâmplată întâmplător“, și nu un fenomen firesc?

E greu de spus acest lucru.

Atunci, care e scopul urmărit de această declarație mai mult decât echivocă a lui Troțchi?

Cred că unul singur: de a arunca praf în ochii ascultătorilor și a-i induce în eroare.

Un alt fapt. Se știe că „teoria“ revoluției perma-

nente a lui Troțchi prezintă o importanță destul de mare din punctul de vedere al ideologiei partidului nostru, din punctul de vedere al perspectivelor revoluției noastre. Se știe că această „teorie” a avut și mai continuă să aibă pretenția de a concura cu teoria leninistă despre forțele motrice ale revoluției noastre. E cu totul explicabil, deci, că Troțchi a fost întrebat în repetate rânduri ce atitudine are astăzi, în 1926, față de „teoria” sa a revoluției permanente. Și ce răspuns a dat Troțchi în discursul său dela plenara Internaționalei Comuniste? Un răspuns mai mult decât echivoc. El a spus că „teoria” revoluției permanente are unele „lacune”, că unele laturi ale acestei „teorii” nu și-au găsit o justificare în practica noastră revoluționară. Rezultă, așa dar, că dacă unele laturi ale acestei „teorii” constituie o „lacună”, mai există și alte laturi ale acestei „teorii” care nu constituie o „lacună” și care trebuie să rămână în picioare. Dar cum să separi unele laturi ale „teoriei” revoluției permanente de celelalte laturi ale acestei „teorii”? Oare „teoria” revoluției permanente nu constituie un sistem de vederi unitar? Oare „teoria” revoluției permanente poate fi privită ca un sertar, la care, să zicem, două colțuri au putrezit, iar celelalte două au rămas întregi, intacte? Și apoi, te poți mărgini oare aici la o simplă declarație, care nu te obligă la nimic, despre „lacune” în general, fără a arăta pe care anume „lacune” le are în vedere Troțchi și pe care anume din laturile „teoriei” revoluției permanente le socotește greșite? Troțchi vorbește despre unele „lacune” ale „teoriei” revoluției permanente; dar la care anume „lacune” se referă și pe care anume laturi ale acestei „teorii” le socotește gre-

șite, despre toate acestea el nu spune niciun cuvânt. Deaceea declarația lui Troțchi cu privire la această chestiune trebuie considerată ca un răspuns dat de formă, ca o încercare de a scăpa printr'o frază echivocă despre „lacune“, care nu-l obligă pe Troțchi la nimic.

În cazul de față, Troțchi a procedat la fel cum procedau în vechime unele oracole abile, care dădeau celor veniți să le consulte răspunsuri echivoce, de felul acesta: „când va trece apa, o mare oștire va fi zdrobită“. Ce apă va trece, a cui oștire va fi zdrobită, — înțelege cine poate. (I l a r i t a t e.)

6. Zinoviev în rolul unui școlar care-i citează pe Marx, Engels și Lenin

Apoi, aș vrea să spun câteva cuvinte despre maniera specială a lui Zinoviev de a cita pe clasicii marxismului. Trăsătura caracteristică a acestei maniere zinovieviste este că el incurcă toate perioadele și toate datele, le pune pe toate într'o oală, rupe anumite teze și formule ale lui Marx și Engels de legătura lor vie cu realitatea, le transformă în niște dogme sterpe, nesocotind astfel cerința principală a lui Marx și Engels care constă în aceea că „marxismul nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune“.

Iată câteva fapte.

1) Primul fapt. Zinoviev a citat în discursul său cunoscutul pasaj din broșura lui Marx „Luptele de clasă în Franța“ (1848—1850), în care se spune că „sarcina clasei muncitoare (e vorba de victoria socialismului. — I. St.) nu poate fi îndeplinită în cadrul granițelor naționale“²⁴.

Zinoviev a citat apoi următorul pasaj dintr'o scrisoare a lui Marx către Engels (1858):

„O chestiune grea pentru noi este următoarea : pe continent, revoluția e de neînlăturat și va lua de îndată un caracter socialist. Nu va fi ea oare în mod inevitabil zdrobită în acest mic colțișor din cauză că pe un teritoriu infinit mai întins mișcarea societății burgheze mai urmează încă o linie ascendentă?” * (vezi K. Marx și F. Engels, „Scrisori“, pag. 74—75 ²⁵).

Zinoviev citează aceste pasaje din Marx, care se referă la perioada 1850—1860, și ajunge la concluzia că în felul acesta problema victoriei socialismului în țări diferite este rezolvată într'un sens negativ **pentru toate timpurile și perioadele capitalismului.**

Se poate oare spune că Zinoviev l-a înțeles pe Marx, a înțeles punctul lui de vedere, linia lui fundamentală în problema victoriei socialismului în țări diferite? Nu, nu se poate spune acest lucru. Dimpotrivă, din citatele acestea se vede că Zinoviev nu l-a înțeles deloc pe Marx, că el a denaturat punctul de vedere fundamental al lui Marx.

Rezultă oare din citatele acestea din Marx că victoria socialismului în țări diferite este imposibilă în orice condiții ale dezvoltării capitalismului? Nu, nici-decum. Din cuvintele lui Marx rezultă doar că victoria socialismului în țări diferite este imposibilă numai în cazul când „mișcarea societății burgheze mai urmează încă o linie ascendentă“. Ce se întâmplă însă dacă mișcarea societății burgheze în întregul ei, în virtutea mersului lucrurilor, își schimbă direcția și începe să urmeze o linie descendentă? Din cuvintele lui Marx rezultă că, în asemenea condiții, negarea posibilității

* Subliniat de mine. — I. St.

victoriei socialismului în țări diferite nu mai poate avea niciun temei.

Zinoviev uită că citatele din Marx se referă la perioada capitalismului premonopolist, când capitalismul în întregul lui se desvolta pe o linie ascendentă, când dezvoltarea capitalismului în întregul lui nu era însoțită de procesul de putrezire a unei țări atât de dezvoltate din punct de vedere capitalist ca Anglia, când legea inegalității dezvoltării nu era încă, și nu putea fi, un factor puternic de descompunere a capitalismului, așa cum a devenit ea mai târziu, în perioada capitalismului monopolist, în perioada imperialismului. Pentru perioada capitalismului premonopolist, cuvintele lui Marx că îndeplinirea sarcinii fundamentale a clasei muncitoare în țări diferite este imposibilă — sunt absolut juste. Încă în raportul meu la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S. spuneam că în trecut, în perioada capitalismului premonopolist, problemei victoriei socialismului în țări diferite i se dădea o soluție negativă, și această soluție era absolut justă. Dar acum, în perioada actuală a capitalismului, când capitalismul premonopolist s'a transformat în capitalism imperialist, se poate oare spune că capitalismul în întregul lui se dezvoltă pe o linie ascendentă? Nu, nu se poate spune. Analiza esenței economice a imperialismului, făcută de Lenin, ne arată că în perioada imperialismului societatea burgheză în întregul ei urmează o linie descendentă. Lenin are perfectă dreptate când spune că capitalismul monopolist, capitalismul imperialist, este un capitalism muribund. Iată ce spune în această privință tovarășul Lenin:

„E lesne de înțeles pentru ce imperialismul este un capitalism muribund, un capitalism de trecere spre socialism: monopolul, care se dezvoltă din capitalism, înseamnă deja moartea treptată a capitalismului, începutul trecerii lui spre socialism. Gigantica socializare a muncii de către imperialism (cecece apologetii — economiștii burghezi — numesc «împlerire») înseamnă acelaș lucru“ (vezi Lenin, vol. XIX, pag. 302).

. Una este capitalismul premonopolist, care se dezvoltă în întregul lui pe o linie ascendentă. Altceva este capitalismul imperialist, când lumea e deja împărțită între grupurile capitaliste, când dezvoltarea în salturi a capitalismului cere noi împărțiri, pe cale de ciocniri armate, ale lumii deja împărțite, când conflictele și războaiele dintre grupurile imperialiste, care izbucnesc din această cauză, slăbesc frontul mondial al capitalismului, îl fac ușor vulnerabil și creează posibilitatea ruperii acestui front în țări diferite. Înainte, în condițiile capitalismului premonopolist, victoria socialismului în țări diferite era imposibilă. Acum, în perioada imperialismului, în perioada capitalismului muribund, victoria socialismului în țări diferite a devenit deja posibilă.

Iată cum stau lucrurile, tovarăși, și iată ce nu vrea să înțeleagă Zinoviev.

După cum vedeți, Zinoviev îl citează pe Marx ca un școlar, care lasă la o parte **punctul de vedere** al lui Marx și se agață de citate izolate din Marx; și el folosește aceste citate nu ca un marxist, ci ca un social-democrat.

În ce constă maniera revizionistă de a-l cita pe Marx? Maniera revizionistă de a-l cita pe Marx constă în faptul că **punctului de vedere** al lui Marx i se sub-

stitue citate din diferite teze ale lui Marx, luate înafara legăturii lor cu condițiile concrete ale unei anumite epoci.

În ce constă maniera lui Zinoviev de a-l cita pe Marx? Maniera lui Zinoviev de a-l cita pe Marx constă în faptul că el substituie punctului de vedere al lui Marx interpretarea literală a lui Marx, citate din Marx, rupte de legătura lor vie cu condițiile de dezvoltare din deceniul al șaselea al secolului al XIX-lea și transformate în dogmă.

Cred că orice comentariu este de prisos.

2) Al doilea fapt. Zinoviev citează cuvintele lui Engels din „Principiile comunismului”²⁶ (1847), unde se spune că revoluția muncitorească „nu poate să se producă într-o singură țară”, comparând aceste cuvinte ale lui Engels cu declarația mea la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., în care am afirmat că în U.R.S.S. noi am și realizat nouă zecimi din cele douăsprezece puncte formulate de Engels, și trage de aici două concluzii: în primul rând, că victoria socialismului în țări diferite este imposibilă, și, în al doilea rând, că în declarația mea prezint într-o lumină trandafirică condițiile de azi din U.R.S.S.

În ceea ce privește citatele din Engels, trebuie să spunem că Zinoviev face aici, în interpretarea citatelor, aceeași greșală ca și în privința lui Marx. Se înțelege că în perioada capitalismului premonopolist, în perioada dezvoltării societății burgheze în întregul ei pe o linie ascendentă, Engels trebuia să ajungă la o soluție negativă a problemei posibilității victoriei socialismului în țări diferite. A extinde în mod mecanic la noua perioadă a capitalismului, la perioada

imperialistă, această teză a lui Engels, care avea în vedere vechea perioadă a capitalismului, înseamnă a denatura punctul de vedere al lui Engels și Marx de dragul literei, de dragul unui citat izolat, luat înafara legăturii lui cu condițiile reale de dezvoltare din perioada capitalismului premonopolist. Am mai spus în raportul meu la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S. că această formulă a lui Engels a fost la timpul ei singura formulă justă. Trebuie însă să se înțeleagă că nu se poate pune pe același plan perioada 1840—1850, când nu putea fi vorba de capitalism muribund, cu perioada de astăzi a dezvoltării capitalismului, perioada imperialismului, când capitalismul în întregul lui este un capitalism muribund. Este oare greu de înțeles că ceea ce era considerat atunci imposibil, a devenit astăzi, în noile condiții ale capitalismului, posibil și necesar?

Vedeți deci că și în privința lui Engels, ca și în privința lui Marx, Zinoviev a rămas credincios manierei sale revizioniste de a cita pe clasicii marxismului.

Cât despre a doua concluzie a lui Zinoviev, el l-a denaturat pur și simplu pe Engels în ceea ce privește cele 12 puncte, sau măsuri, pe linia revoluției muncitorești. Zinoviev prezintă lucrurile în așa fel, ca și cum Engels ar fi dat în cele 12 puncte ale sale un program dezvoltat al socialismului, incluzând și desființarea claselor, desființarea producției de mărfuri și, prin urmare, și desființarea statului. Este absolut inexact. Este o totală denaturare a lui Engels. În cele 12 puncte ale lui Engels nu se găsește niciun cuvânt nici despre desființarea claselor, nici despre

desființarea economiei bazate pe producția de mărfuri, nici despre desființarea statului, nici despre desființarea tuturor formelor de proprietate privată. Dimpotrivă, cele 12 puncte ale lui Engels pornesc dela existența „democrației” (Engels înțelegea atunci prin „democrație” dictatura proletariatului), dela existența claselor și existența economiei bazate pe producția de mărfuri. Engels spune de-a-dreptul că cele 12 puncte au în vedere un „atentat” direct „la proprietatea privată” (iar nu complecta ei desființare) și „asigurarea existenței proletariatului” (iar nu desființarea proletariatului ca clasă). Iată ce spune Engels :

„Revoluția proletariatului, care după toate probabilitățile se va produce, va putea doar să transforme treptat actuala societate și va desființa proprietatea privată abia când se va crea cantitatea de mijloace de producție necesare în acest scop... în primul rând, ea va crea un regim democratic și, implicit, direct sau indirect, dominația politică a proletariatului... Democrația n'ar fi de niciun folos pentru proletariat, dacă n'ar fi folosită imediat ca mijloc pentru realizarea unor măsuri largi care să atenteze direct la proprietatea privată și să asigure existența proletariatului”. Cele mai principale din aceste măsuri, care decurg în mod necesar din condițiile de astăzi, sunt următoarele“.

Urmează enumerarea celor 12 puncte, sau măsuri, deja cunoscute (vezi Engels: „Principiile comunismului”).

Vedeți, așa dar, că la Engels nu e vorba despre un program dezvoltat al socialismului în care să se vorbească despre desființarea claselor, a statului, a producției de mărfuri etc., ci despre **primii pași** ai

* Subliniat peste tot de mine. — I. St.

revoluției socialiste, despre **primele măsuri** necesare pentru a se efectua un atentat direct la proprietatea privată, pentru a asigura existența clasei muncitoare și a consolida dominația politică a proletariatului.

Concluzia nu poate fi decât aceasta : caracterizând cele 12 puncte ca un program dezvoltat al socialismului, Zinoviev l-a denaturat pe Engels.

Ce-am spus eu în cuvântul meu de încheiere la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S.? Am spus că la noi în U. R. S. S. 9/10 din punctele sau măsurile lui Engels, reprezentând primii pași ai revoluției socialiste, sunt deja îndeplinite.

Înseamnă oare aceasta că la noi a fost deja îndeplinit socialismul ?

Evident că nu.

Așa dar, Zinoviev, credincios manierei sale de a cita, a săvârșit un „mic“ fals în ceea ce privește declarația mea dela Conferința a XV-a a P.C. (b) al U. R. S. S.

Iată unde îl duce pe Zinoviev maniera lui specifică de a cita pe Marx și Engels.

Maniera zinovievistă de a cita îmi amintește o „istorioară“ destul de amuzantă despre social-democrați, povestită la Stockholm de un sindicalist revoluționar suedez. Asta a fost în 1906, în timpul Congresului dela Stockholm al partidului nostru. Acest tovarăș suedez a redat într'un mod destul de spiritual, în povestirea lui, maniera bucherească de a cita pe Marx și Engels a unora dintre social-democrați, iar noi, delegații la congres, ne-am prăpădit de râs ascultându-l. Iată despre ce e vorba în această „istorioară“. Acțiunea se petrece în Crimeea, în timpul răscoalei

flotei și infanteriei. Reprezentanții flotei și infanteriei vin la social-democrați și le spun: ne-ați chemat în ultimii ani la răscoală împotriva țarismului; ne-am convins că chemarea voastră este justă; noi, marinarii și infanteriștii, ne-am înțeles să ne răsculăm și am venit să vă cerem sfat. Social-democrații s'au zăpăcit și au răspuns că nu pot lua nicio hotărâre în chestiunea răscoalei fără o conferință specială. Marinarii le-au dat să înțeleagă că nu-i timp de pierdut, că totul este pregătit, și dacă nu vor primi un răspuns răspicat dela social-democrați, și social-democrații nu vor prelua conducerea răscoalei, răscoala poate să eșueze. Marinarii și soldații au plecat, urmând să primească directive, iar social-democrații au convocat o conferință pentru a discuta chestiunea. Iau ei primul volum din „Capitalul“, iau al doilea volum din „Capitalul“, iau, în sfârșit, al treilea volum din „Capitalul“. Caută de zor indicații cu privire la Crimeea, la Sevastopol, cu privire la răscoala din Crimeea. Dar nu găsesc în cele trei volume ale „Capitalului“ nicio indicație, absolut nicio indicație, nici în privința Sevastopolului, nici în privința Crimeei, nici în privința răscoalei marinarilor și soldaților. (I l a r i t a t e.) Răsfoiesc și alte opere ale lui Marx și Engels, caută indicații, — degeaba, nu găsesc niciun fel de indicații. (I l a r i t a t e.) Ce să facă ei? Iar marinarii se și întorseseră, așteptau răspuns. Până la urmă, social-democrații au fost nevoiți să mărturisească că într-o asemenea situație ei nu pot da marinarilor și soldaților nicio indicație. „Astfel a eșuat răscoala flotei și a infanteriei“ — și-a încheiat povestirea tovarășul suedez. (I l a r i t a t e.)

Desigur, această povestire exagerează mult. Nu mai puțin adevărat este însă că această povestire se zisează destul de bine principala meteahnă a manierei zinovieviste de a cita pe Marx și Engels.

3) Al treilea fapt. Este vorba de citate din operele lui Lenin. Ce n'a făcut Zinoviev pentru a scoate un morman de citate din operele lui Lenin și a „năuci“ pe ascultători! Zinoviev își închipue, se vede, că cu cât dă mai multe citate, cu atât e mai bine, fără a se sinchisi prea mult de ceea ce spun citatele și de concluziile care decurg din ele. Or, dacă citești cu atenție aceste citate, poți să-ți dai ușor seama că Zinoviev n'a adus niciun citat din operele lui Lenin care să pledce, fie chiar cât de vag, în favoarea poziției capitularde de astăzi a blocului opoziționist. Trebuie relevat faptul că Zinoviev, din cine știe ce motive, nu a citat din Lenin un pasaj din cele mai importante, în care se spune că rezolvarea „problemei economice“ a dictaturii, victoria proletariatului din U.R.S.S. în rezolvarea acestei probleme, trebuie socotită asigurată.

Zinoviev a adus un citat din broșura lui Lenin „Despre cooperație“, în care se spune că la noi, în U.R.S.S., există tot ce e necesar și suficient pentru construirea unei societăți socialiste depline. El nu și-a dat însă câtuși de puțin osteneala de a-și pune, măcar pe departe, întrebarea: ce rezultă din acest citat și în favoarea cui pledează — în favoarea blocului opoziționist sau în favoarea P.C. (b) al U.R.S.S.?

Zinoviev s'a străduit să demonstreze că victoria construirii socialismului în țara noastră este imposibilă, dar spre a demonstra aceste teze el a adus

Desigur, această povestire exagerează mult. Nu mai puțin adevărat este însă că această povestire se zisează destul de bine principala meteahnă a manierei zinovieviste de a cita pe Marx și Engels.

3) Al treilea fapt. Este vorba de citate din operele lui Lenin. Ce n'a făcut Zinoviev pentru a scoate un morman de citate din operele lui Lenin și a „năuci“ pe ascultători! Zinoviev își închipue, se vede, că cu cât dă mai multe citate, cu atât e mai bine, fără a se sinchisi prea mult de ceea ce spun citatele și de concluziile care decurg din ele. Or, dacă citești cu atenție aceste citate, poți să-ți dai ușor seama că Zinoviev n'a adus niciun citat din operele lui Lenin care să pledeze, fie chiar cât de vag, în favoarea poziției capitularde de astăzi a blocului opoziționist. Trebuie relevat faptul că Zinoviev, din cine știe ce motive, nu a citat din Lenin un pasaj din cele mai importante, în care se spune că rezolvarea „problemei economice“ a dictaturii, victoria proletariatului din U.R.S.S. în rezolvarea acestei probleme, trebuie socotită asigurată.

Zinoviev a adus un citat din broșura lui Lenin „Despre cooperăție“, în care se spune că la noi, în U.R.S.S., există tot ce e necesar și suficient pentru construirea unei societăți socialiste depline. El nu și-a dat însă câtuși de puțin osteneala de a-și pune, măcar pe departe, întrebarea: ce rezultă din acest citat și în favoarea cui pledează — în favoarea blocului opoziționist sau în favoarea P.C. (b) al U.R.S.S.?

Zinoviev s'a străduit să demonstreze că victoria construirii socialismului în țara noastră este imposibilă, dar spre a demonstra aceste teze el a adus

cităte din operele lui Lenin care dau peste cap teza lui Zinoviev.

Iată, de pildă, unul din aceste citate :

„Am avut prilejul s'o spun în repetate rânduri : în comparație cu țările înaintate, Rușilor le-a fost mai ușor să înceapă marea revoluție proletară ; le va fi însă mai greu s'o continue și s'o ducă până la victoria definitivă, în sensul organizării depline a societății socialiste“ * (vezi Lenin, vol. XXIV, pag. 256).

Nici prin gând nu i-a trecut lui Zinoviev că citatul acesta nu pledează în favoarea blocului opoziționist, ci în favoarea partidului, deoarece în el se vorbește nu de imposibilitatea construirii socialismului în U.R.S.S., ci de greutatea acestei construiri, posibilitatea construirii socialismului în U. R. S. S. fiind considerată în acest citat ca ceva dela sine înțeles. Partidul a spus întotdeauna că în U. R. S. S. va fi mai ușor să începi revoluția decât în țările capitaliste din Apusul Europei, dar să construești socialismul va fi mai greu. Înseamnă oare că recunoașterea acestui fapt echivalează cu negarea posibilității construirii socialismului în U. R. S. S. ? Desigur că nu. Dimpotrivă, din faptul acesta decurge doar concluzia că construirea socialismului în U. R. S. S. e în totul posibilă și necesară, oricare ar fi greutatea.

Se naște întrebarea: pentru ce a avut nevoie Zinoviev de astfel de citate?

Se vede că pentru „a năuci“ pe ascultători cu un morman de citate și a turbura apa. (I l a r i t a t e.)

Acum însă e clar, cred, că Zinoviev nu și-a atins scopul și e absolut indiscutabil că a căzut victimă ma-

* Subliniat de mine. — I. St.

nierei lui mai mult decât ridicole de a cita pe clasicii marxismului.

7. Revizionismul după Zinoviev

În sfârșit, câteva cuvinte despre interpretarea dată de Zinoviev noțiunii de „revizionism”. După Zinoviev rezultă că orice îmbunătățire, orice precizare a unor formule vechi sau a anumitor teze ale lui Marx sau Engels, și cu atât mai mult înlocuirea lor prin alte formule, care să corespundă noilor condiții, înseamnă revizionism. Ne întrebăm, de ce? Oare marxismul nu e o știință, și oare știința nu evoluează, îmbogățindu-se cu noua experiență și îmbunătățindu-și formulele vechi? Pentru că, vedeți d-v., „a revizui” înseamnă „a revedea”, iar formulele vechi nu pot fi îmbunătățite și precizate fără a le revedea întrucâtva; prin urmare, orice precizare sau îmbunătățire a formulelor vechi, orice îmbogățire a marxismului cu noua experiență și cu noi formule înseamnă revizionism. Toate acestea sunt, desigur, ridicole. Dar ce să faci cu Zinoviev, dacă el singur se pune într-o situație ridicolă, închipuindu-și totodată că se războiește cu revizionismul.

Avea oare Stalin, de exemplu, dreptul să modifice și să precizeze propria sa formulă cu privire la victoria socialismului într-o singură țară (1924) în deplină concordanță cu indicațiile și linia fundamentală a leninismului? După Zinoviev rezultă că nu avea dreptul s-o facă. De ce? Pentru că a modifica și preciza o formulă veche înseamnă a o revedea, iar în nemțește a revedea înseamnă a revizui. Nu e oare limpede că Stalin a căzut în revizionism?

Rezultă, deci, că avem un criteriu nou, zinovievist, al revizionismului, care condamnă gândirea marxistă la o totală stagnare, de teama învinuirii de revizionism.

Dacă, de exemplu, Marx a spus pe la jumătatea secolului trecut că în condițiile dezvoltării capitalismului pe linie ascendentă victoria socialismului în cadrul național este imposibilă, iar Lenin a spus în al cincisprezecelea an al secolului al XX-lea că în condițiile dezvoltării capitalismului pe linie descendentă, în perioada capitalismului muribund, o asemenea victorie este posibilă, — înseamnă că Lenin a căzut în revizionism față de Marx.

Dacă, de exemplu, Marx a spus pe la jumătatea secolului trecut că „o revoluție“ socialistă „în relațiile economice ale oricărei țări de pe continentul european, sau chiar ale întregului continent european fără Anglia, n'ar fi decât o furtună într'un pahar cu apă“²⁷, iar Engels, ținând seama de noua experiență a luptei de clasă, a modificat ulterior această teză, spunând că revoluția socialistă „o va începe Francezul, iar Germanul o va desăvârși“, — înseamnă că Engels a căzut în revizionism față de Marx.

Dacă Engels a spus că Francezul va începe revoluția socialistă, iar Germanul o va desăvârși, pe când Lenin, ținând seama de experiența victoriei revoluției în U. R. S. S., a modificat această formulă și a înlocuit-o prin alta, spunând că Rusul a început revoluția socialistă, iar Germanul, Francezul, Englezul o vor desăvârși, — înseamnă că Lenin a căzut în revizionism față de Engels și, cu atât mai mult, față de Marx.

Iată, de exemplu, ce-a spus Lenin în această privință :

„Marxi întemeietori ai socialismului, Marx și Engels, urmărind timp de câteva decenii dezvoltarea mișcării muncitorești și creșterea revoluției socialiste mondiale, au văzut limpede că trecerea de la capitalism la socialism va necesita îndelungate chinuri de naștere, o îndelungată perioadă de dictatură a proletariatului, sfărâmarea a tot ce e vechi, nimicirea necruțătoare a tuturor formelor capitalismului, colaborarea muncitorilor din toate țările, care trebuie să-și unească eforturile pentru a asigura victoria definitivă. Ei spuneau că la sfârșitul secolului al XIX-lea lucrurile se vor prezenta astfel că «va începe Francezul, iar Germanul va desăvârși», — va începe Francezul, fiindcă în decursul a zece de ani de revoluție el și-a format acel eroic spirit de inițiativă în acțiunea revoluționară care a făcut din el avangarda revoluției socialiste.

Astăzi vedem o altă configurație a forțelor socialismului internațional. Noi spunem că mișcarea începe mai ușor în țările care nu fac parte din țările exploatare cu posibilități de a jefui mai ușor și în stare să corupă vârfurile muncitorimii lor... Lucrurile s'au petrecut altfel decât se așteptau Marx și Engels *; ei ne-au dat nouă, oamenilor muncii și claselor exploatate din Rusia, rolul de cinstite de avangardă a revoluției socialiste internaționale. și noi vedem acum limpede cât de departe va merge dezvoltarea revoluției ; Rusul a început-o, Germanul, Francezul, Englezul o vor desăvârși, și socialismul va învinge“ (vezi Lenin, vol. XXII, pag. 218).

După cum vedeți, Lenin „revelează“ aici în mod direct pe Engels și Marx, căzând, după Zinoviev, în „revizionism“.

Dacă, de exemplu, Engels și Marx au definit Comuna din Paris ca dictatură a proletariatului, care, după cum se știe, a fost condusă de două partide, din care niciunul nu era marxist — iar Lenin, ținând

* Subliniat de mine. — I. St.

seama de noua experiență a luptei de clasă în condițiile imperialismului, a spus mai târziu că o dictatură a proletariatului cât de puțin dezvoltată nu poate fi înfăptuită decât sub conducerea unui singur partid, partidul marxist, — înseamnă că Lenin a căzut într'un vădit „revizionism“ față de Marx și Engels.

Dacă Lenin în perioada dinaintea războiului imperialist spunea că federația este un tip de organizare statală inacceptabil, iar în 1917, ținând seama de noua experiență a luptei proletariatului, a modificat. a revăzut această formulă, spunând că pentru perioada de trecere la socialism federația este un tip de organizare statală rațional, — înseamnă că Lenin a căzut în „revizionism“ față de el însuși și față de leninism.

Etc. etc.

După Zinoviev ar rezulta, așa dar, că marxismul nu trebuie să se îmbogățească cu noua experiență, că orice îmbunătățire a unor teze și formule izolate ale unora sau altora din clasicii marxismului înseamnă revizionism.

Ce este marxismul? Marxismul este o știință. Poate oare să se mențină și să se desvolte marxismul ca știință dacă nu se va îmbogăți cu noua experiență a luptei de clasă a proletariatului, dacă nu va asimila această experiență din punctul de vedere al marxismului, sub unghiul de vedere al metodei marxiste? Evident că nu.

Nu e oare limpede, după toate acestea, că marxismul cere îmbunătățirea și îmbogățirea formulelor vechi pe baza luării în considerare a experienței noi, păstrându-se punctul de vedere al marxismului, păș-

trându-se metoda lui, și că Zinoviev procedează invers, păstrând litera și substituind punctului de vedere al marxismului, metodei marxiste, litera unor teze izolate ale marxismului?

Ce poate avea comun adevăratul marxism cu înlocuirea liniei fundamentale a marxismului prin formule și citate izolate luate din teze marxiste izolate?

Mai încapă oare îndoială că asta nu este marxism, ci o caricatură a marxismului?

Marx și Engels se gândeau tocmai la „marxiștii” de felul lui Zinoviev atunci când spuneau că „învățătura noastră nu e o dogmă, ci o călăuză în acțiune”.

Nenorocirea lui Zinoviev este că el nu pricepe sensul și însemnătatea acestor cuvinte ale lui Marx și Engels.

PROBLEMA VICTORIEI SOCIALISMULUI ÎN ȚĂRI CAPITALISTE DIFERITE

Am vorbit despre unele greșeli ale opoziției și unele inexactități din punctul de vedere al faptelor, observate în cuvântările leaderilor opoziției. Am căutat să epuizez această chestiune în prima parte a cuvântului meu de încheiere, sub forma unei serii de observații. Dați-mi voie să trec acum direct la fondul chestiunii.

1. Premizele revoluțiilor proletare în țări diferite în perioada imperialismului

Prima problemă este problema posibilității victoriei socialismului în țări capitaliste diferite în pe-

rioada imperialismului. După cum vedeți, nu e vorba de o singură țară, ci de toate țările imperialiste mai mult sau mai puțin dezvoltate.

Care este principala greșală a opoziției în chestiunea victoriei socialismului în țări capitaliste diferite ?

Principala greșală a opoziției este că ea nu înțelege sau nu vrea să înțeleagă toată deosebirea dintre capitalismul preimperialist și capitalismul imperialist, că nu înțelege esența economică a imperialismului și confundă două faze diferite ale capitalismului : faza preimperialistă și faza imperialistă.

Din această greșală a opoziției decurge o altă greșală a ei, constând în faptul că ea nu înțelege sensul și însemnătatea legii inegalității dezvoltării în perioada imperialismului, opune acestei legi tendința de nivelare și alunecă astfel pe poziția kautskistă a ultraimperialismului.

Aceste două greșeli duc la o a treia greșală a opoziției, greșală care constă în faptul că extinde în mod mecanic la capitalismul imperialist formulele și tezele care au apărut pe baza capitalismului preimperialist, din care cauză ajunge la negarea posibilității victoriei socialismului în țări capitaliste diferite.

Care este deosebirea dintre capitalismul vechi, premonopolist, și capitalismul nou, monopolist, dacă e să exprimăm în două cuvinte această deosebire ?

Ea constă în faptul că dezvoltării capitalismului pe baza liberei concurențe i-a luat loc dezvoltarea pe baza uriașelor uniuni monopoliste ale capitaliștilor, că vechiului capital, „civilizat“, „progresist“, i-a luat locul capitalul financiar, capitalul „în putrefacție“, că

extinderii „pașnice“ a capitalului și expansiunii lui în teritoriile „libere“ i-a luat locul dezvoltarea prin salturi, dezvoltarea bazată pe reîmpărțirea, pe cale de conflicte armate între grupurile capitaliste, a lumii deja împărțite, că vechiului capitalism, care se dezvoltă în întregul lui pe o linie ascendentă, i-a luat astfel locul capitalismul muribund, care se dezvoltă în întregul lui pe o linie descendentă.

Iată ce spune Lenin în această privință :

„Să ne amintim pe ce se bazează înlocuirea epocii precedente, «pașnice», a capitalismului prin cea contemporană, imperialistă : pe faptul că libera concurență a cedat locul uniunilor monopoliste ale capitaliștilor și că întreaga lume pământească (globul pământesc ? — I. St.) e împărțită. E clar că ambele aceste fapte (și factori) sunt, într'adevăr, de o importanță mondială : comerțul liber și concurența pașnică au fost posibile și necesare atât timp cât capitalul putea să-și sporească, neîmpiedicat, coloniile și să acapareze în Africa etc. teritorii neocupate, iar concentrarea capitalului era încă slabă și nu existau încă întreprinderi monopoliste, adică atât de uriașe încât să domine întreaga ramură industrială respectivă. Apariția și dezvoltarea acestor întreprinderi monopoliste... fac imposibilă libera concurență de altădată, îi smulg terenul de sub picioare, iar împărțirea globului pământesc impune trecerea de la expansiunea pașnică la lupta armată pentru reîmpărțirea coloniilor și a sferelor de influență“ (vezi vol. XVIII, pag. 254).

Și mai departe :

„Nu se poate trăi ca odinioară în condițiile pașnice, relativ calme și civilizate ale unui capitalism, care evoluează lin * și se extinde treptat în alte țări capitaliste, deoarece a început o altă epocă. Capitalul financiar elimină și va elimina țara respectivă din rândul marilor puteri, îi va lua coloniile și sferele de influență“ (vezi vol. XVIII, pag. 256—257).

* Subliniat de mine. — I. St.

De aici — principala concluzie a lui Lenin cu privire la caracterul capitalismului imperialist :

„E lesne de înțeles pentrue imperialismul este un capitalism muribund, un capitalism de trecere spre socialism: monopolul, care se dezvoltă din capitalism, înseamnă deja moartea treptată a capitalismului, începutul trecerii lui spre socialism. Gigantica socializare a muncii de către imperialism (ceea ce apologeții — economiștii burghezi — numesc «împietire») înseamnă acelaș lucru” (vezi vol. XIX, pag. 302).

Nenorocirea opoziției noastre este că ea nu înțelege toată importanța acestei deosebiri dintre capitalismul preimperialist și capitalismul imperialist.

Așa dar, punctul de plecare al poziției partidului nostru este recunoașterea faptului că capitalismul de astăzi, capitalismul imperialist, este un capitalism muribund.

Aceasta nu înseamnă încă, din păcate, că capitalismul a și murit. Dar aceasta înseamnă, fără îndoială, că în întregul lui capitalismul merge nu spre o renaștere, ci spre o moarte treptată, că în întregul lui capitalismul se dezvoltă nu pe o linie ascendentă, ci pe o linie descendentă.

Din această problemă generală decurge problema inegalității dezvoltării în perioada imperialismului.

Ce vor să spună, de obicei, leniniștii atunci când vorbesc despre inegalitatea dezvoltării în perioada imperialismului ?

Nu cumva că există o mare deosebire în nivelul de dezvoltare a diferitelor țări capitaliste, că unele țări rămân în urma celorlalte în dezvoltarea lor și că această deosebire se accentuează tot mai mult ?

Nu, nu aceasta. A confunda inegalitatea dezvoltării în epoca imperialistă cu deosebirea în nivelul de dezvoltare a țărilor capitaliste, înseamnă a cădea în filistinism. Tocmai în acest filistinism a căzut opoziția atunci când la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. a confundat problema inegalității dezvoltării cu problema deosebirii în nivelul situației economice a diferitelor țări capitaliste. Tocmai dela această confuzie a pornit opoziția când a ajuns atunci la concluzia absolut greșită că în trecut inegalitatea dezvoltării era mai pronunțată decât în perioada imperialismului. Tocmai deaceea a spus Troțchi la Conferința a XV-a că „în secolul al XIX-lea această inegalitate era mai pronunțată decât în secolul al XX-lea” (vezi cuvântarea lui Troțchi la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S.). Acelaș lucru l-a spus atunci și Zinoviev, afirmând: „nu este adevărat că până la începutul epocii imperialiste inegalitatea dezvoltării capitalismului era mai puțin pronunțată” (vezi cuvântarea lui Zinoviev la Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S.).

Ce-i drept, acum, după discuția care a avut loc la Conferința a XV-a, opoziția a găsit cu cale să schimbe macazul, afirmând în cuvântările rostite la plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste ceva absolut contrar, sau căutând să treacă pur și simplu sub tăcere această greșală a ei. Iată, de exemplu, ce a spus Troțchi în cuvântarea sa la plenara lărgită: „În ce privește ritmul de dezvoltare, imperialismul a accentuat infinit de mult această inegalitate”. Cât despre Zinoviev, el a găsit de cuviință să treacă pur și simplu sub tăcere această

chestiune în cuvântarea sa la plenara Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, deși era imposibil să nu știe că problema în discuție era tocmai aceasta: se intensifică în perioada imperialismului acțiunea legii inegalității dezvoltării sau slăbește? Aceasta însă dovedește doar că opoziția a învățat ceva din discuție, că discuția i-a fost de oarecare folos.

Așa dar : problema inegalității dezvoltării țărilor capitaliste în perioada imperialismului nu trebuie să fie confundată cu problema deosebirii în nivelul situației economice a diferitelor țări capitaliste.

Se poate spune oare că micșorarea deosebirii în nivelul de dezvoltare a țărilor capitaliste și creșterea nivelării acestor țări slăbesc acțiunea legii inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului? Nu, nu se poate spune. Crește această deosebire în nivelul de dezvoltare sau se micșorează? Fără îndoială că se micșorează. Crește nivelarea sau scade? Crește, indiscutabil. Creșterea nivelării nu este ea oare în contradicție cu accentuarea inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului? Nu, nu este în contradicție. Dimpotrivă, nivelarea este fondul, este baza pe care e posibilă intensificarea acțiunii inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului. Numai oameni care nu înțeleg esența economică a imperialismului, cum sunt opoziționiștii noștri, pot să opună nivelarea — legii inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului. Tocmai pentru că țările rămase în urmă își accelerează dezvoltarea lor și se apropie de nivelul țărilor înaintate, — tocmai deaceia se ascute lupta care se dă între diferitele țări pentru a se întrece unele pe altele, tocmai deaceia se creează pentru unele țări po-

sibilitatea de a le întrece pe altele și de a le înlătura de pe piețe, creând astfel premise pentru conflicte armate, pentru slăbirea frontului mondial al capitalismului, pentru ruperea acestui front de către proletarii din diferite țări capitaliste. Cine nu a înțeles acest lucru simplu nu a înțeles nimic din problema esenței economice a capitalismului monopolist.

Așa dar : nivelarea este una din condițiile accentuării inegalității dezvoltării în perioada imperialismului.

Se poate spune oare că inegalitatea dezvoltării în condițiile imperialismului constă în faptul că unele țări le ajung pe altele și apoi le întrec din punct de vedere economic în mod obișnuit, în mod, ca să zicem așa, evolutiv, fără salturi, fără catastrofe militare, fără reîmpărțiri ale lumii deja împărțite ? Nu, nu se poate spune. O asemenea inegalitate exista și în perioada capitalismului premonopolist, lucru pe care-l știa Marx și despre care a scris Lenin în lucrarea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia”²⁸. Pe atunci dezvoltarea capitalismului era mai mult sau mai puțin lină, mai mult sau mai puțin evolutivă, iar unele țări le întreceau pe altele în decursul unei lungi perioade de timp, fără salturi și fără neapărate ciocniri militare pe scară mondială. Nu despre această inegalitate este vorba acum.

Ce înseamnă atunci legea inegalității dezvoltării țărilor capitaliste în perioada imperialismului ?

Legea inegalității dezvoltării în perioada imperialismului înseamnă dezvoltarea prin salturi a unor țări în raport cu altele, înlăturarea rapidă de pe piața mondială a unor țări de către altele, reîmpărțiri pe-

riodice prin ciocniri militare și catastrofe militare ale lumii deja împărțite, adâncirea și ascutirea conflictelor din lagărul imperialismului, slăbirea frontului capitalismului mondial, posibilitatea ruperii acestui front de către proletarii din țări diferite, posibilitatea victoriei socialismului în țări diferite.

Care sunt elementele principale ale legii inegalității dezvoltării în perioada imperialismului?

În primul rând, faptul că lumea este deja împărțită între grupurile imperialiste, teritorii „libere”, neocupate nu mai există în lume, și pentru a ocupa noi piețe și surse de materii prime, pentru a realiza expansiunea, — trebuie luat acest teritoriu dela alții, cu forța.

În al doilea rând, faptul că extraordinara dezvoltare a tehnicii și nivelarea din ce în ce mai accentuată a gradului de dezvoltare a țărilor capitaliste au făcut posibilă și au înlesnit întrecerea prin salturi a unor țări de către altele, înlăturarea unor țări mai puternice de către țări mai puțin puternice, dar care se dezvoltă rapid.

În al treilea rând, faptul că vechea împărțire a sferelor de influență între diferitele grupuri imperialiste intră de fiecare dată în conflict cu noul raport de forțe pe piața mondială, că pentru stabilirea unui „echilibru” între vechea împărțire a sferelor de influență și noul raport de forțe e nevoie de reîmpărțiri periodice ale lumii prin războaie imperialiste.

De aici — accentuarea și ascutirea inegalității dezvoltării în perioada imperialismului.

De aici — imposibilitatea rezolvării pe cale pașnică a conflictelor din lagărul imperialismului.

De aici — inconsistența teoriei kautskiste a ultraimperialismului, teorie care susține posibilitatea rezolvării acestor conflicte pe cale pașnică.

Din toate acestea rezultă însă că opoziția, care contestă accentuarea și ascutirea inegalității dezvoltării în perioada imperialismului, alunecă pe poziția ultraimperialismului.

Acestea sunt trăsăturile caracteristice ale inegalității dezvoltării în perioada imperialismului.

Când s'a isprăvit împărțirea lumii între grupurile imperialiste?

Lenin spune că împărțirea lumii s'a isprăvit la începutul secolului al XX-lea.

Când s'a pus pentru prima oară în fapt chestiunea reîmpărțirii lumii deja împărțite?

În perioada primului război imperialist mondial.

Dar de aici rezultă că legea inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului nu putea fi descoperită și fundamentată decât la începutul secolului al XX-lea.

Tocmai la acest lucru m'am referit în raportul meu la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., când am spus că legea inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului a fost descoperită și fundamentată de tovarășul Lenin.

Războiul imperialist mondial a fost prima încercare de a reîmpărți lumea deja împărțită. Această încercare a costat capitalismul victoria revoluției în Rusia și sdruncinarea temeliiilor imperialismului în țările coloniale și dependente.

E de prisos să mai spunem că prima încercare de reîmpărțire trebuie să fie urmată de o a doua încer-

care, în vederea căreia se și fac pregătiri în lagărul imperialiștilor.

Este în afară de orice îndoială că a doua încercare de reîmpărțire va costa capitalismul mondial mult mai scump decât prima.

Acestea sunt perspectivele dezvoltării capitalismului mondial din punctul de vedere al legii inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului.

Precum vedeți, aceste perspective duc direct și nemijlocit la posibilitatea victoriei socialismului în țări capitaliste diferite în perioada imperialismului.

Se știe că Lenin deducea posibilitatea victoriei socialismului în țări diferite direct și nemijlocit din legea inegalității dezvoltării țărilor capitaliste. Și Lenin avea perfectă dreptate. Căci legea inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului nu mai lasă loc pentru exercițiile „teoretice” ale diverșilor social-democrați cu privire la imposibilitatea victoriei socialismului în țări capitaliste diferite.

Iată ce spune Lenin în această privință în articolul-program pe care l-a scris în 1915:

„Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. **Rezultă deci** * că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă” (vezi vol. XVII, pag. 232).

Concluzii:

a) Principala greșală a opoziției este că ea nu vede deosebirea dintre cele două faze ale capitalismului sau evită să sublinieze această deosebire. Dar de ce evită ea lucrul acesta? Fiindcă această deosebire duce

* Subliniat de mine. — I. St.

la legea inegalității dezvoltării în perioada imperialismului.

b) A doua greșală a opoziției este că ea nu înțelege sau subapreciază însemnătatea hotărîtoare a legii inegalității dezvoltării țărilor capitaliste în condițiile imperialismului. Dar de ce subapreciază ea acest lucru? Fiindcă o justă apreciere a legii inegalității dezvoltării țărilor capitaliste duce la concluzia posibilității victoriei socialismului în țări diferite.

c) De aici a treia greșală a opoziției, care constă în negarea posibilității victoriei socialismului în țări capitaliste diferite în condițiile imperialismului.

Cine contestă posibilitatea victoriei socialismului în țări diferite e nevoit să treacă sub tăcere importanța legii inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului, iar cine e nevoit să treacă sub tăcere importanța legii inegalității dezvoltării nu poate să nu estompeze deosebirea existentă între capitalismul preimperialist și capitalismul imperialist.

Așa stau lucrurile cu problema premizelor revoluțiilor proletare în țările capitaliste.

Care este însemnătatea practică a acestei probleme?

Din punct de vedere practic, în fața noastră apar două linii.

Prima linie este linia partidului nostru, care îndeamnă pe proletarii din diferitele țări să se pregătească pentru viitoarea revoluție, să urmărească cu atenție mersul evenimentelor și să fie gata ca, în condiții prielnice, să rupă în mod independent frontul capitalului, să ia puterea și să sdruncine temelile capitalismului mondial.

Cealaltă linie este linia opoziției noastre, care seamănă îndoială în ce privește utilitatea ruperii în mod independent a frontului capitalist, și care îndeamnă pe proletarii din diferitele țări să aștepte momentul „desnodământului general”.

Dacă linia partidului nostru este linia intensificării presiunii revoluționare asupra propriei burghezii și a descătușării inițiativei proletarilor din țări diferite, linia opoziției noastre este o linie de expectativă pasivă și de încătușare a inițiativei proletarilor din diferitele țări în lupta lor împotriva burgheziei proprii.

Prima linie este linia activizării proletarilor din diferitele țări.

A doua linie este linia slăbirii voinței proletariatului de a înlăptui revoluția, linia pasivității și expectativei.

Lenin avea de o mie de ori dreptate atunci când scria următoarele cuvinte profetice, care privesc în mod direct discuțiile noastre de astăzi :

„Știu, există, desigur, înțelepți care se cred foarte deștepți și-și zic chiar socialiști, care susțin că nu trebuia luată puterea înainte de a se fi deslănțuit revoluția în toate țările. Ei nu bănuiesc că, spunând aceasta, abandonează revoluția și trec de partea burgheziei. Să aștepti până ce clasele muncitoare vor săvârși revoluția pe scară mondială înseamnă să înțepenești în așteptare. E o înepție” (vezi vol. XXIII, pag. 9).

Aceste cuvinte ale lui Lenin nu trebuie uitate.

2. Cum îl „prelucrează” Zinoviev pe Lenin

Am vorbit despre premisele revoluțiilor proletare în țări capitaliste diferite. Aș vrea să spun acum

câteva cuvinte despre felul în care Zinoviev denaturează sau „prelucrează” articolul de bază al lui Lenin despre premisele revoluțiilor proletare și victoria socialismului în țări capitaliste diferite. Mă refer la cunoscutul articol al lui Lenin „In jurul lozincii Statelor Unite ale Europei”, scris în 1915 și citat în mai multe rânduri în cursul desbaterilor noastre. Zinoviev mi-a reproșat că aş fi citat acest articol în mod incomplet; el caută totodată să dea acestui articol o interpretare care nu poate fi considerată altfel decât ca o completă denaturare a concepțiilor lui Lenin, a liniei lui fundamentale în problema victoriei socialismului în țări diferite. Dați-mi voie să reproduc integral pasajul citat; voi căuta să subliniez rândurile pe care data trecută le-am omis din lipsă de timp. Iată citatul :

„Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă. Expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea sa clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată împotriva claselor exploatoare și statelor lor. Forma politică a societății în care proletariatul va învinge răsturnând burghezia va fi o republică democratică, care va concentra tot mai mult forțele proletariatului națiunii respective sau ale națiunilor respective în lupta dusă împotriva statelor care nu vor fi trecut încă la socialism. Fără dictatura clasei asuprite, a proletariatului, desființarea claselor este imposibilă. Fără lupta mai mult sau mai puțin îndelungată și îndârjită a republicilor socialiste împotriva statelor înapoiate, este imposibilă unirea liberă a națiunilor în cadrul socialismului” (vezi vol. XVIII, pag. 232—233).

Citând acest pasaj, Zinoviev face două observații. Prima în legătură cu republica democratică, iar a doua în legătură cu organizarea producției socialiste.

Să vorbim mai întâi despre prima observație. Zinoviev crede că, dacă Lenin vorbește aici de republica democratică, nu poate fi vorba decât cel mult de luarea puterii de către proletariat; totodată Zinoviev nu s'a sfiit să facă în mod destul de nebulos, dar foarte insistent, aluzia că Lenin s'a referit aici la republica burgheză. Așa să fie oare? Desigur că nu. Pentru a spulbera această aluzie a lui Zinoviev, făcută cu intenții nu tocmai curate, e suficient să citim ultimele rânduri ale pasajului, unde este vorba despre „lupta... republicilor socialiste împotriva statelor înapoiate“. E clar că, vorbind despre republica democratică, Lenin nu a avut în vedere republica burgheză, ci republica socialistă.

În 1915 Lenin nu cunoștea încă Puterea Sovietică ca formă de stat a dictaturii proletariatului. Lenin știa încă în 1905 că puținele Soviete de atunci constituie germenul puterii revoluționare în perioada răsturnării țarismului. Dar Puterea Sovietică unită pe scară de stat, ca formă de stat a dictaturii proletariatului, el nu o cunoștea încă pe atunci. Republica Sovietelor, ca formă de stat a dictaturii proletariatului, Lenin a descoperit-o abia în 1917, tratând pe larg cheșliunea acestei noi forme de organizare politică a societății de tranziție în vara anului 1917, în special în cartea sa „Statul și revoluția“²⁹. Prin aceasta se și explică, propriu zis, faptul că Lenin nu vorbește în pasajul citat despre Republica Sovietică, ci despre

republica democratică, înțelegând prin aceasta, după cum se vede din pasaj, republica socialistă. Lenin a procedat aici întocmai cum au procedat la timpul lor Marx și Engels, care până la Comuna din Paris socoteau că forma politică de organizare a societății de trecere dela capitalism la socialism este republica în general, iar după Comuna din Paris au precizat acest termen, spunând că această republică trebuie să fie o republică de tipul Comunei din Paris. Nu mai spun că, dacă Lenin ar fi avut în vedere în pasajul citat republica burghezo-democratică, atunci nu putea fi vorba de „dictatura proletariatului“, de „exproprierea capitaliștilor“ etc.

După cum vedeți, încercarea lui Zinoviev de a-l „prelucra“ pe Lenin nu poate fi considerată reușită.

Să trecem la a doua observație a lui Zinoviev. Zinoviev susține că fraza tovarășului Lenin despre „organizarea producției socialiste“ nu trebuie înțeleasă așa cum trebuie s'o înțeleagă, în general, oamenii normali, ci într'alt fel, și anume că Lenin n'ar fi avut aici în vedere decât să se pornească la organizarea producției socialiste. Dece, pentru care motiv, — acest lucru Zinoviev nu l-a mai explicat. Dați-mi voie să spun că Zinoviev face aici o nouă încercare de a-l „prelucra“ pe Lenin. În pasajul citat se spune direct că, „expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă“. Aici este spus „organizând“, și nu „pornind la organizare“. Mai e oare nevoie de demonstrat că există aici o deosebire? Mai e oare nevoie de demonstrat că, dacă Lenin n'ar fi avut în

vedere decât să se pornească la organizarea producției socialiste, ar fi spus „pornind la organizare“, și nu „organizând“. Prin urmare, Lenin a avut în vedere nu numai să se pornească la organizarea producției socialiste, ci și posibilitatea de a organiza producția socialistă, posibilitatea construirii producției socialiste în țări diferite.

Vedeți deci că și această a doua încercare a lui Zinoviev de a-l „prelucra“ pe Lenin trebuie socotită mai mult decât nereușită.

Zinoviev încearcă să camufleze prin ridiculizări aceste încercări ale sale de a-l „prelucra“ pe Lenin, spunând că „nu poți construi socialismul cât ai bate din palme, în două săptămâni sau în două luni“. Mi-e teamă că Zinoviev are nevoie de aceste ridiculizări ca „să facă haz de necaz“. Dar unde a văzut Zinoviev oameni care să-și propună să construiască socialismul în două săptămâni, în două luni sau în doi ani? Dece nu-i numește, dacă în general există asemenea oameni? El nu-i numește pentru simplul motiv că asemenea oameni nu există. Zinoviev a avut nevoie de aceste false ridiculizări pentru a-și camufla „operația“ de „prelucrare“ a lui Lenin și a leninismului.

Așa dar :

a) pornind dela legea inegalității dezvoltării în condițiile imperialismului, Lenin a ajuns la concluzia, în articolul său de bază „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei“, că victoria socialismului în țări capitaliste diferite este posibilă;

b) prin victoria socialismului în țări diferite, Lenin înțelege cucerirea puterii de către proletariat, exproprierea capitaliștilor și organizarea producției so-

cialiste, toate aceste sarcini nefiind un scop în sine, ci un mijloc de a se ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, și de a ajuta pe proletarii din toate țările în lupta lor împotriva capitalismului.

c) Zinoviev a încercat să ciuntească aceste teze leniniste și „să prelucraze” pe Lenin potrivit cu poziția semi-menșevică de astăzi a blocului opoziționist. Dar încercarea aceasta a fost făcută cu mijloace proaste.

Socotesc că orice alt comentariu este de prisos.

III

PROBLEMA CONSTRUIRII SOCIALISMULUI ÎN U. R. S. S.

Dați-mi voie, tovarăși, să trec acum la problema construirii socialismului în U.R.S.S., în țara noastră.

1. „Manevrele” opoziției și „național-reformismul” partidului lui Lenin

Troțchi a declarat în cuvântarea sa că cea mai mare greșală a lui Stalin este teoria posibilității construirii socialismului într-o singură țară, în țara noastră. Rezultă, așa dar, că nu e vorba de teoria lui Lenin cu privire la posibilitatea construirii socialismului în țara noastră, ci de nu știu ce „teorie” a lui Stalin, necunoscută de nimeni. Eu înțeleg aceasta în sensul că Troțchi și-a propus să lupte împotriva teoriei lui Lenin; cum însă este riscant să lupți deschis împotriva lui Lenin, el a hotărât să ducă această luptă sub forma unei lupte împotriva „teoriei” lui Stalin. Prin aceasta, Troțchi vrea să-și înlesnească lupta împo-

triva leninismului, mascând această luptă prin critica adusă „teoriei” lui Stalin. Că lucrurile stau tocmai așa, că Stalin nu are ce căuta aici, că nici vorbă nu poate fi de vreo „teorie” a lui Stalin, că Stalin nu a pretins niciodată că ar aduce ceva nou în domeniul teoriei, ci a căutat doar să înlesnească triumful deplin al leninismului în partidul nostru, împotriva eforturilor revizioniste ale lui Troțchi, acest lucru voi încerca să-l arăt mai jos. Deocamdată să notăm însă că declarația lui Troțchi cu privire la „teoria” lui Stalin este o manevră, un subterfugiu, un subterfugiu laș și nereușit, la care recurge pentru a-și camufla lupta împotriva teoriei leniniste a victoriei socialismului în țări diferite, luptă care datează din 1915 și continuă până în zilele noastre. Dacă acest procedeu al lui Troțchi este un indiciu de polemică cinstită, aceasta rămâne la aprecierea tovarășilor.

Punctul de plecare al hotărîrilor partidului nostru în problema posibilității construirii socialismului în țara noastră îl constituie cunoscutele lucrări programatice ale tovarășului Lenin. În aceste lucrări ale lui Lenin se spune că victoria socialismului în țări diferite în condițiile imperialismului este posibilă, că victoria dictaturii proletariatului în ceeace privește rezolvarea problemei economice a acestei dictaturi este asigurată, că noi, proletarii din U.R.S.S., avem tot ce-i necesar și suficient pentru construirea societății socialiste depline.

Am citat adineaori un pasaj din cunoscutul articol al lui Lenin în care el a pus pentru întâia oară problema posibilității victoriei socialismului în țări diferite, pasaj pe care, prin urmare, nu mai e nevoie să-l citez

din nou. Acest articol a fost scris în 1915. În acest articol se spune că victoria socialismului în țări diferite, luarea puterii de către proletariat, exproprierea capitaliștilor și organizarea producției socialiste sunt posibile. Se știe că Troțchi, chiar atunci, tot în 1915, a combătut în presă acest articol al lui Lenin, denumind teoria leninistă a socialismului într-o singură țară o teorie a „mărginirii naționale“.

Se pune întrebarea, ce caută aici „teoria“ lui Stalin?

Am adus, apoi, în raportul meu un citat din cunoscuta lucrare a lui Lenin „Economicul și politicul în epoca dictaturii proletariatului“, unde se spune direct și precis că victoria proletariatului din U.R.S.S. în sensul rezolvării problemei economice a dictaturii proletariatului trebuie socotită asigurată. Această lucrare a fost scrisă în 1919. Iată citatul:

„Oricât ar minți, oricât ar cleveți burghezii din toate țările și complicii lor direcți sau camuflați («socialiștii» Internaționalei a II-a), un lucru rămâne neîndoielnic: din punctul de vedere al problemei economice fundamentale a dictaturii proletariatului, la noi este asigurată victoria comunismului asupra capitalismului. Tocmai deaceia tună și fulgeră burghezia din lumea întreagă împotriva bolșevismului, tocmai deaceia organizează invazii militare, comploturi etc. împotriva bolșevicilor, pentru că înțelege foarte bine că victoria operei noastre de reconstruire a economiei sociale este inevitabilă, în cazul când nu vom fi striviți prin forța armată. Și ea nu izbutește să ne strivească pe această cale“ * (vezi vol. XXIV, pag. 510).

După cum vedeți, Lenin vorbește aici direct despre posibilitatea victoriei proletariatului din U.R.S.S.

* Subliniat de mine. — I. St.

în opera de reconstruire a economiei sociale, în rezolvarea problemei economice a dictaturii proletariatului.

Se știe că Troțchi și opoziția în întregul ei nu sunt de acord cu tezele fundamentale din acest citat.

Ne întrebăm, ce caută aici „teoria“ lui Stalin?

Am adus, în fine, un citat din cunoscuta broșură a lui Lenin „Despre cooperatie“, scrisă în 1923. În acest pasaj se spune :

„Într'adevăr, stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale de producție, puterea de stat în mâinile proletariatului, alianța dintre acest proletariat și multele milioane de țărani cu gospodării mici și foarte mici, asigurarea conducerii țărănimii de către acest proletariat etc. — nu reprezintă oare acestea tot ce trebuie pentru ca prin cooperatie și numai prin cooperatie, pe care înainte o tratam ca negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm la fel și acum, în condițiile n.e.p.-ului, — nu reprezintă oare acestea tot ce e necesar pentru construirea societății socialiste depline? Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ce-i necesar și suficient pentru această construire“ * (vezi vol. XXVII, pag. 392).

După cum vedeți, acest citat nu lasă nicio îndoială în ce privește posibilitatea construirii socialismului în țara noastră.

După cum vedeți, în acest citat sunt enumerați factorii principali ai construirii economiei socialiste în țara noastră: puterea proletară, marea producție în mâinile puterii proletare, alianța dintre proletariat și țărănime, conducerea proletariatului în această alianță, cooperatia.

Troțchi a încercat recent, la Conferința a XV-a a

* Subliniat de mine. — I. St.

P.C. (b) al U.R.S.S., să opună acestui citat un alt citat din operele lui Lenin, unde se spune că „comunismul este Puterea Sovietică plus electrificarea întregii țări“ (vezi vol. XXVI, pag. 46). Dar a opune citatele acestea unul altuia înseamnă a denatura, în esența lui, înțelesul broșurii lui Lenin „Despre cooperatie“. Electrificarea nu este oare o parte integrantă din marea producție, și este ea oare posibilă în general în țara noastră fără o mare producție, concentrată în mâinile puterii proletare? Nu este oare clar că cele spuse de Lenin în broșura „Despre cooperatie“ cu privire la marea producție, ca unul din factorii construirii socialismului, au în vedere și electrificarea?

Se știe că opoziția duce o luptă mai mult sau mai puțin fățișă, dar de cele mai multe ori ascunsă, împotriva tezelor fundamentale expuse în acest pasaj din broșura lui Lenin „Despre cooperatie“.

Se pune întrebarea, ce caută aici „teoria“ lui Stalin?

Acestea sunt tezele fundamentale ale leninismului în problema construirii socialismului în țara noastră.

Partidul susține că cunoscutele teze ale lui Troțchi și ale blocului opoziționist, după care „construirea socialismului în cadrul național al unui stat e imposibilă“, că „teoria socialismului într-o singură țară este o justificare teoretică a mărginirii naționale“, că „fără sprijinul de stat direct al proletariatului european, clasa muncitoare din Rusia nu va putea să se mențină la putere“ (Troțchi), sunt în totală contradicție cu aceste teze leniniste.

Partidul susține că aceste teze ale blocului opozi-

ționist sunt expresia unei devieri social-democrate în partidul nostru.

Partidul susține că formula lui Troțchi cu privire la „sprijinul de stat direct al proletariatului european” este o formulă care rupe complet cu leninismul. Căci ce înseamnă să pui construirea socialismului în țara noastră în funcție de „sprijinul de stat direct al proletariatului european”? Ce-i de făcut în caz că proletariatul european nu reușește să ia puterea în anii apropiați? Poate oare revoluția noastră să bată pasul în loc așteptând cine știe câtă vreme victoria revoluției în Occident? Putem noi oare conta că burghezia din țara noastră va consimți să aștepte victoria revoluției în Occident renunțând la acțiunea și la lupta sa împotriva elementelor socialiste ale economiei noastre? Nu decurge oare din această formulă a lui Troțchi perspectiva unei cedări treptate a pozițiilor noastre în favoarea elementelor capitaliste ale economiei noastre și apoi perspectiva ca partidul nostru să plece de la putere, în cazul când victoria revoluției în Occident va întârzia?

Nu este oare clar că aici avem de-a-face cu două linii cu totul diferite, dintre care prima este linia partidului și a leninismului, și cealaltă — linia opoziției și a troțchismului?

L-am întrebat în raportul meu pe Troțchi și-l întreb din nou: nu este oare adevărat că în 1915 Troțchi a calificat teoria lui Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului în țări diferite drept o teorie a „mărginirii naționale”? N'am primit însă niciun răspuns. Dece? Oare procedeul tăcerii este un semn de curaj în polemică?

L-am întrebat apoi pe Troțchi și-l întreb din nou: nu este oare adevărat că foarte de curând, în Septembrie 1926, în cunoscutul său document adresat opoziției, a repetat acuzația de „mărginire națională“ adusă teoriei construirii socialismului? Nici de data aceasta însă n'am primit niciun răspuns. Dece? Oare nu cumva din cauză că la Troțchi procedeul tăcerii este și el un fel de „manevră“?

Ce arată toate acestea?

Că Troțchi rămâne pe vechile lui poziții de luptă împotriva leninismului în problema fundamentală a construirii socialismului în țara noastră.

Că Troțchi, neavând curajul să combată direct leninismul, încearcă să mascheze această luptă a sa prin critica adusă „teoriei“ inexistente a lui Stalin.

Să trecem la un alt „manevrist“, la Camenev. Acesta s'a molipsit, după cât se vede, dela Troțchi și a început și el să manevreze. Dar manevra lui a fost mai grosolană decât a lui Troțchi. Dacă Troțchi a încercat să acuze numai pe Stalin, apoi Camenev s'a apucat să acuze întreg partidul, declarând că el, adică partidul, „substitue perspectivei revoluționare internaționale o perspectivă național-reformistă“. Ascultați, vă rog: partidul nostru substitue perspectivei revoluționare internaționale o perspectivă național-reformistă. Intrucât însă partidul nostru este partidul lui Lenin, intrucât în hotărârile sale în problema construirii socialismului partidul se bazează în întregime și în totul pe cunoscutele teze ale lui Lenin, rezultă că teoria leninistă a construirii socialismului este o teorie național-reformistă. Lenin — „național-reformist“, — iată ce stupiditate ne servește Camenev.

A adoptat oare partidul nostru hotărîri cu privire la problema construirii socialismului în țara noastră? Da, și chiar foarte precise. Când au fost adoptate de partid aceste hotărîri? Au fost adoptate la Conferința a XIV-a a partidului nostru din Aprilie 1925. Mă refer la cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a cu privire la activitatea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și la construirea socialismului în țara noastră. Este această rezoluție o rezoluție leninistă? Da, este, deoarece acest lucru îl pot atesta oameni atât de competenți ca Zinoviev, care la Conferința a XIV-a a prezentat un raport în favoarea acestei rezoluții, și Camenev, care a prezidat această conferință și a votat pentru această rezoluție.

Dece nu au căutat Camenev și Zinoviev să arate atunci că linia partidului este în contradicție, în desacord cu rezoluția Conferinței a XIV-a în problema construirii socialismului în țara noastră, care (rezoluție) a fost adoptată, după cum se știe, în unanimitate?

Ce poate fi, s'ar părea, mai simplu: partidul a adoptat o rezoluție specială în problema construirii socialismului în țara noastră, Camenev și Zinoviev au votat pentru această rezoluție; acum acuză amândoi partidul de național-reformism, — dece să nu pornească ei în argumentarea lor dela un document de partid atât de important ca rezoluția Conferinței a XIV-a, care tratează problema construirii socialismului în țara noastră și care este, evident, leninistă dela început până la sfârșit?

Ați observat că opoziția, în general, și Camenev, în special, au ocolit rezoluția Conferinței a XIV-a cum

ocolește pisica borșul fierbinte? (Il a r i t a t e.) Dece se tem ei atâta de rezoluția Conferinței a XIV-a, adoptată pe baza raportului lui Zinoviev și votată cu concursul activ al lui Camenev? Dece se tem Camenev și Zinoviev să pomenească măcar în treacăt de această rezoluție? Oare această rezoluție nu tratează despre construirea socialismului în țara noastră? Oare problema construirii socialismului nu este principala problemă controversată în cadrul discuției noastre?

Ce este deci la mijloc?

Adevărul este că Zinoviev și Camenev, care în 1925 au fost pentru rezoluția Conferinței a XIV-a, au renegat apoi această rezoluție, au renegat așa dar leninismul, trecând de partea troțchismului, și acum se tem să se atingă măcar în treacăt de această rezoluție, de frică să nu fie demascați.

Ce spune această rezoluție?

Iată un pasaj din această rezoluție :

„In general, victoria socialismului (nu în sensul unei victorii definitive) într-o singură țară este indiscutabil posibilă” *.

Și mai departe :

„...Existența a două sisteme sociale diametral opuse provoacă primejdia permanentă a blocadelor capitaliste, a altor forme de presiune economică, a intervenției armate și a restaurării. Singura garanție a victoriei definitive a socialismului, adică garanția împotriva restaurării, este, prin urmare, revoluția socialistă victorioasă într-o serie de țări. De aci nu urmează cătuși de puțin că construirea unei societăți socialiste depline este

* Subliniat de mine. — I. St.

imposibilă într-o țară înapoiată ca Rusia, fără «ajutorul de stat» * (Troțki) din partea țărilor mai dezvoltate din punct de vedere tehnico-economic. O parte integrantă din teoria troțchistă a revoluției permanente este afirmația că «un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria proletariatului în țările mai importante din Europa» (Troțki, 1922), — afirmație care condamnă proletariatul din U.R.S.S. în actuala perioadă la o pasivitate fatalistă. Împotriva unor asemenea «teorii», tovarășul Lenin scria: «Înfrânt de stereotip este argumentul învățat de el pe de rost în perioada dezvoltării social-democrației din Europa occidentală, în sensul că nu suntem încă destul de copti pentru socialism, că ne lipsesc, cum se exprimă diferiți domni „învățați” dintre ei, premisele economice obiective pentru socialism» (Însemnări despre Suhanov)”. (Rezoluția Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P.C. (b) din Rusia în legătură cu plenara largită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste”³⁰).

După cum vedeți, rezoluția Conferinței a XIV-a este o expunere exactă a tezelor fundamentale ale leninismului în problema posibilității construirii socialismului în țara noastră.

După cum vedeți, în rezoluție troțchismul este calificat ca ceva opus leninismului, iar o serie de teze ale rezoluției pornesc dela negarea directă a bazelor troțchismului.

După cum vedeți, rezoluția oglindește în totul discuțiile iscate acum din nou în jurul problemei construirii societății socialiste în țara noastră.

Știți că raportul meu a fost alcătuit pe baza tezelor directoare din această rezoluție.

Vă amintiți, probabil, că în raportul meu am

* Subliniat de mine. — I. St.

menționat în mod special rezoluția Conferinței a XIV-a, acuzând pe Camenev și Zinoviev că au încălcat această rezoluție, că au renegat această rezoluție.

Dece nu au încercat Camenev și Zinoviev să spulbere această acuzație ?

Care-i secretul ?

Secretul e că Zinoviev și Camenev au renegat demult această rezoluție și, renegând-o, au trecut de partea troțchismului.

Căci una din două :

ori rezoluția Conferinței a XIV-a nu e leninistă, — și atunci Camenev și Zinoviev, votând pentru această rezoluție, n'au fost leniniști ;

ori această rezoluție este leninistă, — și atunci Camenev și Zinoviev, rupând cu această rezoluție, au încetat de a mai fi leniniști.

Unii oratori (printre care, mi se pare, și Riese) au spus aici că nu Zinoviev și Camenev au trecut de partea troțchismului, ci, dimpotrivă, Troțchi a trecut de partea lui Zinoviev și Camenev. Este o prostie, tovarăși. Faptul că Camenev și Zinoviev au renegat rezoluția Conferinței a XIV-a, este o dovadă directă că tocmai Camenev și Zinoviev au trecut de partea troțchismului.

Așa dar :

Cine a renegat linia leninistă în problema construirii socialismului în U.R.S.S., linie formulată în rezoluția Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia ?

Rezultă că Zinoviev și Camenev.

Cine „a substituit perspectivei revoluționare internaționale“ troțchismul ?

Rezultă că Zinoviev și Camenev.

Dacă în momentul de față Camenev face zarvă și tapaj pe tema „național-reformismului” partidului nostru, aceasta e pentru că el încearcă să abată astfel atenția tovarășilor dela păcatele sale și să arunce vina lui în spatele altuia.

Iată pentru ce „manevra” lui Camenev cu privire la „național-reformismul” partidului nostru este un subterfugiu, un subterfugiu urât și grosolan, la care recurge pentru ca, făcând tapaj pe tema „național-reformismului” partidului nostru, să camufleze faptul de a fi renegat rezoluția Conferinței a XIV-a, faptul de a fi renegat leninismul, trecerea sa de partea troțchismului.

2. Noi construim și putem construi până la capăt baza economică a socialismului în U.R.S.S.

Am spus în raportul meu că baza politică a socialismului a fost deja creată la noi — această bază o constituie dictatura proletariatului. Am spus că baza economică a socialismului e încă departe de a fi creată, că trebuie să se mai lucreze încă la crearea ei. Am spus, apoi, că din această cauză chestiunea se pune astfel: avem noi oare posibilitatea să construim cu propriile noastre forțe baza economică a socialismului în țara noastră? Am spus, în sfârșit, că, dacă traducem această chestiune într'un limbaj de clasă, ea se prezintă astfel: avem noi oare posibilitatea de a birui cu propriile noastre forțe burghezia noastră, burghezia sovietică?

În cuvântarea sa, Troțchi afirmă că, atunci când am vorbit despre biruirea burgheziei din U.R.S.S.,

aveam în vedere biruirea ei pe plan politic. E, desigur, inexact. Este un rod al imaginației fracționiste a lui Troțchi. Din raportul meu se vede limpede că, atunci când am vorbit despre biruirea burgheziei din U.R.S.S., am avut în vedere biruirea ei pe plan economic, deoarece pe plan politic ea a fost deja biruită.

Ce înseamnă a birui pe plan economic burghezia din U.R.S.S.? Cu alte cuvinte: ce înseamnă a crea baza economică a socialismului în U.R.S.S.?

* „A crea baza economică a socialismului înseamnă a îmbina agricultura cu industria socialistă într-o singură economie unitară, a subordona agricultura conducerii din partea industriei socialiste, a organiza relațiile dintre oraș și sat pe baza schimbului dintre produsele agricole și cele industriale, a închide și a lichida toate acele canale cu ajutorul cărora iau naștere clasele și ia naștere, înainte de toate, capitalul, a crea în cele din urmă asemenea condiții de producție și repartitie care să ducă de-a-dreptul și nemijlocit la desființarea claselor” (vezi raportul lui Stalin la Plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste *).

Iată cum am definit în raportul meu esența bazei economice a socialismului în U.R.S.S.

Această definiție este expunerea exactă a definiției „esenței economice”, a „bazei economice” a socialismului, dată de Lenin în cunoscutul său proiect al broșurii „Impozitul în natură”³¹.

Este oare justă această definiție, și putem noi oare conta pe posibilitatea construirii bazei economice a socialismului în țara noastră? Iată chestiunea care formează acum obiectul principal al divergențelor noastre.

* Vezi volumul de față, pag. 24 — Nota Red.

Troțchi nici măcar n'a atins această chestiune. A ocolit-o pur și simplu, socotind, probabil, că e mai prudent să tacă.

Iar că noi construim și putem construi până la capăt baza economică a socialismului, aceasta se vede chiar și din faptul că :

a) producția noastră socializată este o producție mare și unită, pe când producția nenaționalizată din țara noastră este o producție mică și fărâmițată; or, se știe că superioritatea mării producții, și cu atât mai mult a unei mari producții unite, asupra micii producții este un lucru indiscutabil;

b) producția noastră socializată conduce deja și începe să-și subordoneze mica producție, fie că e vorba de mica producție dela orașe, fie că e vorba de cea dela sate;

c) pe frontul luptei elementelor socialiste din economia noastră împotriva elementelor capitaliste, primele precumpănesc, fără îndoială, asupra celor din urmă; ele înaintează pas cu pas, biruind elementele capitaliste din economia noastră atât în domeniul producției, cât și în domeniul circulației.

Nu mai vorbesc de ceilalți factori care duc la victoria elementelor socialiste din economia noastră asupra elementelor capitaliste.

Ce temeiuri am avea să credem că procesul de biruire a elementelor capitaliste din economia noastră nu va continua și de acum încolo ?

În cuvântarea sa, Troțchi a spus :

„Stalin spune că noi înfăptuim construirea socialismului, adică urmărim desființarea claselor și a statului, adică biruim burghezia noastră. Da, tovarăși, dar statul are nevole de o ar-

mată împotriva dușmanilor din afară" (citez după stenogramă. — I. St.).

Ce înseamnă aceasta ? Care este sensul acestui citat ? Din acest citat se poate trage o singură concluzie : întrucât construirea bazei economice a socialismului înseamnă desființarea claselor și a statului și întrucât vom avea totuși nevoie de o armată pentru apărarea patriei socialiste, iar armata nu este posibilă fără stat (așa crede Troțchi), — rezultă că noi nu putem construi baza economică a socialismului până nu va dispărea necesitatea apărării armate a patriei socialiste.

Aceasta este, tovarăși, o totală confuzie de noțiuni. Ori prin stat se înțelege aici pur și simplu un aparat de apărare armată a societății socialiste, ceea ce este o absurditate, deoarece statul este, întâi de toate, instrumentul unei clase împotriva altor clase, și este dela sine înțeles că, de îndată ce nu mai există clase, nu poate exista nici statul. Ori se consideră că o armată de apărare a societății socialiste nu este posibilă fără existența statului, ceea ce este deasemenea o absurditate, deoarece teoretic se poate foarte bine admite o stare a societății în care să nu existe nici clase, nici stat, dar în care poporul să fie înarmat, pentru a apăra societatea sa fără clase împotriva dușmanilor din afară. Sociologia ne oferă destule exemple care arată că în istoria omenirii au existat societăți care nu aveau clase, nu aveau stat, dar care se apărau într'un fel sau altul de dușmanii din afară. Acelaș lucru trebuie spus și despre viitoarea societate fără clase, care, neavând clase și stat, va putea totuși avea o miliție socialistă, necesară în vederea apă-

rării împotriva dușmanilor din afară. Cred că la noi e puțin probabil să ajungem la așa ceva, căci nu încapе îndoială că succesele construirii socialismului în țara noastră și, cu atât mai mult, victoria socialismului și desființarea claselor sunt fapte de însemnătate istorică universală, care nu pot să nu provoace în rândurile proletarilor din țările capitaliste un puternic avânt spre socialism, nu pot să nu provoace explozii revoluționare în celelalte țări. Dar teoretic se poate foarte bine admite o stare a societății în care să existe o miliție socialistă fără să existe clase și stat.

De altfel, această problemă este lămurită în oarecare măsură în programul partidului nostru. Iată ce se spune acolo :

„Armata Roșie, ca instrument al dictaturii proletare, trebuie să aibă în mod necesar un caracter de clasă fățiș, adică să fie formată exclusiv din proletariat și din păturile semiproletare ale țărănimii apropiate lui. Numai ca urmare a desființării claselor această armată de clasă se va transforma într-o miliție socialistă a întregului popor“ * (vezi Programul P. C. (b) al U.R.S.S. 32).

Se vede că Troțchi a uitat acest punct din programul nostru.

În cuvântarea sa, Troțchi a vorbit despre dependența economiei noastre naționale față de economia capitalistă mondială, susținând că „dela comunismul de război izolat noi ne apropiem tot mai mult de o îngemănare cu economia mondială“.

Rezultă deci că economia noastră națională, în care se dă o luptă între elementele capitaliste și cele

* Subliniat de mine. — I. St.

socialiste, se îngemănează cu economia capitalistă mondială. Spun economia capitalistă mondială, căci o altă economie mondială nu există în momentul de față.

Este inexact, tovarăși. Este o absurditate. Este rodul fanteziei fracționiste a lui Troțchi.

Nimeni nu contestă că există o dependență a economiei noastre naționale față de economia capitalistă mondială. Nimeni n'a contestat și nu contestă acest lucru, după cum nimeni nu contestă că există o dependență a fiecărei țări și a fiecărei economii naționale, inclusiv economia națională americană, față de economia capitalistă internațională. Dar această dependență este reciprocă. Nu numai economia noastră depinde de țările capitaliste, dar și țările capitaliste depind de economia noastră, de petrolul nostru, de grâul nostru, de lemnul nostru și, în fine, de imensa noastră piață. Noi căpătăm, de exemplu, credite dela „Standard Oil“. Căpătăm credite dela capitaliștii germani. Dar le căpătăm nu de dragul ochilor noștri frumoși, ci pentru că țările capitaliste au nevoie de petrolul nostru, de grâul nostru, au nevoie de piața noastră pentru a-și desface mașinile lor. Nu trebuie să se uite că țara noastră reprezintă a șasea parte a lumii, reprezintă o uriașă piață de desfacere, și că țările capitaliste nu se pot lipsi de legături de un fel sau altul cu piața noastră. Din toate acestea se vede că există o dependență a țărilor capitaliste față de economia noastră. Este vorba deci de o dependență reciprocă.

Inseamnă oare aceasta că dependența economiei noastre naționale de țările capitaliste exclude posibili-

tatea construirii economiei socialiste în țara noastră? Desigur că nu. A prezenta economia socialistă ca o economie absolut închisă și absolut independentă de economiile naționale înconjurătoare înseamnă a susține o absurditate. Se poate afirma oare că economia socialistă nu va exporta și importa absolut nimic, că nu va importa produse care nu există în țară și nu va exporta, în legătură cu aceasta, produsele sale? Nu, nu se poate susține așa ceva. Dar ce sunt exportul și importul? Ele sunt expresia dependenței în care se află țările unele față de altele. Ele sunt expresia interdependenței economice.

Acelaș lucru trebuie spus și despre țările capitaliste din timpul nostru. Nu ne putem închipui o țară care să nu aibă export și import. Să luăm America, cea mai bogată din toate țările lumii. Se poate spune oare că țările capitaliste de astăzi, să zicem Anglia sau America, sunt țări absolut independente? Nu, nu se poate spune. Dece? Pentru că ele depind de export și import, depind de materiile prime din alte țări (America, de exemplu, depinde de cauciucul și alte materii prime din afară), depind de deșeușuri, unde își desfășoară mașinile și alte produse finite.

Înseamnă oare aceasta că, din moment ce nu există țări absolut independente, este exclus ca diferitele economii naționale să fie de sine stătătoare? Nu, nicidecum. Țara noastră depinde de celelalte țări în aceeași măsură în care celelalte țări depind de economia noastră națională, dar aceasta încă nu înseamnă că țara noastră și-a pierdut sau își va pierde, prin aceasta, caracterul de sine stătător, că ea nu poate să-și păstreze acest caracter de sine stătător, că ea

trebuie să devină un şurubaş al economiei capitaliste internaţionale. Trebuie să se facă deosebire între dependenţa în care se află ţările unele faţă de altele şi caracterul de sine stătător din punct de vedere economic al acestor ţări. Negarea existenţei unei independenţe absolute a diferitelor unităţi economice nu înseamnă încă şi nu poate însemna negarea existenţei caracterului de sine stătător din punct de vedere economic al acestor unităţi.

Dar Troţchi nu vorbeşte numai de o dependenţă a economiei noastre naţionale. El transformă această dependenţă într'o îngemănare a economiei noastre cu economia capitalistă mondială. Dar ce înseamnă îngemănarea economiei noastre naţionale cu economia capitalistă mondială? Înseamnă transformarea ei într'o anexă a capitalismului mondial. Dar este oare ţara noastră o anexă a capitalismului mondial? Desigur că nu ! Este o prostie, tovarăşi, este neserios să afirmi aşa ceva.

Dacă ar fi aşa, nu am fi avut nicio posibilitate de a salvagarda industria noastră socialistă, monopolul comerţului nostru exterior, transportul nostru naţionalizat, creditul nostru naţionalizat, conducerea planificată a economiei noastre.

Dacă ar fi aşa, industria noastră socialistă ar fi fost deja pe cale să degenereze într'o obişnuită industrie capitalistă.

Dacă ar fi aşa, nu am fi înregistrat succese pe frontul luptei elementelor socialiste din economia noastră împotriva elementelor capitaliste.

În cuvântarea sa, Troţchi a spus că „în realitate ne vom afla tot timpul sub controlul economiei mondiale“

Rezultă, așa dar, că economia noastră națională se va desvolta sub controlul economiei capitaliste mondiale, căci altă economie mondială în afară de cea capitalistă nu există astăzi.

Așa să fie oare? Nu, nicidecum. Acesta e visul rechinilor capitaliști, care nu se va realiza niciodată.

Ce înseamnă un control din partea economiei capitaliste mondiale? În gura capitaliștilor controlul nu este o vorbă goală. În gura capitaliștilor controlul înseamnă ceva real.

Control capitalist înseamnă înainte de toate control financiar. Dar băncile noastre nu sunt ele oare naționalizate, lucrează ele oare sub conducerea băncilor capitaliste europene? Control financiar înseamnă crearea în țara noastră a unor secții ale marilor bănci capitaliste, înseamnă înființarea așa ziselor „filiale” ale băncilor. Există oare la noi asemenea bănci? Desigur că nu! Și nu numai că nu sunt, dar nu vor exista niciodată, atâta timp cât există Puterea Sovietică.

Control capitalist înseamnă control asupra industriei noastre, înseamnă denaționalizarea industriei noastre socialiste, denaționalizarea transporturilor noastre. Dar industria noastră nu este oare naționalizată și nu se desvoltă ea tocmai ca o industrie naționalizată? Intenționează oare cineva să denaționalizeze măcar una singură din întreprinderile naționalizate? Eu nu știu, firește, ce gânduri vor fi nutrind acolo, la Troțchi, în Comitetul pentru concesiuni. (I l a r i t a t e.) Dar că atâta timp cât va trăi Puterea Sovietică, pentru denaționalizatori nu va fi loc în țara noastră, de acest lucru puteți fi siguri.

Control capitalist înseamnă dreptul de a dispune de piața noastră, înseamnă lichidarea monopolului comerțului exterior. Eu știu că capitaliștii din Occident nu odată au dat cu capul în zid, încercând să străpungă blindajul monopolului comerțului exterior. Se știe că monopolul comerțului exterior este scutul, apărarea tinerei noastre industrii socialiste. Dar au reușit oare capitaliștii să obțină vreun succes în direcția lichidării monopolului comerțului exterior? Este oare greu de înțeles că, atâta timp cât există Puterea Sovietică, monopolul comerțului exterior va exista și va rămâne intact, orice s'ar întâmpla?

Control capitalist înseamnă, în sfârșit, control politic, desființarea independenței politice a țării noastre, adaptarea legilor țării la interesele și gusturile economiei capitaliste internaționale. Dar țara noastră nu este ea oare o țară politicește independentă? Oare legile noastre nu sunt dictate de interesele proletariatului și ale masselor muncitoare din țara noastră? Dece nu se citează fapte — măcar unul singur — din care să rezulte că țara noastră și-a pierdut independența politică? Să încerce cineva să citeze asemenea fapte.

Iată cum înțeleg capitaliștii controlul, dacă e vorba, bine înțeles, de un control real, și nu de vorbe goale despre mai știu eu ce control imaterial.

Dacă e vorba de un control capitalist real — și nu poate fi vorba decât de un astfel de control, căci numai niște proști literați pot pălăvrăgi despre un control imaterial — apoi trebuie să spun că un asemenea control nu există la noi și nu va exista nicio dată, atâta timp cât există proletariatul nostru, atâta timp cât avem Puterea Sovietică. (Aplauze.)

In cuvântarea sa, Troțchi a spus :

„E vorba de construirea unui stat socialist izolat, în condițiile unei încercări din partea economiei capitaliste mondiale. Lucrul acesta nu poate fi realizat decât în cazul când forțele de producție ale acestui stat izolat vor fi superioare forțelor de producție ale capitalismului, deoarece privind lucrurile într-o perspectivă nu de un an sau zece, ci de o jumătate de secol sau chiar de un secol întreg, nu se poate consolida decât acel stat, acea nouă formă socială ale cărei forțe de producție se vor dovedi a fi mai puternice decât forțele de producție ale vechiului sistem economic” (vezi stenograma cuvântării lui Troțchi la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste).

Ar reieși, deci, că e nevoie de cincizeci sau chiar de o sută de ani pentru ca sistemul economic socialist să dovedească în fapt superioritatea sa, sub raportul dezvoltării forțelor de producție, asupra sistemului economic capitalist.

Este inexact, tovarăși. Este o totală confuzie de noțiuni și de perspective.

Pentru ca sistemul economic feudal să-și dovedească superioritatea asupra sistemului economic sclavagist, a trebuit să treacă, mi se pare, aproximativ două sute de ani, dacă nu mai puțin. Și nici nu putea fi altfel, fiindcă ritmul dezvoltării era pe atunci extrem de lent, iar tehnica producției era mai mult decât primitivă.

Pentru ca sistemul economic burghez să-și dovedească superioritatea asupra sistemului economic feudal, a trebuit să treacă aproximativ o sută de ani, sau și mai puțin. Încă în sânul societății feudale, sistemul economic burghez s'a dovedit a fi superior, mult superior sistemului economic feudal. Această diferență

de timp se explică în cazul de față prin ritmul mai rapid de dezvoltare și prin tehnica mai dezvoltată a sistemului economic burghez.

De atunci încoace tehnica a făcut progrese nemai-văzute, iar ritmul dezvoltării a devenit pur și simplu trepidant. Ne întrebăm: ce temeiuri are Troțchi să presupună că sistemul economic socialist va avea nevoie cam de vreo sută de ani pentru a-și dovedi superioritatea asupra sistemului economic capitalist?

Oare faptul că în fruntea producției noastre nu vor sta niște trântori, ci producătorii înșiși, — oare acest fapt nu constituie un factor de cea mai mare importanță, un factor datorită căruia sistemul economic socialist va avea toate șansele de a face ca economia să înainteze cu pași uriași și de a dovedi într'un timp mai scurt superioritatea lui asupra sistemului economic capitalist?

Oare faptul că economia socialistă este cea mai unită și concentrată economie, că economia socialistă este o economie planificată, — oare faptul acesta nu arată că economia socialistă va avea toate șansele de a-și dovedi într'un timp relativ scurt superioritatea asupra sistemului economic capitalist, sfâșiat de contradicții interne și măcinat de crize?

Nu este oare clar, după toate acestea, că a manipula aci cu o perspectivă de cincizeci sau de o sută de ani, înseamnă a fi stăpânit de o credință superstițioasă de mic-burghez speriat, în atotputernicia sistemului economic capitalist? (Voci: „Așa e!“.)

Și care sunt concluziile? Sunt două concluzii:

În primul rând. În obiecțiile sale în ce privește problema construirii socialismului în țara noastră.

Troțchi s'a retras de pe vechea bază de polemică pe una nouă. Înainte, opoziția făcea obiecții din punctul de vedere al contradicțiilor interne, din punctul de vedere al contradicțiilor dintre proletariat și țărănime, socotind aceste contradicții de neînlăturat. În prezent, Troțchi subliniază contradicțiile externe, contradicțiile dintre economia noastră națională și economia capitalistă mondială, socotind aceste contradicții de neînlăturat. Dacă înainte Troțchi socotea că piedica în calea construirii socialismului în țara noastră o constituie contradicțiile dintre proletariat și țărănime, acum el face o schimbare de front, se retrage pe altă bază de critică a poziției partidului și afirmă că piedica în calea construirii socialismului o constituie contradicțiile dintre sistemul nostru economic și economia capitalistă mondială. Prin aceasta el recunoaște de fapt inconsistența vechilor argumente ale opoziției.

În al doilea rând. Retragera lui Troțchi este însă o retragere în hățiș, în mlaștină. În fond, Troțchi s'a retras spre Suhanov, direct și fățiș. La ce se reduc, în fond, „noile” argumente ale lui Troțchi? Ele se reduc la ideea că, dată fiind înapoierea noastră economică, noi nu suntem încă destul de copti pentru socialism, că la noi nu există premisele obiective necesare pentru construirea economiei socialiste, că din această cauză economia noastră națională se transformă și trebuie să se transforme într'o anexă a economiei capitaliste mondiale, într'o unitate economică a capitalismului mondial, controlată de acesta.

Dar aceasta înseamnă „suhanovism”, „suhanovism” fățiș, cu nimic camuflat.

Opoziția a alunecat spre menșevicul Suhanov, spre poziția acestuia de negare directă a posibilității construirii victorioase a socialismului în țara noastră.

3. Noi construim socialismul în alianță cu proletariatul mondial

Că noi construim socialismul în alianță cu țărănimea, lucrul acesta opoziția noastră nu îndrăznește, se pare, să-l conteste în mod direct. Dar construim noi oare socialismul în alianță cu proletariatul mondial, — de lucrul acesta opoziția inclină să se îndoiască. Unii opoziționiști afirmă chiar că partidul nostru subapreciază importanța acestei alianțe. Iar unul dintre ei, Camenev, a mers până la a acuza partidul de național-reformism, până la a-i aduce acuzația că substituie perspectivei revoluționare internaționale o perspectivă național-reformistă.

E o prostie, tovarăși. O prostie fără margini. Numai un nebun poate să nege enorma importanță a alianței proletarilor din țara noastră cu proletarii din toate celelalte țări în opera de construire a socialismului. Numai un nebun poate acuza partidul nostru că subapreciază importanța alianței proletarilor din toate țările. Numai în alianță cu proletariatul mondial putem construi socialismul în țara noastră.

Toată chestiunea este cum trebuie înțeleasă această alianță.

Când proletarii din U.R.S.S. au luat puterea în Octombrie 1917, — aceasta era un ajutor dat proletarilor din toate țările, aceasta însemna o alianță cu ei.

Când proletarii din Germania au deslănțuit revoluția în 1918, — aceasta era un ajutor dat proletarilor din toate țările, dar mai cu seamă proletarilor din U.R.S.S., aceasta însemna o alianță cu proletariatul din U.R.S.S.

Când proletarii din Europa occidentală căutau să zădărnicească intervenția în U.R.S.S., refuzând să transporte armament pentru generalii contrarevoluționari, organizând comitete de acțiune și subminând spatele frontului capitaliștilor lor, — aceasta era un ajutor dat proletarilor din U.R.S.S., aceasta însemna o alianță a proletarilor din Europa occidentală cu proletarii din U.R.S.S. Fără această simpatie, fără acest sprijin din partea proletarilor din țările capitaliste, noi nu am fi putut câștiga războiul civil.

Când proletarii din țările capitaliste trimit la noi numeroase delegații care controlează opera noastră de construcție și duc apoi în întreaga Europă muncitorească vestea succeselor construcției noastre, — aceasta este un ajutor dat proletarilor din U.R.S.S., este un sprijin foarte important dat proletarilor din U.R.S.S., înseamnă alianță cu proletarii din U.R.S.S., înseamnă un frâu împotriva unei eventuale intervenții imperialiste în țara noastră. Fără un asemenea sprijin, fără un asemenea frâu, noi nu am avea acum un „răgaz“, iar fără acest „răgaz“ n'am putea desfășura munca de construire a socialismului în țara noastră.

Când proletarii din U.R.S.S. întăresc dictatura lor, lichidează ruina economică, desfășoară munca de construcție și obțin succese în opera de construire a socialismului, — aceasta înseamnă un sprijin foarte important dat proletarilor din toate țările, luptei lor im-

potriva capitalismului, luptei lor pentru cucerirea puterii, deoarece existența Republicii Sovietice, tăria ei, succesele ei pe frontul construirii socialismului constituie un factor de cea mai mare importanță al revoluției mondiale, care incurajează pe proletarii din toate țările în lupta lor împotriva capitalismului. Este neîndoielnic că nimicirea Republicii Sovietice ar atrage după sine cea mai neagră și mai cumplită reacțiune în toate țările capitaliste.

Forța revoluției noastre și forța mișcării revoluționare din țările capitaliste stă în acest sprijin reciproc și în această alianță dintre proletarii din toate țările.

Acestea sunt diferitele forme de alianță între proletarii din U.R.S.S. și proletariatul mondial.

Greșala opoziției este că ea nu înțelege sau nu recunoaște ca atare aceste forme de alianță. Nenorocirea opoziției este că ea nu recunoaște decât o singură formă de alianță, forma „sprijinului de stat direct“, dat proletariatului din U.R.S.S. de către proletarii din Europa occidentală, adică o formă care, din păcate, nu-și găsește deocamdată aplicare; soarta construirii socialismului în U.R.S.S., opoziția o pune în directă dependență de acest sprijin în viitor.

Opoziția crede că numai recunoscând această formă de sprijin partidul va putea păstra „perspectiva revoluționară internațională“. Eu am mai spus însă că, dacă revoluția mondială întârzie, o asemenea poziție nu poate duce decât la neconținute concesii făcute de noi elementelor capitaliste din economia noastră și, în cele din urmă, la capitulare, la defetism.

Rezultă, astfel, că „sprijinul de stat direct“ al proletariatului european, pe care-l propune opoziția ca singură formă de alianță cu proletariatul mondial, înseamnă, în cazul când revoluția mondială întârzie, o capitulare camuflată.

„Perspectiva revoluționară internațională“ a lui Camenev ca o camuflare a capitulării — iată, deci, obiectivul urmărit de Camenev.

Deaceea nu poate decât să ne mire îndrăzneala cu care a vorbit aici Camenev, acuzând partidul nostru de național-reformism.

De unde — ca să mă exprim mai delicat — această îndrăzneală la Camenev, care nu s'a distins niciodată nici prin spirit revoluționar și nici prin internaționalism?

De unde această îndrăzneală la Camenev, care întotdeauna a fost la noi bolșevic printre menșevici și menșevic printre bolșevici? (I l a r i t a t e.)

De unde această îndrăzneală la Camenev, pe care Lenin, pe bună dreptate, l a calificat pe timpuri ca „spărgător de grevă“ al Revoluției din Octombrie?

Camenev dorește să știe dacă proletariatul din U.R.S.S. este internaționalist. Trebuie să declar că proletariatul din U.R.S.S. nu are nevoie de certificatul unui „spărgător de grevă“ al Revoluției din Octombrie.

Vreți să cunoașteți măsura internaționalismului proletariatului din U.R.S.S.? Întrebați-i pe muncitorii englezi, întrebați-i pe muncitorii germani (a p l a u z e f u r t u n o a s e), întrebați-i pe muncitorii chinezi, și ei vă vor povesti despre internaționalismul proletariatului din U. R. S. S.

4. Chestiunea degenerării

Se poate, deci, socoti ca dovedit faptul că opoziția stă pe punctul de vedere al negării directe a posibilității construirii victorioase a socialismului în țara noastră.

Dar negarea posibilității construirii victorioase a socialismului duce la perspectiva degenerării partidului, iar perspectiva degenerării duce, la rândul ei, la părăsirea puterii și la problema formării unui nou partid.

Troțchi a vrut să dea impresia că nu poate lua în serios această chestiune. Este o încercare de camuflare.

Nu incapse îndoială că dacă nu putem construi socialismul, iar în celelalte țări revoluția întârzie, în timp ce la noi capitalul progresează, după cum progresează și „îngemănarea“ economiei noastre naționale cu economia capitalistă mondială, — atunci, **din punctul de vedere al opoziției**, nu rămân decât două soluții:

a) sau să rămânem la putere și să ducem o politică democratică burgheză, să participăm la un guvern burghez, să facem, prin urmare, „millerandism“ ;

b) sau să plecăm dela putere, pentru a nu degenera, și să formăm pe lângă partidul oficial un nou partid, ceeace, la drept vorbind, a și urmărit și continuă, în fond, să urmărească opoziția noastră.

Teoria a două partide, sau teoria unui nou partid, este rezultatul direct al negării posibilității construirii victorioase a socialismului, rezultatul direct al perspectivei degenerării.

Și prima și a doua soluție duc la o poziție de capitulare, la defetism.

Cum se pune chestiunea în perioada războiului civil? Chestiunea se punea astfel: dacă nu vom reuși să organizăm armata și să respingem pe dușmani, dictatura proletariatului va cădea și vom pierde puterea. Atunci era pe primul plan războiul.

Cum se pune chestiunea astăzi, când războiul civil a luat sfârșit și pe primul plan sunt sarcinile construcției economice? Acum chestiunea se pune astfel: dacă nu putem construi economia socialistă, atunci dictatura proletariatului, făcând concesii din ce în ce mai serioase burgheziei, va trebui să degenereze și să se târască în coada democrației burgheze.

Pot oare comuniștii să accepte să ducă o politică burgheză în condiții de degenerare a dictaturii proletariatului?

Nu, nu pot și nu trebuie să facă acest lucru.

De aici soluția: să se renunțe la putere și să se formeze un partid nou, nelezindu-se calea restaurării capitalismului.

Atitudine capitulardă, ca rezultat firesc al poziției actuale a blocului opoziționist, — iată concluzia.

IV

OPOZIȚIA ȘI PROBLEMA UNITĂȚII PARTIDULUI

Trec la ultima problemă, la problema blocului opoziționist și a unității partidului nostru.

Cum s'a format blocul opoziționist?

Partidul afirmă că blocul opoziționist s'a format prin trecerea „noii opoziții“, prin trecerea lui Camenev și Zinoviev de partea troțchismului.

Zinoviev și Camenev neagă acest lucru, dând să se înțeleagă că nu ei au venit la Troțchi, ci Troțchi a venit la ei.

Să examinăm faptele.

Am vorbit despre rezoluția Conferinței a XIV-a cu privire la construirea socialismului în țara noastră. Am afirmat că Camenev și Zinoviev au renegat această rezoluție, pe care Troțchi nu o acceptă și nici nu poate s'o accepte, au renegat-o pentru a se apropia de Troțchi și a trece de partea troțchismului. Corespunde afirmația mea adevărului, sau nu? Da, corespunde adevărului! Au încercat oare Camenev și Zinoviev să opună ceva acestei afirmații? Nu, n'au încercat. Ei au trecut sub tăcere această chestiune.

Avem apoi rezoluția Conferinței a XIII-a a partidului nostru, rezoluție care califică troțchismul ca o deviere mic-burgheză și o revizuire a leninismului³⁸. Precum se știe, rezoluția aceasta a fost confirmată de Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste. Am afirmat în raportul meu că Camenev și Zinoviev au renegat această rezoluție, spunând în declarații special făcute de ei că troțchismul a avut dreptate în lupta pe care a dus-o împotriva partidului în 1923. Corespunde afirmația mea adevărului, sau nu? Da, corespunde adevărului. Au încercat oare Zinoviev și Camenev să opună ceva acestei afirmații? Nu, n'au încercat. Au răspuns prin tăcere.

Alte fapte. În 1925 Camenev scria despre troțchism următoarele:

„Tov. Troțchi a devenit canalul prin care stihia mic-burgheză se manifestă înăuntrul partidului nostru. Că este așa, o dovedește întregul caracter al cuvântărilor sale, o dovedește în-

tregul său trecut istoric: În lupta sa împotriva partidului, el a devenit în țară simbolul a tot ce este îndreptat împotriva partidului nostru“... „Trebuie să luăm toate măsurile pentru a feri de contagiunea acestei teorii nebolșevice pătura partidului căreia i se adresează această teorie, și anume tineretul nostru, pătura care trebuie să ia în viitor în mâinile sale destinele partidului. Și deaceia sarcina imediată a partidului nostru este de a duce o acțiune și mai energică pentru a arăta prin toate mijloacele că poziția tov. Troțchi e greșită, că trebuie ales între troțchism și leninism, că îmbinarea lor nu este posibilă“ * (vezi Camenev: „Partidul și troțchismul“, culegerea „În apărarea leninismului“, pag. 84—86).

Are Camenev curajul să repete acum aceste cuvinte? Dacă e gata să le repete, de ce este acum în bloc cu Troțchi? Dacă nu se hotărăște să le repete, nu este oare clar că Camenev și-a părăsit vechile poziții și a trecut de partea troțchismului?

În 1925 Zinoviev scria despre troțchism următoarele:

„Ultimul discurs al tov. Troțchi («Invățămintele lui Octombrie») nu este altceva decât o încercare destul de lățișă de a revizui sau chiar de a lichida pur și simplu bazele leninismului“. O să mai treacă foarte puțin timp, și lucrul acesta va deveni clar pentru întregul nostru partid și pentru întreaga Internațională“ (vezi Zinoviev: „Bolșevism sau troțchism“, culegerea „În apărarea leninismului“, pag. 120).

Comparați acest pasaj al lui Zinoviev cu declarația făcută de Camenev în cuvântarea lui: „Suntem cu Troțchi pentru că el nu revizuește ideile fundamentale ale lui Lenin“, — și veți înțelege cât de jos au căzut Camenev și Zinoviev.

Tot în 1925 Zinoviev scria despre Troțchi:

* Subliniat de mine. — I. St.

„Acum se tranșează chestiunea ce este P. C. din Rusia în 1925. În 1903 ea se tranșă prin atitudinea față de primul punct al statutului, iar în 1925 o tranșează atitudinea față de Troțchi, față de troțchism. Cine afirmă că troțchismul poate deveni « nuanță legitimă » în Partidul Bolșevic, acela încetează el însuși de a mai fi bolșevic. Cine vrea să construiască acum partidul în alianță cu Troțchi, în colaborare cu troțchismul, care se ridică fățiș împotriva bolșevismului, acela părăsește bazele leninismului *. Trebuie să înțelegem că troțchismul este o etapă parcursă, că partidul leninist nu poate fi construit astăzi decât împotriva troțchismului” („Pravda” din 5 Februarie 1925).

Are Zinoviev curajul să repete acum aceste cuvinte? Dacă e gata să le repete, dece este acum în bloc cu Troțchi? Dacă nu le poate repeta, nu este oare clar că Zinoviev a părăsit leninismul și a trecut de partea troțchismului?

Ce dovedesc toate aceste fapte?

Că blocul opoziționist s'a format prin trecerea lui Camenev și Zinoviev de partea troțchismului.

Care este platforma blocului opoziționist?

Platforma blocului opoziționist este o platformă de deviere social-democrată, o platformă de deviere de dreapta în partidul nostru, o platformă care adună laolaltă toate curentele oportuniste în vederea organizării luptei împotriva partidului, împotriva unității lui, împotriva autorității lui. Camenev vorbește despre o deviere de dreapta în partidul nostru, făcând aluzie la Comitetul Central. Dar aceasta nu este decât un subterfugiu, un subterfugiu grosolan și fals, menit să camufleze prin acuzații sgomotoase la adresa partidului oportunismul blocului opoziționist. În realitate, expre-

* Subliniat de mine. — I. St.

sia devierii de dreapta din partidul nostru o constituie blocul opoziționist. Noi judecăm opoziția nu după declarațiile ei, ci după faptele ei. Iar faptele opoziției dovedesc că ea constituie punctul de raliere și focarul tuturor elementelor oportuniste, dela Ossovschi și „opoziția muncitorească“ până la Souvarine și Maslov, Korsch și Ruth Fischer. Restabilirea fracționismului, restabilirea teoriei libertății fracțiunilor în partidul nostru, strângerea tuturor elementelor oportuniste din partidul nostru, lupta împotriva unității partidului, lupta împotriva cadrelor lui conducătoare, lupta pentru formarea unui partid nou — iată ce urmărește acum opoziția, dacă e să judecăm după cuvântarea lui Camenev. În această privință, cuvântarea lui Camenev reprezintă o cotitură dela „declarația“ din Octombrie 1926 a opoziției spre restabilirea liniei scizioniste a opoziției.

Ce este blocul opoziționist din punctul de vedere al unității partidului ?

Blocul opoziționist este germenele unui nou partid în sânul partidului nostru. Nu este oare un fapt că opoziția și-a avut un comitet central și comitete locale paralele? În „declarația“ sa dela 16 Octombrie 1926 opoziția ne asigură că a renunțat la fracționism. Dar nu dovedește oare cuvântarea lui Camenev că opoziția a revenit la lupta fracționistă? Ce garanții avem că opoziția nu și-a restabilit deja organul central și organele locale paralele? Nu este oare un fapt că opoziția a strâns cotizații de membri speciale pentru cassa sa? Ce ne garantează că ea nu a pășit din nou pe această cale scizionistă?

Blocul opoziționist este germenele unui nou partid, care subminează unitatea partidului nostru.

Sarcina noastră este de a zdrobi acest bloc și a-l lichida. (Aplauze furtunoase.)

Tovarăși, dictatura proletariatului în condițiile dominației imperialismului în celelalte țări, când o singură țară, numai o singură țară, a reușit să spargă frontul capitalului, — dictatura proletariatului în asemenea condiții nu se poate menține nici o singură clipă dacă partidul nu este unit, dacă nu este înarmat cu o disciplină de fier. Incercările de a submina unitatea partidului, încercările de a forma un nou partid trebuie stârpite din rădăcină, dacă vrem să menținem dictatura proletariatului, dacă vrem să construim socialismul.

Deaceea sarcina noastră este de a lichida blocul opoziționist și de a întări unitatea partidului nostru.

V

ÎNCHEIERE

Inchei, tovarăși.

Făcând bilanțul discuțiilor, ajungem la o concluzie generală, care nu lasă loc la nicio îndoială, și anume la concluzia că Congresul al XIV-lea al partidului nostru a avut dreptate când a spus că opoziția este stăpânită de neîncrederea în forțele proletariatului nostru, de neîncrederea în posibilitatea construirii victorioase a socialismului în țara noastră.

Aceasta este impresia generală și concluzia generală la care tovarășii nu puteau să nu ajungă.

Așa dar, aveți în fața voastră două forțe. De o parte partidul nostru, care duce cu fermitate înainte

proletariatul din U.R.S.S., construiește socialismul și chiamă la luptă proletarii din toate țările. De cealaltă parte opoziția, care schioapătă în urma partidului nostru ca un moșneag neputincios, cu reumatism la picioare, cu dureri în șale, cu migrene — opoziție care scamănă în jurul ei pesimismul și otrăvește atmosfera cu palavre, susținând că la noi, în U.R.S.S. socialismul nu are nicio perspectivă, că acolo la ei, la burghezi, totul merge bine, pe câtă vreme la noi, la proletari, totul merge prost.

Acestea sunt, tovarăși, cele două forțe pe care le aveți în fața voastră.

Trebue să alegeți între ele. (I l a r i t a t e.)

Nu mă îndoiesc că veți face o alegere justă. (A p l a u z e.)

În orbirea ei fracționistă, opoziția privește revoluția noastră ca ceva lipsit de orice forță proprie, ca un fel de supliment gratuit la viitoarea revoluție din Occident, la o revoluție care nu a învins încă.

Tovarășul Lenin privea altfel revoluția noastră, privea altfel Republica Sovietelor. Tovarășul Lenin vedea în Republica Sovietelor o făclie care luminează drumul proletarilor din toate țările.

Iată ce a spus despre aceasta tovarășul Lenin:

„Exemplul Republicii Sovietice le va sta mult timp în față (adică proletarilor din toate țările. — I. St.). Republica noastră socialistă a Sovietelor va sta ferm ca o făclie a socialismului internațional și ca un exemplu pentru toate masele muncitoare. Acolo — încăierări, război, vărsare de sânge, milioane de victime, exploatare capitalistă; aici — o adevărată politică de pace și o Republică socialistă a Sovietelor“ (vezi vol. XXII, pag. 218).

În jurul acestei făclii s'au format două fronturi: frontul dușmanilor dictaturii proletariatului, care caută să discrediteze această făclie, s'o clatine și s'o stingă, și frontul prietenilor dictaturii proletariatului, care caută să susțină această făclie și să înțelească flacăra ei.

Sarcina noastră este de a susține această făclie și a-i consolida existența în vederea victoriei revoluției mondiale.

Tovarăși! Nu mă îndoiesc că veți face totul pentru ca această făclie să ardă și să lumineze calea tuturor celor asupriți și înrobiți.

Nu mă îndoiesc că veți face totul pentru ca flacăra acestei făclii să devină tot mai puternică, spre groaza dușmanilor proletariatului.

Nu mă îndoiesc că veți face totul pentru ca asemenea făclii să se aprindă în toate părțile lumii, spre bucuria proletarilor din toate țările. (Aplauze prelungite și îndelung repetate. Toți delegații se ridică în picioare și cântă „Internaționala“. Se strigă de trei ori „ura“.)

SCRISOARE CĂTRE XENOFONTOV

Am citit scrisoarea și planul articolului d-tale. Scuză-mă că am întârziat cu răspunsul.

Observațiile mele:

1) Nu sunt de acord să-ți zici „discipol al lui Lenin și Stalin“. Eu nu am discipoli. Poți să te numești discipol al lui Lenin, ai dreptul s'o faci, cu toată critica lui Șațchin. Dar nu văd de ce te-ai numi discipol al discipolului lui Lenin. Nu e just. N'are niciun rost.

2) Nu sunt de acord ca în polemica cu Șațchin să te referi, la sfârșitul anului 1926, la o scrisoare a mea cu caracter personal, scrisă în Iulie 1924. Aceasta cu atât mai mult cu cât chestiunea în discuție, **definiția leninismului**, a fost formulată de mine în Martie 1924, înainte de apariția cărții „Despre Lenin și leninism“³⁴. Nu mai spun că o asemenea referire la un pasaj din scrisoarea mea, care nu ți-ar folosi la nimic în polemica cu Șațchin, ar încurca lucrurile și ar abate atenția pe alt plan, iar pe mine m'ar putea obliga să fac în presă o declarație defavorabilă d-tale (ceea ce n'aș dori).

3) Cred că în general Șațchin are dreptate, iar d-ta nu ai dreptate. Imi pare rău că n'am avut posibilitatea să răsfoiesc noua d-tale broșură despre strategie. Aș fi căutat neapărat să te conving să nu publici această lucrare, scrisă în pripă, neglijent și conținând o serie de greșeli grosolane și de formulări greșite.

4) Aceasta nu înseamnă, desigur, că Șațchin are dreptate în toate privințele. Am să arăt principalele greșeli ale lui Șațchin.

Greșit este la Șațchin, bunăoară, pasajul din articolul său în care consideră formula lui Marx cu privire la imposibilitatea îndeplinirii sarcinii clasei muncitoare în cadru național aproape identică cu formula lui Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară. În loc să scoată în evidență deosebirea dintre aceste două formule și să desvăluie rădăcinile ei istorice, Șațchin s'a eschivat, făcând câteva observații care nu spun nimic, cocoloșind problema principală. A te eschiva nu înseamnă însă a rezolva problema.

Nu are dreptate Șațchin nici atunci când, fără să-și dea seama, opune una alteia cele două formule ale lui Lenin despre dictatura proletariatului (dictatura ca dominație a unei singure clase și dictatura ca formă deosebită de alianță între proletariat și păturile muncitoare ale claselor neproletare, conducerea statului având-o proletariatul). Șațchin are dreptate atunci când respinge ideea participării țărănimii la putere, ideea împărțirii puterii între două clase în condițiile dictaturii. Dar nu are dreptate atunci când opune una alteia aceste două formule, deoarece a le opune înseamnă a nu le înțelege.

Nu-mi place deasemenea nici tonul brutal, plin de încredere în sine, al articolelor lui Șațchin: chiar el recomandă modestia, și în fapt dă dovadă de o extremă suficiență.

5) Te sfătuiesc să nu pornești o polemică prin presă, pentru că d-ta nu ai dreptate, pe când Șațchin în general are dreptate. Mai bine te-ai apuca să studiezi serios și temeinic leninismul. În afară de aceasta, te-aș sfătui să te lași odată pentru totdeauna de obiceiul de a fabrica la repezeală cărți asupra leninismului. Nu-i bună treaba asta.

30 Decembrie 1926

Se publică pentru întâia oară

CUVÂNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA A XV-A A ORGANIZAȚIEI DE PARTID DIN GUBERNIA MOSCOVA ³⁵

14 Ianuarie 1927

Tovarăși! Nu aveam de gând să iau cuvântul. Nu aveam de gând să iau cuvântul, deoarece tot ce trebuia spus la conferință a fost spus de ceilalți tovarăși; nu se mai poate spune nimic nou, — iar ca să repeți cele spuse de alții n'are niciun rost. Cu toate acestea, pentru că mi-o cer mai multe delegații, voi spune câteva cuvinte.

Ce este esențial și caracteristic în situația din țara noastră, dacă privim chestiunea din punctul de vedere al conducerii țării, din punctul de vedere al conducerii întregii noastre munci de construcție?

Esențial și caracteristic este că partidul a știut să găsească o politică justă; linia de bază a partidului s'a dovedit a fi justă, iar directivele lui s'au dovedit a fi viabile.

Lenin a spus :

Zece, douăzeci de ani de politică justă față de țărănime, și victoria noastră e asigurată.

Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că în momentul istoric actual problema relațiilor dintre prole-

tarial și țărănime este pentru noi o problemă fundamentală. Și iată că practica noastră, munca noastră, munca partidului arată că partidul a știut să găsească o rezolvare justă a acestor probleme.

Ce se cere pentru ca politica partidului în această problemă fundamentală să fie o politică justă ?

Pentru aceasta se cere, în primul rând, ca politica partidului să asigure o alianță între clasa muncitoare și țărănime.

Pentru aceasta se cere, în al doilea rând, ca politica partidului să asigure proletariatului conducerea în această alianță.

Pentru a asigura această alianță, e nevoie ca politica noastră financiară, în general, și politica noastră fiscală, în special, să corespundă intereselor maselor muncitoare, e nevoie să avem o politică a prețurilor justă care să țină seama de interesele clasei muncitoare și ale țărănimii, e nevoie ca o opinie cooperatistă să se formeze în mod sistematic, zi de zi, atât la orașe, cât și, în special, la sate.

Cred că în această privință suntem pe drumul cel bun. În caz contrar am avea complicații foarte serioase.

Nu spun că nu avem dificultăți în acest domeniu. Sunt dificultăți, dificultăți foarte serioase, dar le învingem. Și le învingem pentru că politica noastră este în linii generale justă.

Dar ce se cere pentru a asigura conducerea de către proletariat a țărănimii ? Pentru aceasta e nevoie de industrializarea țării. Pentru aceasta este nevoie ca industria noastră socialistă să crească și să se întărească. Pentru aceasta e nevoie ca industria noa-

stră socialistă în creștere să ducă după sine agricultura.

Lenin a spus : fiecare uzină nouă, fiecare fabrică nouă întărește în așa măsură pozițiile clasei muncitoare în ceea ce privește conducerea de către ea a țărănimii, încât stihia mic-burgheză nu poate să ne sperie. El spunea aceasta în 1921. De atunci au trecut cinci ani. În acest răstimp industria noastră s'a dezvoltat, au apărut uzine și fabrici noi. Rezultă, așa dar, că fiecare fabrică nouă, fiecare uzină nouă este o nouă fortăreață în mâinile proletariatului, asigurându-i acestuia conducerea masselor de milioane ale țărănimii.

După cum vedeți, și în acest domeniu partidul a știut să găsească o politică justă.

Nu spun că nu avem greutăți în acest domeniu. Greutăți sunt, desigur, dar nu ne temem de ele, și le învingem, pentru că politica noastră este în esență justă.

Se spune că Puterea Sovietică este cea mai viguroasă putere dintre toate guvernele existente în lume. Este adevărat. Dar cum se explică acest lucru ? Se explică prin faptul că politica Puterii Sovietice este singura politică justă.

Dar ajunge oare numai o politică justă, pentru a învinge toate greutățile ce ni se ivesc în cale ?

Nu, nu ajunge.

Pentru aceasta mai e nevoie de cel puțin două condiții.

Prima condiție. E necesar, în primul rând, ca politica justă elaborată de partid să fie într'adevăr tradusă în fapt, să fie într'adevăr îndeplinită pe deplin și în întregime.

A avea o politică justă, este, desigur, lucrul principal. Dar dacă această politică nu este tradusă în fapt, dacă în practică, atunci când este aplicată, ea este denaturată — la ce mai folosește această politică? În fapt, există cazuri când politica este justă, dar nu se aplică, sau se aplică altfel decât ar trebui să fie aplicată. Avem în prezent destule cazuri de acestea. Tocmai la aceste cazuri s'a referit Lenin când a spus la Congresul al XI-lea, în ultimul său raport³⁶:

Politica noastră este justă, dar aceasta nu e deajuns, și din această cauză cecace importă acum este să se facă o justă alegere a oamenilor și să se organizeze controlul executării.

Alegerea oamenilor și controlul executării — iată asupra cărui lucru a insistat Lenin în ultimul său raport. Socotesc că această indicație a lui Lenin trebuie s'o avem înaintea ochilor în toată perioada muncii noastre de construcție. Pentru a conduce opera de construcție, nu e deajuns să ai directive juste; pentru aceasta mai e necesar ca în posturile de conducere ale muncii noastre de construcție sovietice, economice, cooperatiste și ale oricărei alte munci de construcție să fie puși oameni care să înțeleagă sensul și însemnătatea acestor directive, care să fie capabili să aplice în mod cinstit și conștiincios aceste directive, care să nu considere aplicarea acestor directive ca o simplă formalitate, ci ca o chestiune de onoare, ca o înaltă datorie a lor față de partid și proletariat.

Iată cum trebuie înțeleasă lozinca lui Lenin: alegerea justă a oamenilor și controlul executării.

Or, la noi se întâmplă câteodată exact contrariul. În aparență s'ar zice că se respectă directivele orga-

nelor superioare ale partidului și ale Puterii Sovietice; în realitate însă ele sunt puse la dosar și se duce mai departe o politică cu totul diferită. Nu este oare un fapt că unii conducători din aparatul economic, cooperatist etc. pun uneori la dosar directivele juste ale partidului și continuă să meargă pe vechea cărare bătătorită? Dacă, de exemplu, organele centrale ale partidului și ale Puterii Sovietice hotărăsc că sarcina imediată a politicii noastre este scăderea prețurilor la vânzarea cu amănuntul, iar o serie întreagă de cadre din cooperație și în general din comerț nu țin seamă de această hotărîre, preferând s'o ocolească, — cum să califici aceasta? Ce înseamnă aceasta, dacă nu subminarea acelei politici juste de a cărei conștiincioasă aplicare depinde soarta alianței, a alianței strânse dintre muncitori și țărani, soarta Puterii Sovietice?

Lenin avea în vedere tocmai aceste cazuri când a spus :

Linia noastră e justă, dar mașina nu merge în direcția în care trebuie să meargă.

Dar cum se explică acest desacord între linie și mașină? Se explică prin faptul că părțile componente ale acestei mașini, părțile componente ale acestui aparat nu sunt întotdeauna de bună calitate.

Iată de ce alegerea justă a activiștilor și controlul executării constituie astăzi una din sarcinile imediate ale partidului și ale Puterii Sovietice.

Iată de ce partidul trebuie să vegheze atent ca elementele de bază ale muncii noastre de construcție să fie alese după criteriul conștiinciozității în aplicarea politicii partidului și a Puterii Sovietice.

A doua condiție. Dar aceasta, desigur, nu înseamnă totul. Mai e necesar să obținem îmbunătățirea calității conducerii masselor de către partid și să înlesnim astfel atragerea masselor largi ale muncitorilor, precum și ale țăranilor, în întreaga noastră muncă de construcție. A asigura proletariatul conducerea este, desigur, principalul. Dar proletariatul își manifestă voința de conducere prin partid. A conduce opera de construcție cu un partid prost în frunte este imposibil. Pentru ca proletariatul să poată conduce, e nevoie ca partidul lui să fie la înălțimea misiunii sale de conducător suprem al masselor. Dar ce se cere pentru aceasta? Pentru aceasta se cere ca conducerea exercitată de partid să nu fie formală, pe hârtie, ci efectivă. Pentru aceasta se cere ca această conducere exercitată de partid să fie cât se poate de elastică.

Se spune că dacă nu vom pune în mișcare masele largi ale clasei muncitoare nu vom putea repurta victoria pe frontul construcției noastre. Este foarte adevărat. Dar ce înseamnă aceasta? Aceasta înseamnă că pentru încadrarea masselor largi în opera noastră de construcție este necesar ca aceste mase să fie conduse în mod just, elastic și chibzuit. Dar cine trebuie să conducă masele? Masele trebuie să fie conduse de partid. Dar partidul nu va putea conduce masele dacă nu va ține seamă de schimbările survenite în rândurile muncitorilor și țăranilor în ultimii ani. Acum nu se mai poate conduce ca înainte, numai prin dispoziții și directive. Au apus vremurile acestui gen de conducere. Acum o conducere pur formală nu poate decât să irite. Dece? Pentru că clasa muncitoare a devenit mai activă, pentru că au crescut

cerințele clasei muncitoare, muncitorii au devenit mai sensibili față de lipsurile muncii noastre, ei au devenit mai exigenți.

E bine că-i așa ? Desigur că e bine. Noi am urmărit întotdeauna acest lucru. Dar de aici rezultă că a conduce clasa muncitoare devine un lucru mai complicat, că însuși felul de a conduce trebuie să capete un caracter mai elastic. Înainte se întâmpla să calci pe cineva pe bătătură — și nimic ! Dar acum nu mai merge așa, tovarăși ! Acum se cere cea mai mare atenție chiar și față de cele mai mărunte lucruri, căci traiul muncitorilor e alcătuit tocmai din aceste lucruri mărunte.

Acelaș lucru trebuie spus și despre țărani. Țăranul de azi nu mai e cel de acum doi, trei ani. Și el a devenit mai sensibil și mai conștient. El citește articolele așa zișilor conducători, le discută, analizează sub toate fețele pe fiecare din conducători și-și formează o părere proprie asupra lor. Să nu credeți că țăranul e prost, cum ni-l prezintă uneori câte un deștept. Nu, tovarăși, țăranul e mai deștept decât mulți deștepți dela oraș. Și el vrea să i se acorde mai multă atenție. Aici, ca și atunci când e vorba de muncitori, nu te poți limita numai la rezoluții. Țăranilor, ca și muncitorilor, trebuie să li se explice directivele partidului și ale Puterii Sovietice, să li se explice cu răbdare și cu atenție, pentru ca oamenii să înțeleagă ce vrea partidul și încotro duce el țara. N'au înțeles oamenii astăzi — dă-ți osteneala să le explici mâine. N'au înțeles mâine — dă-ți osteneala să le explici poi-mâine. Fără aceasta nu este și nu va fi posibilă în prezent niciun fel de conducere.

Aceasta nu înseamnă, desigur, că trebuie să se renunțe la conducere. Nu, nicidecum. Masa nu poate stima partidul dacă partidul renunță la conducere, dacă el încetează să conducă. Masele înseși vor să fie conduse, și masele caută o conducere fermă. Dar masele vor ca această conducere să nu fie formală, pe hârtie, ci efectivă și înțeleasă de ele. Tocmai de aceea este nevoie să li se explice cu răbdare scopul și sarcinile, directivele și indicațiile partidului și ale Puterii Sovietice. Nu se poate renunța la conducere, după cum nu se poate nici ca ea să fie slăbită. Dimpotrivă, conducerea trebuie întărită. Dar, pentru a întări conducerea, este necesar ca însăși conducerea să devină mai elastică, iar partidul să se înarmeze cu maximum de înțelegere față de cerințele maselor.

Inchei, tovarăși. Politica noastră e justă, și în asta stă puterea noastră. Dar pentru ca politica noastră să nu rămână suspendată în aer, sunt necesare cel puțin două condiții. În primul rând, o alegere justă a activiștilor și controlul executării directivei partidului. În al doilea rând, elasticitate în conducerea maselor și maximum de înțelegere față de cerințele maselor, înțelegere și iar înțelegere. (Întreaga asistență izbucnește în aplauze și ovatii puternice, îndelung repetate; toată lumea se ridică în picioare și cântă „ Internaționala“.)

„Pravda” nr. 15
din 16 Ianuarie 1927

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘUL ZAIȚEV

Am întârziat să dau un răspuns la articolul tovarășului Jirov, dar mai bine mai târziu decât niciodată.

M'am pronunțat împotriva publicării în „Bolșevic“ a articolului tovarășului Jirov despre inegalitatea dezvoltării țărilor capitaliste, pentru următoarele motive :

1) Articolul, după părerea mea, e școlăresc. Se vede că autorul nu stăpânește subiectul și nu-și dă seama de complexitatea problemei. Asemenea articole pot fi foarte bine publicate în reviste școlarești, unde oamenii pot face exerciții pentru a ajunge mai târziu publiciști formați. Dar „Bolșevic“ este o revistă conducătoare, o revistă dela care se cer indicații cu valoare de directivă în principalele probleme teoretice și politice, și deaceea a publica articolul tovarășului Jirov în „Bolșevic“ înseamnă, în primul rând, a deruta pe cititori, iar în al doilea rând a aduce o știrbire renumelui revistei „Bolșevic“ ca revistă conducătoare.

2) Tovarășul Jirov greșește în chip vădit atunci când pune pe acelaș plan latura **politică** a legii inegalității dezvoltării țărilor capitaliste și latura ei **economică**. Este adevărat, desigur, că aceste două laturi formează conținutul legii inegalității. Dar că inegalitatea politică nu este acum o problemă actuală pentru noi, dacă avem în vedere discuțiile noastre de astăzi cu opoziția din P.C. (b) al U.R.S.S., aceasta este în afară de orice îndoială. Ce poate fi considerat ca fiind în momentul de față expresia cea mai izbitoare a inegalității politice din punctul de vedere al dezvoltării mondiale? Faptul că noi avem o putere înaintată, puterea proletariatului, Puterea Sovietelor, în timp ce în țările cele mai dezvoltate din punct de vedere tehnic și cultural există o putere înapoiată, adică puterea burgheză. Contestă oare opoziția posibilitatea sau existența acestei inegalități politice? Nu, nu o contestă. Dimpotrivă, ea socotește că luarea puterii de către proletariet într-o singură țară este un lucru în totul posibil.

Prin urmare, nu în acest domeniu se situează divergențele noastre.

Divergențele încep dela următoarea chestiune: poate fi învinsă burghezia **economică**, cu alte cuvinte poate fi construit socialismul în condițiile existenței Puteii Sovietice într-o singură țară încercuită de țări capitaliste? Divergențele se situează, prin urmare, în domeniul economic. Iată pentru ce scoatem noi în relief latura economică a legii inegalității dezvoltării țărilor capitaliste. Greșala tovarășului Jirov este că el n'a observat această particularitate a discuțiilor dintre noi și opoziție, și scoaterea în relief a

laturii economice a legii inegalității dezvoltării el a luat-o drept o negare a laturii politice a acestei legi.

Într'un cuvânt, tovarășului Jirov i-a scăpat din vedere miezul discuțiilor noastre cu opoziția.

Nu mai spun că latura economică a legii inegalității este prin ea însăși baza tuturor catastrofelor în domeniul dezvoltării economiei capitaliste mondiale, inclusiv a catastrofelor politice.

3) Tovarășul Jirov nu vede cât de profundă este deosebirea dintre capitalismul preimperialist și capitalismul imperialist. La el legea inegalității se transformă într'o simplă „disproporție și desarmonie“ în dezvoltarea capitalismului mondial. Dar dacă lucrurile stau așa, de unde s'a ivit deosebirea dintre capitalismul care se dezvoltă pe linie ascendentă și capitalismul muribund, care se dezvoltă pe linie descendentă? De unde s'a ivit deosebirea dintre capitalismul care evolua lin și capitalismul care se dezvoltă pe linia putrezirii, prin salturi și catastrofe? Pentru ce înainte nu era posibilă victoria socialismului în țări diferite, iar acum a devenit posibilă? Pot fi oare ignorate astfel de fapte ca dominația capitalului financiar, uriașa dezvoltare a tehnicii, tendința de nivelare, împărțirea lumii în sfere de influență, dezvoltarea impetuoasă, prin salturi, a țărilor capitaliste, cu catastrofe și reîmpărțiri periodice ale lumii deja împărțite și cu posibilitatea victoriei socialismului în țări diferite?

Prin ce se deosebește în cazul de față poziția tovarășului Jirov de poziția opoziției noastre, și, la drept vorbind, pentru ce, pentru care motiv polemizează el cu opoziția?

După cât se vede, tovarășul Jirov nu înțelege că legile dezvoltării capitalismului — spre deosebire de legile sociologice care se referă la toate fazele dezvoltării sociale — pot și trebuie să se schimbe. În condițiile capitalismului preimperialist, legea inegalității a avut o anumită formă și rezultate corespunzătoare; în condițiile capitalismului imperialist, legea aceasta ia o altă formă, și din această cauză are alte rezultate. Iată de ce putem și trebuie să vorbim despre o inegalitate a dezvoltării țărilor capitaliste în condițiile imperialismului spre deosebire de inegalitatea dezvoltării în condițiile capitalismului vechi. Chestiunea cum se schimbă legile capitalismului în diferitele stadii ale dezvoltării capitaliste, cum se restrânge sau se intensifică acțiunea lor în funcție de schimbarea condițiilor, — chestiunea aceasta prezintă un deosebit interes teoretic, lucru la care, în primul rând, ar fi trebuit să se gândească un om care scrie un articol special despre legea inegalității. Toată nenorocirea (nu vina) tovarășului Jirov este că el nu vede deloc această latură a chestiunii.

4) Nu mă voi ocupa de celelalte chestiuni atinse de tovarășul Jirov în articolul său, care, după părerea mea, nu sunt clare nici pentru el însuși, cum este, de pildă, chestiunea „nesubiectivității sistemului capitalist mondial“ etc. Văd că pe tovarășul Jirov îl mănâncă limba să spună ceva deosebit, uimitor.

5) În ce privește propunerea de a se da o notă redacțională la articolul tovarășului Jirov, sunt de părere că nu trebuie să se dea asemenea note redacționale într-o revistă de răspundere cum este „Bolșevic“. A declara că redacția „nu e de acord cu unele teze

ale autorului", fără a se preciza care sunt aceste teze, înseamnă a ocoli chestiunea și a lăsa pe cititor nedumerit. Cred că „Bolșevic“ nu trebuie să dea asemenea note.

Cu salutări comuniste, *I. Stalin*

28 Ianuarie 1927

Se publică pentru întâia oară

CĂTRE MUNCITORII DELA LENA

Masacrul din Aprilie al muncitorilor dela Lena, săvârșit acum 15 ani, este una din cele mai sângeroase crime ale absolutismului țarist. Proletariatul învingător n'a uitat lupta eroică a tovarășilor căzuți în taigaua depărtată sub gloanțele țariste. Aruncând o privire asupra drumului parcurs, muncitorii din Uniunea Sovietică pot să spună : nu a curs în zadar nicio picătură din sângele muncitoresc al celor din Bodaibo ; dușmanii proletariatului și-au luat pedeapsa, iar proletariatul a repurtat victoria asupra lor.

Astăzi, liberi de asuprirea țaristă și capitalistă, aveți posibilitatea să scoateți aur pe malurile Vitimului nu pentru îmbogățirea trântorilor, ci pentru întărirea puterii statului vostru, primul stat muncitoresc din lume.

Onoare și glorie celor căzuți în lupta pentru victoria clasei muncitoare !

Salutându-vă, dragi tovarăși, în această zi de evocare a luptei eroice a tovarășilor căzuți, dați-mi

voie să-mi exprim convingerea că veți continua să duceți ferm, cu toată hotărîrea, lupta pentru victoria deplină a socialismului în țara noastră.

I Stalin

22 Februarie 1927

*Ziarul „Lenskii Șahlior”
(din Bodaibo) nr. 187
din 17 Aprilie 1927*

SALUT ZIARULUI „BORBA“ DIN STALINGRAD

Dragi tovarăși !

Cei zece ani de activitate dâră a ziarului „Borba“³⁷ la postul său revoluționar marchează un glorios jubileu, cu care se pot mândri muncitorii din Stalingrad.

Lupta împotriva generalilor — împotriva lui Crasnov și Denichin, izgonirea contrarevoluționarilor și intervenționiștilor apuseni, lichidarea ruinei economice, succesele obținute pe frontul construcției pașnice a unei vieți noi, — acestea sunt principalele evenimente din viața proletariatului din Stalingrad în ultimii 10 ani. În toată perioada aceasta, „Borba“ a stat în primele rânduri ale luptătorilor pentru socialism, luminând calea oamenilor muncii.

Salut călduros ziarului „Borba“! Îi urez noi succese !

I. Stalin

22 Februarie 1927

Ziarul „Borba“ (Stalingrad) nr. 122 din 31 Mai 1927

CUVÂNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA MUNCITORILOR DELA ATELIERELE DE CALE FERATĂ „STALIN“ ALE LINIEI „OCTOMBRIE“

1 Martie 1927

(Scurtă dare de seamă)

Tovarăși ! De obicei „se cuvine“ ca oratorii să vorbească fără sfârșit, pentru ca ceilalți să-i asculte tot fără sfârșit. Sunt de părere ca de data aceasta să procedăm întrucâtva altfel. Mă voi mărgini să răspund la întrebările puse în bilețelele primite dela diferiți tovarăși. Cred că așa va fi mai interesant. Dacă sunteți de acord, voi începe.

Întrebările puse în majoritatea acestor bilete se reduc toate la una singură: vom avea noi oare război în cursul acestui an, în primăvara sau în toamna acestui an?

Răspunsul meu: nu vom avea război nici în primăvara, nici în toamna acestui an.

Nu vom avea război în acest an nu pentru că n'ar exista, în general, pericolul războaielor imperialiste. Nu, pericolul războaielor există. Nu vom avea război în acest an pentru că dușmanii noștri nu sunt pregătiți de război, pentru că dușmanii noștri se tem mai mult ca oricine de rezultatele războiului, pentru că muncitorii din Occident nu vor să lupte împotriva

U. R. S. S., iar fără muncitori nu se poate duce război, pentru că, în sfârșit, noi ducem ferm și constant o politică de pace, iar împrejurarea aceasta îngreuiază deslănțuirea unui război împotriva țării noastre.

Aducând în sprijinul acestor teze fapte din domeniul relațiilor noastre cu statele mari și mici din Occident, tovarășul Stalin trece la politica U. R. S. S. în Orient.

Ni se spune că politica de prietenie dusă de noi față de popoarele dependente și coloniale din Orient implică oarecari concesii din partea noastră și, prin urmare, oarecari sacrificii din partea noastră. Aceasta este, desigur, just. Însă orice altă politică ar fi inacceptabilă pentru noi nu numai din punct de vedere principial, dar și din punctul de vedere al cheltuelilor legate de politica externă. Că principial noi nu putem duce aici o altă politică decât aceea de prietenie, aceasta decurge din însăși natura Puterii Sovietice, care a sfărâmat lanțurile imperialismului, făurindu-și pe această bază puterea sa. Deaceia nu voi insista asupra acestei chestiuni.

Să examinăm chestiunea din punctul de vedere al cheltuelilor legate de politica externă. După cum se știe, în Orient frontierele statului nostru cu China, Afganistanul, Persia și Turcia au o întindere de câteva mii de verste. La aceste frontiere noi avem acum un număr cu totul neînsemnat de trupe, care sunt în relații de prietenie cu populația din statele vecine, și putem să ne permitem această economie uriașă în ce privește paza frontierelor, pentru că ducem o politică de prietenie cu aceste state.

Să admitem însă că relațiile noastre cu aceste țări nu ar fi relații de prietenie, ci de dușmănie, așa cum erau în perioada absolutismului rus. În acest caz am fi nevoiți să ținem la aceste frontiere câteva armate, înarmate până'n dinți, și numeroase vase de război în Extremul Orient, așa cum fac astăzi unele state imperialiste. Ce înseamnă însă să ții câteva armate la aceste frontiere și flota corespunzătoare? Înseamnă să cheltuești anual pentru aceste armate și această flotă sute de milioane de ruble din banii poporului. Ar fi și aceasta o politică orientală. Dar ar fi cea mai nesocotită, cea mai costisitoare și cea mai periculoasă politică dintre toate politicile posibile. Iată pentru ce cred că politica noastră în Orient este cea mai justă din punct de vedere principial, cea mai justă din punctul de vedere al rezultatelor politice și cea mai puțin costisitoare dintre toate politicile posibile în Orient.

Nu mai spun că această politică ne asigură o pace trainică în Orient nu numai în ce privește țările coloniale și dependente, dar și în ce privește Japonia.

După ce mai mulți oratori au luat cuvântul în cadrul discuțiilor asupra mandatului care urmează a fi dat deputaților, tovarășul Stalin a luat din nou cuvântul, pentru a răspunde la o serie de noi bilețele primite dela membrii adunării.

Tovarăși! Dați-mi voie să răspund la noile bilețele ale tovarășilor. Două chestiuni se degajă din aceste bilețele: chestiunea posibilității ruperii relațiilor diplomatice anglo-sovietice și chestiunea principalelor realizări ale construcției noastre economice.

Va rupe oare Anglia tratatul comercial din 1921?
Va rupe ea oare relațiile diplomatice cu U.R.S.S.?

Desigur, nu este exclus ca Anglia să rupă relațiile diplomatice. Eu cred însă că acest lucru este puțin probabil. Și este puțin probabil pentru că ruperea relațiilor diplomatice nu poate să aducă Angliei decât desavantaje. Nu mai spun că, dată fiind politica de pace pe care o duce U. R. S. S., răspunderea pentru ruptură ar fi cea mai grea răspundere dintre toate eventualele răspunderi grele pe care și le poate asuma în momentul de față guvernul englez...

Care este principala noastră realizare în opera de construcție economică?

Ni se vorbește de lipsurile construcției noastre. Se spune că aceste lipsuri nu sunt încă lichidate. Toate aceste afirmații sunt juste, tovarăși. Lipsuri avem multe, atât în uzine și fabrici, cât și în aparatul nostru de conducere. Ar fi straniu să nu avem aceste lipsuri, dacă ținem seama de munca uriașă pe care am luat-o asupra noastră. Dar ceeace importă nu sunt aceste lipsuri. Ceeace importă acum este că am reușit să organizăm prin propriile noastre forțe opera de industrializare a țării noastre.

Ce înseamnă a industrializa țara noastră? Înseamnă a transforma o țară agricolă într'o țară industrială. Înseamnă a organiza și a desvolta industria noastră pe o bază tehnică nouă.

Nicăieri în lume nu s'a mai întâmplat ca o imensă țară agricolă înapoiată să se transforme într'o țară industrială fără a jefui colonii, fără a jefui alte țări sau fără împrumuturi mari și credite externe pe termen lung. Amintiți-vă istoria dezvoltării industriale a

Angliei, Germaniei și Americii, și veți înțelege că este tocmai așa. Până și America, cea mai puternică dintre toate țările capitaliste, a fost nevoită după războiul civil să se sbată nu mai puțin de 30-40 de ani până să-și poată organiza industria prin împrumuturi și credite externe pe termen lung și prin jefuirea statelor și insulelor limitrofe.

Putem noi oare păși pe această cale „încercată”? Nu, nu putem, căci caracterul Puterii Sovietice nu este compatibil cu jafurile coloniale, iar cât despre împrumuturi mari și credite pe termen lung, pe așa ceva nu putem conta.

Vechea Rusie, Rusia țaristă, a urmat o altă cale de industrializare — calea contractării de împrumuturi înrobitoare și a concesionării în condiții de înrobire a principalelor ramuri ale industriei noastre. Știți că aproape întreg bazinul Donețului, mai mult de jumătate din industria Petersburgului, petrolul din Bacu și o serie întreagă de căi ferate, fără să mai vorbim de industria electrică, se aflau în mâinile capitaliștilor străini. Aceasta era o cale de industrializare pe spinarea popoarelor din U. R. S. S. și împotriva intereselor clasei muncitoare. E clar că noi nu putem urma această cale: am luptat împotriva jugului capitalist și am doborât capitalismul nu pentru ca să ne punem apoi de bunăvoie sub jugul capitalismului.

Nu ne rămâne decât o singură cale, calea acumulărilor proprii, calea economiilor, calea gospodăririi făcute cu chibzuială spre a acumula mijloacele necesare pentru industrializarea țării noastre. Nici vorbă că este o sarcină grea. Dar, în ciuda tuturor

greutăților, noi o și îndeplinim. Da, tovarăși, la 4 ani după războiul civil, noi îndeplinim deja această sarcină. Iată cum se prezintă chestiunea, tovarăși, și iată care sunt principalele noastre realizări.

Pentru nevoile industriei, noi dăm în anul acesta un miliard trei sute de milioane de ruble. Cu acești bani construim uzine noi, reparăm pe cele vechi, introducem tehnica nouă, sporim rândurile clasei muncitoare. Am ajuns deci să punem temelia unei industrii noi pe baza propriilor noastre acumulări. Am ajuns deci să ridicăm grandiosul edificiu al industriei noi, socialiste, cu propriile noastre mijloace. Iată care este principala noastră realizare, tovarăși.

Se spune că acest uriaș edificiu are unele lipsuri, că tencuiala lasă de dorit, că pe alocuri tapetul nu e bine pus, că ici colo, în câte un colț, gunoiul n'a fost încă măturat etc. Toate aceste afirmații sunt juste. Dar oare aceasta importă, aceasta este oare principalul? Grandiosul edificiu al noii industrii se ridică sau nu? Da, se ridică. Acest edificiu se construște cu mijloace proprii sau nu? Da, cu mijloace proprii. Nu este oare clar că în opera de construcție economică, în opera industrializării, noi realizăm de pe acum principalul, esențialul?

Iată care este baza realizărilor noastre.

Unii tovarăși inclină să atribue aceste succese exclusiv partidului nostru. Prin aceasta, propriu zis, se și explică faptul că unii tovarăși laudă peste măsură partidul nostru. Tot aici trebuie căutată și explicația faptului că unor comuniști le place să se laude și să se înfumureze, — defect pe care-l mai au, din păcate, ai noștri. Desigur că politica partidului

nostru, justă în esență, a jucat un rol foarte important în obținerea acestor succese. Dar politica partidului nostru n'ar face nici două parale dacă n'ar găsi un sprijin cu adevărat prietenesc la masele de multe milioane de muncitori fără partid. La drept vorbind, partidul nostru este puternic tocmai prin aceea că are sprijinul maselor de muncitori fără partid. Lucrul acesta nu trebuie uitat, tovarăși. (Aplauze furtunoase.)

„Pravda” nr. 51
dîn 3 Martie 1927

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘII ȚVETCOV ȘI ALĂPOV

Consider că întrebarea d-v. dela 1.III.1927 este rezultatul unei neînțelegeri. Și iată de ce :

1) În raportul meu³⁸ nu este vorba de formarea „regimului absolutist” din Rusia, ci de formarea statelor multinaționale centralizate din Răsăritul Europei (Rusia, Austria și Ungaria). Nu e greu de înțeles că sunt două teme diferite, cu toate că nu pot fi considerate ca fiind rupte una de alta.

2) Nici în raportul meu și nici în tezele mele³⁹ nu se spune nimic despre formarea unui stat centralizat în Rusia „nu ca urmare a dezvoltării economice, ci în interesul luptei împotriva Mongolilor și celorlalte popoare din Orient” (vedeți scrisoarea d-v.). Răspunderea acestei contrapunerii vă revine d-v., și nu mie. Eu am spus doar atât : că în Răsăritul Europei procesul de formare a unor state centralizate, dată fiind necesitatea apărării, s'a desfășurat mai repede decât acela al constituirii oamenilor în națiuni, din care cauză s'au și format aici state multinaționale înainte de lichidarea feudalismului. După

cum vedeți, aceasta este cu totul altceva decât ceea ce în mod greșit îmi atribuiți

Iată un pasaj din raportul meu:

„Dimpotrivă, în Răsăritul Europei, procesul de formare a națiunilor și procesul de lichidare a fărâmițării feudale nu a coincis în timp cu procesul formării statelor centralizate. Mă refer la Ungaria, Austria și Rusia. În aceste țări, capitalismul nu se dezvoltase încă, poate că abia lua ființă, în timp ce interesele apărării împotriva invaziei Turcilor, Mongolilor și altor popoare din Orient impuneau formarea neîntârziată a unor state centralizate, capabile să oprească valul invaziei. Și dat fiind că în Răsăritul Europei procesul apariției unor state centralizate s'a desfășurat mai repede decât acela al constituirii oamenilor în națiuni, acolo s'au format state mixte, alcătuite din câteva popoare care nu se constituiseră încă în națiuni, dar care se uniseră într'un stat comun“⁴⁰.

Iată și un pasaj din tezele mele, adoptate de Congresul al X-lea al partidului:

„Acolo unde în linii generale formarea națiunilor a coincis în timp cu formarea statelor centralizate, națiunile au luat, îndeosebi, forma de stat, dezvoltându-se în state naționale burgheze independente. Așa s'a întâmplat în Anglia (fără Irlanda), Franța și Italia. Dimpotrivă, în Răsăritul Europei, formarea statelor centralizate, grăbită de nevoile autoapărării (invazia Turcilor, a Mongolilor etc.), a avut loc înainte de lichidarea feudalismului, deci înainte de a se fi format națiunile. Din această cauză, aici națiunile nu s'au dezvoltat și nici nu puteau să se desvolte în state naționale, ci au format câteva state burgheze multinaționale, mixte, alcătuite de obicei dintr'o națiune puternică, dominantă, și câteva națiuni slabe, supuse ei. Acestea sunt: Austria, Ungaria și Rusia“⁴¹.

Vă atrag atenția asupra cuvintelor subliniate în citate.

3) Dacă veți examina în întregime raportul meu prezentat la Congresul al X-lea, precum și tezele asupra problemei naționale (prima parte), vă veți putea convinge ușor că tema raportului nu este problema formării „regimului absolutist“, ci problema formării statelor multinaționale centralizate din Răsăritul Europei și a factorilor care grăbesc acest proces.

Cu salutări comuniste, *I. Stalin*

7 Martie 1927

Se publică pentru întâia oară

IN JURUL PROBLEMEI GUVERNULUI MUNCITORESC-ȚĂRĂNESC

Răspuns lui Dmitrlev

Scrisoarea d-tale referitoare la problema guvernului muncitoresc-țărănesc, publicată la 14 Ianuarie a. c. în „Bolșevic“, mi-a fost trimisă la C. C. pentru a da răspuns. Fiind foarte ocupat, răspund cu întârziere, lucru pentru care cer scuze.

1) Nu se poate pune problema așa cum o pun unii tovarăși: „guvern muncitoresc-țărănesc — în fapt, ori ca lozincă de agitație“. Nu se poate spune că, deși n'avem în fapt un guvern muncitoresc-țărănesc, putem vorbi totuși despre un guvern muncitoresc-țărănesc ca lozincă de agitație. Dacă se pune problema în felul acesta, rezultă că partidul nostru poate lansa lozinci cu conținut fals, lozinci care în realitate sunt inconsistente, în care însuși partidul nu crede, dar pe care partidul le lansează totuși pentru a înșela masele. Așa pot proceda socialiștii-revoluționari, menșevicii, democrații burghezi, deoarece nepotrivirea dintre vorbă și faptă și înșelarea maselor constituie una din principalele instrumente ale acestor partide muribunde. Partidul nostru însă nu poate pune problema în felul acesta niciodată, ori-

care ar fi condițiile, întrucât el este un partid marxist, un partid leninist, un partid în ascensiune, care-și trage forța din faptul că la el vorba nu se desparte de faptă, că el nu înșală masele, că spune masselor adevărul și numai adevărul și-și clădește politica nu pe demagogie, ci pe analiza științifică a forțelor de clasă.

Problema trebuie pusă astfel: ori nu avem un guvern muncitoresc-țărănesc, — și atunci lozincă guvernului muncitoresc-țărănesc trebuie abandonată ca o lozincă inutilă și falsă, ori avem în fapt un guvern muncitoresc-țărănesc și existența acestui guvern corespunde stării forțelor de clasă, — și atunci lozincă guvernului muncitoresc-țărănesc este o lozincă justă și revoluționară. Ori una ori alta. Trebuie ales.

2) D-ta numești lozincă guvernului muncitoresc-țărănesc „formula tovarășului Stalin“. Este absolut inexact. În realitate, această lozincă sau, dacă vrei, această „formulă“ este o lozincă a lui Lenin, și nu a altcuiva. Eu n'am făcut altceva decât s'o repet în „Intrebări și răspunsuri“¹². Ia volumul al XXII-lea al operelor lui Lenin — pag. 13, 15, 90, 133, 210; volumul al XXIII-lea — pag. 93, 504; volumul al XXIV-lea — pag. 448; volumul al XXVI-lea — pag. 184, unde Lenin numește Puterea Sovietică „guvern muncitoresc-țărănesc“; ia volumul al XXIII-lea — pag. 58, 85, 86, 89; volumul al XXIV-lea — pag. 115, 185, 431, 433, 436, 539, 540; volumul al XXV-lea — pag. 82, 146, 390, 407; volumul al XXVI-lea — pag. 24, 39, 40, 182, 207, 340, unde Lenin numește Puterea Sovietică „putere muncitorească-țărănească“, — ia toate acestea, precum și alte opere ale lui Lenin, și

vei înțelege că lozinca sau „formula“ guvernului muncitoresc-țărănesc este o lozincă sau o „formulă“ a lui Lenin, și nu a altcuiva.

3) Greșala d-tale fundamentală este că d-ta confunzi :

a) problema guvernului nostru cu problema statului nostru;

b) problema caracterului de clasă al statului nostru și guvernului nostru cu problema politicii de fiecare zi a guvernului nostru.

Nu trebuie să se confunde și, prin urmare, nici să se identifice statul nostru cu guvernul nostru. Statul nostru este organizarea clasei proletarilor în putere de stat, putere chemată să reprime împotrivirea exploataților, să organizeze economia socialistă, să lichideze clasele etc., pe când guvernul nostru este vârful acestei organizații de stat, vârful ei conducător. Guvernul poate greși, poate face greșeli care să dea naștere primejdiei unui eșec vremelnic al dictaturii proletariatului, dar aceasta încă nu va însemna că dictatura proletariatului, ca principiu de construire a statului în perioada de tranziție, este nejustă sau greșită. Aceasta va însemna doar că vârful conducător nu e bun, că politica vârfului conducător, politica guvernului, nu este în concordanță cu dictatura proletariatului, că această politică trebuie schimbată conform cerințelor dictaturii proletariatului.

Statul și guvernul sunt de aceeași natură din punctul de vedere al caracterului lor de clasă, dar guvernul este o noțiune cu o sferă mai îngustă, care nu acoperă noțiunea de stat. Statul și guvernul sunt legate organic între ele și depind unul de altul, dar

aceasta încă nu înseamnă că pot fi puse în aceeași oală.

După cum vezi, nu trebuie confundată problema statului nostru cu problema guvernului nostru, după cum nu trebuie confundată problema clasei proletarilor cu problema vârfului conducător al clasei proletarilor.

Dar și mai inadmisibil este să confunzi problema caracterului de clasă al statului nostru și guvernului nostru cu problema politicii de fiecare zi a guvernului nostru. Caracterul de clasă al statului nostru și guvernului nostru este absolut clar: este un caracter proletar. Scopurile statului nostru și guvernului nostru sunt deasemenea clare: ele constau în reprimarea împotrivirii exploatatorilor, organizarea economiei socialiste, desființarea claselor etc. Toate acestea sunt clare.

La ce se reduce, deci, problema politicii de fiecare zi a guvernului nostru? Ea se reduce la problema **căilor și mijloacelor** cu ajutorul cărora se pot realiza scopurile de clasă ale dictaturii proletare în țara noastră cu caracter țărănesc. Statul proletar e necesar pentru a reprima împotrivirea exploatatorilor, pentru a organiza economia socialistă, pentru a desființa clasele etc. Guvernul nostru însă e necesar, pe lângă toate acestea, și pentru a trasa **căile și mijloacele** (politica de fiecare zi), fără de care nu se poate concepe îndeplinirea acestor sarcini în țara noastră, unde proletariatul formează minoritatea, unde țărănimea formează imensa majoritate.

Carē sunt căile și mijloacele acestea, la ce se reduc ele? Ele se reduc, în esență, la măsurile me-

nite să păstreze și să întărească alianța dintre muncitori și principala masă a țăranimii, să păstreze și să întărească rolul conducător al proletariatului, care se află la putere, în această alianță. E de prisos să mai demonstrăm că înafara unei asemenea alianțe și fără o asemenea alianță guvernul nostru ar fi neputincios, și noi n'am avea posibilitatea să îndeplinim sarcinile dictaturii proletariatului despre care am vorbit mai sus. Cât timp va exista această alianță și cât timp va dura politica Guvernului Sôvietic de întărire a acestei alianțe? Este clar că atâta timp cât există clase și cât va exista un guvern ca expresie a societății împărțite în clase, ca expresie a dictaturii proletariatului.

În acelaș timp trebuie avut în vedere faptul că:

a) alianța dintre muncitori și țărani ne este necesară nu pentru a păstra țăranimea ca clasă, ci pentru a o preface și transforma în direcția care corespunde intereselor victoriei construirii socialismului;

b) politica de întărire a acestei alianțe, dusă de Guvernul Sôvietic, nu urmărește consolidarea, ci desființarea claselor, accelerarea ritmului desființării acestora.

Deaceia Lenin avea toată dreptatea când scria :

„Principiul suprem al dictaturii este susținerea alianței dintre proletariat și țăranime, pentru ca proletariatul să poată păstra rolul său conducător și puterea de stat“ (vol. XXVI, pag. 460).

E de prisos să mai demonstrăm că tocmai această teză a lui Lenin, și nu altceva, constituie linia conducătoare a Guvernului Sôvietic în politica sa de fie-

care zi, că politica Guvernului Sovietic în stadiul actual de dezvoltare este, în fond, o politică de păstrare și de întărire tocmai a unei asemenea alianțe între muncitori și principala masă a țărănimii. În acest sens — și numai în acest sens, iar nu în sensul caracterului său de clasă — Guvernul Sovietic este un guvern muncitoresc-țărănesc.

A nu recunoaște aceasta înseamnă a părăsi calea leninismului, a păși pe calea negării ideii de alianță între proletariat și masele muncitoare ale țărănimii.

A nu recunoaște aceasta înseamnă a socoti că această alianță este o mașinație, și nu un fapt revoluționar real, că noi am introdus n.e.p.-ul pentru „agitatie“, și nu pentru a construi socialismul împreună cu principalele mase ale țărănimii.

A nu recunoaște aceasta înseamnă a socoti că interesele fundamentale ale principalelor mase ale țărănimii nu pot fi satisfăcute de revoluția noastră, că există o contradicție ireductibilă între aceste interese și interesele proletariatului, că noi nu putem și nu trebuie să construim socialismul împreună cu principalele mase ale țărănimii, că planul cooperatist al lui Lenin e inconsistent, că menșevicii și cei care le țin isonul au dreptate etc.

E de ajuns să se pună aceste chestiuni, pentru a înțelege întreaga putreziciune și nimicnicie a punctului de vedere „agitatoric“ în problema cardinală care este problema alianței. Iată pentru ce spuneam în „Întrebări și răspunsuri“ că lozinka guvernului muncitoresc-țărănesc nu e „demagogie“, nu e o manevră „agitatorică“, ci o lozincă absolut justă și revoluționară.

Intr'un cuvânt : una este problema caracterului de clasă al statului și guvernului, caracter care determină principalele țeluri ale dezvoltării revoluției noastre, și alta este problema politicii de fiecare zi a guvernului, problema **căilor și mijloacelor** acestei politici, necesare realizării acestor țeluri. Ambele aceste probleme sunt, indiscutabil, legate între ele. Dar aceasta încă nu înseamnă că ele sunt identice, că pot fi puse în aceeași oală.

După cum vezi, problema caracterului de clasă al statului și guvernului nu trebuie confundată cu problema politicii de fiecare zi a guvernului.

S'ar putea obiecta că aici există o contradicție: cum poți numi guvern muncitoresc-țărănesc un guvern proletar prin caracterul lui de clasă? Dar contradicția aceasta este numai aparentă. La drept vorbind, avem aici de-a-face cu o „contradicție“ analoagă cu aceea pe care unii deștepți dăla noi vor s'o vadă între cele două formule ale lui Lenin despre dictatura proletariatului, dintre care prima spune că „dictatura proletariatului este puterea unei singure clase“ (vol XXIV, pag. 398), iar cealaltă formulă spune că „dictatura proletariatului este o formă deosebită de alianță de clasă* între proletariat, ca avangardă a celor ce muncesc, și numeroasele păături neproletare ale celor ce muncesc (mica burghezie, micii patroni, țărănimea, intelectualii etc.)“ (vol. XXIV, pag. 311).

Există oare o contradicție între aceste două formule? Desigur că nu. Atunci cum se realizează pu-

* Subliniat de mine. — I. St.

terea unei singure clase (proletariatul) în condițiile alianței de clasă, de pildă, cu principala masă a țărănimii? Pe calea exercitării rolului conducător în această alianță de către proletariat („avangarda celor ce muncesc”), care se află la putere. Puterea unei singure clase, clasa proletarilor, care se realizează cu ajutorul alianței dintre această clasă și principala masă a țărănimii în cadrul conducerii de stat exercitată de către proletariat față de țărănime — iată ideea de bază a acestor două formule. Atunci care este aici contradicția?

Dar ce înseamnă conducerea de stat exercitată de proletariat față de principala masă a țărănimii? Este oare această conducere analoagă cu aceea care exista, bunăoară, în perioada revoluției burghezo-democratice, când noi luptam pentru dictatura proletariatului și a țărănimii? Nu, nu este o asemenea conducere. Conducerea de stat exercitată de către proletariat față de țărănime este o conducere în condițiile dictaturii proletariatului. Conducerea de stat exercitată de proletariat înseamnă că :

- a) burghezia a fost doborâtă,
- b) la putere se află proletariatul,
- c) proletariatul nu împarte puterea cu alte clase,
- d) proletariatul construiește socialismul, ducând după sine principalele mase ale țărănimii.

Iar conducerea proletariatului în condițiile revoluției burghezo-democratice și ale dictaturii proletariatului și a țărănimii înseamnă că :

- a) capitalismul rămâne ca bază,
- b) la putere se află burghezia revoluționar-de-

mocratică, care constituie forța predominantă în componența puterii,

c) burghezia democratică imparte puterea cu proletariatul,

d) proletariatul eliberează țărănimea de sub influența partidelor burgheze, o conduce din punct de vedere ideologic și politic și pregătește lupta pentru doborîrea capitalismului.

După cum vezi, avem aici o deosebire esențială.

Acelaș lucru trebuie spus și cu privire la problema guvernului muncitoresc-țărănesc. Ce contradicție poate fi în faptul că caracterul proletar al guvernului nostru și sarcinile socialiste care decurg de aci nu numai că nu-l împiedică, dar, dimpotrivă, îl împing, îl împing în mod necesar să ducă o politică de menținere și întărire a alianței muncitorești-țărănești ca unul din cele mai importante mijloace pentru îndeplinirea sarcinilor de clasă socialiste ale dictaturii proletare în țara noastră cu caracter țărănesc, și că din această cauză acest guvern se numește guvern muncitoresc-țărănesc?

Nu este oare clar că Lenin a avut dreptate promovând lozinca guvernului muncitoresc-țărănesc și calificând guvernul nostru ca un guvern muncitoresc-țărănesc?

În general trebuie să spunem că „sistemul dictaturii proletariatului“, cu ajutorul căruia se realizează în țara noastră puterea unei singure clase, puterea proletariatului, este un lucru destul de complex. Știu că sunt tovarăși cărora nu le place, nu le este pe plac această complexitate. Știu că mulți dintre ei ar prefera, din punctul de vedere al „princi-

piului minimului de efort“, să aibă de-a-face cu un sistem mai simplu și mai ușor. Dar ce să-i faci: în primul rând, leninismul trebuie luat așa cum este el în realitate (leninismul nu poate fi simplificat și vulgarizat), iar în al doilea rând istoria ne arată că „teoriile“ cele mai simple și mai ușoare sunt departe de a fi întotdeauna și cele mai juste.

4) În scrisoarea d-tale te plângi de următorul lucru:

„Păcatul tuturor tovarășilor care caută să lămurească această problemă este că ei vorbesc fie numai despre guvern, fie numai despre stat, și deaceia nu dau un răspuns definitiv, scăpând cu totul din vedere ce raport trebuie să existe între aceste noțiuni“.

Recunosc că tovarășii noștri din conducere au într'adevăr acest „păcat“, mai cu seamă dacă avem în vedere faptul că unii „cititori“, nu tocmai silitori, nu vor să aprofundeze singuri operele lui Lenin și cer să li se dea mură'n gură fiecare frază. Dar ce să-i faci: în primul rând, tovarășii noștri din conducere sunt prea ocupați și împovărați cu munca curentă, și aceasta nu le permite să se ocupe cu tălmăcirea leninismului, cum s'ar spune, punct cu punct; în al doilea rând, mai trebuie lăsat ceva și „cititorilor“, care trebuie să treacă, în sfârșit, dela lectura superficială a operelor lui Lenin la **studierea** serioasă a leninismului. Și trebuie să spunem că dacă „cititorii“ nu vor studia serios leninismul, aceasta va da loc întotdeauna la plângeri, de felul plângerii d-tale, și la „neînțelegeri“.

Să luăm, de pildă, problema statului nostru. E clar că atât prin caracterul său de clasă, cât și prin

programul său, prin sarcinile sale fundamentale, prin acțiunile, prin faptele sale, statul nostru este un stat proletar, un stat muncitoresc, ce-i drept cu o anumită „deformare birocratică”. Amintește-ți definiția lui Lenin:

„Statul muncitoresc este • abstracție. În realitate avem un stat muncitoresc, în primul rând, cu acea particularitate că precumpănește în țară nu populația muncitorească, ci cea țărănească; și, în al doilea rând, un stat muncitoresc cu o deformare birocratică” (vol. XXVI, pag. 91).

De lucrul acesta se pot îndoi numai menșevicii, socialiștii-revoluționari și unii dintre opoziționiștii noștri. Lenin a explicat în repetate rânduri că statul nostru este un stat de dictatură proletară, iar dictatura proletară este puterea unei singure clase, puterea proletariatului. Toate acestea sunt cunoscute de multă, multă vreme. Și cu toate acestea există destui „cititori” care i-au reproșat și-i mai reproșează lui Lenin că el numea uneori statul nostru stat „muncitoresc-țărănesc”, deși nu e greu de înțeles că Lenin nu avea în vedere aici definirea caracterului de clasă al statului nostru și, cu atât mai puțin, negarea caracterului proletar al acestui stat, ci faptul că caracterul proletar al statului sovietic duce la necesitatea unei alianțe între proletariat și principalele masse ale țărănimii, din care cauză politica Guvernului Sovietic trebuie să urmărească întărirea acestei alianțe.

Ia, de exemplu, volumul al XXII-lea — pag. 174; volumul al XXV-lea — pag. 50, 80; volumul al XXVI-lea — pag. 40, 67, 207, 216; volumul al XXVII-lea — pag. 47. În toate lucrările acestea, precum și în

alte opere, Lenin califică statul nostru ca un stat „muncitoresc-țăranesc”. Ar fi însă ciudat să nu se înțeleagă că în toate aceste cazuri Lenin nu are în vedere definirea caracterului de clasă al statului nostru, ci definirea politicii de întărire a alianței care decurge din caracterul proletar și din sarcinile socialiste ale statului nostru în condițiile țării noastre agrare. În acest sens convențional și limitat, și numai în acest sens, se poate vorbi despre un stat „muncitoresc-țăranesc”, așa cum și vorbește Lenin în sus-arătatele pasaje din lucrările sale.

Cât despre caracterul de clasă al statului nostru, am arătat mai sus că Lenin a dat în privința aceasta o formulare foarte precisă, care exclude orice răstălmăcire: un stat muncitoresc cu deformare birocratică într-o țară în care precumpănește populația țărănească. Se pare că e clar. Toluși unii „cititori” care știu „să citească” literale, dar nu vor să înțeleagă cele citite, mai continuă să se plângă că Lenin i-a „încurcat” în problema caracterului statului nostru, iar „discipolii” nu vor „să descurce” „cele încurcate”. E cam ridicol...

D-ta vei întreba: cum se poate atunci găsi o ieșire din aceste „neînțelegeri”?

După părerea mea, nu există decât o singură ieșire: Lenin să fie studiat nu după citate izolate, ci în mod temeinic, să fie studiat în mod serios și aprofundat, să fie studiat neîncetat.

Altă ieșire nu văd.

SCRISOARE CĂTRE ȘINCHEVICI

Cer scuze că am întârziat cu răspunsul.

1) D-ta invoci cele spuse de Lenin (vezi vol. XXVI și XXVII ⁴³) împotriva rachiului. Cele spuse de Lenin în această privință sunt desigur cunoscute Comitetului Central. Dacă C. C. al partidului a consimțit totuși să se introducă monopolul rachiului, el a făcut aceasta având consimțământul lui Lenin, dat în 1922.

Lenin considera că nu este exclus ca cu anumite sacrificii din partea noastră să putem aranja ches-tiunea datoriilor noastre către statele burgheze și să căpătăm un împrumut important sau credite mari pe termen lung. Așa gândea el în perioada Conferinței dela Genova⁴⁴. Dacă ne-ar fi reușit această combinație, desigur că n'am fi fost nevoiți să introducem monopolul rachiului. Intrucât însă această combinație nu s'a realizat, iar bani pentru industrie nu a-veam, și cum fără un minimum de fonduri bănești nu puteam confa pe o dezvoltare cât de cât satisfăcătoare a industriei noastre, de care depinde

soarta întregii noastre economii naționale, — am ajuns, împreună cu Lenin, la concluzia că trebuie să introducem monopolul rachiului.

Ce era de preferat: aservirea noastră față de capitalul străin, sau introducerea monopolului rachiului, — iată cum se pune chestiunea. E clar că am preferat introducerea monopolului rachiului, deoarece am socotit și continuăm să socotim că, dacă pentru victoria proletariatului și a țărănimii va trebui să ne mângâim puținel cu noroi, vom accepta și acest mijloc extrem, în interesul cauzei noastre.

Chestiunea aceasta a fost supusă discuției C.C. al partidului nostru în Octombrie 1924. Unii dintre membrii C. C. au fost contra introducerii monopolului rachiului, fără a indica însă vreo sursă de unde s'ar putea scoate fondurile necesare industriei. Ca răspuns la aceasta, 7 membri ai C. C., printre care și eu, au făcut în plenara C.C. următoarea declarație :

„În vara anului 1922 și în toamna acelui an (Septembrie), tovarășul Lenin a declarat în câteva rânduri fiecăruia dintre noi că, deoarece nu avem nicio șansă să obținem un împrumut în străinătate (eșecul Conferinței dela Genova), va trebui să introducem monopolul rachiului, că lucrul acesta este cu deosebire necesar pentru crearea unui fond minim pentru susținerea valutei și susținerea industriei. Socotim că e de datoria noastră să declarăm acestea, întrucât unii tovarăși invocă declarațiile anterioare ale lui Lenin cu privire la această chestiune”.

Plenara C. C. al partidului nostru a hotărât introducerea monopolului rachiului.

2) În ce privește dorința d-tale „de a fi în corespondență cu mine“, sunt gata să răspund acestei do-

rințe și te rog să-mi scrii despre chestiunile care te interesează. Voi răspunde, poate, cu oarecare întârziere. Dar de răspuns voi răspunde.

Cu salutări comuniste, *I. Stalin*

20 Martie 1927

Se publică pentru întâia oară

CUVÂNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA A V-a A UNIUNII TINERETULUI COMUNIST-LENINIST DIN UNIUNEA SOVIETICĂ⁴⁵

29 Martie 1927

Tovarăși! Dați-mi voie să vă salut în numele Comitetului Central al partidului nostru. (Aplauze.)

Dați-mi voie să vă urez succes în munca grea de organizare și luminare politică a tineretului muncitoresc-țărănesc din țara noastră.

Comsomolul nostru a pășit întotdeauna în primele rânduri ale luptătorilor noștri. Să nădăjduim că și de acum înainte Comsomolul va sta în primele rânduri, mergând înainte și ținând sus steagul socialismului. (Aplauze.)

Iar acum, după aceste cuvinte de salut, dați-mi voie să trec la cele două chestiuni despre care au discutat cu mine puțin mai înainte câțiva tovarăși comsomoliști.

Prima chestiune este aceea a politicii noastre industriale. O chestiune care privește, ca să zicem așa, treburile noastre interne. Cealaltă este chestiunea evenimentelor dela Nanchin⁴⁶, prin urmare o chestiune de ordin extern.

Tovarăși! Linia principală pe care trebuie s'o urmeze industria noastră, linia principală care trebuie să

determine toți pașii ei de acum înainte, este linia reducerii sistematice a prețului de cost al produselor industriale, linia reducerii sistematice a prețurilor de fabrică ale mărfurilor industriale. Este drumul principal pe care trebuie să-l urmeze industria noastră dacă vrea să se desvolte, dacă vrea să se întărească, dacă vrea să ducă după sine agricultura, dacă vrea să întărească și să lărgască temelia economiei noastre socialiste.

Cum a apărut această linie?

Care sunt cauzele care determină necesitatea și oportunitatea acestei linii?

Sunt cel puțin patru cauze principale care determină această linie.

Prima cauză este că o industrie bazată pe prețuri ridicate nu este și nu poate fi o adevărată industrie, deoarece o asemenea industrie trebuie să degenereze inevitabil într-o plantă de seră, care nu este și nici nu poate fi viabilă. Numai o industrie care reduce în mod sistematic prețurile mărfurilor, numai o industrie care se bazează pe reducerea sistematică a prețului de cost al produselor, numai o industrie care își îmbunătățește, prin urmare, în mod sistematic producția, tehnica și organizarea muncii, metodele și formele de conducere a gospodăriei, — numai o asemenea industrie ne este necesară, deoarece numai ea poate să progreseze și numai ea poate să aducă proletariatului victoria deplină.

A doua cauză este că industria noastră se bazează pe piața internă. Noi nu putem și nu avem posibilitatea să concurăm cu capitaliștii pe piața externă. Piața internă este principala piață a industriei noastre. De aici rezultă însă că industria noastră se poate des-

volta și întări numai în măsura în care se va dezvoltă și se va lărgi piața noastră internă, capacitatea acestei piețe, cererea masivă de mărfuri industriale. Dar ce determină lărgirea pieței noastre interne, creșterea capacității ei? Acestea sunt determinate, printre altele, de reducerea sistematică a prețurilor mărfurilor industriale, cu alte cuvinte de acea linie principală a dezvoltării industriei noastre despre care am vorbit mai înainte.

A treia cauză este că fără o reducere a prețurilor mărfurilor industriale, fără o ieftinire sistematică a mărfurilor industriale nu se poate concepe menținerea condițiilor necesare pentru creșterea continuă a salariului muncitorilor. În primul rând, muncitorii sunt ei înșiși consumatori ai mărfurilor industriale, din care cauză reducerea prețurilor acestor mărfuri nu poate să nu aibă o mare însemnătate pentru menținerea și creșterea salariului real. În al doilea rând, reducerea prețurilor mărfurilor industriale determină stabilitatea prețurilor produselor agricole consumate la oraș mai ales de muncitori, ceea ce deasemenea nu poate să nu aibă o mare însemnătate pentru menținerea și creșterea salariului real al muncitorilor. Poate oare statul nostru socialist să nu ridice sistematic salariul muncitorilor? Nu, nu poate. De aici rezultă însă că reducerea sistematică a prețurilor mărfurilor industriale constituie una din cele mai necesare premize pentru ridicarea progresivă a nivelului de trai al clasei muncitoare.

În sfârșit, a patra cauză este că fără o reducere a prețurilor mărfurilor industriale nu putem păstra alianța dintre proletariat și țărănime, dintre industrie

și economia țărănească, alianță care constituie baza dictaturii proletariatului în țara noastră. Știți că țărănul plătește prea mult pentru mărfurile industriale, manufactură, mașini etc. Știți că faptul acesta provoacă serioase nemulțumiri în rândurile țărănimii și stânjenește dezvoltarea agriculturii. Dar ce rezultă de aici? De aici rezultă doar că trebuie să ducem o politică de reducere sistematică a prețurilor mărfurilor industriale, dacă vrem într'adevăr să păstrăm alianța dintre clasa muncitoare și țărănime și să continuăm să dezvoltăm agricultura.

Ce se cere însă pentru a face posibilă și pe deplin realizabilă politica de reducere a prețului de cost al produselor industriale și al prețurilor de fabrică ale mărfurilor? Pentru aceasta e necesară îmbunătățirea radicală a tehnicii producției, îmbunătățirea radicală a organizării muncii în întreprinderi, îmbunătățirea și simplificarea radicală a întregului aparat economic, lupta hotărâtă împotriva birocratismului din aparatul economic. Toate acestea la un loc se numesc la noi raționalizare socialistă a producției și a conducerii economiei. Industria noastră a intrat într'o fază de dezvoltare în care o creștere simțitoare a productivității muncii și reducerea sistematică a prețului de cost al produselor industriale devin cu neputință fără întrebuințarea unei tehnici noi, superioare, fără aplicarea unei noi și mai bune organizări a muncii, fără simplificarea și ieștinirea aparatului nostru economic. Toate acestea ne sunt necesare nu numai pentru a ridica productivitatea muncii și a reduce prețurile mărfurilor industriale, ci și pentru a folosi economiile realizate pe această bază în direcția unei continue desvol-

tări și largiri a industriei noastre. Iată pentru ce avem nevoie de o raționalizare socialistă a producției și a conducerii economiei.

În felul acesta se formează un lanț: nu putem să dezvoltăm mai departe industria fără să reducem în mod sistematic prețul de cost al produselor industriale și prețurile de producție ale mărfurilor, iar prețurile mărfurilor industriale nu le putem reduce fără a întrebuița o tehnică nouă, forme noi de organizare a muncii, metode noi, mai simple de conducere a economiei. Din această cauză, problema raționalizării socialiste a producției și a conducerii economiei apare ca una din problemele decisive ale perioadei actuale.

Iată de ce cred că recenta hotărîre a C.C. al partidului nostru cu privire la raționalizarea producției și a conducerii economiei⁴⁷ este una din cele mai importante hotărîri ale partidului nostru, care determină politica noastră industrială pentru viitorul apropiat.

Se spune că raționalizarea cere oarecari sacrificii vremelnice din partea unor categorii de muncitori, inclusiv tineretul. Este adevărat, tovarăși.

Istoria revoluției noastre ne arată că niciun pas mai însemnat nu s'a făcut la noi fără oarecari sacrificii din partea unor categorii ale clasei muncitoare, în interesul întregii clase muncitoare din țara noastră. Să ne gândim, bunăoară, la războiul civil, cu toate că neînsemnatele sacrificii de astăzi nu suferă comparație cu sacrificiile mari făcute la noi în perioada războiului civil. Puteți vedea că aceste sacrificii sunt deja compensate la noi cu prisosință.

E de prisos să mai dovedim că neînsemnatele sacrificii de astăzi vor fi compensate cu prisosință într'un

viitor apropiat. Iată dece cred că nu trebuie să ne oprim în fața unor sacrificii neînsemnate în interesul întregii clase muncitoare.

Comsomolul a fost la noi întotdeauna în primele rânduri ale luptătorilor noștri. Nu știu să fi fost vreun caz în care el să îi rămas în urma evenimentelor din viața noastră revoluționară. Nu mă îndoiesc că și de data aceasta, în chestiunea traducerii în fapt a raționalizării socialiste, Comsomolul va ocupa locul ce i se cuvine. (A p l a u z e.)

Dați-mi voie să trec acum la a doua chestiune, la chestiunea evenimentelor dela Nanchin. Cred că evenimentele dela Nanchin nu pot fi pentru noi o surpriză. Imperialismul nu poate trăi fără violențe și jafuri, fără sânge și fără a face uz de arme. Altminteri n'ar fi imperialism. Deaceea evenimentele dela Nanchin nu pot fi pentru noi o surpriză.

Ce dovedesc evenimentele dela Nanchin?

Care este semnificația lor politică?

Ele dovedesc că în politica imperialismului s'a produs o cotitură, o cotitură dela pacea armată spre războiul armat împotriva poporului chinez.

Până la evenimentele dela Nanchin, imperialismul căuta să-și camufleze intențiile prin discursuri mieroase despre pace și despre neintervenție în treburile interne ale altor țări, să le ascundă sub masca „civilizației” și a „dragostei de oameni”, sub masca Ligii Națiunilor etc. După evenimentele dela Nanchin, imperialismul lasă la o parte și discursurile mieroase, și neintervenția, și Liga Națiunilor, și orice altă mască. Astăzi imperialismul apare în fața întregii lumi în toată goliciunea lui de jefuitor și asupritor fățiș.

Pacifismul burghez a primit încă o lovitură zdrobitoare. Căci ce pot opune, la drept vorbind, trubadurii pacifismului imperialist, de teapa lui Boncour, Breitscheid etc., faptului că s'a tras în locuitorii din Nanchin, în afară de mincinoasele lor **discursuri** pacifiste ?

Liga Națiunilor a primit încă o palmă. Căci cine, în afară de lacheii imperialismului, poate să considere „normal” faptul că un membru al Ligii Națiunilor trage în populația unui alt membru al Ligii Națiunilor, și că însăși Liga Națiunilor e nevoită să tacă, considerând că acest lucru n'o privește ?

S'a dovedit că partidul nostru a avut dreptate când a considerat aducerea de trupe ale țărilor imperialiste la Șanghai ca preludiul unor agresiuni militare împotriva poporului chinez. Căci trebuie să fii orb ca să nu vezi că imperialismul avea nevoie de trupe la Șanghai pentru a trece dela „vorbe” la „fapte”.

Aceasta e semnificația evenimentelor dela Nanchin.

Care ar putea fi intențiile imperialiștilor care au riscat aventura dela Nanchin ?

E posibil că, lepădându-și masca și punând la ordine zilei la Nanchin artileria, imperialiștii au vrut să întoarcă înapoi roata istoriei, să pună capăt mișcării revoluționare care crește în toate țările și să pornească lupta pentru restabilirea acelei relative stabilități a capitalismului mondial care exista înainte de războiul imperialist.

Se știe că din războiul imperialist capitalismul a ieșit cu răni de nevindecăt.

Se știe că acum zece ani muncitorii și țăranii din

U.R.S.S. au spart frontul capitalului și i-au pricinuit o rană de nevindecat.

Se știe că războiul imperialist a sdruncinat bazele dominației imperialiste în țările coloniale și dependente.

Se știe că zece ani după Revoluția din Octombrie muncitorii și țăranii chinezi au început și ei să spargă frontul imperialismului, și n'avem niciun motiv să credem că nu-l vor sparge definitiv.

Așa că e posibil ca imperialiștii să fi vrut să șteargă toate acestea dintr'o singură lovitură și să înceapă „o nouă pagină” în istorie. Și dacă au vrut într'adevăr aceasta, trebuie să se recunoască că au nimerit cu oiștea în gard. Fiindcă numai niște oameni căzuți în mintea copiilor își pot închipui că legile artileriei sunt mai tari decât legile istoriei, că prin salvele de artilerie asupra Nanchinului poți întoarce înapoi roata istoriei.

E posibil ca imperialiștii, trăgând asupra Nanchinului, să fi urmărit prin aceasta intimidarea popoarelor asuprite din celelalte țări, care năzuiesc spre libertate, spunându-le parcă : priviți ce se petrece la Nanchin, vi se poate întâmpla același lucru. Nu este deloc exclus, tovarăși. Politica de intimidare își are „bazele” ei în istoria imperialismului. Dar că această politică nu e bună de nimic și nu-și atinge scopul, e un lucru neîndoielnic. Această politică o aplica „cu succes” la timpul său țarismul rus. Dar cu ce s'a încheiat ea? Știți că s'a încheiat cu prăbușirea completă a țarismului.

E posibil, în sfârșit, ca imperialiștii, trăgând asupra Nanchinului, să fi vrut să lovească revoluția chi-

neză drept în inimă și să facă imposibilă, în primul rând, înaintarea trupelor chineze din Sud și unirea Chinei, iar în al doilea rând îndeplinirea condițiilor tratativelor privitoare la concesiuni, care au avut loc la Hancou. Este în totul posibil și poate chiar în totul probabil. Că imperialiștii nu vor o Chină unită și preferă să aibă două Chine, pentru ca să poată „manevra cu mai mult succes“, e un lucru pe care, fără să vrea, presa capitalistă l-a divulgat în câteva rânduri. În ce privește concesiunile dela Șanghai și celelalte concesiuni, este neîndoielnic că mulți dintre imperialiști „nu simpatizează“ cu condițiile elaborate și statornicite la Hancou. Prin urmare, trăgând asupra Nanchinului, imperialiștii voiau, se vede, să spună prin aceasta că preferă să ducă pe viitor tratative cu guvernul național sub presiunea și cu acompaniamentul artileriei. Acestea sunt gusturile muzicale ale imperialiștilor. Că această muzică ciudată aduce a muzică de canibali, aceasta, se vede, nu-i deranjează pe imperialiști...

Iși vor atinge ei scopul, — aceasta o va arăta viitorul apropiat. Trebuie, totuși, relevat faptul că ei au obținut deocamdată un singur lucru: adâncirea urii care există în rândurile Chinezilor împotriva imperialismului, unirea forțelor Gomindanului⁴⁸ și o nouă deplasare spre stânga a mișcării revoluționare din China.

Fără îndoială că rezultatele sunt deocamdată contrare celor scontate.

Rezultă deci că, trăgând asupra Nanchinului, imperialiștii urmăreau un lucru, iar în realitate a ieșit altceva, ceva diametral opus celor urmărite de ei.

Acestea sunt rezultatele și perspectivele evenimentelor dela Nanchin.

Aceasta este politica înțelepților din lagărul conservator.

Nu degeaba se spune că dumnezeu ia mințile celor pe care vrea să-i piardă. (Aplauze furtive și îndelung repetate.)

*"Pravda" nr. 72
din 31 Martie 1927*

SCRISOARE CĂTRE CIUGUNOV

Am întârziat peste măsură cu răspunsul. Cer scuze.

1) Critica făcută de Lenin lui Sun Iat-sen în 1912⁴⁹ nu e, desigur, învechită și rămâne în picioare. Însă critica aceasta îl privea pe vechiul Sun Iat-sen. Căci Sun Iat-sen n'a rămas tot timpul pe acelaș loc. El a evoluat, așa cum evoluează totul în lume. După Octombrie, și îndeosebi în anii 1920—1921, Lenin l-a privit pe Sun Iat-sen cu multă considerație, mai ales pentru faptul că Sun Iat-sen începuse să se apropie de comuniștii din China și să colaboreze cu ei. Acest lucru trebuie avut în vedere atunci când se vorbește de Lenin și suniatsenism. Înseamnă oare aceasta că Sun Iat-sen a fost comunist? Nu, nicidecum. Deosebirea dintre suniatsenism și comunism (marxism) rămâne în picioare. Dacă comuniștii chinezi colaborează totuși cu gomindaniștii în cadrul aceluiaș partid, partidul Gomindanului, aceasta se explică prin faptul că cele trei principii ale lui Sun Iat-sen — democrație, naționalitate, socialism — reprezintă o bază în totul acceptabilă pentru colaborarea comuniștilor

și suniatseniștilor în cadrul partidului Gomindanului în stadiul actual de dezvoltare a revoluției chineze.

Afirmațiile că Rusia s'a aflat și ea cândva în fața revoluției burghezo-democratice și că, cu toate acestea, comuniștii și socialiștii-revoluționari n'au făcut parte atunci dintr'un partid comun, — afirmațiile acestea sunt lipsite de orice temei. Căci Rusia nu era atunci o țară asuprită din punct de vedere național (ea singură era dispusă să asuprească alte națiuni), din care cauză a și lipsit în Rusia un puternic moment național care să strângă într'o singură tabără forțele revoluționare ale țării, pe câtă vreme în China de astăzi momentul național nu numai că există, dar este chiar momentul precumpănitor (lupta împotriva asupritorilor imperialiști), care determină caracterul raporturilor dintre forțele revoluționare ale Chinei în sânul Gomindanului.

2) În raportul meu la Congresul al XIV-lea ⁵⁰ nu se spune **nici un singur cuvânt** despre „concesii către Japonia“, și încă „pe socoteala Chinei“. Este nesperios, tovarășe Ciugunov. Eu am vorbit acolo numai de relații amicale cu Japonia. Or, ce înseamnă relații amicale din punct de vedere diplomatic? Înseamnă că noi nu vrem război cu Japonia, că noi suntem pentru o politică de pace.

3) În ce privește politica de duplicitate a Americii de Nord, această duplicitate este atât de nelindioasă și de evidentă, încât nu necesită nicio lămurire.

Cu salutări comuniste, *I. Stalin*

9 Aprilie 1927

Se publică pentru întâia oară

DESPRE CELE TREI LOZINCI FUNDAMENTALE ALE PARTIDULUI ÎN PROBLEMA ȚĂRĂNEASCĂ

Răspuns lui Ian—schî

Scrisoarea d-tale am primit-o, bine înțeles, la timp. Răspund cu oarecare întârziere, lucru pentru care cer scuze.

1) Lenin spune că „problema cea mai de seamă a oricărei revoluții e problema puterii de stat” (vezi vol. XXI, pag. 142). În mâinile cărei sau căror clase e concentrată puterea; care clasă sau care clase trebuie răsturnate, care clasă sau care clase trebuie să ia puterea, — aceasta e „problema cea mai de seamă a oricărei revoluții”.

Lozincile strategice fundamentale ale partidului, lozinci care își păstrează puterea pe toată durata unei etape oarecare a revoluției, nu pot fi socotite lozinci fundamentale dacă nu se sprijină pe deplin și în întregime pe această teză cardinală a lui Lenin.

Lozincile fundamentale pot fi juste numai dacă se bazează pe analiza marxistă a forțelor de clasă, dacă trasează o schemă justă a dispoziției forțelor revoluționare pe frontul luptei de clasă, dacă înlesnesc aducerea masselor spre frontul luptei pentru victoria revoluției, spre frontul luptei pentru luarea puterii de

către clasa nouă, dacă înlesnesc partidului formarea unei armate politice mari și viguroase din masele largi ale poporului, armată necesară pentru îndeplinirea acestei sarcini.

În decursul uneia sau alteia din etapele revoluției pot surveni înfrângeri și retrageri, insuccese și unele greșeli tactice, dar aceasta încă nu înseamnă că lozinca strategică fundamentală ar fi greșită. Așa, de pildă, lozinca fundamentală din etapa întâia a revoluției noastre — „împreună cu întreaga țărănime, împotriva țarului și moșierilor, neutralizând totodată burghezia, pentru victoria revoluției burghez-democratice” — a fost cu desăvârșire justă, cu toate că revoluția din 1905 a fost înfrântă.

Nu trebuie, deci, confundată problema lozincii fundamentale a partidului cu problema succeselor sau insucceselor revoluției pe una sau alta din treptele dezvoltării ei.

Se poate întâmpla ca, în cursul revoluției, lozinca fundamentală a partidului să fi dus la răsturnarea puterii vechilor clase sau a vechii clase, și, totuși, un șir de revendicări esențiale ale revoluției care decurg din această lozincă să nu fi fost încă îndeplinite, sau îndepluirea lor să se fi întins de-a-lungul unei perioade întregi, sau pentru îndepluirea lor să fie nevoie de o nouă revoluție, — dar aceasta încă nu înseamnă că lozinca fundamentală a fost greșită. Așa, de pildă, revoluția din Februarie 1917 a răsturnat țarismul și pe moșieri, însă n'a dus la realizarea confiscării pământului moșieresc etc., — dar aceasta încă nu înseamnă că lozinca noastră fundamentală din etapa întâia a revoluției a fost greșită.

Sau alt exemplu: Revoluția din Octombrie a răsturnat burghezia și a trecut puterea în mâinile proletariatului, însă n'a dus dintr'odată: a) la desăvârșirea revoluției burgheze, în general, și b) la izolarea chiburimii la sate, în special, ci a întins această acțiune de-a-lungul unei anumite perioade de timp, — dar aceasta încă nu înseamnă că lozinca noastră fundamentală din etapa a doua a revoluției — „împreună cu țărănimea săracă, împotriva capitalismului dela orașe și sate, neutralizând totodată pe țăranul mijlocăș, pentru puterea proletariatului“ — a fost greșită.

Nu trebuie deci confundată problema lozincii fundamentale a partidului cu problema termenului și formelor de înlăptuire a unora sau altora din revendicările care decurg din această lozincă.

Deaceea lozincile strategice ale partidului nostru nu trebuie să fie apreciate din punctul de vedere al succeselor sau înfrângerilor episodice ale mișcării revoluționare într'o perioadă sau alta, și cu atât mai puțin din punctul de vedere al termenelor sau formelor de înlăptuire a unora sau altora din revendicările care decurg din aceste lozinci. Lozincile strategice ale partidului pot fi apreciate numai din punctul de vedere al analizei marxiste a forțelor de clasă și al dispoziției juste a forțelor revoluției pe frontul luptei pentru victoria revoluției, pentru concentrarea puterii în mâinile clasei noi.

Greșala d-tale constă în faptul că ai ocolit această foarte importantă problemă metodologică sau n'ai înțeles-o.

2) D-ta scrii în scrisoarea d-tale:

„E oare justă afirmația că noi am mers în alianță cu întreaga țărănime numai până la Revoluția din Octombrie? Nu, nu e justă. Lozinca «alianță cu întreaga țărănime» a fost valabilă până la Revoluția din Octombrie, în momentul Revoluției din Octombrie și în perioada întâia după Revoluția din Octombrie, întrucât întreaga țărănime era interesată în ducerea până la capăt a revoluției burgheze“.

Așa dar, din pasajul acesta urmează că lozinca strategică a partidului din etapa întâia a revoluției (1905 — Februarie 1917), când era vorba de răsturnarea puterii țaristo-moșierești și de instaurarea dictaturii proletariatului și a țărănimii, nu se deosebea de lozinca strategică din a doua etapă a revoluției (Februarie 1917 — Octombrie 1917), când era vorba de răsturnarea puterii burgheziei și de instaurarea dictaturii proletariatului.

D-ta negi, așa dar, deosebirea fundamentală dintre revoluția burghezo-democratică și revoluția proletaro-socialistă. Și faci această greșală pentru că nu vrei, după cum se vede, să înțelegi un lucru simplu, și anume că tema fundamentală a lozincii strategice este problema puterii de stat în etapa respectivă a revoluției, este problema: care clasă este răsturnată și în mâinile căreia trece puterea. E de prisos a mai dovedi că d-ta ești aci fundamental greșit.

D-ta spui că în momentul Revoluției din Octombrie și în perioada întâia după Revoluția din Octombrie noi am aplicat lozinca „alianță cu întreaga țărănime“, întrucât întreaga țărănime era interesată în ducerea până la capăt a revoluției burgheze. Dar cine ți-a spus că insurecția din Octombrie și Revoluția din Octombrie și-au pus ca sarcină fundamentală ducerea

până la capăt a revoluției burgheze sau că s'au mărginit la aceasta? De unde ai luat asta? Oare răsturnarea puterii burgheziei și instaurarea dictaturii proletariatului pot încăpea în cadrul revoluției burgheze? Oare a cucerii dictatura proletariatului nu înseamnă a ieși din cadrul revoluției burgheze?

Cum se poate afirma că chiaburii (țărani și ei, vezi bine) puteau să sprijine răsturnarea burgheziei și trecerea puterii în mâinile proletariatului?

Cum se poate nega faptul că decretul privitor la naționalizarea pământului, la desființarea proprietății private asupra pământului, la interzicerea vânzării și cumpărării pământului etc., deși nu poate fi considerat ca un decret socialist, a fost aplicat la noi în luptă împotriva chiaburimii, iar nu în alianță cu ea?

Cum se poate afirma că chiaburii (țărani și ei) puteau să sprijine decretele Puterii Sovietice privitoare la exproprierea fabricilor, uzinelor, căilor ferate, băncilor etc., sau să sprijine lozinca proletariatului: transformarea războiului imperialist în război civil?

Cum se poate afirma că principalul în revoluția din Octombrie nu-l constituie actele acestea și altele asemănătoare, nu-l constituie răsturnarea burgheziei și instaurarea dictaturii proletariatului, ci ducerea până la capăt a revoluției burgheze?

Indiscutabil că una din sarcinile principale ale Revoluției din Octombrie a fost ducerea până la capăt a revoluției burgheze, că fără Revoluția din Octombrie revoluția burgheză nu putea fi dusă până la capăt, tot așa cum însăși Revoluția din Octombrie nu putea fi consolidată fără ducerea până la capăt a revoluției burgheze. Și întrucât Revoluția din Octombrie ducea

până la capăt revoluția burgheză, ea trebuia să aibă simpatia tuturor țăranilor. Toate acestea sunt indiscutabile. Dar s'ar putea oare afirma pe baza aceasta că ducerea până la capăt a revoluției burgheze a fost nu un fenomen derivat în cursul Revoluției din Octombrie, ci esența ei sau scopul ei principal? Ce s'a ales, la d-ta, din scopul principal al Revoluției din Octombrie: răsturnarea puterii burgheziei, instaurarea dictaturii proletariatului, transformarea războiului imperialist în război civil, exproprierea capitaliștilor etc.?

Și dacă tema principală a lozincii strategice o constituie problema fundamentală a oricărei revoluții, adică problema trecerii puterii din mâinile unei clase în mâinile altei clase, atunci nu rezultă oare limpede din aceasta că problema ducerii până la capăt a revoluției burgheze de către puterea proletară nu trebuie să fie confundată cu problema răsturnării burgheziei și a cuceririi acestei puteri proletare, adică cu problema care formează tema principală a lozincii strategice în a doua etapă a revoluției?

Una din cele mai mari înfăptuiri ale dictaturii proletariatului este că ea a dus revoluția burgheză până la capăt și a înlăturat complet noroiul feudalismului. Pentru sat, acesta a fost un fapt de cea mai mare importanță, de o importanță cu adevărat hotărătoare. Fără aceasta nu se putea realiza unirea războaielor țărănești cu revoluția proletară, despre care Marx a vorbit încă în a doua jumătate a secolului trecut⁵¹. Fără aceasta nu se putea consolida nici însăși revoluția proletară.

Și trebuie să se mai aibă în vedere următoarea împrejurare importantă. Ducerea până la capăt a revo-

luției burgheze nu se poate face printr'un singur act. În fapt, această ducere până la capăt s'a întins de-a lungul unei întregi perioade, care a cuprins nu numai frânturi din anul 1918, cum afirmi în scrisoarea d-tale, ci și frânturi din anul 1919 (Volga—Ural) și 1919—1920 (Ucraina). Am în vedere ofensiva lui Colceac și Denichin, când pentru țărănime, în întregul ei, s'a ivit pericolul restaurării puterii moșierești și când țărănimea, tocmai ca un tot întreg, a fost nevoită să se strângă în jurul Puterii Sovietice, pentru a asigura ducerea până la capăt a revoluției burgheze și pentru a-și păstra roadele acestei revoluții. Această complexitate și varietate a proceselor realității vii, această împletire „stranie“ a sarcinilor direct socialiste ale dictaturii proletariatului cu sarcina ducerii până la capăt a revoluției burgheze trebuie avută totdeauna în fața ochilor, pentru a înțelege just atât pasajele din operele lui Lenin citate de d-ta, cât și tehnica realizării lozincilor partidului.

Se poate spune oare că împletirea aceasta dovedește că lozinca partidului din etapa a doua a revoluției a fost greșită, că această lozincă nu se deosebește de lozinca din etapa întâia a revoluției? Nu, nu se poate spune. Dimpotrivă, împletirea aceasta nu face decât să confirme justetea lozincii partidului din etapa a doua a revoluției: împreună cu țărănimea săracă, împotriva burgheziei capitaliste dela orașe și sate, pentru puterea proletariatului etc. Dece? Deoarece pentru a duce până la capăt revoluția burgheză trebuia mai întâi răsturnată în Octombrie puterea burgheziei și instaurată puterea proletariatului, căci numai această putere este capabilă să ducă până la capăt revoluția

burgheză; iar pentru a instaura în Octombrie puterea proletariatului, trebuia pregătită și organizată până în Octombrie o armată politică **corespundătoare**, capabilă să răstoarne burghezia, capabilă să instaureze puterea proletariatului. Și nu este nevoie de dovedit că noi puteam să pregătim și să organizăm o asemenea armată politică **numai** sub lozinca : alianță între proletariat și țărănimea săracă împotriva burgheziei, pentru dictatura proletariatului.

E limpede că fără această lozincă strategică, aplicată din Aprilie 1917 până în Octombrie 1917, n'am fi putut organiza o asemenea armată politică, n'am fi putut deci birui în Octombrie, n'am fi doborât puterea burgheziei și, prin urmare, n'am fi avut posibilitatea să ducem până la capăt revoluția burgheză.

Iată deci nu se poate opune ducerea până la capăt a revoluției burgheze lozincii strategice din etapa a doua a revoluției, lozincă menită să asigure cucerirea puterii de către proletariat.

Nu există decât un singur mijloc pentru a evita toate aceste „contradicții“ : a recunoaște că există o deosebire fundamentală între lozinca strategică din etapa întâia a revoluției (revoluția burghezo-democratică) și lozinca strategică din etapa a doua a revoluției (revoluția proletară), a recunoaște că în perioada etapei întâia a revoluției am mers împreună cu întreaga țărănime pentru revoluția burghezo-democratică, iar în perioada etapei a doua a revoluției am mers împreună cu țărănimea săracă împotriva puterii capitalului, pentru revoluția proletară.

Și trebuie recunoscut acest lucru, deoarece la aceasta ne obligă analiza forțelor de clasă din prima

și din a doua etapă a revoluției. Altminteri nu s'ar putea explica faptul că până în Februarie 1917 noi am dus activitatea sub lozinca dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii, iar după Februarie 1917 am înlocuit această lozincă prin lozinca dictaturii socialiste a proletariatului și a țărănimii sărace.

Recunoaște deci că această înlocuire a unei lozinci cu alta în Martie—Aprilie 1917 nu poate fi explicată cu schema d-tale.

Această deosebire fundamentală dintre cele două lozinci strategice ale partidului a fost subliniată de Lenin încă în broșura sa „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică”. Lozinca partidului în timpul pregătirii revoluției burghezo-democratice el a formulat-o astfel:

„Proletariatul trebuie să ducă până la capăt revoluția democratică, alăturându-și masa țărănilor, spre a zdrobi prin forță împotrivirea absolutismului și a paraliza nestatornicia burgheziei” (vezi vol. VIII, pag. 96).

Cu alte cuvinte: cu întreaga țărănire împotriva absolutismului, neutralizând burghezia, — pentru revoluția democratică.

În ce privește lozinca partidului în perioada de pregătire a revoluției socialiste, el a formulat-o astfel:

„Proletariatul trebuie să săvârșească revoluția socialistă, alăturându-și masa elementelor semiproletare ale populației, spre a zdrobi prin forță împotrivirea burgheziei și a paraliza nestatornicia țărănilor și a micii burghezii” (ibidem).

Cu alte cuvinte: împreună cu țărănimea săracă și în general cu păturile semiproletare ale populației

împotriva burgheziei, neutralizând mica burghezie dela orașe și sate, — pentru revoluția socialistă.

Aceasta a fost în 1905.

În Aprilie 1917, Lenin, caracterizând starea politică de atunci ca o împletire a dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii cu puterea reală a burgheziei, a spus:

„Trăsătura specifică a momentului de față în Rusia constă în trecerea dela prima * etapă a revoluției — etapă care, din cauza gradului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat burgheziei puterea — la a doua etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mâinile proletariatului și ale păturilor sărace * ale țărănimii“ (vezi Lenin : „Tezele din Aprilie“, vol. XX, pag. 88).

La sfârșitul lui August 1917, când pregătirea insurjecției din Octombrie se desfășura din plin, Lenin a scris într'un articol special, „Țăranii și muncitorii“:

„Numai proletariatul și țărănimea * pot să răstoarne monarhia — aceasta era definiția fundamentală a politicii noastre de clasă pentru vremea de atunci (e vorba de anul 1905. — I. St.). Și definiția aceasta era justă. Februarie și Martie 1917 au confirmat odată mai mult aceasta. Numai proletariatul, care conduce țărănimea săracă * (pe semiproletari, cum spune programul nostru), poate să pună capăt războiului printr'o pace democratică, poate să vindece rănilor pricinuite de război, să înceapă să facă pași spre socialism, pași deveniți absolut necesari și care nu se pot amâna, — aceasta e definiția politicii noastre de clasă astăzi“ (vezi vol. XXI, pag. 111).

Aceasta nu trebuie să se înțeleagă în sensul că am avea acum dictatura proletariatului și a țărănimii sărace. Nu este așa, desigur. Noi am mers către Revolu-

* Subliniat de mine. — I. St.

ția din Octombrie sub lozinca dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace și am realizat-o formal în Octombrie, întrucât eram în bloc cu socialiștii-revoluționari de stânga și împărțeam conducerea cu ei, deși în fapt aveam încă pe atunci dictatura proletariatului, căci noi, bolșevicii, formam majoritatea. Dar dictatura proletariatului și a țărănimii sărace a încetat să existe formal după „putchul”⁵² socialiștilor-revoluționari de stânga, după ruperea blocului cu socialiștii-revoluționari de stânga, când conducerea a trecut pe deplin și în întregime în mâinile unui singur partid, în mâinile partidului nostru, care nu împarte și nu poate împărți conducerea statului cu vreun alt partid. Aceasta se și numește la noi dictatura proletariatului.

În sfârșit, în Noembrie 1918, Lenin, aruncând o privire retrospectivă asupra drumului străbătut de revoluție, a scris:

„Da, revoluția noastră este burgheză atâta timp cât mergem împreună cu țărănimea ca un întreg. Am fost perfect conștienți de acest lucru, și începând din 1905 am vorbit de sute și mii de ori despre el și niciodată n'am încercat să sărim peste această treaptă necesară a procesului istoric sau s'o suprimăm prin decrete... Dar în 1917, începând din Aprilie, cu mult înainte de Revoluția din Octombrie, înainte de luarea * puterii de către noi *, noi spuneam deschis și explicam poporului: revoluția nu mai poate acum să se oprească aici, căci țara a mers înainte, a mers înainte și capitalismul, ruina a atins proporții nemăvăzute, ceea ce va cere (indiferent dacă vrea cineva sau nu vrea acest lucru) să pășim înainte, spre socialism. Căci altfel nu se poate merge înainte, altfel nu se poate salva țara sfâșiată de război, altfel nu se pot ușura chinurile celor ce muncesc și sunt exploatați. Lucrurile s'au petrecut întocmai cum am spus noi.

* Subliniat de mine. — I. St.

Mersul revoluției a confirmat justetea raționamentului nostru. La început, împreună cu «întreaga» țărănime împotriva monarhiei, împotriva moșterilor, împotriva înăpoterii feudale (și în această măsură revoluția rămâne burgheză, burghezo-democratică). Pe urmă, împreună cu țărănimea săracă, împreună cu semiproletariatul, împreună cu toți exploatații, împotriva capitalismului, inclusiv împotriva bogătașilor dela sate, a chiaburilor, a speculanților *, și în această măsură revoluția devine socialistă" (vezi vol. XXIII, pag. 390—391).

După cum vezi, Lenin a subliniat în repetate rânduri cât de adâncă e deosebirea dintre întâia lozincă strategică, din perioada pregătirii revoluției burghezo-democratice, și a doua lozincă strategică, din perioada pregătirii Revoluției din Octombrie. Acolo — lozinca: cu întreaga țărănime împotriva absolutismului, aici — lozinca: cu țărănimea săracă împotriva burghezicii.

Faptul că ducerea până la capăt a revoluției burgheze s'a întins de-a-lungul unei întregi perioade după Revoluția din Octombrie, că, întrucât duceam până la capăt revoluția burgheză, nu se putea să nu avem simpatia „întregii" țărănime, — faptul acesta, cum am spus mai sus, nu sdruncină câtuși de puțin teza fundamentală că am mers spre Octombrie și am învins în Octombrie împreună cu țărănimea săracă, că am răsturnat puterea burgheziei și am instaurat dictatura proletariatului (una din sarcinile căreia era ducerea până la capăt a revoluției burgheze) împreună cu țărănimea săracă, întâmpinând împotrivirea chiaburilor (țărani și ei) și șovăelile țărănimii mijlocașe.

Cred că e limpede.

3) Scrii apoi în scrisoarea d-tale:

* Subliniat de mine. — I. St.

„E oare justă afirmația că «am pășit spre Octombrie cu lozinca: alianță cu sărăcimea satelor, neutralizând pe țăranul mijlocăș»? Nu, nu e justă. Din considerațiile de mai sus și din pasajele citate din Lenin se vede că lozinca aceasta a putut să apară abia atunci când «s'a copt diferențierea de clasă în sânul țăranimii» (Lenin), adică «în vara și toamna anului 1918».

Din acest pasaj rezultă că partidul a pornit pe calea neutralizării țăranului mijlocăș nu în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie și nu în timpul Revoluției din Octombrie, ci după ea și mai ales după 1918, după perioada comitetelor sărăcimii satelor. Ceeace este cu desăvârșire fals.

Dimpotrivă, politica neutralizării țăranului mijlocăș nu a început, ci s'a isprăvit după perioada comitetelor sărăcimii satelor, după 1918. Politica neutralizării țăranului mijlocăș a fost suprimată (și nu introdusă) în practica noastră tocmai după 1918. Tocmai după 1918, în Martie 1919, Lenin, deschizând Congresul al VIII-lea al partidului nostru, a spus:

„Cei mai buni reprezentanți de altădată ai socialismului — de pe vremea când ei credeau încă în revoluție și stăteau în slujba ei pe tărâm teoretic și ideologic — vorbeau despre neutralizarea țăranimii, adică despre necesitatea de a face din țăranimea mijlocășă, dacă nu o pătură socială care să sprijine activ revoluția proletariatului, cel puțin o pătură socială care să n'o împiedice, o pătură socială neutră, care să nu treacă de partea vrăjmașilor noștri. Această formulare teoretică abstractă a problemei e pentru noi absolut clară. Dar ea e neîndestulătoare *. Noi am intrat în acel stadiu al construcției socialiste * când trebuie elaborate concret, amănunțit, pe baza experienței muncii la țară regulile și directivele principale după care trebuie să ne călăuzim pentru ca să înfăptuim o alianță trainică cu țăranul mijlocăș” (vezi vol. XXIV, pag. 114).

* Subliniat de mine. — I. St.

Rezultă, după cum vezi, ceva diametral opus afirmațiilor din scrisoarea d-tale; confundând **începutul** neutralizării cu **sfârșitul** ei, d-ta răstorni cu capul în jos **adevărata** practică a partidului nostru.

Țăranul mijlocăș se văicărea și șovăia între revoluție și contrarevoluție, atâta timp cât burghezia nu era încă definitiv doborâtă, atâta timp cât Puterea Sovietelor încă nu era consolidată, și deaceea era necesară neutralizarea lui. Țăranul mijlocăș a început să co-tească spre noi când a început să se convingă că burghezia a fost doborâtă „cu adevărat”, că Puterea Sovietelor se consolidează, că ea vine de hac chiaburului, că Armata Roșie începe să birue pe fronturile războiului civil. Numai după acest reviriment a devenit cu puțință a treia lozincă strategică a partidului, dată de Lenin la Congresul al VIII-lea al partidului: **sprijinindu-ne pe sărăcimea satelor și stabilind o alianță trainică cu țăranul mijlocăș — înainte spre construirea socialismului!**

Cum ai putut uita acest fapt îndeobște cunoscut?

Din scrisoarea d-tale reiese mai departe că politica de neutralizare a țăranului mijlocăș în timpul trecerii la revoluția proletară și în **primele zile** după victoria acestei revoluții nu e justă, nu e potrivită și că, prin urmare, e inacceptabilă. Ceeace este cu **desăvârșire fals**. Lucrurile stau exact invers. Tocmai în timpul răsturnării puterii burgheziei și până la consolidarea puterii proletariatului șovăe și se împotrivește cel mai mult țăranul mijlocăș. Tocmai în această perioadă e nevoie de alianța cu țărănimea săracă și de neutralizarea țăranului mijlocăș.

Stăruind în greșala d-tale, afirmi că problema

țărănimii are o mare însemnătate nu numai pentru țara noastră, ci și pentru alte țări, pentru țările „care amintesc mai mult sau mai puțin economia Rusiei dinainte de Revoluția din Octombrie“. Această ultimă afirmație e, desigur, justă. Dar iată ce spune Lenin, în tezele sale asupra problemei agrare la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste⁵³, despre politica partidelor proletare față de țăranul mijlocăș în perioada luării puterii de către proletariat. Definind țăranimea săracă, sau, mai exact, „massele muncitoare și exploatate dela sate“, ca un grup deosebit, format din muncitori agricoli, din semiproletari sau țăranii cu parcele mici de pământ și din mică țăranime, și trecând apoi la problema țăărănimii mijlocașe ca grup deosebit la sate, Lenin spune :

„Prin «țăranime mijlocașă», în sens economic, trebuie înțeleși micii agricultori care posedă, cu drept de proprietate sau în arendă, deasemenea mici loturi de pământ, dar loturi care totuși, în primul rând dau, sub regimul capitalist, în regulă generală, nu numai o întreținere sărăcăcioasă pentru familia gospodăriei, dar și posibilitatea de a căpăta un oarecare prisos, susceptibil, cel puțin în anii mai buni, de a se preface în capital, — și care, în al doilea rând, recurg destul de des (de pildă, una din două sau din trei gospodării) la angajarea de brațe de muncă străine... Proletariatul revoluționar nu-și poate pune ca sarcină — cel puțin pentru viitorul apropiat și pentru începutul perioadei dictaturii proletariatului — atragerea acestei păтури de partea sa, ci trebuie să se mărginească la sarcina de a o neutraliza, adică de a o face să fie neutră în lupta dintre proletariat și burghezie“ * (vezi vol. XXV, pag. 271—272).

Cum se poate afirma după toate acestea că politica neutralizării țăranului mijlocăș a putut „să apară“

* Subliniat de mine. — I. St.

la noi „abia“ „în vara și toamna anului 1918“, adică după succesele hotăritoare obținute în direcția consolidării Puterii Sovietelor, a consolidării puterii de stat a proletariatului?

După cum vezi, problema lozincii strategice a partidelor proletare în momentul trecerii la revoluția socialistă și al consolidării puterii proletariatului, ca și problema neutralizării țăranului mijlocăș, nu e așa de simplă cum îți închipui d-ta.

4) Din toate cele spuse mai sus se vede că pasajele citate de d-ta din operele lui Lenin nu pot fi opuse câtuși de puțin lozincii fundamentale a partidului în etapa a doua a revoluției, pentru că aceste pasaje : a) tratează nu despre lozinca fundamentală a partidului înainte de Octombrie, ci despre ducerea până la capăt a revoluției burgheze după Octombrie; b) ele nu infirmă, ci confirmă justetea acestei lozinci.

Am spus mai sus și trebuie să repet că lozincii strategice a partidului în etapa a doua a revoluției, în perioada dinaintea luării puterii de către proletariat — lozincă a cărei temă principală este problema puterii — nu i se poate opune sarcina ducerii până la capăt a revoluției burgheze, care se înlăptuește în perioada de după luarea puterii de către proletariat.

5) D-ta vorbești de cunoscutul articol al tovarășului Molotov din „Pravda“ (12 Martie 1927) „Despre revoluția burgheză în țara noastră“, articol care, cum se vede, te-a și „îndemnat“ să mi te adresezi mie pentru lămuriri. Eu nu știu cum citești d-ta articolele. Am citit și eu articolul tovarășului Molotov și cred că acest articol nu contrazice cu nimic cele spuse în raportul meu la Congresul al XIV-lea al partidului

nostru despre lozincile partidului cu privire la țărănime⁵⁴.

Tovarășul Molotov nu se ocupă în articolul său de lozinca fundamentală a partidului în perioada lui Octombrie, ci de faptul că, întrucât partidul, după Octombrie, ducea revoluția burgheză până la capăt, el se bucura de simpatia tuturor țăranilor. Eu am arătat însă mai sus că constatarea acestui fapt nu infirmă, ci, dimpotrivă, confirmă justețea tezei fundamentale că noi am răsturnat puterea burgheziei și am instaurat dictatura proletariatului împreună cu țărănimea săracă și neutralizând pe țăranul mijlocăș împotriva burgheziei dela orașe și sate, că fără aceasta n'am fi putut duce revoluția burgheză până la capăt.

*„Bolșevic” nr. 7—8
din 15 Aprilie 1927*

PROBLEMELE REVOLUȚIEI CHINEZE

*Teze pentru propagandiști, aprobate de C. C. al
P. C. (b) al U.R.S.S.*

I

PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI CHINEZE

Principalele fapte care determină caracterul revoluției chineze :

a) situația semicolonială a Chinei și dominația financiaro-economică a imperialismului;

b) jugul rămășițelor feudale, dublat de jugul militarismului și al birocrăției;

c) creșterea luptei revoluționare a masselor de milioane ale muncitorilor și țăranilor împotriva jugului feudal-birocratic, împotriva militarismului, împotriva imperialismului;

d) slăbiciunea politică a burgheziei naționale, dependența ei de imperialism, teama ei de avântul mișcării revoluționare;

e) creșterea activității revoluționare a proletariatului, creșterea autorității acestuia în sânul maselor de milioane ale oamenilor muncii;

f) existența dictaturii proletariatului în vecinătatea Chinei.

De aici două căi de dezvoltare a evenimentelor din China :

ori burghezia națională va zdrobi proletariatul, va cădea la înțelegere cu imperialismul și împreună cu el va porni campania împotriva revoluției pentru a-i pune capăt prin instaurarea dominației capitalismului;

ori proletariatul va da la o parte burghezia națională, își va consolida hegemonia și va duce după sine masele de milioane ale oamenilor muncii dela orașe și sate pentru a învinge împotrivirea burgheziei naționale, pentru a obține victoria deplină a revoluției burghezo-democratice și a o aduce apoi treptat pe făgașul revoluției socialiste, cu toate urmările ce decurg de aici.

Ori una ori alta.

Criza capitalismului mondial și existența dictaturii proletariatului în U.R.S.S., a cărei experiență poate fi folosită cu succes de către proletariatul chinez, înlesnesc considerabil posibilitatea realizării celei de a doua căi a revoluției chineze.

Pe de altă parte, faptul că imperialismul desfășoară ofensiva împotriva revoluției chineze, în linii generale, într'un front unic, faptul că în momentul de față nu există în rândurile imperialiștilor sciziunea și războiul care existau, de exemplu, înaintea Revoluției din Octombrie în lagărul imperialismului și care slăbeau imperialismul, — faptul acesta arată că revoluția chineză va avea de întâmpinat în calea ei către victorie mult mai multe greutăți decât revoluția din Rusia, că în cursul acestei revoluții vor avea loc incomparabil mai multe dezertări și trădări decât în perioada războiului civil din U.R.S.S.

Deaceea, lupta dintre aceste două căi ale revoluției este trăsătura caracteristică a revoluției chineze.

Tocmai deaceea sarcina principală a comuniștilor este să lupte pentru victoria celei de a doua căi a revoluției chineze.

II

PRIMA ETAPĂ A REVOLUȚIEI CHINEZE

În prima perioadă a revoluției chineze, în perioada primei campanii în direcția Nord, când armata națională, apropiindu-se de fluviul Iantzi, repurta victorie după victorie, iar puternica mișcare a muncitorilor și țăranilor nu se desfășurase încă, burghezia națională (nu compradorii⁵⁵) a fost alături de revoluție. Aceasta a fost o revoluție a frontului unit al întregii națiuni.

Aceasta nu înseamnă că n'au existat contradicții între revoluție și burghezia națională. Aceasta înseamnă numai că burghezia națională, sprijinind revoluția, căuta s'o folosească în scopurile sale, în așa fel încât, îndreptând-o pe linia mai ales a cuceririlor teritoriale, să-i limiteze amploarea. Lupta care s'a dat în această perioadă între elementele de dreapta și cele de stânga din sânul Gomindanului a fost oglindirea acestor contradicții. Incercarea lui Cian Kai Șek din Martie 1926 de a izgoni pe comuniști din Gomindan a fost prima încercare serioasă a burgheziei naționale de a pune frâu revoluției. Se știe că C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. socotea încă de pe atunci că „e necesar să se urmeze linia menținerii partidului comunist în cadrul Gomindanului“, că trebuie „să

se facă astfel ca să se ajungă la plecarea sau la excluderea elementelor de dreapta din Gomindan" (Aprilie 1926).

Aceasta era o linie care urmărea dezvoltarea mai departe a revoluției, o strânsă colaborare între elementele de stânga și comuniști în sânul Gomindanului și în cadrul guvernului național, întărirea unității Gomindanului și, în același timp, demascarea și izolarea gomindaniștilor de dreapta, subordonarea celor de dreapta disciplinei Gomindanului, folosirea celor de dreapta, a legăturilor și a experienței lor, dacă se supun disciplinei Gomindanului, sau izgonirea celor de dreapta din Gomindan, dacă încalcă această disciplină și trădează interesele revoluției.

Evenimentele care au urmat au confirmat în totul justetea acestei linii. Puternica dezvoltare a mișcării țărănești și organizarea uniunilor țărănești și a comitetelor țărănești la sate, puternicul val al grevelor la orașe și crearea consiliilor sindicale, înaintarea victorioasă a trupelor naționale spre Șanghai, care era asediat de flota și de trupele imperialiștilor, — toate aceste fapte și altele similare dovedesc că linia adoptată a fost singura linie justă.

Numai astfel se poate explica faptul că încercarea celor de dreapta din Februarie 1927 de a scinda Gomindanul și de a crea în Nancian un nou centru a eșuat în fața rezistenței unanime a Gomindanului revoluționar dela Uhan.

Această încercare a fost însă un indiciu că în țară are loc o regroupare a forțelor de clasă, că cei de dreapta și burghezia națională nu se vor astâmpăra, că își vor intensifica activitatea împotriva revoluției

Deaceea C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a avut dreptate când a spus în Martie 1927 că :

a) „în momentul de față, în legătură cu regruparea forțelor de clasă și cu concentrarea armatelor imperialiste, revoluția chineză trece printr'o perioadă critică și că ea va putea repurta victorii în viitor numai dacă va urma cu hotărâre linia dezvoltării mișcării de masă“;

b) „trebuie urmată linia înarmării muncitorilor și țăranilor, a transformării comitetelor locale țărănești în organe efective ale puterii cu autoapărare armată“;

c) „partidul comunist nu trebuie să ascundă politica trădătoare și reacționară a gomindaniștilor de dreapta, ci trebuie să mobilizeze masele în jurul Gomindanului și Partidului Comunist Chinez pentru a demasca pe cei de dreapta“ (3 Martie 1927).

Deaceea e lesne de înțeles că, ulterior, puternicul avânt al revoluției, pe de o parte, și presiunea imperialiștilor la Șanghai, pe de altă parte, nu puteau să nu arunce burghezia națională chineză în lagărul contrarevoluției, după cum ocuparea Șanghai-ului de către trupele naționale și grevele muncitorilor din Șanghai nu puteau să nu ducă la unirea imperialiștilor în vederea înăbușirii revoluției.

Așa s'a și întâmplat. Salvele de artilerie trase asupra Nanchinului au fost în această privință semnalul unei noi delimitări a forțelor aflate în luptă în China. Trăgând asupra Nanchinului și prezentând un ultimatum, imperialiștii voiau să spună prin aceasta că ei caută sprijinul burgheziei naționale în vederea unei lupte comune împotriva revoluției chineze.

Iar Cian Kai Şek, trăgând asupra meetingurilor muncitoreşti şi organizând o lovitură de stat, spunea prin aceasta, răspunzând parcă la chemarea imperialiştilor, că este gata, împreună cu burghezia naţională, să cadă la înţelegere cu imperialiştii împotriva muncitorilor şi ţăranilor din China.

III

A DOUA ETAPĂ A REVOLUŢIEI CHINEZE

Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek marchează părăsirea revoluţiei de către burghezia naţională, formarea unui centru al contrarevoluţiei naţionale şi înţelegerea gomindaniştilor de dreapta cu imperialismul împotriva revoluţiei chineze.

Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek înseamnă că în China de Sud vor exista de azi înainte două lagăre, două guverne, două armate şi două centre — un centru al revoluţiei la Uhan şi un centru al contrarevoluţiei la Nanchin.

Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek înseamnă că revoluţia a intrat în a doua etapă a dezvoltării sale, că a început cotitura dela revoluţia frontului unit al întregii naţiuni spre revoluţia masselor de milioane ale muncitorilor şi ţăranilor, spre revoluţia agrară, care va intensifica şi va lărgi lupta împotriva imperialismului, împotriva gentry*-ei şi a moşierilor feudali, împotriva militariştilor şi a grupului contrarevoluţionar al lui Cian Kai Şek.

Aceasta înseamnă că lupta dintre cele două căi

* Nobilimea rurală. — Nota Red.

ale revoluției, dintre partizanii desvoltării mai departe a revoluției și partizanii lichidării ei, se va ascuți zi de zi și va forma conținutul întregii perioade de astăzi a revoluției.

Accasta înseamnă că Gomindanul revoluționar dela Uhan, ducând o luptă hotărâtă împotriva militarismului și imperialismului, se va transforma în fapt într'un organ al dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii, iar grupul contrarevoluționar dela Nanchin al lui Cian Kai Șek, rupându-se de muncitori și țărani și apropiindu-se de imperialism, va împărtăși în cele din urmă soarta militaristilor.

Dar de aici rezultă că politica menținerii unității Gomindanului, politica izolării celor de dreapta în sânul Gomindanului și a folosirii lor pentru scopurile revoluției nu mai corespunde noilor sarcini ale revoluției. Accastă politică trebuie înlocuită printr'o politică de izgonire hotărâtă a celor de dreapta din Gomindan, printr'o politică de luptă hotărâtă împotriva celor de dreapta, până la deplina lor lichidare din punct de vedere politic, printr'o politică de concentrare a întregii puteri în țară în mâinile Gomindanului **revoluționar**, ale unui Gomindan fără elemente de dreapta, ale unui Gomindan care să fie un bloc al gomindaniștilor de stânga și al comuniștilor.

De aici rezultă, mai departe, că politica de strânsă colaborare dintre cei de stânga și comuniști în sânul Gomindanului capătă în această etapă o deosebită forță și o deosebită importanță, că această colaborare oglindește alianța dintre muncitori și țărani

care se închiagă înafara Gomindanului și că fără o asemenea colaborare victoria revoluției este cu neputință.

De aici rezultă, apoi, că principalul izvor al forței Gomindanului revoluționar este dezvoltarea continuă a mișcării revoluționare a muncitorilor și țăranilor și întărirea organizațiilor lor de masă — a comitetelor țărănești revoluționare, a sindicatelor muncitorești și a celorlalte organizații revoluționare de masă ca elemente pregătitoare ale Sovietelor în viitor, că principala cheazășie a victoriei revoluției o constituie creșterea activității revoluționare a maselor de milioane ale oamenilor muncii, iar principalul antidot împotriva contrarevoluției îl constituie înarmarea muncitorilor și țăranilor.

De aici rezultă, în sfârșit, că, luptând cot la cot cu gomindaniștii revoluționari, partidul comunist trebuie, mai mult ca oricând, să-și păstreze independența, condiție indispensabilă pentru asigurarea hegemoniei proletariatului în revoluția burghezo-democratică.

IV

GREȘELILE OPOZIȚIEI

Greșala principală a opoziției (Radek și compania) este că nu înțelege caracterul revoluției din China, nu înțelege prin ce etapă trece astăzi această revoluție, nu înțelege situația internațională în care se desfășoară în prezent această revoluție.

Opoziția pretinde ca revoluția chineză să se desvolte aproximativ în acelaș ritm în care s'a desfășo-

șurat Revoluția din Octombrie. Opoziția este nemulțumită că muncitorii din Șanghai au evitat lupta decisivă împotriva imperialiștilor și acoliților lor.

Ea nu înțelege însă că revoluția din China nu se poate desvolta într'un ritm accelerat, între altele, din cauză că situația internațională e astăzi mai puțin favorabilă decât în 1917 (nu există război între imperialiști).

Ea nu înțelege că nu se poate da lupta decisivă în condiții nefavorabile, când rezervele nu sunt încă adunate, după cum nici bolșevicii, de pildă, n'au dat lupta decisivă nici în Aprilie, nici în Iulie 1917.

Opoziția nu înțelege că a nu evita lupta decisivă în condiții nefavorabile (atunci când aceasta poate fi evitată) înseamnă a înlesni acțiunea dușmanilor revoluției.

Opoziția cere să se creeze imediat în China Soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților. Ce înseamnă însă a crea Soviete acum?

În primul rând, nu poți crea Soviete în orice moment; ele nu pot fi create decât într'o perioadă de mare creștere a valului revoluționar.

În al doilea rând, Sovietele nu se creează pentru flecăreală; ele se creează, înainte de toate, ca organe de luptă împotriva puterii existente, ca organe de luptă pentru cucerirea puterii. Așa a fost în 1905. Așa a fost în 1917.

Dar ce înseamnă să crezi în momentul de față Soviete în regiunea unde acționează, bunăoară, guvernul dela Uhan? Aceasta înseamnă să lansezi o lozincă de luptă împotriva puterii existente în această regiune. Înseamnă să lansezi o lozincă de cre-

are a unor noi organe ale puterii, să lansezi o lozincă de luptă împotriva puterii Gomindanului revoluționar, din care fac parte și comuniștii, formând un bloc cu gomindaniștii de stânga, căci în această regiune nu există în momentul de față nicio altă putere în afară de puterea Gomindanului revoluționar.

Aceasta înseamnă, mai departe, să confunzi sarcina creării și consolidării organizațiilor de masă ale muncitorilor și țăranilor — comitete de grevă, uniuni și comitete țărănești, consilii sindicale, comitete de fabrică etc., -- pe care se sprijină acum Gomindanul revoluționar, cu sarcina creării unui sistem sovietic, ca tip nou de putere de stat, în locul puterii Gomindanului revoluționar.

Aceasta înseamnă, în sfârșit, să nu înțelegi prin ce etapă trece astăzi revoluția din China. Înseamnă să dai în mâna dușmanilor poporului chinez o nouă armă pentru lupta împotriva revoluției, pentru născocirea unor noi basme cum că în China n'ar avea loc o revoluție națională, ci o transplantare artificială a „sovietizării moscovite“.

Așa dar, lansând lozinca creării de Soviete în momentul de față, opoziția face jocul dușmanilor revoluției chineze.

Opoziția consideră că nu este indicată participarea partidului comunist în Gomindan. Opoziția consideră, deci, că este indicată ieșirea partidului comunist din Gomindan. Dar ce înseamnă ieșirea partidului comunist din Gomindan acum, când întreaga haită imperialistă, cu toate slugile ei, cere izgonirea comuniștilor din Gomindan? Înseamnă a părăsi câmpul de luptă, a-ți abandona aliații din Gomindan.

spre bucuria dușmanilor revoluției. Înseamnă a slăbi partidul comunist, a submina Gomindanul revoluționar, a înlesni acțiunea cavaignacilor dela Șanghai și a ceda gomindaniștilor de dreapta steagul Gomin-danului, cel mai popular dintre toate steagurile din China.

Tocmai acest lucru îl cer acum imperialiștii, mili-tariștii și gomindaniștii de dreapta.

Rezultă, așa dar, că, pronunțându-se pentru ieși-rea partidului comunist din Gomindan în momentul de față, opoziția face jocul dușmanilor revoluției chi-neze.

Daceea recenta plenară a C.C. al partidului no-stru a procedat absolut just respingând în mod ho-tărît platforma opoziției ⁵⁶.

*„Pravda” nr. 93
din 21 Aprilie 1927*

CĂTRE ZIARUL „PRAVDA”

(Cu prilejul celei de a 15-a aniversări)

Trimit salutul meu fierbinte „Pravdei”, exponentul poruncilor lui Lenin și stegarul luptei revoluționare a proletariatului pentru comunism!

I. Stalin

„Pravda” nr. 99
din 5 Mai 1927

IN JURUL PROBLEMELOR REVOLUȚIEI CHINEZE

Răspuns tovarășului Marciulin

Scrisoarea d-tale către redacția ziarului „Derevenschi Communist”⁵⁷ privitoare la problema formării de Soviete în China mi-a fost trimisă de redacție pentru răspuns. Socotind că nu vei avea nimic împotrivă, răspund pe scurt la scrisoarea d-tale.

Eu cred, tovarășe Marciulin, că scrisoarea d-tale este rezultatul unei neînțelegeri. Și iată de ce:

1) În tezele sale pentru propagandiști, Stalin se pronunță împotriva formării **imediate** de Soviete de deputați ai **muncitorilor**, **țăranilor** și **soldaților** în **China de astăzi**. Iar d-ta, combătându-l pe Stalin, te referi la cuvântarea lui Lenin și tezele prezentate de el la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste⁵⁸, în care se vorbește numai despre **Sovietele țărănești**, despre **Soviete ale oamenilor muncii**, despre **Soviete ale poporului muncitor**, și nu se spune nici un singur cuvânt despre formarea de Soviete de deputați ai **muncitorilor**.

De ce nu vorbește Lenin despre formarea de Soviete de deputați ai **muncitorilor** nici în tezele sale, nici în cuvântarea sa? Pentru că atât în cuvântarea sa, cât și în tezele sale, Lenin are în vedere țările în

care „nici vorbă nu poate fi de o mișcare pur proletară“, în care „aproape nu există proletariats industrial“ (vezi vol. XXV, pag. 353). În cuvântarea sa, Lenin spune răspical că el are în vedere țări ca cele din Asia Centrală și ca Persia, în care „aproape nu există proletariats industrial“ (ibidem).

Poate fi oare pusă în rând cu aceste țări China, cu centrele sale industriale, ca Șanghai, Hancou, Nanchin, Cianșa etc., unde există deja circa trei milioane de muncitori organizați în sindicate? Evident că nu.

E limpede că atunci când se vorbește de China de astăzi, unde există un anumit minim de proletariats industrial, trebuie să se aibă în vedere crearea de Soviete nu pur și simplu țărănești sau Soviete ale oamenilor muncii, ci formarea de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

Altfel s'ar pune chestiunea dacă ar fi vorba de Persia, Afganistan etc. Dar în tezele lui Stalin este vorba, după cum se știe, de China, și nu de Persia, Afganistan etc.

Deaceia atât obiecția d-tale împotriva lui Stalin, cât și referirea la cuvântarea lui Lenin și tezele prezentate de el la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste sunt nejuste și n'au niciun rost.

2) În scrisoarea d-tale citezi un pasaj din „Tezele suplimentare“ adoptate de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste în problema națională și colonială, unde se spune că în Orient „partidele proletare trebuie să propage intens ideile comuniste și să creeze, de îndată ce va fi posibil, Soviete muncitorești și țărănești“, și prezinți lucrurile în așa fel,

ca și cum aceste „Teze suplimentare” și pasajul citat ar aparține lui Lenin. Este inexact, tovarășe Marciulin. E o simplă eroare din partea d-tale. „Tezele suplimentare” aparțin lui Roy. Așa au și fost prezentate la Congresul al II-lea, ca teze ale lui Roy, și au fost adoptate ca ● „complectare” la tezele lui Lenin (vezi Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, stenograma debaterilor, pag. 122—126).

Pentru ce a fost nevoie de aceste „Teze suplimentare”? Pentru ca din rândul țărilor coloniale înapoiate care n’au proletariat industrial să fie considerate a parte țărilor cum sunt China și India, despre care nu se poate spune că acolo „aproape nu există proletariat industrial”. Citește aceste „Teze suplimentare” și vei înțelege că acolo este vorba mai cu seamă despre China și India (vezi Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, stenograma debaterilor, pag. 122).

Cum se explică faptul că a fost nevoie de tezele speciale ale lui Roy ca „o complectare” la tezele lui Lenin? Aceasta se explică prin aceea că tezele lui Lenin au fost scrise și publicate cu mult înaintea deschiderii Congresului al II-lea, cu mult înaintea sosirii reprezentanților țărilor coloniale și a discuțiilor din comisia specială a Congresului al II-lea. Și deoarece discuțiile din comisia congresului au învederat necesitatea ca din rândul coloniilor înapoiate din Orient să fie considerate aparte țări ca China și India, s’a ivit necesitatea unor „Teze suplimentare”.

Deaceia nu trebuie confundate cuvântarea și tezele lui Lenin cu „Tezele suplimentare” ale lui Roy, după cum nu se poate uita că, atunci când este vorba

despre țări ca China și India, trebuie să se aibă în vedere formarea de **Soviete muncitorești și țărănești**, iar nu pur și simplu de **Soviete țărănești**.

3) Va trebui oare să se creeze în China **Soviete muncitorești și țărănești**? Da, va trebui neapărat. Despre aceasta se vorbește răspicat în tezele lui Stalin pentru propagandiști, în care se spune:

„Principalul izvor al forței Comandamentului revoluționar este dezvoltarea continuă a mișcării revoluționare a muncitorilor și țăranilor și întărirea organizațiilor lor de masă -- a comitetelor țărănești revoluționare, a sindicatelor muncitorești și a celorlalte organizații revoluționare de masă ca elemente pregătitoare ale Sovietelor în viitor“...*"

Toată chestiunea este aceasta : când trebuie create **Sovietele**, în ce condiții, în ce situație ?

Sovietele de deputați ai muncitorilor constituie o organizație revoluționară atotcuprinzătoare a clasei muncitoare și prin urmare cea mai bună organizație revoluționară a acesteia. Dar asta încă nu înseamnă că ele pot fi create oricând și în orice condiții. Când Hrustaliiov, cel dintâi președinte al Sovietelor de deputați ai muncitorilor din Petersburg, a pus în vara anului 1906, după refluxul revoluției, chestiunea formării de **Soviete de deputați ai muncitorilor**, Lenin l-a combătut, spunând că în acel moment, când ariergarda (țăranimea) nu ajunsese încă avangarda (proletariatul), nu era indicat să se creeze **Soviete de deputați ai muncitorilor**. Și Lenin avea perfectă dreptate. Dece? Pentru că **Sovietele de deputați ai muncitorilor** nu constituie o simplă organizație a muncito-

* Vezi volumul de față, pag. 238. — Nota Red.

rilor. Sovietele de deputați ai muncitorilor sunt organele de luptă ale clasei muncitoare împotriva puterii existente, organele insurecției, organele puterii noi, revoluționare, și numai ca atare pot ele să se desvolte și să se întărească. Și dacă nu există condițiile necesare pentru o luptă de masă directă împotriva puterii existente, pentru o insurecție de masă împotriva acestei puteri, pentru organizarea unei puteri noi, revoluționare, atunci nu e indicat să se creze Soviete de muncitori, deoarece fără aceste condiții ele riscă să putrezească și să se transforme în locuri de vorbărie deșartă.

Iată ce spune Lenin despre Sovietele de deputați ai muncitorilor:

„Sovetele de deputați ai muncitorilor sunt organe de luptă directă de masă“... „Ceeace a adus aceste organe fără partid, de masă, la înțelegerea necesității insurecției și a făcut din ele organe ale insurecției nu este o teorie oarecare, nici apelurile cuiva, nici vreo tactică născocită de cineva, nici doctrina partidului, ci însăși forța lucrurilor. Și a înființa astăzi asemenea organe, înseamnă a crea organe ale insurecției*, a chema la înființarea lor înseamnă a chema la insurecție*. A uita acest lucru sau a-l estompa în fața maselor largi ale poporului ar fi o miopie de nelertat și cea mai neîntă politică“ (vezi vol. X, pag. 15).

Sau:

„Din întreaga experiență a anilor revoluții, atât a celei din 1905 cât și a celei din 1917, precum și din toate hotărârile Partidului Bolșevic, din toate declarațiile politice făcute de acesta de-a-lungul anilor rezultă că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților este o realitate numai atunci când este un organ al insurecției*, un organ al puterii revoluționare*. Dacă nu au acest rol, Sovietele nu sunt decât o simplă jucărie, care în mod inevitabil duce la apatia, indiferența și desamăgirea mase-

* Subliniat de mine. — I. St.

lor, cărora pe bună dreptate li s'a urit cu repetarea la infinit a rezoluțiilor și protestelor" (vezi vol. XXI, pag. 288).

Dacă așa stau lucrurile, ce înseamnă a chema la formarea imediată de Soviete de deputați ai **muncitorilor**, țăranilor și soldaților în China de Sud de astăzi, în regiunea, bunăoară, a guvernului dela Uhan, unde se află acum la putere Gomindanul revoluționar, unde se desfășoară acum o mișcare sub lozinca „toată puterea — Gomindanului revoluționar“? A chema acum la crearea de Soviete de deputați ai **muncitorilor** și țăranilor în această regiune înseamnă a chema la răscoală împotriva puterii Gomindanului revoluționar. Este indicat lucrul acesta? E clar că nu este indicat. E clar că cel care chiamă acum la formarea imediată de Soviete de deputați ai **muncitorilor** în această regiune, acela încearcă să sară peste faza gomindanistă a revoluției chineze, acela riscă să pună revoluția din China într'o situație extrem de grea.

Iată cum stau lucrurile, tovarășe Marciulin, cu chestiunea formării imediate de Soviete de deputați ai **muncitorilor**, țăranilor și soldaților în China.

La Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste a fost adoptată o rezoluție specială sub titlul: „Când și în ce condiții se pot crea Soviete de deputați ai muncitorilor“. Această rezoluție a fost adoptată fiind de față Lenin. Te-aș sfătui să citești această rezoluție. Nu e lipsită de interes (vezi Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, stenograma desbaterilor, pag. 580—583).

4) Când vor trebui formate în China Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor? Sovietele de de-

putați ai muncitorilor și țăranilor vor trebui neapărat create în China în momentul când revoluția agrară victorioasă se va desvolta din plin, când Gomindanul, ca bloc al narodnicilor revoluționari din China (Gomindanul de stânga) și al partidului comunist, va începe să se uzeze, când revoluția burghezo-democratică, care n'a învins încă și nici nu va învinge așa curând, va începe să dea la iveală laturile ei negative, când de la actualul tip gomindanist al organizării de stat va fi nevoie să se treacă pas cu pas la noul tip proletar al organizării de stat.

Așa și numai așa trebuie înțeles cunoscutul pasaj cu privire la Sovietele muncitorești și țărănești din „Tezele suplimentare” ale lui Roy, adoptate de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

A venit oare acest moment?

Nu este nevoie să demonstrăm că acest moment nu a venit încă.

Dar ce e de făcut acum? Trebuie lărgită și adâncită revoluția agrară din China. Trebuie create și întărite tot felul de organizații de masă ale muncitorilor și țăranilor, de la consiliile sindicale și comitetele de grevă și până la uniunile țărănești și comitetele revoluționare țărănești, pentru a le transforma, pe măsura creșterii mișcării revoluționare și pe măsura succeselor acestei mișcări, în baze organizatorice și politice ale Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților în viitor.

Accasta este sarcina momentului de față.

9 Mai 1927

*Revista „Derevenski Communist”
nr. 1) din 15 Mai 1927*

Semnat: I. Stalin

CONVORBIRE CU STUDENȚII UNIVERSITĂȚII „SUN IAT-SEN“

13 Mai 1927

Tovarăși! Din păcate, nu dispun decât de 2—3 ore pentru convorbirea de astăzi. Poate că data viitoare vom putea sta de vorbă mai mult. Astăzi, însă, cred că ne-am putea mărgini la discutarea întrebărilor pe care le-ați formulat în scris. Mi s'au pus zece întrebări. Voi răspunde la ele în cursul convorbirii de astăzi. Dacă mai sunt și alte întrebări — și, după cum am auzit, mai sunt — voi căuta să răspund la ele data viitoare. Așa dar, să începem.

PRIMA ÎNTREBARE

„Dece nu este justă afirmația lui Radek că în satul chinez lupta țăranimii este îndreptată nu atât împotriva rămășițelor feudale, cât împotriva burgheziei?

Se poate oare afirma că în China domină capitalismul comercial, sau rămășițele feudale?

Dece militariștii chinezi, proprietari de mari întreprinderi industriale, sunt în același timp și reprezentanții feudalismului?”

Intr'adevăr, Radek afirmă ceva în genul celor despre care se vorbește în această întrebare. După câte îmi amintesc, în cuvântarea rostită la ședința activului organizației Moscova, Radek sau a negat cu totul existența rămășițelor feudale, sau nu a recunoscut serioasa importanță pe care o au rămășițele feudale în satul chinez.

Este, desigur, o mare greșală a lui Radek.

Dacă n'ar exista în China rămășițe feudale, dacă aceste rămășițe n'ar avea o foarte mare importanță pentru satul chinez, atunci revoluția agrară n'ar avea nicio bază, atunci n'ar mai fi cazul să se vorbească despre revoluția agrară ca despre una din sarcinile principale ale partidului comunist în actuala etapă a revoluției chineze.

Există oare capital comercial în satul chinez? Da, există, și nu numai că există, dar îi stoarce țăranului toată vlaga, rivalizând în această privință cu orice feudal. Dar acest capital comercial, de tipul acumulării primitive, se îmbină într'un mod specific în satul chinez cu dominația feudalului, cu dominația moșierului, împrumutând dela acesta din urmă metodele medievale de exploatare și asuprire a țăranilor. Iată care este chestiunea, tovarăși.

Greșala lui Radek este că el n'a înțeles acest specific, această îmbinare a dominației rămășițelor feudale cu existența capitalului negustoresc în satul chinez în condițiile menținerii metodelor feudalo-medievale de exploatare și asuprire a țăranimii.

Militarismul, dziudziunii, diverșii guvernatori și întreaga birocrație militară și nemilitară de astăzi,

cruntă și prădalnică, constituie suprastructura acestui specific din China.

Imperialismul sprijină și întărește toată această mașină feudalo-birocratică.

Faptul că unii militariști, proprietari de moșii, sunt în acelaș timp și proprietari de întreprinderi industriale — nu schimbă în fond situația. Mulți moșieri ruși aveau și ei la timpul lor fabrici și alte întreprinderi industriale, ceea ce nu-i împiedica însă să rămână reprezentanți ai rămășițelor feudale.

Dacă într'o serie de regiuni 70% din venitul țăranului intră în buzunarul gentry-ei, al moșierului; dacă moșierul are de fapt puterea și în domeniul economic, și în domeniul administrativ și al justiției; dacă într'o serie de provincii mai dăinue până în ziua de astăzi practica cumpărării și vânzării femeilor și copiilor, — atunci trebuie să recunoaștem că forța dominantă în aceste condiții medievale este forța rămășițelor feudale, forța moșierilor, forța birocrăției moșierești, militare și nemilitare, care se imbină într'un mod specific cu forța capitalului comercial.

Tocmai aceste condiții specifice creează baza mișcării agrare a țăranimii din China, mișcare care crește și va continua să crească.

Fără aceste condiții, fără rămășițele feudalismului și fără asuprairea feudală, n'ar exista în China problema revoluției agrare, a confiscării pământurilor moșierești etc.

Fără aceste condiții, revoluția agrară din China ar fi ceva inexplicabil.

A DOUA INTREBARE

„Dece n'are dreptate Radek atunci când afirmă că, deoarece marxiștii nu admit că un partid poate fi al mai multor clase, Gomindanul este un partid mic-burghez?“

Trebue să fac câteva observații în legătură cu această chestiune.

Intâi. Chestiunea este pusă aici greșit. Noi n'am spus deloc și nu spunem că Gomindanul este un partid al mai multor clase. Aceasta nu corespunde adevărului. Noi am spus și spunem că Gomindanul este un partid al **blocului** mai multor clase asuprite. Nu-i tot una, tovarăși. Dacă Gomindanul ar fi un partid al mai multor clase, ar urma ca niciuna din clasele care au aderat la Gomindan să nu aibă un partid propriu înafara Gomindanului, iar Gomindanul să fie partidul comun și unic al tuturor acestor clase. Așa stau oare lucrurile în realitate? ●are proletariatul chinez, care a aderat la Gomindan, n'are în acelaș timp partidul său propriu, partidul comunist, deosebit de Gomindan, cu programul său propriu și cu organizarea sa proprie? E clar că Gomindanul nu este partidul mai multor clase asuprite, ci partidul **blocului** mai multor clase asuprite care au organizații de partid proprii. Prin urmare, chestiunea este pusă aici greșit. În realitate, în China de astăzi nu poate fi vorba de Gomindan decât ca de un partid al **blocului** claselor asuprite.

Al doilea. Nu-i adevărat că marxismul nu admite principial un partid al unui bloc al claselor asuprite, revoluționare, că pentru marxiști este prin-

cial inadmisibil să facă parte dintr'un asemenea partid. Este absolut inexact, tovarăși. În realitate marxismul nu numai că a recunoscut (și continuă a recunoaște) că principial este admisibil pentru marxiști să facă parte dintr'un asemenea partid, dar a și realizat efectiv o astfel de participare în anumite condiții istorice. Aș putea să mă refer, bunăoară, la modul cum a procedat însuși Marx în 1848, în timpul revoluției germane, când Marx și tovarășii lui de idei au făcut parte din cunoscuta uniune burghezo-democratică din Germania ⁵⁹, colaborând acolo cu reprezentanții burgheziei revoluționare. Se știe că din această uniune burghezo-democratică, din acest partid burghezo-revoluționar mai făceau parte, în afară de marxiști, și reprezentanții burgheziei revoluționare. „Noua Gazetă Renană“ ⁶⁰, pe care o redacta pe atunci Marx, a fost organul acestei uniuni burghezo-democratice. Abia în primăvara anului 1849, când revoluția din Germania a început să descrească, au ieșit Marx și tovarășii lui de idei din această uniune burghezo-democratică, hotărînd să înființeze o organizație absolut de sine stătătoare a clasei muncitoare, cu o politică de clasă de sine stătătoare.

După cum vedeți, Marx a mers chiar mai departe decât comuniștii chinezi de astăzi, care fac parte din Gomindan tocmai ca un partid proletar de sine stătător, cu o organizație proprie.

Se poate discuta sau nu oportunitatea participării lui Marx și a tovarășilor lui de idei în uniunea burghezo-democratică din Germania în 1848, când era vorba să se dea lupta revoluționară, împreună cu burghezia revoluționară, împotriva absolutismului.

Aceasta este o chestiune de tactică. Dar că Marx recunoștea că **principial** e admisibilă o asemenea participare, — asta e în afară de orice îndoială.

Al treilea. Ar fi absolut greșit să se spună că Gomindanul dela Uhan este un partid mic-burghez, și să punem punct. În felul acesta pot caracteriza Gomindanul numai oameni care n'au înțeles nici imperialismul din China, nici caracterul revoluției chineze. Gomindanul nu este un „obișnuit” partid mic-burghez. Partidele mic-burgheze nu sunt toate la fel. Menșevicii și socialiștii-revoluționari din Rusia au fost și ei partide mic-burgheze, dar au fost în acelaș timp partide **imperialiste**, deoarece erau în alianță de luptă cu imperialiștii francezi și englezi și împreună cu aceștia **cucereau și asupreau** alte țări — Turcia, Persia, Mesopotamia, Galiția.

Se poate oare spune că Gomindanul este un partid **imperialist**? Evident că nu. Gomindanul este un partid **antiimperialist**, după cum și revoluția din China este o revoluție **antiimperialistă**. Avem aici o deosebire fundamentală. A nu vedea această deosebire și a confunda Gomindanul **antiimperialist** cu partidele **imperialiste** socialist-revoluționar și menșevic înseamnă a nu înțelege nimic din mișcarea național-revoluționară din China.

Desigur, dacă Gomindanul ar fi fost un partid mic-burghez **imperialist**, comuniștii chinezi n'ar fi format un bloc cu el, ci l-ar fi lăsat în plata domnului. Dar tocmai aceasta e chestiunea: Gomindanul este un partid **antiimperialist**, care duce o luptă revoluționară împotriva imperialiștilor și agenților lor din China. În acest sens Gomindanul este cu trei ca-

pete mai sus decât toți „socialiștii” imperialiști de tipul lui Cherenschi și Țereteli.

Înainte de a fi dat lovitura de stat, până și Cian Kai Șek, acest gomindanist de dreapta, care uneltea în fel și chip împotriva gomindaniștilor de stânga și comuniștilor, până și Cian Kai Șek era superior pe atunci diverșilor Cherenschi și Țereteli, deoarece alde Cherenschi și Țereteli duceau război pentru subjugarea Turciei, Persiei, Mesopotamiei și Galiției, întărind prin aceasta imperialismul, pe câtă vreme Cian Kai Șek ducea război — bine sau rău — împotriva subjugării Chinei, slăbind prin aceasta imperialismul.

Greșala lui Radek, ca și a opoziției în general, este că ignorează situația semicolonială a Chinei, nu vede caracterul antiimperialist al revoluției chineze și nu-și dă seama că Gomindanul dela Uhan, Gomindanul fără gomindaniști de dreapta, este centrul de luptă a masselor muncitoare din China împotriva imperialismului.

A TREIA ÎNTREBARE

„Dacă există o contradicție între modul cum caracterizați Dumneavoastră Gomindanul (în cuvântarea rostită la adunarea studenților Universității comuniste a oamenilor muncii din Orient la 18 Mai 1925), ca bloc a două forțe — partidul comunist și mica burghezie —, și modul cum îl caracterizează rezoluția Internaționalei Comuniste asupra Gomindanului, ca bloc a patru clase, printre care și marea burghezie?

Dacă este cu putință ca **Partidul Comunist Chinez** să facă parte din Gomindan în condițiile dictaturii proletariatului în China?”

În primul rând, trebuie să relev că modul cum Internaționala Comunistă a definit în Decembrie 1926 (plenara a VII-a lărgită) situația de fapt din Gomindan este redat în „întrebarea” d-v greșit, nu tocmai exact. În „întrebare” se spune: „printre care și marea burghezie”. Dar compradorii sunt și ei mare burghezie. Înseamnă oare aceasta că în Decembrie 1926 Internaționala Comunistă socotea burghezia compradoră ca membru al blocului din Gomindan? Evident că nu, deoarece burghezia compradoră a fost și rămâne un dușman jurat al Gomindanului. În rezoluția Internaționalei Comuniste nu se vorbește despre marea burghezie în genere, ci despre „o parte a burgheziei capitaliste”. Prin urmare, aici nu poate fi vorba despre orice mare burghezie, ci despre burghezia națională de tip necomprador.

În al doilea rând, trebuie să declar că eu nu văd nicio contradicție între aceste două definiții date Gomindanului. Nu văd nicio contradicție, întrucât aici avem de-a-face cu definirea Gomindanului din două puncte de vedere diferite, dintre care niciunul nu poate fi considerat greșit, fiindcă ambele sunt juste.

Când am vorbit în 1925 despre Gomindan ca de un partid al blocului muncitorilor și țăranilor, nu aveam deloc în vedere să caracterizez starea de fapt din Gomindan, să arăt care anume clase erau de fapt alături de Gomindan în 1925. Când am vorbit despre Gomindan, am avut atunci în vedere Gomindanul numai ca tip de construire a unui partid

popular-revoluționar de un fel deosebit în țările asuprite din Orient, în special în țări ca China și India, ca tip de construire a unui partid popular-revoluționar care trebuie să se sprijine pe blocul revoluționar al muncitorilor și al micii burghezii dela orașe și sate. Am spus atunci răspicat că „în aceste țări comuniștii trebuie să treacă dela politica de front național unic la politica de bloc revoluționar al muncitorilor și micii burghezii“ (vezi Stalin, „Despre sarcinile politice ale Universității popoarelor din Orient“, — „Problemele leninismului“, pag. 264⁶¹).

Aveam, așa dar, în vedere nu prezentul, ci viitorul partidelor popular-revoluționare în general și al Gomindanului în special. Și aveam aici perfectă dreptate. Fiindcă organizațiile de felul Gomindanului nu pot avea viitor decât dacă tind să se sprijine pe blocul muncitorilor și al micii burghezii, și, vorbind despre mica burghezie, trebuie să se aibă în vedere mai ales țărănimea, care este principala forță a micii burghezii în țările înapoiate din punct de vedere capitalist.

Pentru Internaționala Comunistă însă, altă latură a chestiunii prezenta interes. La plenara a VII-a lărgită, ea a privit Gomindanul nu din punctul de vedere al viitorului lui, din punctul de vedere a ceea ce el trebuie să devină, ci din punctul de vedere al prezentului, pentru a stabili care era situația de fapt din sânul Gomindanului și care anume clase erau în fapt alături de Gomindan în 1926. Și Internaționala Comunistă avea perfectă dreptate când a spus că în acel moment, când nu se produsese încă sciziunea în Gomindan, Gomindanul era de fapt un bloc al

muncitorilor, al micii burghezii (dela orașe și sate) și al burgheziei naționale. Aici s'ar putea adăuga că nu numai în 1926, ci și în 1925 Gomindanul se sprijinea pe blocul tocmai al acestor clase. În rezoluția Internaționalei Comuniste, la întocmirea căreia eu am participat în mod foarte activ, se spune răspicat că „proletariatul formează un bloc cu țărănimea care luptă activ pentru interesele ei, cu mica burghezie orășenească și cu o parte a burgheziei capitaliste“, că „această îmbinare de forțe și-a găsit expresia politică în gruparea corespunzătoare în partidul Gomindanului și în guvernul dela Canton“ (vezi rezoluția⁶²).

Dar întrucât Internaționala Comunistă nu s'a mărginit la starea de fapt din 1926, ci s'a referit și la viitorul Gomindanului, ea nu putea să nu spună că acest bloc este numai un bloc vremelnic, că într'un viitor apropiat acest bloc va trebui înlocuit cu blocul proletariatului și al micii burghezii. Tocmai deaceia se și spune mai departe în rezoluția Internaționalei Comuniste că „în momentul de față mișcarea se află în pragul celui de al treilea stadiu, în ajunul unei noi regrupări a claselor“, că „în acest stadiu de dezvoltare principala forță a mișcării o va constitui un bloc cu un caracter și mai revoluționar — blocul proletariatului, al țărănimii și al micii burghezii orășenești, în condițiile înlăturării celei mai mari părți a marii burghezii capitaliste“* (ibidem).

Tocmai acesta este acel bloc al muncitorilor și al micii burghezii (al țărănimii) pe care trebuia să se

* Subliniat de mine. — I. St.

sprijine Gomindanul, bloc care începe să se formeze la Uhan după sciziunea produsă în Gomindan și retragerea burgheziei naționale și despre care am vorbit în cuvântarea mea la Universitatea comunistă a oamenilor muncii din Orient în 1925 (vezi mai sus).

Avem, așa dar, caracterizarea Gomindanului sub două aspecte diferite:

a) sub aspectul **prezentului** său, sub aspectul stării de fapt din Gomindan din 1926, și

b) sub aspectul **viitorului** său, sub aspectul a ceea ce Gomindanul trebuie să fie, ca tip de construcție a unui partid popular-revoluționar în țările Orientului.

Ambele aceste caracterizări sunt întemeiate și juste, deoarece, îmbrățișând Gomindanul sub două aspecte diferite, ele ne dau, în ultima analiză, un tablou complet.

Și atunci întreb: unde este aici contradicția?

Pentru a ne lămurii mai bine, să luăm „Partidul muncitoresc” din Anglia („Labour party”). Se știe că în Anglia există un partid aparte al muncitorilor, care se sprijină pe organizațiile sindicale ale muncitorilor și funcționarilor. Nimeni nu va ezita să numească acest partid un partid muncitoresc. Așa i se și zice nu numai în literatura marxistă engleză, ci în toată literatura marxistă.

Dar se poate oare spune că acest partid este într'adevăr un partid muncitoresc, un partid de clasă al muncitorilor care se contrapune burgheziei? Se poate oare spune că el este în fapt un partid al unei singure clase, al clasei muncitorilor, și nu un partid, să zicem,

a două clase? Nu, nu se poate spune acest lucru. De fapt Partidul muncitoresc din Anglia este partidul blocului muncitorilor și al micii burghezii orășenești. De fapt acest partid este partidul blocului a două clase; și dacă e să ne întrebăm care influență este mai puternică în acest partid, influența muncitorilor, care se contrapun burgheziei, sau influența micii burghezii, — trebuie să spunem că în acest partid precumpănește influența micii burghezii.

Așa se și explică propriu zis faptul că Partidul muncitoresc din Anglia este în realitate o anexă a partidului liberal-burghez. Și cu toate acestea, în literatura marxistă i se zice partid muncitoresc. Cum se explică această „contradicție”? Ea se explică prin aceea că, definind acest partid ca un partid al muncitorilor, nu se are de obicei în vedere starea de fapt din acest partid în prezent, ci acel tip de construcție a partidului muncitoresc în virtutea căruia, în anumite condiții, Partidul muncitoresc din Anglia trebuie să se transforme în viitor într'un adevărat partid de clasă al muncitorilor, care să se contrapună lumii burgheze. Aceasta nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune faptul că în realitate acest partid este deocamdată un partid al blocului muncitorilor și micii burghezii orășenești.

Nici aici nu există vreo contradicție, după cum nu există contradicție în toate cele spuse de mine cu privire la Gomindan.

Dacă este cu puțință ca Partidul Comunist Chinez să facă parte din Gomindan în condițiile dictaturii proletariatului în China?

Cred că lucrul acesta nu e indicat, și deaceia nu este cu puțință. Această participare nu e indicată nu

numai în condițiile dictaturii proletariatului, dar nici în perioada formării Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor. Căci ce înseamnă formarea de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China? Înseamnă crearea unei dualități a puterii. Înseamnă lupta pentru putere între Gomindan și Soviete. Formarea de Soviete muncitorești și țărănești înseamnă pregătirea pentru trecerea dela revoluția burghezodemocratică la revoluția proletară, la revoluția socialistă. Se poate oare efectua această pregătire sub conducerea a două partide care să facă parte din acelaș partid revoluționar democratic? Nu, nu se poate. Istoria revoluției arată că pregătirea dictaturii proletariatului și trecerea la revoluția socialistă nu pot fi efectuate decât sub conducerea unui singur partid, partidul comunist, bine înțeles dacă este vorba de o adevărată revoluție proletară. Istoria revoluției arată că dictatura proletariatului nu poate fi cucerită și dezvoltată decât sub conducerea unui singur partid, partidul comunist. Fără aceasta nu există și nu poate exista o adevărată și deplină dictatură a proletariatului în condițiile imperialismului.

Deaceea, nu numai în condițiile dictaturii proletariatului, ci și înainte de această dictatură, în perioada formării Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor, partidul comunist va trebui să iasă din Gomindan pentru a pregăti un Octombrie chinez sub exclusivă sa conducere.

Cred că, în perioada formării de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China și a pregătirii unui Octombrie chinez, Partidul Comunist Chinez va trebui să înlocuiască blocul de astăzi din sânul Go-

mindanului printr'un bloc înafara Gomindanului, în genul blocului cu socialiștii-revoluționari de stânga care a existat la noi, să zicem, în perioada de trecere la Revoluția din Octombrie.

A PATRA ÎNTREBARE

„Dacă guvernul dela Uhan este o dictatură democratică a proletariatului și a țăranimii, iar dacă nu, ce căi de luptă trebuie urmate în viitor pentru cucerirea dictaturii democratice?

Dacă este justă afirmația lui Martânov că trecerea spre dictatura proletariatului e posibilă fără o «a doua» revoluție, și dacă este justă, care e hotarul dintre dictatura democratică și dictatura proletariatului în China?”

Guvernul dela Uhan nu este încă o dictatură democratică a proletariatului și a țăranimii. El poate să devină o astfel de dictatură. El va deveni cu siguranță o dictatură democratică dacă revoluția agrară se va desfășura din plin, dar deocamdată el nu este încă organul unei asemenea dictaturi.

Ce se cere pentru ca guvernul dela Uhan să se transforme într'un organ al dictaturii democratice a proletariatului și a țăranimii? Pentru aceasta se cer cel puțin două lucruri:

În primul rând, se cere ca guvernul dela Uhan să devină un guvern al revoluției agraro-țăărănești din China, un guvern care să sprijine prin toate mijloacele această revoluție.

În al doilea rând, se cere ca Gomindanul să-și completeze vârfurile conducătoare cu noi lideri ai

mișcării agrare, proveniți din rândurile țăranilor și muncitorilor, și să-și lărgască organizațiile dela bază, incluzând în ele uniunile țărănești, consiliile sindicatelor muncitorești și celelalte organizații revoluționare dela orașe și sate.

În prezent Gomindanul numără vreo 500.000 de membri. E puțin, extrem de puțin pentru China. E necesar ca Gomindanul să cuprindă în rândurile sale milioanele de țărani și muncitori revoluționari și să devină astfel o organizație revoluționar-democratică cu milioane de membri.

Numai în aceste condiții Gomindanul va dobândi posibilitatea să dea din sânul său un guvern revoluționar care să devină un organ al dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și țăranimii.

Nu știu dacă tovarășul Martânov a vorbit într'adevăr despre vreo trecere pașnică la dictatura proletariatului. N'am citit articolele tovarășului Martânov; nu le-am citit, pentru că nu am posibilitatea să urmăresc toate publicațiile noastre zilnice. Dar dacă el a spus într'adevăr că în China este posibilă o trecere pașnică dela revoluția burghezodemocratică la revoluția proletară, — aceasta este o greșală.

Într'o bună zi am fost întrebat de Ciugunov: „Ei, cum crezi, tovarășe Stalin, nu s'ar putea face astfel ca, prin Gomindan, dintr'odată, fără niciun fel de ocolișuri, să se treacă la dictatura proletariatului pe cale pașnică?“. L-am întrebat la rândul meu: „Dar cum e la d-v. în China, tovarășe Ciugunov, — există gomindaniști de dreapta, burghezie capitalistă, imperia-

liști?”. Mi-a răspuns afirmativ. „Ei, dacă-i așa, fără bătaie n'o să meargă”, — i-am răspuns eu.

Aceasta s'a petrecut încă înaintea loviturii de stat a lui Cian Kai Şek. În principiu, se poate pune, desigur, chestiunea posibilităţii dezvoltării paşnice a revoluţiei din China. Lenin, de pildă, a crezut un timp că e posibilă dezvoltarea paşnică a revoluţiei din Rusia prin Soviete. Aceasta a fost în perioada dintre Aprilie şi Iulie 1917. Dar după înfrângerea din Iulie, Lenin a ajuns la convingerea că trebuie socotită exclusă posibilitatea trecerii paşnice la revoluţia proletară. Eu cred că cu atât mai mult ar trebui socotită exclusă posibilitatea trecerii paşnice la revoluţia proletară în China.

Pentruce?

Pentrucă, în primul rând, prea sunt numeroşi şi puternici duşmanii revoluţiei chineze, atât cei dinlăuntru (Cian Tzo-lin, Cian Kai Şek, marea burghezie, gentry, moşierii etc.), cât şi cei din afară (imperialiştii), ca să se poată crede că lucrurile ar putea să meargă şi fără lupte de clasă serioase, fără serioase dizidenţe şi dezertări în cursul dezvoltării ulterioare a revoluţiei.

Pentrucă, în al doilea rând, nu există niciun temei de a considera forma de organizaţie de stat gomindanistă ca o formă adecvată pentru trecerea dela revoluţia burghezo-democratică la revoluţia proletară.

Pentrucă, în sfârşit, dacă în Rusia, de pildă, n'a izbutit trecerea paşnică la revoluţia proletară prin Soviete, care constituie o formă clasică a revoluţiei proletare, ce temei există pentru a presupune că această trecere ar putea izbuti prin Gomindan?

Deaceea cred că posibilitatea trecerii pașnice la revoluția proletară trebuie socotită exclusă în China.

A CINCIA ÎNTREBARE

„Dece guvernul dela Uhan desfășoară ofensiva împotriva lui Cian Tzo-lin, și nu împotriva lui Cian Kai Șek ?

Dacă ofensiva desfășurată concomitent de guvernul dela Uhan și de Cian Kai Șek spre Nord este o estompare a frontului de luptă împotriva burgheziei chineze?”

Ei, tovarăși, prea mult cereți guvernului dela Uhan. Desigur că ar fi foarte bine să fie înfrânți în acelaș timp și Cian Tzo-lin, și Cian Kai Șek, și Li Ti-sin, și Ian Sen. Dar în momentul de față situația guvernului dela Uhan este de așa natură încât nu-i permite să pornească ofensiva simultan pe toate cele patru fronturi. Guvernul dela Uhan a pornit ofensiva împotriva mucdenezilor cel puțin din două motive.

În primul rând, pentru că mucdenezii întind mâna asupra Uhanului și vor să-l lichideze, ceea ce face ca acțiunea împotriva mucdenezilor să fie o măsură de apărare absolut urgentă.

În al doilea rând, pentru că uhanezii vor să facă joncțiunea cu trupele lui Fân Lui-sian și să înainteze mai departe pentru a lărgi bazele revoluției, ceea ce deasemenea este în momentul de față un factor de foarte mare importanță militară și politică pentru Uhan.

O ofensivă concomitentă pe două fronturi atât de importante ca fronturile împotriva lui Cian Kai Șek și Cian Tzo-lin este în momentul de față un lucru

peste puterile guvernului dela Uhan. Nu mai vorbesc de o ofensivă spre Vest împotriva lui Ian Sen și de una spre Sud împotriva lui Li Ti-sin.

În timpul războiului civil, noi, bolșevicii, am fost mai tari, și cu toate acestea n'am reușit să desfășurăm cu succes operațiuni ofensive pe toate fronturile. Pe ce temei i s'ar putea cere mai mult guvernului dela Uhan în momentul de față?

Și, apoi, ce-ar însemna în momentul de față o ofensivă împotriva Șanghaiului, când mucdenezii și oame-nii lui U Pei-fu înaintează dinspre Nord spre Uhan? Ar însemna să înlesnești acțiunea mucdenezilor și să amâni pentru un timp nedeterminat joncțiunea cu trupele lui Fân, fără a câștiga ceva în Est. E mai bine ca Cian Kai Șek să se bălăcească deocamdată în regiunea Șanghaiului, în cărdășie cu imperialiștii.

Pentru Șanghai se vor mai da lupte, și nu ca acelea care se dau acum pentru Ciangiou etc. Nu, acolo se vor da lupte mai serioase. Imperialismul nu va ceda atât de ușor Șanghaiul, care este un nod mondial de încrucișare a unor foarte importante interese ale grupurilor imperialiste.

N'ar fi oare mai indicat de a face mai întâi joncțiunea cu Fân, de a se întări suficient din punct de vedere militar, de a da revoluției agrare o dezvoltare maximă și de a duce o acțiune intensă de descompunere a spatelui frontului și a frontului lui Clan Kai Șek, iar apoi, după toate acestea, de a pune problema Șanghaiului în toată amploarea ei? Cred că așa ar fi mai indicat.

Deaceea aici nu e vorba deloc de „estomparea” frontului de luptă împotriva burgheziei chineze, căci

acesta oricum nu va putea fi estompat dacă revoluția agrară se va desvolta; și că ea se desvoltă și va continua să se desvolte, — este acum un lucru neîndoielnic. Repet, nu e vorba de „estompare“, ci de elaborarea unei tactici de luptă adecvate.

Unii tovarăși cred că o ofensivă pe toate fronturile ar constitui astăzi principalul indiciu de revoluționarism. Nu, tovarăși, e o părere greșită. O ofensivă pe toate fronturile în momentul de față ar fi o prostie, și nu revoluționarism. Nu trebuie confundată prostia cu revoluționarismul.

A ȘASEA ÎNTREBARE

„Dacă este cu putință o revoluție kemalistă în China?“

Eu o consider de neconceput și deaceea imposibilă în China.

O revoluție kemalistă nu e posibilă decât în țări ca Turcia, Persia și Afganistanul, unde nu există sau aproape că nu există un proletariat industrial și nu există o puternică revoluție agraro-țăărănească. Revoluția kemalistă este o revoluție a unor vârfuri, a burgheziei comerciale naționale, o revoluție care a luat naștere în lupta împotriva imperialiștilor străini și care în desvoltarea ei ulterioară e îndreptată, în fond, împotriva țăranilor și muncitorilor, împotriva chiar a posibilităților unei revoluții agrare.

O revoluție kemalistă e imposibilă în China pentru că :

a) acolo, în China, există un anumit minim de proletariat industrial combativ și activ, care se bucu-

ră de o foarte mare autoritate în rândurile țăranilor;

b) acolo există o revoluție agrară în plină dezvoltare, care mătură din calea ei rămășițele feudale.

Multe milioane de țărani care au reușit deja să pună stăpânire pe pământ într'o serie întreagă de provincii și sunt conduși în lupta lor de proletariatul revoluționar al Chinei — iată antidotul împotriva posibilității așa zisei revoluții kemaliste.

Nu se poate pune pe acelaș plan partidul kemalist și partidul Gomindanului de stânga dela Uhan, după cum nu se poate pune pe acelaș plan Turcia și China. În Turcia nu există centre ca Șanghai, Uhan, Nanchin, Tianțzin etc. Ankara nu se poate compara cu Uhan, după cum partidul kemalist nu se poate compara cu Gomindanul de stânga.

Trebue să se țină seama și de deosebirea dintre China și Turcia din punctul de vedere al situației internaționale. În ceea ce privește Turcia, imperialismul a reușit să obțină satisfacerea unei serii întregi din principalele sale pretenții, luându-i Turciei Siria, Palestina, Mesopotamia și alte puncte importante pentru imperialiști. Turcia este redusă acum la dimensiunile unui stat mic, cu o populație de 10—12 milioane de oameni. Ea nu reprezintă pentru imperialiști nici o piață serioasă, nici puncte de activitate hotărâtoare. Aceasta s'a putut întâmpla, între altele, din cauză că vechea Turcie reprezenta un conglomerat de naționalități, iar o populație turcă compactă nu exista decât în Anatolia.

Cu totul altfel stau lucrurile cu China. China este o țară cu o populație de câteva sute de milioane de oameni, compactă din punct de vedere național, și

constitue una din cele mai importante piețe de desfacere și export de capital din întreaga lume. Dacă acolo, în Turcia, imperialismul s'a putut mulțumi să răpească o serie de regiuni foarte importante din Orient, exploatând antagonismele naționale dintre Turci și Arabi din sânul vechii Turcii, — aici, în China, imperialismul trebuie să izbească în trupul viu al Chinei naționale, s'o taie în bucăți și să-i răpească provincii întregi pentru a-și păstra vechile poziții sau a păstra cel puțin o parte din aceste poziții.

Deaceea, dacă acolo, în Turcia, lupta împotriva imperialismului s'a putut termina printr'o revoluție antimperialistă ciuntită, prin revoluția kemalistă, — aici, în China, lupta împotriva imperialismului trebuie să ia un caracter profund popular și pronunțat național, trebuie să se adâncească mereu, ajungând la bătălii înverșunate cu imperialismul și sdruncinând înseși temeliile imperialismului din întreaga lume.

Greșala cea mai mare a opoziției (Zinoviev, Rak, Troțchi) este că ea nu vede toată această deosebire dintre Turcia și China, confundă revoluția kemalistă cu revoluția agrară și pune totul, fără discernământ, în aceeași oală.

Știu că printre naționaliștii chinezi sunt oameni care nutresc ideea kemalismului. Există printre ei destui pretendenți la rolul unui Kemal. Primul dintre aceștia este Cian Kai Șek. Știu că unii ziariști japonezi înclină să-l considere pe Cian Kai Șek un Kemal chinez. Toate acestea sunt însă visuri și iluzii ale unor burghezi speriați. În China trebuie să învingă sau un Mussolini chinez, de felul lui Cian Tzo-lin și

Cian Țzun-cian, pentru a fi mai târziu doborât de valul revoluției agrare, sau Uhanul.

Cian Kai Șek și acoliții săi, care se străduiesc să rămână la mijloc între aceste două lagăre, vor trebui să cadă în mod inevitabil, împărțând soarta lui Cian Țzo-lin și Cian Țzun-cian.

A ȘAPTEA ÎNTREBARE

„Dacă în momentul de față trebuie să se lanseze în China lozinca luării imediate în stăpânire a pământului de către țărănime și cum trebuie apreciat faptul luării în stăpânire a pământului în Hunan?”

Eu cred că trebuie. În realitate, în unele regiuni lozinca confiscării pământului se și aplică. Într-o serie întreagă de regiuni, cum este Hunan, Hubei etc., țăranii, cu dela sine putere, pun stăpânire pe pământ, își creează justiția lor, aplică ei înșiși pedepse, organizează o autoapărare a lor. Eu cred că în scurt timp întreaga țărănime din China își va însuși lozinca confiscării pământului. În aceasta rezidă forța revoluției chineze.

Dacă Uhanul vrea să învingă, dacă vrea să creze o adevărată forță și împotriva lui Cian Țzo-lin, și împotriva lui Cian Kai Șek, și împotriva imperialismilor, — el trebuie să sprijine prin toate mijloacele revoluția agraro-țăărănească care are ca obiectiv luarea în stăpânire a pământurilor moșierești.

E o prostie să se creadă că feudalismul și imperialismul pot fi doborâte în China numai prin forța militară. Aceste forțe nu pot fi doborâte fără o revoluție agrară și fără sprijinirea activă a trupelor uhane-

ze de către masele de multe milioane ale țăranilor și muncitorilor.

Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek e adeseori apreciată de opoziție ca un declin al revoluției chineze. Aceasta este o greșală. Oamenii care apreciază lovitura de stat a lui Cian Kai Şek ca un declin al revoluției chineze sunt în realitate pentru Cian Kai Şek, sunt în realitate pentru revenirea lui Cian Kai Şek în Gomindanul dela Uhan. Ei cred, se vede, că, dacă Cian Kai Şek n'ar fi devenit un dizident, revoluția s'ar desfășura cu mai mult succes. Acesta e un mod prostesc și nerevoluționar de a privi lucrurile. Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek a dus în realitate la curățirea Gomindanului de putregai și la deplasarea nucleului Gomindanului spre stânga. Desigur, lovitura de stat a lui Cian Kai Şek nu putea să nu aibă drept urmare o înfrângere parțială a muncitorilor într-o serie de regiuni. Dar aceasta nu este decât o înfrângere parțială și vremelnică. În realitate, odată cu lovitura de stat a lui Cian Kai Şek, revoluția, în ansamblul ei, a intrat într-o fază superioară a dezvoltării sale, în faza mișcării agrare.

În aceasta rezidă forța și tăria revoluției chineze.

Desfășurarea revoluției nu trebuie privită ca o mișcare care urmează o linie ascendentă continuă. Aceasta este o idee școlărească despre revoluție, o idee care nu corespunde realității. Revoluția se desfășoară întotdeauna în zig-zaguri, atacând și distrugând vechile rândueli în unele regiuni, suferind înfrângeri parțiale și bătând în retragere în alte regiuni. Lovitura de stat a lui Cian Kai Şek reprezintă, în des-

fășurarea revoluției chineze, tocmai unul din zig-zagurile de care era nevoie pentru a curăți revoluția de putregai și a o împinge înainte pe calea unei puternice mișcări agrare.

Dar pentru ca această mișcare agrară să poată lua o formă încheată, ea trebuie să aibă o lozincă generalizatoare. Această lozincă este confiscarea pământurilor moșierești.

A OPTA ÎNTREBARE

„Dece nu este justă lozincă organizării de Soviete în momentul de față ?

Dacă Partidul Comunist Chinez nu este în primejdie să rămână în coada mișcării în legătură cu cazurile de organizare de Soviete muncitorești în Henan ?”

Despre ce fel de Soviete e vorba, de Soviete proletare sau Soviete neproletare, de Soviete „țăărănești”, Soviete ale „oamenilor muncii”, Soviete „populare”? În tezele prezentate la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin a vorbit despre crearea unor „Soviete țărănești”, unor „Soviete ale oamenilor muncii” în țările înapoiate din Orient. El avea în vedere țări ca cele din Asia Centrală, unde „nu există sau aproape că nu există proletariat industrial”. El avea în vedere țări ca Persia, Afganistanul etc. Așa se și explică propriu zis faptul că în tezele lui Lenin nu găsim niciun cuvânt despre organizarea de Soviete muncitorești în asemenea țări.

Din aceasta se vede însă că tezele lui Lenin nu se refereau la China, despre care nu se poate spune

că acolo „nu există sau aproape că nu există proletariat industrial“, ci la alte țări din Orient, mai înapoiate.

Prin urmare, este vorba de crearea imediată de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China. Prin urmare, în rezolvarea acestei probleme trebuie să se aibă în vedere nu tezele lui Lenin, ci tezele lui Roy, adoptate tot de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, teze în care se vorbește despre crearea de Soviete muncitorești și țărănești în țări ca China și India. Acolo însă se spune că în țările acestea Sovietele muncitorești și țărănești trebuie să fie create atunci când se trece dela revoluția burghez-democratică la revoluția proletară.

Ce sunt Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor? Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor sunt, în primul rând, organe de insurecție împotriva puterii existente, organe de luptă pentru o putere nouă, revoluționară, organele noii puteri revoluționare. Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor sunt, în același timp, centre de organizare a revoluției.

Dar Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor nu pot fi centre de organizare a revoluției decât dacă sunt organe de răsturnare a puterii existente, dacă sunt organele noii puteri revoluționare. Dacă nu sunt organe ale noii puteri revoluționare, ele nu pot fi nici centre de organizare a mișcării revoluționare. Iată ce nu vrea să înțeleagă opoziția atunci când combate concepția leninistă asupra Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

Ce-ar însemna acum crearea de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în regiunea unde acționează, să zicem, guvernul dela Uhan? Ar însemna crearea unei dualități a puterii, crearea unor organe de insurecție împotriva guvernului dela Uhan. Oare comuniștii chinezi trebuie să răstoarne acum guvernul dela Uhan? Evident că nu. Dimpotrivă, ei trebuie să-l sprijine și să-l transforme într'un organ de luptă împotriva lui Cian Tzo-lin, împotriva lui Cian Kai Șek, împotriva moșterilor și gentry-ei, împotriva imperialismului.

Dar dacă partidul comunist nu trebuie să răstoarne acum guvernul dela Uhan, atunci pentru ce să se creeze acum Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor?

Una din două:

ori Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor se creează de pe acum în vederea răsturnării guvernului dela Uhan, ceea ce în momentul de față ar fi greșit și inadmisibil ;

ori, creând de pe acum Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor, comuniștii nu urmăresc răsturnarea guvernului dela Uhan și Sovietele nu se transformă în organe ale noii puteri revoluționare, — și atunci Sovietele pier, transformându-se într'o parodie de Soviete.

Tocmai împotriva acestui lucru prevenea întotdeauna Lenin atunci când vorbea despre crearea de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

În „întrebarea” d-v, se vorbește despre apariția Sovietelor muncitorești în Henan și se spune că partidul comunist riscă să rămână în coada mișcării dacă

nu va merge în masse cu lozinca creării Sovietelor. Fleacuri, tovarăși. În Henan nu există acum niciun fel de Soviete de deputați ai muncitorilor. Este un slogan lansat de presa engleză. Există acolo „sulițe roșii”⁶³, există uniuni țărănești, dar nu există deocamdată nici pomeneală de Soviete de deputați ai muncitorilor.

Se pot crea desigur Soviete muncitorești. Nu este un lucru prea greu. Dar ceea ce importă nu este să creezi Soviete muncitorești, ci să le transformi în organe ale noii puteri revoluționare. Fără aceasta Sovietele nu sunt decât o vorbă goală, o parodie de Soviete. A crea înainte de vreme Soviete muncitorești pentru a le compromite apoi și a le transforma într-o vorbă goală, nu înseamnă de fapt altceva decât a înlesni transformarea Partidului Comunist Chinez din conducător al revoluției burghezo-democratice într-o anexă a tot felul de exerciții „ultrastângiste” cu Sovietele.

Hrustaliov, cel dintâi președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Petersburg din 1905, cerea și el în vara anului 1906 refacerea, deci și crearea Sovietelor de deputați ai muncitorilor, socotind că Sovietele, singure, sunt în stare să răstoarne raportul de forță dintre clase, independent de împrejurări. Lenin l-a combătut atunci pe Hrystallov, spunând că nu e cazul să se creeze în vara anului 1906 Soviete de deputați ai muncitorilor, întrucât ariergarda (țăranimea) n'a ajuns încă avangarda (proletariatul), și că, în asemenea condiții, a crea Soviete și a da implicit lozinca insurecției, este un lucru riscant și neindicat.

De aici rezultă însă, în primul rând, că nu trebuie exagerat rolul Sovietelor ca atare și, în al doilea rând, că la crearea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor nu se poate să nu se țină seama de împrejurări.

Trebue oare, în general, să fie create în China Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor?

Da, trebue create. Ele vor trebui să fie create după ce se va consolida guvernul revoluționar dela Uhan, după ce se va desvolta revoluția agrară, atunci când se va trece dela revoluția agrară, dela revoluția burghezo-democratică la revoluția proletară.

A crea Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor înseamnă a pune bazele Puterii Sovietice în China. Dar a pune bazele Puterii Sovietice înseamnă a pune bazele dualității puterii și a urmări înlocuirea actualei puteri gomindaniste dela Uhan prin Puterea Sovietică.

Eu cred că acest lucru ar fi prematur.

În „întrebarea” d-v. este vorba de hegemonia proletariatului și a partidului comunist în China.

Dar ce se cere pentru a înlesni proletariatului chinez exercitarea rolului de conducător, a rolului de hegemon în actuala revoluție burghezo-democratică?

Pentru aceasta se cere, în primul rând, ca Partidul Comunist Chinez să fie o organizație bine încheată a clasei muncitoare, cu un program propriu, cu o platformă proprie, cu o organizație proprie, cu o linie proprie.

Pentru aceasta se cere, în al doilea rând, ca comuniștii chinezi să stea în primele rânduri ale mișcării agraro-țăărănești, să-i învețe pe țărani, în spe-

cial pe țăranii săraci, să se organizeze în uniuni și comitete revoluționare și să lupte pentru confiscarea pământurilor moșierești.

Pentru aceasta se cere, în al treilea rând, ca comuniștii chinezi să se întărească în armată, s'o revoluționeze, s'o transforme, și dintr'un instrument al unor aventurieri s'o facă să devină un instrument al revoluției.

Pentru aceasta se cere, în sfârșit, ca comuniștii chinezi să facă parte din organele locale și centrale ale guvernului dela Uhan, din organele locale și centrale ale Gomindanului dela Uhan și să ducă acolo o politică hotărâtă pentru desfășurarea mai departe a revoluției atât împotriva moșierilor, cât și împotriva imperialismului.

Opoziția crede că Partidul Comunist Chinez va putea să-și păstreze independența dacă se va rupe de forțele revoluționare democratice și va ieși din Gomindan și din guvernul dela Uhan. Aceasta ar fi însă o „independență” destul de problematică, de felul aceleia de care vorbeau la noi menșevicii în 1905. Se știe că menșevicii, combătându-l atunci pe Lenin, spuneau: „ceea ce ne trebuie nu este hegemonia partidului muncitoresc, ci independența lui”. Lenin a răspuns atunci, pe bună dreptate, că aceasta înseamnă negarea independenței, deoarece a opune independența hegemoniei înseamnă a transforma proletariatul într-o anexă a burgheziei liberale.

Eu cred că opoziția, care vorbește acum despre independența Partidului Comunist Chinez și, în acelaș timp, cere sau dă să se înțeleagă că este necesară ieșirea Partidului Comunist Chinez din Gomindan

și din guvernul dela Uhan, alunecă pe calea „independenței” menșevice din perioada 1905. Partidul Comunist Chinez va putea păstra o independență reală și o hegemonie reală numai dacă va deveni forța conducătoare atât înăuntrul Gomindanului, cât și înafara lui, în masele largi ale oamenilor muncii.

Nu ieșirea din Gomindan, ci asigurarea rolului conducător al partidului comunist atât în Gomindan, cât și înafara lui — iată ce se cere acum Partidului Comunist Chinez dacă vrea să fie cu adevărat independent.

A NOUA ÎNTREBARE

„Dacă se poate pune în momentul de față chestiunea formării unei Armate Roșii regulate în China?”

Eu cred că, privind în perspectivă, această chestiune trebuie neapărat avută în vedere. Privind însă chestiunea din punct de vedere practic, — acum, în momentul de față, înlocuirea armatei actuale printr’o armată nouă, printr’o Armată Roșie, nu e posibilă pentru simplul motiv că deocamdată n’ai cu ce s’o înlocuești.

Principalul în momentul de față este ca, îmbunătățind armata existentă și revoluționând-o prin toate mijloacele posibile, să se pună chiar de pe acum bazele unor noi regimente și divizii revoluționare, formate din țărani revoluționari care au trecut prin școala revoluției agrare și din muncitori revoluționari, să se creeze o serie de noi corpuri de armată într’adevăr de nădejde, cu comandanți de nădejde, făcând din ele reazimul guvernului revoluționar dela Uhan.

Tocmai aceste corpuri de armată vor fi nucleul armatei noi care va deveni apoi Armata Roșie.

Acest lucru e necesar atât pentru lupta pe front, cât și, mai ales, pentru lupta în spatele frontului împotriva tuturor parveniților contrarevoluționari.

Fără aceasta nu poate exista vreo garanție împotriva eșecurilor în spatele frontului și pe front, împotriva dezertărilor și trădărilor.

Cred că această cale este deocamdată singura cale posibilă și indicată.

A ZECEA ÎNTREBARE

„Dacă este posibilă acum, în momentul luptei împotriva burgheziei, lozinka naționalizării întreprinderilor chineze.

În ce condiții este posibilă naționalizarea fabricilor străine în China și dacă aceasta va duce la naționalizarea simultană a întreprinderilor chineze?”

Cred că, în general vorbind, n'a sosit încă momentul să se treacă la naționalizarea întreprinderilor chineze. Nu este însă exclus ca sabotajul îndârjit al patronilor chinezi, închiderea unei serii întregi din aceste întreprinderi și crearea în mod artificial a șomajului să silească guvernul dela Uhan să înceapă de pe acum să naționalizeze unele din aceste întreprinderi și să le pună în funcțiune prin propriile sale forțe.

E posibil ca guvernul dela Uhan să fie silit chiar de pe acum să aplice în unele cazuri această măsură, ca o măsură preventivă, împotriva unor patroni chinezi deosebit de înverșunați și de contrarevoluționari.

Cât despre întreprinderile străine, naționalizarea acestora este o chestiune de viitor. A naționaliza aceste întreprinderi înseamnă a declara pur și simplu război imperialiștilor. Or, pentru a declara un asemenea război, este nevoie de o conjunctură întrucâtva diferită, mai favorabilă decât cea de acum.

Cred că în actualul stadiu al revoluției, când revoluția nu s'a consolidat încă, o asemenea măsură ar fi prematură și prin urmare neindicată.

Nu aceasta este sarcina în momentul de față, ci aceea de a ațâța la maximum flacăra revoluției agrare, de a asigura hegemonia proletariatului în această revoluție, de a întări Uhanul și a-l transforma într'un centru de luptă împotriva tuturor dușmanilor revoluției chineze.

Nu poți lua asupra-ți toate sarcinile deodată, căci riști să cazi sub povara lor. Cu atât mai mult, cu cât Gomindanul și guvernul său nu sunt potrivite pentru a rezolva asemenea sarcini cardinale ca sarcina expropriării burgheziei, chineze și străine.

Pentru a realiza asemenea sarcini e nevoie de o altă conjunctură, de altă fază a revoluției și de alte organe ale puterii revoluționare.

*I. Stalin, Revoluția din China
și greșelile opoziției. M. — L., 1927*

DESPRE LOZINCA DICTATURII PROLETARIATULUI ȘI A ȚĂRĂNIMII SĂRACE ÎN PERIOADA PREGĂTIRII REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE

Răspuns lui S. Pocrovschi

Cred că scrisoarea d-tale din 2 Mai a. c. nu oferă nici motiv și nici temei pentru a răspunde amănunțit, ca să zicem așa, la toate punctele.

La drept vorbind, ea nu aduce nimic într'adevăr nou în comparație cu scrisoarea lui Ian—schi.

Dacă totuși răspund scrisorii d-tale, o fac pentru că ea cuprinde unele elemente de restaurare directă a camenevismului din perioada Aprilie—Mai 1917. Numai pentru demascarea acestor elemente de restaurare a camenevismului cred că e nevoie să răspund pe scurt la scrisoarea d-tale.

1) D-ta spui în scrisoare că „noi am avut de fapt, în perioada din Februarie până în Octombrie, lozinca alianței cu întreaga țărănime“, că în „perioada din Februarie până în Octombrie partidul a susținut și a apărat vechea sa lozincă cu privire la țărănime — alianță cu întreaga țărănime în totalitatea ei“.

Rezultă, în primul rând, că în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie (Aprilie—Octombrie 1917) bolșevicii nu-și puneau ca sarcină să tragă un hotar între țărănimea săracă și țărani înstăriți, ci luau țărănimea ca un întreg.

Rezultă, în al doilea rând, că în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie bolșevicii n'au înlocuit vechea lozincă — „dictatura proletariatului și a țărănimii” — cu o lozincă nouă — „dictatura proletariatului și a țărănimii sărace” —, ci au rămas pe vechile poziții, indicate în broșura lui Lenin „Două tactici” în 1905.

Rezultă, în al treilea rând, că politica de luptă dusă de bolșevici în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie (Martie—Octombrie 1917) împotriva șovăelilor Sovietelor și politicii lor conciliatoare, împotriva șovăelilor țărănimii mijlocașe în Soviete și pe front, împotriva șovăelilor între revoluție și contrarevoluție, șovăeli și politică conciliatoare care au luat un caracter deosebit de acut în zilele din Iulie, când Sovietele, în frunte cu conciliatorii socialiști-revoluționari și menșevici, au mers în pas cu generalii contrarevoluționari în acțiunea de izolare a bolșevicilor, — rezultă că lupta bolșevicilor împotriva acestor șovăeli și a acestei politici conciliatoare a anumitor păături ale țărănimii a fost lipsită de obiect și absolut inutilă.

Rezultă, în sfârșit, că a avut dreptate Camenev atunci când a susținut, în Aprilie—Mai 1917, vechea lozincă a dictaturii proletariatului și a țărănimii, și că Lenin, care a socotit învechită lozincă aceasta și a proclamat o lozincă nouă, aceea a dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace, n'a avut dreptate.

Ajunge numai să se pună chestiunile acestea, pentru a înțelege toată absurditatea scrisorii d-tale în întregul ei.

Dar, întrucât ești mare amator de citate izolate din operele lui Lenin, să ne adresăm citatelor.

Nu este nevoie de mare osteneală pentru a dovedi că Lenin socotea că elementul nou în relațiile agrare din Rusia de după revoluția din Februarie, din punctul de vedere al continuei dezvoltări a revoluției, nu era comunitatea de interese a proletariatului și a țărănimii în întregul ei, ci sciziunea dintre țărănimea săracă și țărănimea înstărită, din care prima, adică țărănimea săracă, tindea către proletariat, iar a doua, adică țărănimea înstărită, urma Guvernul Provizoriu.

Iată ce spunea în această privință Lenin, în Aprilie 1917, polemizând cu Camenev și camenevismul:

„Unui partid proletar nu-i este îngăduit să-și pună acum * nădejdea în comunitatea de interese cu țărănimea” (vezi cuvântarea rostită de Lenin la Conferința din Aprilie 1917, vol. XX, pag. 245).

Mai departe:

„De pe acum găsim în hotărârile unei serii de congrese țărănești ideea că trebuie să se aștepte cu rezolvarea problemei agrare până la Adunarea Constituantă. Este o izbândă a țărănimii înstărite *, care înclină spre cadeți” (vezi cuvântarea rostită de Lenin la Conferința organizației de partid din Petrograd din Aprilie 1917, vol. XX, pag. 176).

Mai departe:

„E posibil ca țărănimea să ia tot pământul și toată puterea. Eu nu numai că nu uit această posibilitate, că nu-mi limitez orizontul numai la ziua de astăzi, dar formulez direct și precis programul agrar ținând seamă de un fenomen nou: o

* Subliniat de mine. — I. St.

sciziune * mai adâncă între salariații agricoli și țăranii săraci, de o parte, și țăranii chlaburi, de altă parte" (vezi articolul din Aprilie al lui Lenin, „Scrisori cu privire la tactică”, vol. XX, pag. 103).

Iată ce socotea Lenin ca nou și important în noua situație la sate după revoluția din Februarie.

Iată dela ce premiză pornea Lenin când trasa politica partidului în perioada de după Februarie 1917.

Dela această teză a pornit Lenin când a spus la Conferința organizației de partid din Petrograd din Aprilie 1917:

„Abia aici am aflat noi că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților a predat puterea în mâna Guvernului Provizoriu. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților este realizarea dictaturii proletariatului și a soldaților; majoritatea acestora din urmă sunt țăranii. Aceasta este tocmai dictatura proletariatului și a țăranimii. Dar această «dictatură» a căzut la înțelegere cu burghezia. Tocmai aici e necesară revizuirea «vechilui» bolșevism” * (vezi vol. XX, pag. 176).

Dela aceeași teză a pornit Lenin când a scris în Aprilie 1917:

„Acela care vorbește acum numai despre «dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țăranimii» a fost depășit de viață, și din această cauză a trecut în fapt de partea micii burghezii, împotriva luptei de clasă a proletariatului, și ca atare trebuie dat la arhiva rarităților «bolșevice» prerevoluționare (s'ar putea spune: arhiva «vechilor bolșevici»)” (vezi vol. XX, pag. 101).

Pe această bază a și luat naștere lozinca dictaturii proletariatului și a țăranimii sărace, în locul

* Subliniat de mine. — I. St.

vechii lozinci a dictaturii proletariatului și a țărănimii.

D-ta vei spune, poate, așa cum și faci în scrisoare, că aceasta înseamnă o săritură troțchistă peste revoluția țărănească nedesăvârșită încă; dar obiecția aceasta va fi tot atât de convingătoare pe cât a fost de convingătoare obiecția analoagă a lui Camenev îndreptată împotriva lui Lenin în Aprilie 1917.

Lenin a ținut în totul seamă de posibilitatea unei asemenea obiecții atunci când a spus:

„Troțchismul spune: «fără țar, guvern muncitoresc». Este o greșală. Mica burghezle există, nu poți să nu ții seama de ea. Dar ea este alcătuită din două părți. Partea săracă * a micii burghezii merge cu clasa muncitoare” (vezi vol. XX, pag. 182).

Greșala lui Camenev, iar acum greșala d-tale, constă în incapacitatea de a sesiza și sublinia deosebirea dintre cele două părți ale micii burghezii, în cazul de față ale țărănimii, în incapacitatea de a distinge partea săracă a țărănimii în întreaga masă a țărănimii în totalitatea ei și de a clădi pe această bază politica partidului în condițiile de trecere dela etapa întâia a revoluției din 1917 la a doua etapă a ei; ea constă în incapacitatea de a deduce din aceasta o lozincă nouă, a doua lozincă strategică a partidului: dictatura proletariatului și a țărănimii sărace.

Să urmărim pas cu pas în lucrările lui Lenin istoria concretă a lozincii „dictatura proletariatului și a țărănimii sărace” din Aprilie până în Octombrie 1917.

* Subliniat de mine. — I. St.

Aprilie 1917:

„Trăsătura specifică a momentului de față în Rusia constă în trecerea dela prima * etapă a revoluției — etapă care, din cauza gradului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat burgheziei puterea — la a doua etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mâinile proletariatului și ale țărilor sărace ale țărănimii“ * (vezi Lenin: „Tezele din Aprilie“, vol. XX, pag. 88).

Iulie 1917:

„Numai muncitorii revoluționari, dacă vor fi sprijiniți de țăranii săraci *, sunt în stare să zdrobească împotrivirea capitaliștilor, să ducă poporul la cucerirea pământului fără despăgubiri, la libertate deplină, la victoria asupra foamei, la victoria asupra războiului, la o pace dreaptă și trainică“ (vezi vol. XXI, pag. 77).

August 1917:

„Numai proletariatul care conduce țăranimea săracă * (pe semiproletari, cum spune programul nostru) poate să pună capăt războiului printr-o pace democratică, poate să vindece rănille pricinuite de război, să înceapă să facă pași spre socialism, pași deveniți absolut necesari și care nu se pot amâna, — aceasta e definiția politicii noastre de clasă astăzi“ (vezi vol. XXI, pag. 111).

Septembrie 1917:

„Numai dictatura proletariatului și a țăranilor săraci * e în stare să zdrobească împotrivirea capitaliștilor, să dea dovadă de o îndrăzneală și hotărâre cu adevărat măreață în exercitarea puterii de stat, să-și asigure sprijinul entuziast și neprecupețit, cu adevărat eroic, al maselor, atât în sânul armatei cât și în sânul țăranimii“ (vezi vol. XXI, pag. 147).

* Subliniat de mine. — I. St.

Septembrie—Octombrie 1917, broșura: „Vor reuși bolșevicii să păstreze puterea de stat?“, în care Lenin polemizează cu „Novaia Jiznî“⁶⁴:

„Ori * toată puterea în mâinile burgheziei — aceasta voi n'o mai susțineți demult și nici burghezia nu îndrăznește să scoată măcar o vorbă despre aceasta, știind că încă la 20—21 Aprilie poporul a răsturnat, dintr'o singură opintire de umeri, o asemenea putere și că o va doborî acum cu întregă hotărîre și necruțare. Ori * puterea în mâinile micii burghezii, adică în mâinile unei coaliții (alianțe, înțelegeri) a ei cu burghezia, căci în chip de sine stătător și independent mica burghezie nu vrea și nu poate să ia puterea, după cum a dovedit-o experiența tuturor revoluțiilor, după cum o dovedește și știința economică, care arată că într'o țară capitalistă poți susține capitalul, poți susține munca, dar nu te poți menține la mijloc, între ele. Coaliția aceasta a încercat în Rusia, într'o jumătate de an, zeci de mijloace și s'a prăbușit. Ori *, în sfârșit, toată puterea în mâinile proletarilor și țăranilor săraci *, împotriva burgheziei, pentru a zdrobi împotrivirea acesteia. Această politică încă n'a fost încercată, și d-voastră, domnilor dela «Novaia Jiznî», d-voastră sfătuiți poporul să nu facă această încercare, căutând să-l înfricoșați cu frica de care voi înșivă sunteți cuprinși în fața burgheziei. O a patra soluție nu se poate închipui” (vezi vol. XXI, pag. 275).

Acestea sunt faptele.

D-ta ocolești „cu seninătate“ toate aceste fapte și evenimente din istoria pregătirii Revoluției din Octombrie, d-ta ștergi „cu seninătate“ din istoria bolșevismului lupta dusă de bolșevici, în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie, împotriva șovăelilor și politicilor conciliatoare a „țăranilor înstăriți“, instalați

* Subliniat de mine. — I. St.

pe atunci în Soviete, înmormântezi „cu seninătate” lozinca lui Lenin cu privire la dictatura proletariatului și a țărănimii sărace și, în acelaș timp, îți închipui că aceasta nu e o violentare a istoriei, a leninismului.

Din citatele acestea — al căror număr ar putea fi sporit — trebuie să vezi că după Februarie 1917 bolșevicii au luat ca punct de plecare nu țărănimea în întregime, ci partea ei săracă; că ei au mers spre Octombrie nu sub vechea lozincă — dictatura proletariatului și a țărănimii —, ci sub o lozincă nouă — dictatura proletariatului și a țărănimii sărace.

De aci se vede că bolșevicii au aplicat această lozincă luptând împotriva șovăelilor și politiciii conciliatoare a Sovietelor, împotriva șovăelilor și politiciii conciliatoare a unei anumite părți din țărănime, care se afla în Soviete, împotriva șovăelilor și politiciii conciliatoare a cunoscutelor partide ale democrației mic-burgheze, numite socialiști-revoluționari și menșevici.

De aci se vede că fără noua lozincă — dictatura proletariatului și a țărănimii sărace — noi n'am fi putut strânge o armată politică destul de puternică, capabilă să înfrângă politica conciliatoare dusă de socialiștii-revoluționari și de menșevici, să neutralizeze șovăelile unei anumite părți a țărănimii, să răstoarne puterea burgheziei și să facă astfel posibilă ducerea până la capăt a revoluției burgheze.

De aci se vede că „am mers spre Octombrie și am învins în Octombrie împreună cu țărănimea săracă, întâmpinând împotrivirea chiaburilor (țărani și

ei) și șovăelile țărănimii mijlocașe“ (vezi răspunsul dat de mine lui Ian—schi *).

Rezultă deci că în Aprilie 1917, ca și în toată perioada de pregătire a Revoluției din Octombrie, a avut dreptate Lenin, și nu Camenev; iar d-ta, restaurând acum camenevismul, nimerești, se pare, într-o tovarășie nu tocmai bună.

2) În opunere cu cele spuse mai sus, d-ta citezi cuvintele lui Lenin că noi am luat puterea în Octombrie 1917 cu sprijinul țărănimii în întregul ei. Că am luat puterea cu un anumit sprijin din partea întregii țărănime, e absolut adevărat. Dar d-ta ai uitat să adaugi un „amănunt“: țărănimea în întregul ei ne-a sprijinit atât în Revoluția din Octombrie, cât și după Revoluția din Octombrie numai în măsura în care duceam până la capăt revoluția burgheză. Acesta e un „amănunt“ de foarte mare însemnătate, care tranșează în cazul de față chestiunea. Unui bolșevic nu-i este îngăduit „să uite“ un „amănunt“ atât de important și să cocoloșească astfel o chestiune de foarte mare importanță.

Din scrisoarea d-tale se vede că d-ta opui cuvintele lui Lenin cu privire la sprijinul din partea țărănimii în întregul ei, lozincii partidului cu privire la „dictatura proletariatului și a țărănimii sărace“, lozincă dată tot de Lenin. Dar pentru ca să opui aceste cuvinte ale lui Lenin citatelor precedente din operele lui Lenin, ca să ai temei să răstorni citatele precedente din Lenin cu privire la lozinca dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace, cu cuvintele ci-

* Vezi volumul de față, pag. 225. — Nota Red.

tate de d-ta tot din Lenin cu privire la țărănime în întregul ei, — pentru aceasta trebuie să dovedești cel puțin două lucruri.

În primul rând. Trebuie să dovedești că ducerea până la capăt a revoluției burgheze este principalul în Revoluția din Octombrie. Lenin socotește că ducerea până la capăt a revoluției burgheze e un produs „accesoriu” al Revoluției din Octombrie, care a rezolvat această sarcină „în treacăt”. Trebuie, înainte de toate, să răstorni această teză a lui Lenin și să dovedești că principalul în Revoluția din Octombrie nu este răsturnarea puterii burgheziei și trecerea puterii în mâinile proletariatului, ci ducerea până la capăt a revoluției burgheze. Încearcă să dovedești lucrul acesta, și atunci eu sunt gata să recunosc că lozinca partidului din Aprilie până în Octombrie 1917 n'a fost la noi dictatura proletariatului și a țărănimii sărace, ci dictatura proletariatului și a țărănimii.

Din scrisoarea d-tale se vede că d-ta, socotind că nu-ți poți asuma această sarcină mai mult decât riscantă, încerci totuși să dovedești „în treacăt” că într'una din cele mai importante probleme ale Revoluției din Octombrie, în problema păcii, ne-ar fi sprijinit întreaga țărănime în totalitatea ei. Este, desigur, inexact. Este absolut inexact. În problema păcii ai alunecat pe punctul de vedere al micului burghez. De fapt, problema păcii era pentru noi atunci problema puterii, căci numai odată cu trecerea puterii în mâinile proletariatului se putea conta pe o ieșire din războiul imperialist.

D-ta ai uitat, se vede, cuvintele lui Lenin că „războiului i se poate pune capăt numai prin trecerea

puterii în mâinile unei alte clase“, că „jos războiul!“ nu înseamnă a azvârli arma, ci trecerea puterii în mâinile unei alte clase“ (vezi cuvântarea rostită de Lenin la Conferința organizației de partid din Petrograd din Aprilie 1917, vol. XX, pag. 181 și 178).

Prin urmare, una din două: ori trebuie să dovedești că principalul în Revoluția din Octombrie este ducerea până la capăt a revoluției burgheze, ori nu dovedești aceasta, — și atunci urmează dela sine concluzia că țărănimea în întregul ei putea să ne sprijine în Revoluția din Octombrie numai în măsura în care duceam până la capăt revoluția burgheză, lichidând monarhia, proprietatea moșierească și rânduielele moșierești.

În al doilea rând. D-ta trebuie să dovedești că bolșevicii — întrucât duceau revoluția burgheză până la capăt — puteau să capete sprijinul întregii țărănimi în Octombrie și după Octombrie fără să aplice în mod sistematic lozinca dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace în toată perioada de pregătire a Revoluției din Octombrie, fără să ducă o luptă sistematică împotriva politicii conciliatoare a partidelor mic-burgheze — luptă care decurge din însăși această lozincă —, fără să demaște în mod sistematic șovăelile unor anumite pături ale țărănimii și ale reprezentanților lor din Soviete, demascare ce decurge din aceeași lozincă.

Încearcă să dovedești acest lucru. Într'adevăr, de ce am reușit să ne asigurăm sprijinul întregii țărănimi în Revoluția din Octombrie și după Revoluția din Octombrie? Pentru că am dobândit posibilitatea de a duce până la capăt revoluția burgheză.

Dece am dobândit această posibilitate? Pentrucă am reușit să răsturnăm puterea burgheziei și s'o înlocuim cu puterea proletariatului, singura în stare să ducă până la capăt revoluția burgheză.

Dece am reușit să răsturnăm puterea burgheziei și să instaurăm puterea proletariatului? Pentrucă am dus acțiunea de pregătire a Revoluției din Octombrie sub lozinca dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace, pentrucă, pornind dela această lozincă, am dus o luptă sistematică împotriva politicii conciliatoare a partidelor mic-burgheze, pentrucă, pornind dela această lozincă, am dus o luptă sistematică împotriva șovăelilor țărănimii mijlocașe în Soviete, pentrucă numai cu o asemenea lozincă am putut să biruim șovăelile țăranului mijlocaș, să zădărniciim politica conciliatoare a partidelor mic-burgheze și să adunăm o armată politică în stare să ducă lupta pentru trecerea puterii în mâinile proletariatului.

E de prisos să mai dovedesc că fără aceste condiții prealabile, care au hotărât soarta Revoluției din Octombrie, n'am fi putut dobândi sprijinul țărănimii în întregul ei, în ceeace privește ducerea până la capăt a revoluției burgheze, nici în Octombrie, nici după Octombrie.

Iată cum trebuie înțeleasă unirea războaielor țărănești cu revoluția proletară.

Iată pentruce a opune ideea sprijinului întregii țărănime în ceeace privește ducerea până la capăt a revoluției burgheze, în Octombrie și după Octombrie, faptului că Revoluția din Octombrie a fost pregătită sub lozinca dictaturii proletariatului și a ță-

rănimii sărace, înseamnă a nu înțelege nimic din leninism.

Greșala d-tale de bază este că n'ai înțeles nici faptul împletirii, în decursul Revoluției din Octombrie, a sarcinilor socialiste cu sarcinile ducerii până la capăt a revoluției burgheze, nici mecanismul traducerii în fapt a anumitor cerințe ale Revoluției din Octombrie, cerințe care decurg din a doua lozincă strategică a partidului — dictatura proletariatului și a țărănimii sărace.

Citind scrisoarea d-tale, s'ar putea crede că nu noi am pus țărănimea în slujba revoluției proletare, ci, dimpotrivă, că „țărănimea în întregul ei“, inclusiv chiaburimea, a pus în slujba sa pe bolșevici. Prost ar mai sta treburile bolșevicilor dacă ei „ar intra“ așa de ușor în slujba claselor neproletare.

Camenevismul din perioada Aprilie 1917 — iată ce-ți atârnă de picioare.

3) D-ta afirmi că Stalin nu vede deosebirea dintre situația din 1905 și situația din Februarie 1917. Aceasta-i, desigur, nesperios. Eu n'am spus și nu puteam să spun un asemenea lucru. În scrisoarea mea, am spus numai că lozincă dictaturii proletariatului și a țărănimii, lansată de partid în 1905, și-a găsit confirmarea în revoluția din Februarie 1917. Și aceasta este, desigur, adevărat. Așa a și înfățișat Lenin situația în articolul său „Țăranii și muncitorii“, din August 1917:

„Numai proletariatul și țărănimea pot să răstoarne monarhia — aceasta a fost definiția fundamentală a politicii noastre de clasă pentru vremea de atunci (e vorba de anul 1905. —

I. St.). Și definiția aceasta a fost justă. Februarie și Martie 1917 au confirmat încă odată aceasta” * (vezi vol. XXI, pag. 111).

D-ta cauți pur și simplu nod în papură.

4) D-ta încerci apoi să-l prinzi pe Stalin că se contrazice, opunând tezei lui privitoare la conciliatorismul țăranului mijlocăș înainte de Revoluția din Octombrie, un citat din broșura lui Stalin „Problemele leninismului”, în care se vorbește de posibilitatea construirii socialismului împreună cu țărănimea mijlocășă după consolidarea dictaturii proletariatului.

Nu e nevoie de multă osteneală pentru a dovedi că este absolut neștiințific să consideri identice două fenomene diferite. Țăranul mijlocăș dinainte de Octombrie, când burghezia era la putere, și țăranul mijlocăș de după consolidarea dictaturii proletariatului, când burghezia fusese răsturnată și expropriată, când cooperația se dezvoltase și principalele mijloace de producție erau concentrate în mâinile proletariatului, — sunt două lucruri diferite. A identifica aceste două feluri de țărani mijlocași și a-i pune pe acelaș plan, înseamnă a nu privi fenomenele în legătură cu situația istorică dată și a pierde toate perspectivele. Aceasta e ceva în genul manierei de a cita a lui Zinoviev, care amestecă toate datele și perioadele.

Dacă aceasta se cheamă „dialectică revoluționară”, atunci trebuie să se recunoască că Pocrovschi a bătut toate recordurile chițibușeriei „dialectice”.

* Subliniat de mine. — I. St.

5) De celelalte chestiuni nu mă mai ocup, întrucât consider că ele sunt lămurite în scrisoarea către Ian—schi.

20 Mai 1927

Publicat pentru întâia oară în cartea :

*I. Stalin, „Problemele
leninismului”, ed. a 4-a, 1928*

REVOLUȚIA DIN CHINA ȘI SARCINILE INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

*Cuvântare rostită la ședința a X-a a Plenarei
a VIII-a a Comitetului Executiv
al Internaționalei Comuniste⁶⁵*

24 Mai 1927

I

CÂTEVA CHESTIUNI MĂRUNTE

Tovarășil! Trebuie să cer scuze pentru că am întârziat astăzi la ședința Comitetului Executiv și n'am putut asculta în întregime cuvântarea pe care Troțchi a citit-o aici în ședința Comitetului Executiv.

Cred însă că în ultimele zile Troțchi a prezentat Comitetului Executiv un număr atât de mare de articole, teze și scrisori referitoare la chestiunea chineză, încât nu ducem lipsă de material pentru a face critica opoziției.

Deaceea, în critica pe care o voi face greșelilor lui Troțchi, voi porni dela aceste documente, și fără îndoială că această critică va fi în acelaș timp o critică a bazelor cuvântării de astăzi a lui Troțchi.

Mă voi strădui, în măsura posibilității, să înlătur din polemică nota personală. Atacurile personale ale lui Troțchi și Zinoviev împotriva unor membri ai Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și ai Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste nu merită să mă opresc asupra lor.

Probabil că Troțchi ar fi vrut să apară în ședințele Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste ca un fel de erou, pentru a transforma lucrările Comitetului Executiv privitoare la pericolul de război, la revoluția chineză etc. — în lucrări asupra cazului Troțchi. Cred că Troțchi nu merită atâta atenție. (O voce din sală: „Așa e!“.) Aceasta cu atât mai mult cu cât el face mai curând impresia unui actor decât a unui erou, și un actor nu trebuie confundat în niciun caz cu un erou.

Nu mai spun că pentru Buharin sau Stalin nu e nimic jignitor în faptul că oameni ca Troțchi și Zinoviev, demascați la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv ca deviatori social-democrați, îi ocărăsc pe bolșevici de mama focului. Dimpotrivă, aş considera ca cea mai mare insultă pentru mine dacă semimenșevici de teapa lui Troțchi și Zinoviev m'ar lăuda în loc să mă ocărăscă.

Deasemenea nu voi insista asupra chestiunii de a se ști dacă, prin cuvântările ei fracționiste de astăzi, opoziția a călcat sau nu angajamentele luate de ea la 16 Octombrie 1926. Troțchi afirmă că, potrivit declarației opoziției dela 16 Octombrie 1926, el are dreptul să-și susțină vederile. E just, desigur, dar dacă Troțchi vrea să afirme că la aceasta se reduce toată declarația, asta nu se poate numi altfel decât sofism.

În declarația dela 16 Octombrie a opoziției nu se vorbește numai despre dreptul opoziției de a-și susține vederile, ci se spune totodată că aceste vederi nu pot fi susținute decât în limitele îngăduite în cadrul partidului, că fracționismul trebuie abandonat și

lichidat, că opoziția este obligată „să se supună fără rezerve“ voinței partidului și hotărîrilor C. C., că opoziția trebuie nu numai să se supună acestor hotărîri, dar să le și „aplice“ în mod conștiincios.

Mai e nevoie oare, după toate acestea, să demonstrăm că declarația opoziției dela 16 Octombrie 1926 a fost încălcată de opoziție și ruptă în bucăți în modul cel mai cras?

Deasemenea nu voi insista asupra denaturărilor scandaloase, grosolane și calomnioase ale poziției pe care o au C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și Internaționala Comunistă în chestiunea chineză, denaturări pe care le găsim în numeroasele teze, articole și discursuri ale opoziției. Troțchi și Zinoviev afirmă întruna că C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. și Internaționala Comunistă au susținut și susțin, chipurile, politica de „sprijinire“ a burgheziei naționale din China.

E de prisos să mai demonstrăm că această afirmație a lui Troțchi și Zinoviev e o născocire, o calomnie, o denaturare voită a lucrurilor. În realitate, C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. și Internaționala Comunistă n'au susținut politica sprijinirii burgheziei naționale, ci politica folosirii burgheziei naționale, atâta timp cât revoluția din China a fost o revoluție a frontului unit al întregii națiuni, iar mai târziu au înlocuit această politică prin politica luptei armate împotriva burgheziei naționale, atunci când revoluția din China a devenit o revoluție agrară, iar burghezia națională a început să părăsească revoluția.

Pentru a ne convinge de acest lucru, e suficient să consultăm documente ca rezoluția plenarei a VII-a

lărgite, cunoscutul apel al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste⁶⁶, tezele lui Stalin pentru propagandiști * și, în sfârșit, tezele lui Buharin prezentate zilele trecute Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

Tocmai aceasta este nenorocirea opoziției, că ea nu se poate lipsi de calomnii și denaturări.

Să trecem la chestiune.

II

REVOLUȚIA AGRARĂ ȚĂRĂNEASCĂ CA BAZĂ A REVOLUȚIEI BURGHEZO- DEMOCRATICE

Greșala principală a lui Troțchi este că el nu înțelege sensul și caracterul revoluției chineze. Internaționala Comunistă pornește dela faptul că în momentul de față factorul precumpănitor al asupririi în China, factor care stimulează revoluția agrară, îl constituie rămășițele feudalismului. Internaționala Comunistă pornește dela faptul că rămășițele feudalismului în satul chinez și întreaga suprastructură militaristo-birocratică a acestor rămășițe, cu toți dziudziun-ii, guvernatorii, generalii, Cian Țzo-lin-ii etc., constituie baza pe care a luat naștere și se desvoltă revoluția agrară de astăzi.

Dacă într'o serie întreagă de provincii 70% din veniturile țăranilor intră în buzunarul moșierului și al gentry-ei, dacă moșierii înarmați și neînarmați sunt nu numai puterea economică, ci și puterea adminis-

* Vezi volumul de față, pag. 231—241. — Nota Red.

trativă și cea judecătorească, dacă într'o serie de provincii dăinue până în ziua de astăzi practica medievală a cumpărării și vânzării femeilor și copiilor, — trebuie recunoscut că rămășițele feudale sunt principala formă de asuprire în provinciile chineze.

Tocmai din cauză că rămășițele feudale, cu întreaga lor suprastructură militaristo-birocratică, constituie principala formă de asuprire în China, — tocmai deaceea trece acum China printr'o revoluție agrară din cele mai mari prin forța și amploarea ei.

Dar ce este revoluția agrară? Ea este tocmai baza și conținutul revoluției burghezo-democratice.

Tocmai deaceea spune Internaționala Comunistă că în momentul de față China trece printr'o revoluție burghezo-democratică.

Dar revoluția burghezo-democratică din China nu este îndreptată numai împotriva rămășițelor feudale. Ea este îndreptată totodată și împotriva imperialismului.

Dece?

Fiindcă imperialismul din China, cu întreaga lui putere financiară și militară, este forța care sprijină, însuflețește, cultivă și conservă rămășițele feudale, cu întreaga lor suprastructură birocrato-militaristă.

Fiindcă nu se pot lichida rămășițele feudale din China fără a duce în acelaș timp lupta revoluționară împotriva imperialismului din China.

Fiindcă cine vrea să lichideze rămășițele feudale din China trebuie neapărat să ridice mâna asupra imperialismului și grupurilor imperialiste din China.

Fiindcă fără a duce o luptă hotărîtă împotriva imperialismului nu pot fi zdrobite și lichidate rămășițele feudale din China.

Tocmai deaceea spune Internaționala Comunistă că revoluția burghezo-democratică din China este în acelaș timp o revoluție antiimperialistă.

Așa dar, actuala revoluție din China constituie o îmbinare a două torente ale mișcării revoluționare — mișcarea împotriva rămășițelor feudale și mișcarea împotriva imperialismului. Revoluția burghezo-democratică din China este o îmbinare a luptei împotriva rămășițelor feudale și a luptei împotriva imperialismului.

Acesta este punctul de plecare al întregii linii a Internaționalei Comuniste (prin urmare și a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.) în ceea ce privește problemele revoluției chineze.

Care este însă punctul de plecare al poziției lui Troțchi în chestiunea chineză? El este **diametral opus** punctului de vedere al Internaționalei Comuniste, expus mai înainte. Troțchi sau nu recunoaște deloc existența rămășițelor feudale în China, sau nu le acordă o importanță hotărîtoare. Troțchi (prin urmare și opoziția), subapreciind forța și însemnătatea asupririi feudalo-birocratice în China, consideră că principala cauză a revoluției naționale chineze este dependența vamală statală a Chinei față de țările imperialiste.

Dați-mi voie să mă refer la cunoscutele teze ale lui Troțchi, trimise acum câteva zile C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și Comitetului Executiv al Internaționalei

Comuniste. Titlul acestor teze ale lui Troțchi este: „Revoluția din China și tezele lui Stalin“.

Iată ce scrie Troțchi în aceste teze:

„Inercarea lui Buharin de a justifica linia conciliatoare oportunistă referindu-se la rolul precumpănitor, chipurile, al «rămășițelor feudale» în economia chineză este lipsită de orice temel. Chiar dacă aprecierea pe care o face Buharin asupra economiei chineze ar fi bazată pe o analiză economică, și nu pe niște definiții scolastice, «rămășițele feudale» tot n'ar putea justifica politica ce a înlesnit atât de vădit lovitura de stat din Aprilie. Cauza principală pentru care revoluția chineză are un caracter național-burghez este că dezvoltarea forțelor de producție ale capitalismului chinez s'a izbit de dependența vamală statală* a Chinei față de țările imperialiste” (vezi Troțchi, „Revoluția din China și tezele lui Stalin“).

Dacă nu citești cu atenție acest citat, poți să crezi că Troțchi luptă nu împotriva liniei Internaționalei Comuniste în problema caracterului revoluției chineze, ci împotriva „politicii conciliatoare” a lui Buharin. Desigur însă că nu este așa. În realitate în acest citat se neagă „rolul precumpănitor” al rămășițelor feudale în China. În realitate revoluția agrară care se desfășoară astăzi în China este declarată aici o revoluție a vârfurilor, o revoluție, ca să zicem așa, antivamală.

Lui Troțchi i-a trebuit în cazul de față flecăreala despre „politica conciliatoare” a lui Buharin pentru a-și camufla părăsirea liniei Internaționalei Comuniste. Avem de-a face aici — o spun deschis — cu obișnuita metodă șarlatanească a lui Troțchi.

După Troțchi ar reieși, așa dar, că rămășițele feudale din China, cu întreaga lor suprastructură mili-

* Subliniat de mine. — I. St.

taristo-birocratică, nu constituie principalul resort al revoluției chineze în momentul de față, ci o forță secundară și neînsemnată care nu merită decât să fie pusă între ghilimele.

După Troțchi ar reieși, așa dar, că „principala cauză” a revoluției naționale din China este dependența vamală a Chinei față de imperialiști, că revoluția din China este deci mai mult o revoluție, ca să zicem așa, antivamală.

Acesta este punctul de plecare al concepției lui Troțchi.

Acesta este punctul de vedere al lui Troțchi în problema caracterului revoluției chineze.

Dați-mi voie să observ că acest punct de vedere este un punct de vedere demn de un sfetnic al „majestății sale” Cian Țzo-lin.

Dacă punctul de vedere al lui Troțchi este just, atunci trebuie să admitem că au dreptate Cian Țzo-lin și Cian Kai Șek, care nu doresc nici revoluție agrară, nici revoluție muncitorească și nu urmăresc decât anularea tratatelor încheiate pe bază de inegalitate și stabilirea autonomiei vamale a Chinei.

Troțchi a alunecat pe punctul de vedere al conțopiștilor lui Cian Țzo-lin și Cian Kai Șek.

Dacă rămășițele feudale trebuie puse între ghilimele; dacă Internaționala Comunistă nu are dreptate atunci când afirmă că rămășițele feudale au o însemnătate precumpănitoare în sfadiul actual al revoluției; dacă baza revoluției chineze o constituie dependența vamală, și nu lupta împotriva rămășițelor feudale și împotriva imperialismului, care le sprijină, — ce mai rămâne atunci din revoluția agrară din China?

De unde s'a ivit revoluția agrară din China, cu cerința confiscării pământurilor moșierești? Pe ce teme este considerată, în acest caz, revoluția chineză o revoluție burghezo-democratică? Nu este oare un fapt că revoluția agrară este baza revoluției burghezo-democratice? Putea oare revoluția agrară să cadă din cer?

Nu este oare un fapt că milioane și zeci de milioane de țărani sunt atrași în această mare revoluție agrară în provincii ca : Hunan, Hubei, Henan etc., unde țăranii își înstaurează puterea lor, justiția lor, organizează autoapărarea lor, izgonind pe moșieri și răfuindu-se cu ei „în mod plebeian“?

Cum se explică existența unei mișcări agrare atât de puternice, dacă asupra feudală-militaristă nu este forma precumpănitoare de asupra în China?

Cum s'a putut ca această puternică mișcare a zeci de milioane de țărani să capete în acelaș timp un caracter antiimperialist, dacă nu admitem că imperialismul este principalul aliat al asupraitorilor feudală-militariști ai poporului chinez?

Nu este oare un fapt că numai în Hunan uniunea țărănească numără în momentul de față peste două milioane și jumătate de membri? Și câți mai sunt în Hubei, în Henan și câți vor mai fi în foarte scurt timp în celelalte provincii din China?

Dar „sulițele roșii“, „uniunile burților strânse“ etc. — sunt oare toate acestea o născocire, și nu o realitate?

Se poate oare afirma în mod serios că revoluția agrară a zeci de milioane de țărani, având drept lozincă confiscarea pământurilor moșierești, este îndrep-

tată nu împotriva rămășițelor reale și neîndoielnice ale feudalismului, ci împotriva unor imaginare rămășițe feudale între ghilimele ?

Nu este oare clar că Troțchi a alunecat pe punctul de vedere al conțopiștilor „majestății sale” Cian Tzo-lin?

Avem, așa dar, două linii fundamentale:

a) linia Internaționalei Comuniste, care ține seamă de existența rămășițelor feudale din China ca formă precumpănitoare de asupra, de importanța hotărîtoare a puternicei mișcări agrare, de legătura dintre rămășițele feudale și imperialism, de caracterul burghezo-democratic al revoluției chineze, accentul punându-se pe lupta împotriva imperialismului;

b) linia lui Troțchi, care neagă însemnătatea precumpănitoare a asuprairii feudalo-militariste, care nu vede importanța hotărîtoare a mișcării agrare-revoluționare din China și explică caracterul antiimperialist al revoluției chineze doar prin interesele capitalismului chinez care cere independența vamală a Chinei.

Greșala principală a lui Troțchi (prin urmare și a opoziției) constă în subaprecierea revoluției agrare din China, în neînțelegerea caracterului burghezo-democratic al acestei revoluții, în negarea premizelor mișcării agrare din China — mișcare care cuprinde multe milioane de oameni —, în subaprecierea rolului țărănimii în revoluția chineză.

Această greșală a lui Troțchi nu e ceva nou. Ea constituie una din cele mai caracteristice trăsături ale întregii linii a lui Troțchi în tot decursul luptei lui împotriva bolșevismului.

Subaprecierea rolului țărănimii în revoluția burghezo-democratică este greșala care îl urmărește pe Troțchi din 1905, care s'a manifestat deosebit de viu înaintea revoluției din Februarie 1917 și de care nu s'a desbărat nici până astăzi.

Dați-mi voie să mă refer la unele fapte din domeniul luptei lui Troțchi împotriva leninismului, de pildă din ajunul revoluției din Februarie 1917, când noi mergeam spre victoria revoluției burghezo-democratice din Rusia.

Troțchi susținea atunci că, întrucât diferențierea din sânul țărănimii s'a accentuat și întrucât avem în momentul de față dominația imperialismului, iar proletariatul se contrapune națiunii burgheze, — rolul țărănimii va scădea, iar revoluția agrară nu va avea însemnătatea care i se atribuia în 1905.

Ce-a răspuns la aceasta Lenin? Dați-mi voie să aduc un citat dintr'un articol al lui Lenin din 1915, privitor la rolul țărănimii în revoluția burghezo-democratică din Rusia:

„Originala teorie a lui Troțchi (e vorba despre «revoluția permanentă» a lui Troțchi. — I. St.) împrumută dela bolșevici chemarea la lupta revoluționară hotărâtă a proletariatului și la cucerirea de către el a puterii politice, iar dela menșevici «negarea» rolului țărănimii. Țărănimea, vedeți d-v., s'a stratificat, s'a diferențiat; posibilitatea ca ea să joace un rol revoluționar a scăzut întruna; în Rusia nu e cu putință o revoluție «națională»: «trăim în epoca Imperialismului», iar «imperialismul nu contrapune națiunea burgheză vechiului regim, ci proletariatul — națiunii burgheze».

Iată un exemplu amuzant de «joc cu un cuvântel»: Imperialismul! Dacă în Rusia proletariatul se contrapune deja «națiunii burgheze», atunci înseamnă că Rusia se găsește în pragul re-

voluției socialiste !!, atunci nu este justă lozinca «confiscării pământurilor moșierești» (repetată de Troțchi în 1915 după conferința din Ianuarie 1912), atunci trebuie să vorbim nu despre un guvern «muncitoresc revoluționar», ci despre un guvern «socialist muncitoresc»!! Până unde merge confuzia lui Troțchi, se poate vedea din fraza în care spune că proletariatul va antrena prin hotărîrea sa și «massele populare neproletare (I)» (nr. 217)!! Troțchi nu s'a gândit că, dacă proletariatul va antrena massele neproletare dela sate la confiscarea pământurilor moșierești și va răsturna monarhia, acest lucru va însemna tocmai desăvârșirea «revoluției burgheze naționale» în Rusia, va însemna tocmai dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țăranimii*.

■ Intreg deceniul — marea deceniu — 1905—1915 a dovedit că există două, și numai două, linii de clasă ale revoluției ruse. Diferențierea țăranimii a înăsprit lupta de clasă din sânul ei, a trezit foarte multe elemente amorțite din punct de vedere politic, a apropiat de proletariatul dela orașe pe cel dela sate (bolșevicii insistau asupra organizării aparte a acestuia încă din 1906 și au introdus această cerință în rezoluția Congresului dela Stockholm, congresul menșevic). Însă antagonismul dintre «țăranime» și Marcovi — Romanovi — Hvastovi s'a accentuat, a crescut, s'a ascuțit. Acesta e un adevăr atât de evident, încât nici mii de fraze din zecile de articole dela Paris ale lui Troțchi nu vor putea să-l «desmintă». Troțchi sprijină în fapt pe politicienii liberali ai muncitorimii din Rusia care, «negând» rolul țăranimii, dovedesc că nu doresc să ridice pe țărani la revoluție! Or, aceasta constituie acum miezul chestiunii" (vezi vol. XVIII, pag. 317—318).

Tocmai această particularitate a schemei lui Troțchi, care constă în faptul că el vede burghezia, vede proletariatul, dar nu vede țăranimea și nu înțelege rolul ei în revoluția burghezo-democratică, — tocmai această particularitate constituie greșala principală a opoziției în chestiunea chineză.

* Subliniat de mine. — I. St.

Tocmai în aceasta constă „semimenșevismul“ lui Troțchi și al opoziției în problema caracterului revoluției chineze.

Din această greșală principală decurg toate celelalte greșeli ale opoziției, toată confuzia din tezele opoziției asupra chestiunii chineze.

III

GOMINDANUL DE DREAPTA DELA NANCHIN, CARE EXTERMINĂ PE COMUNIȘTI, ȘI GOMINDANUL DE STÂNGA DELA UHAN, CARE SPRIJINĂ ALIANȚA CU COMUNIȘTII

Să luăm, de pildă, problema Uhanului. Punctul de vedere al Internaționalei Comuniste în chestiunea rolului revoluționar al Uhanului este cunoscut și clar. Întrucât China trece printr'o revoluție agrară; întrucât victoria revoluției agrare înseamnă victoria revoluției burghezo-democratice, victoria dictaturii revoluționare a proletariatului și a țărănimii; întrucât Nanchinul este centrul contrarevoluției naționale, iar Uhanul centrul mișcării revoluționare din China, — e necesar să fie sprijinit Gomindanul dela Uhan, e necesar ca comuniștii să facă parte din acest Gomin'dan și din guvernul revoluționar al acestuia, cu condiția să fie asigurat rolul conducător al proletariatului și al partidului lui atât în Gomindan, cât și înafara Gomindanului.

Este oare actualul guvern dela Uhan un organ al dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și țărănimii? Nu, deocamdată nu este și nu va fi curând

un astfel de organ. El are însă toate șansele să se desvolte și să devină un astfel de organ, dacă revoluția va continua să se desvolte, dacă această revoluție va obține succese.

Acesta este punctul de vedere al Internaționalei Comuniste.

Cu totul altfel privește chestiunea Troțchi. El consideră că Uhanul este o „ficțiune“, și nu centrul mișcării revoluționare. La întrebarea ce reprezintă acum Gomindanul de stânga, Troțchi răspunde: „Deocamdată nimic, sau aproape nimic“.

Să admitem că Uhanul este o ficțiune. Dar dacă Uhanul este o ficțiune, de ce nu cere Troțchi o luptă hotărâtă împotriva acestei ficțiuni? De când au început comuniștii să susțină ficțiuni, să participe la ficțiuni, să stea în fruntea unor ficțiuni etc.? Oare nu este un fapt că comuniștii au datoriat să lupte împotriva ficțiunilor? Oare nu este un fapt că renunțarea comuniștilor de a lupta împotriva unei ficțiuni înseamnă înșelarea proletariatului și a țărănimii? De ce atunci nu cere Troțchi să se lupte împotriva acestei ficțiuni, de pildă, prin ieșirea imediată a comuniștilor din Gomindanul dela Uhan și guvernul dela Uhan? Pentru ce cere Troțchi ca ei să rămână în această ficțiune, să nu plece de acolo? Unde e logica?

Nu se explică oare această ineptie „logică“ prin aceea că Troțchi, luând-o razna în problema Uhanului și denumindu-l o ficțiune, s'a intimidat apoi și nu s'a putut hotărî să tragă concluziile cuvenite din tezele sale?

Sau să luăm, de pildă, pe Zinoviev. În tezele sale, distribuite plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. în

Aprile a.c., Zinoviev califică Gomindanul dela Uhan drept un guvern în genul guvernului kemalist din perioada 1920. Dar un guvern kemalist este un guvern care luptă împotriva muncitorilor și țăranilor, un guvern în care nu este și nu poate fi loc pentru comuniști. S'ar părea că această calificare dată Uhanului nu poate duce decât la o singură concluzie: se impune o luptă hotărîtă împotriva Uhanului, răsturnarea guvernului dela Uhan.

Dar așa pot gândi oamenii obișnuiți, cu o logică omenească obișnuită.

Zinoviev gândește altfel. Calificând guvernul uhanez din Hancou drept un guvern kemalist, el cere în acelaș timp să se dea acestui guvern sprijinul cel mai energic, cere comuniștilor să nu părăsească acest guvern, să nu părăsească Gomindanul dela Uhan etc. El spune direct:

„E necesar ca Hancoul să fie ajutat în modul cel mai energic și prin toate mijloacele, organizându-se de acolo rezistența împotriva cavaignacilor. Trebuie concentrate în timpul cel mai scurt toate eforturile tocmai pentru a înlesni organizarea și întărirea forțelor la Hancou“ (vezi tezele lui Zinoviev).

Înțeleagă cine poate!

Troțchi spune că Uhanul, adică Hancoul, este o ficțiune. Zinoviev, dimpotrivă, susține că Uhanul este un guvern kemalist. De aici s'ar cuveni să se tragă concluzia: trebuie să se lupte împotriva acestei ficțiuni, sau să se lupte pentru răsturnarea guvernului dela Uhan. Or, atât Troțchi cât și Zinoviev nu se pot hotărî să tragă concluzia care decurge în mod necesar din premisele lor, iar Zinoviev merge și mai departe,

cerând ca „Hancoul să fie ajutat în modul cel mai energic și prin toate mijloacele”.

Ce dovedesc toate acestea? Dovedesc că opoziția s'a încurcat în contradicții. Ea nu mai este în stare să gândească logic și a pierdut orice perspectivă.

Confuzie în vederi, pierderea oricărei perspective în problema Uhanului — iată poziția lui Troțchi și a opoziției, dacă, în general, confuzia se poate numi poziție.

IV

DESPRE PROBLEMA SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI ȚĂRANILOR ÎN CHINA

Sau să mai luăm, de pildă, problema Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China.

În problema organizării de Soviete avem trei rezoluții, adoptate la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste: tezele lui Lenin cu privire la formarea de Soviete țărănești, neproletare în țările înapoiate, tezele lui Roy cu privire la formarea de Soviete muncitorești și țărănești în țări cum sunt China și India, și teze speciale asupra chestiunii: „Când și în ce condiții se pot crea Soviete de deputați ai muncitorilor”.

Tezele lui Lenin tratează despre formarea de Soviete „țărănești”, „populare”, neproletare în țări ca cele din Asia Centrală, unde nu există sau aproape că nu există un proletariat industrial. În tezele lui Lenin nu găsim niciun cuvânt despre formarea de Soviete de deputați ai muncitorilor în astfel de țări. Pe de altă

parte, tezele lui Lenin consideră că sprijinirea directă de către proletariatul din U.R.S.S. a revoluției din țările înapoiate constituie una din condițiile necesare dezvoltării și formării Sovietelor „țăărănești”, „populare” în aceste țări. E clar că aceste teze nu se referă la China sau la India, unde există un anumit minim de proletariat industrial și unde crearea de Soviete muncitorești constituie în anumite condiții premiza pentru formarea de Soviete țărănești, ci la alte țări, mai înapoiate, ca Persia etc.

Tezele lui Roy se referă mai ales la China și India, unde există un proletariat industrial. În aceste teze se propune să se formeze, în anumite condiții, în perioada de trecere dela revoluția burgheză la cea proletară, Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor. E clar că aceste teze se referă direct la China.

Tezele speciale ale Congresului al II-lea, intitulată „Când și în ce condiții se pot crea Soviete de deputați ai muncitorilor”, vorbesc despre rolul Sovietelor de deputați ai muncitorilor pe baza experienței revoluției în Rusia și Germania. Aceste teze susțin că „fără o revoluție proletară Sovietele se transformă în mod inevitabil într-o parodie de Soviete”. E clar că, atunci când discutăm chestiunea formării imediate de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China, trebuie să ținem seama și de aceste ultime teze.

Cum stau lucrurile cu chestiunea creării imediate de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China, dacă luăm în considerare atât situația din China în momentul de față și existența Gomindanului dela Uhan ca centru al mișcării revoluționare, cât și indi-

cațiile ultimelor două teze ale Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste?

A crea acum Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor, de pildă în regiunea unde acționează guvernul dela Uhan, înseamnă a crea o dualitate a puterii, a da lozinca luptei pentru răsturnarea Gomin-danului de stânga și formarea unei puteri noi, a Puterii Sovietice în China.

Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor sunt organe de luptă pentru răsturnarea puterii existente, organe de luptă pentru o nouă putere. Apariția Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor nu poate să nu creeze dualitatea puterii, iar dualitatea puterii nu poate să nu ducă la ascuțirea problemei: cui trebuie să aparțină întreaga putere.

Cum stăteau lucrurile în Rusia în Martie—Aprilie—Mai—Iunie 1917? Exista atunci un guvern provizoriu, care avea în mâinile sale jumătate din putere; dar puterea lui era, poate, mai reală, întrucât continua să mai fie sprijinit de armată. Paralel cu acesta existau Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, care într'un fel aveau și ele în mâinile lor jumătate din putere, deși puterea lor nu era atât de reală ca cea a guvernului provizoriu. Lozinca bolșevicilor era atunci înlăturarea guvernului provizoriu și trecerea întregii puteri în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Nimeni dintre bolșevici nu se gândea atunci la o participare în guvernul provizoriu, deoarece, dacă lupti pentru răsturnarea unui guvern, nu poți să faci parte din acest guvern.

Se poate oare spune că situația din Rusia din Martie—Iunie 1917 este analoagă cu situația de astăzi

din China? Nu, nu se poate spune. Nu se poate spune acest lucru nu numai pentru că Rusia se afla atunci în pragul revoluției proletare, în timp ce China se află acum în pragul revoluției burghezo-democratice, ci și pentru că guvernul provizoriu de atunci din Rusia era un guvern contrarevoluționar și imperialist, în timp ce actualul guvern dela Uhan este un guvern antiimperialist și revoluționar, în accepțiunea burghezo-democratică a acestui cuvânt.

Ce ne propune, în legătură cu aceasta, opoziția?

Ea propune să se creeze imediat în China Soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților ca centre de organizare a mișcării revoluționare. Dar Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor nu sunt numai centre de organizare a mișcării revoluționare. Ele sunt, în primul rând și mai ales, organe de insurecție împotriva puterii existente, organe de formare a unei puteri noi, revoluționare. Opoziția nu înțelege că Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor nu pot fi transformate în centre ale mișcării revoluționare decât dacă sunt organe de insurecție, organe ale puterii noi. Altfel Sovietele de deputați ai muncitorilor se transformă într'o ficțiune, într'o anexă a puterii existente, așa cum s'a întâmplat în Germania în 1918 și cum s'a întâmplat în Rusia în Iulie 1917.

Înțelege oare opoziția că crearea de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China, acum, ar însemna crearea dualității puterii, împărțirea puterii între Soviete și guvernul dela Uhan, și ar duce neapărat și inevitabil la lozinca răsturnării guvernului dela Uhan?

Mă îndoiesc foarte mult că Zinoviev înțelege acest

lucru simplu. Troțchi însă înțelege aceasta foarte bine, căci el spune de-a-dreptul în tezele sale: „lozinca formării de Soviete înseamnă chemarea la crearea unor adevărate organe ale puterii prin instituirea unui regim tranzitoriu de dualitate a puterii“ (vezi tezele lui Troțchi „Revoluția chineză și tezele lui Stalin“).

Rezultă, așa dar, că, creând Soviete în China, vom crea implicit un „regim de dualitate a puterii“, vom răsturna guvernul dela Uhan și vom crea o putere nouă, revoluționară. Se vede că Troțchi ia drept model evenimentele din istoria revoluției din Rusia din perioada dinaintea lui Octombrie 1917. Atunci exista într'adevăr la noi dualitatea puterii și duceam atunci într'adevăr o acțiune de răsturnare a guvernului provizoriu.

Am mai spus însă că nimeni nu se gândea atunci la o participare în guvernul provizoriu. Dece, așa dar, Troțchi nu propune acum ieșirea imediată a comuniștilor din Gomindan și din guvernul dela Uhan? Cum poți crea Soviete, cum poți crea un regim de dualitate a puterii și în acelaș timp să faci parte din acelaș guvern dela Uhan pe care intenționezi să-l răstorni? În tezele lui Troțchi nu găsim răspuns la această întrebare.

Or, este clar că Troțchi s'a rătăcit aici, fără speranță de ieșire, în labirintul propriilor sale contradicții. El a confundat revoluția burghezo-democratică cu revoluția proletară. El „a uitat“ că revoluția burghezo-democratică din China nu numai că n'a fost încă desăvârșită și nu numai că n'a învins încă, dar se află abia în prima fază a dezvoltării sale. Troțchi nu înțelege că a renunța la sprijinirea guvernului dela Uhan,

a lansa lozinca dualității puterii și a răsturna guvernul dela Uhan acum, pe calea formării imediate de Soviete, înseamnă a da un ajutor direct și cert lui Cian Kai Șek și Cian Țzo-lin.

Ni se spune: dar cum se explică, în cazul acesta, formarea Sovietelor de deputați ai muncitorilor în 1905 în Rusia, — nu treceam noi oare atunci printr'o revoluție burghezo-democratică?

În primul rând, nu existau atunci decât două Soviete — unul la Petersburg și unul la Moscova; or, existența a două Soviete nu însemna încă crearea sistemului Puterii Sovietice în Rusia.

În al doilea rând, Sovietul din Petersburg și cel din Moscova erau atunci organe de insurecție împotriva vechii puteri țariste, ceea ce confirmă odată mai mult adevărul că Sovietele nu trebuie considerate numai ca centre de organizare a revoluției, că Sovietele nu pot fi astfel de centre decât dacă sunt organe de insurecție și organe ale puterii noi.

În al treilea rând, istoria Sovietelor muncitorești ne arată că aceste Soviete nu pot să existe și să se desvolte decât în cazul când există condiții favorabile pentru trecerea directă dela revoluția burghezo-democratică la revoluția proletară, când există deci condiții favorabile pentru trecerea dela puterea burgheză la dictatura proletariatului.

Oare Sovietele muncitorești din Petersburg și Moscova din 1905, ca și Sovietele muncitorești din Germania din 1918, n'au pierit din cauză că pe atunci nu existau aceste condiții favorabile?

Poate că în 1905 n'am fi avut în Rusia Soviete dacă ar fi existat atunci în Rusia o largă organizație

revoluționară în genul Gomindanului de stânga de astăzi din China. Dar o asemenea organizație nu putea exista atunci în Rusia, deoarece muncitorii și țăranii ruși nu cunoșteau asupra națională — Rușii asupra ei înșiși alte naționalități — și o organizație de felul Gomindanului de stânga nu poate lua naștere decât în condiții de asupra națională din partea imperialiștilor străini, care are drept efect concentrarea elementelor revoluționare ale țării într-o singură organizație largă.

Numai un orb poate tăgădui Gomindanului de stânga rolul de organ al luptei revoluționare, rolul de organ al insurecției împotriva rămășițelor feudale și imperialismului din China.

Dar ce rezultă de aici?

Rezultă că Gomindanul de stânga din China joacă în actuala revoluție burghezo-democratică din China aproximativ același rol pe care l-au jucat Sovieții în 1905 în revoluția burghezo-democratică din Rusia.

Altceva ar fi dacă în China n'ar exista o organizație revoluționar-democratică atât de populară cum este Gomindanul de stânga. Dar odată ce există o asemenea organizație revoluționară specifică, adaptată particularităților condițiilor din China și care s'a dovedit a fi potrivită pentru dezvoltarea revoluției burghezo-democratice din China, ar fi stupid și irațional să se distrugă această organizație, creată în decurs de ani de zile, acum, când revoluția burghezo-democratică abia a început, când ea n'a învins încă și nici nu va învinge așa curând.

Pornind dela acest fapt, unii tovarăși trag concluzia că Gomindanul va putea fi folosit și în viitor — în perioada de trecere la revoluția proletară — ca formă de organizare de stat a dictaturii proletariatului, văzând totodată în aceasta posibilitatea unei treceri pașnice dela revoluția burghezo-democratică la revoluția proletară.

În general vorbind, posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției nu este, desigur, exclusă. Și la noi în Rusia s'a vorbit la începutul anului 1917 despre posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției prin Soviets.

Dar, în primul rând, Gomindanul nu este același lucru cu Sovietsul, și, dacă el este adaptat dezvoltării revoluției burghezo-democratice, aceasta încă nu înseamnă că el poate fi adaptat dezvoltării revoluției proletare, pe câtă vreme Sovietsul de deputați ai muncitorilor sunt cea mai potrivită formă de dictatură a proletariatului.

În al doilea rând, chiar în condițiile existenței Sovietselor în Rusia în 1917, posibilitatea unei treceri pașnice la revoluția proletară s'a dovedit în fapt exclusă.

În al treilea rând, în China există atât de puține centre proletare, iar dușmanii revoluției sunt atât de puternici și de numeroși, încât fiecare pas înainte al revoluției și fiecare atac din partea imperialiștilor vor fi însoțite în mod inevitabil de noi dizidențe în Gomindan și de o nouă întărire a partidului comunist în dauna prestigiului Gomindanului.

Cred că posibilitatea unui drum de dezvoltare pașnică a revoluției chineze trebuie socotită exclusă.

Cred că Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor vor trebui create în China în perioada de trecere de la revoluția burghezo-democratică la revoluția proletară, căci în condițiile de astăzi, fără Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor, nu este posibilă o asemenea trecere.

Trebue lăsată întâi să se desvolte mișcarea agrară în întreaga Chină, trebue întărit Uhanul și sprijinit în lupta lui împotriva regimului feudalo-birocratic, trebue ajutat Uhanul să obțină victoria asupra contra-revoluției, trebue dezvoltate pe scară largă, pretutindeni, uniunile țărănești, syndicatele muncitorești și celelalte organizații revoluționare, ca bază pentru crearea Sovietelor în viitor, trebue lăsat Partidul Comunist Chinez să-și întărească influența în rândurile țăranimii și în armată, — și abia după aceea vor putea fi create Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor, ca organe de luptă pentru o putere nouă, ca factori ai dualității puterii, ca factori ai pregătirii trecerii de la revoluția burghezo-democratică la revoluția proletară.

A crea Soviete muncitorești în China nu este o vorbă goală, o declamație „revoluționară” deșartă. Această chestiune nu poate fi privită cu ușurința cu care o privește Troțchi.

A crea Soviete muncitorești și țărănești înseamnă, în primul rând, a ieși din Gomindan, deoarece nu poți să creezi Soviete și să faci să progreseze dualitatea puterii, chemând pe muncitori și țărani la crearea unei puteri noi, și să rămâi în acelaș timp în Gomindan și în guvernul lui.

A crea Soviete de deputați ai muncitorilor înseamnă, apoi, a înlocui actualul bloc **dinăuntru** Gomin-danului printr'un bloc **înafara** Gomindanului, printr'un bloc analog aceluia pe care l-au avut bolșevicii cu socialiștii-revoluționari de stânga în Octombrie 1917.

Dece ?

Fiindcă, dacă într'un caz, în condițiile revoluției burghezo-democratice, este vorba de crearea dictaturii revoluționare a proletariatului și a țărănimii, și politica menținerii blocului din sânul Gomindanului corespunde în totul acestui lucru, apoi în celălalt caz, în condițiile formării Sovietelor și ale trecerii la revoluția proletară, va fi vorba de crearea dictaturii proletariatului, de crearea Puterii Sovietelor, iar această putere nu poate fi pregătită și creată decât sub conducerea **unui singur partid**, partidul comunist.

Mai departe. Existența Sovietelor de deputați ai muncitorilor impune anumite obligații. În momentul de față muncitorii din China câștigă 8—15 ruble pe lună, trăiesc în condiții imposibile, muncesc peste măsură. Acestei situații trebuie și i se poate pune capăt chiar acum, urcând salariile, introducând ziua de lucru de 8 ore, îmbunătățind condițiile în care locuiesc muncitorii etc. Dar în condițiile existenței Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorii nu se vor opri la aceasta. Ei le vor spune comuniștilor (și vor avea dreptate): dacă avem Soviete, iar Sovietele sunt organe ale puterii, atunci nu s'ar putea să strângem puțin burghezia în chingi, s'o expropriem „nițeluș”? Comuniștii nu vor fi decât niște flecari ordinari dacă nu vor păși pe calea exproprierei burgheziei atunci când vor exista Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

Se pune întrebarea: se poate și trebuie oare să se pășească pe această cale acum, în actuala fază a revoluției?

Nu, nu trebuie.

Se poate și trebuie oare să se renunțe în viitor la exproprierea burgheziei în condițiile existenței Sovietelor de deputați ai muncitorilor și ai țăranilor? Nu, nu se poate. Dar a crede că se poate menține în aceste condiții blocul comuniștilor **dinăuntru** Gomindanului înseamnă a-ți face iluzii și a nu înțelege mecanismul luptei forțelor de clasă în perioada trecerii dela revoluția burgheză la revoluția proletară.

Iată cum se prezintă problema creării de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China.

După cum vedeți, ea nu este atât de simplă cum o prezintă unii oameni peste măsură de ușuratici, cum sunt Troțchi și Zinoviev.

E oare admisibilă în general, din punct de vedere **principial**, participarea marxiștilor și colaborarea cu burghezia revoluționară într'un partid revoluționar-democratic comun sau într'un guvern revoluționar democratic comun?

Unii opoziționiști socotesc că lucrul acesta nu este admisibil. Or, istoria marxismului ne arată că, în anumite condiții și pentru o anumită durată de timp, o asemenea participare este în totul admisibilă.

Aș putea să mă refer la modul cum a procedat Marx în 1848 în Germania, în timpul revoluției împotriva absolutismului german, când Marx și tovarășii lui de idei au făcut parte din uniunea burghezo-democratică din provincia renană și când organul aces-

tui partid revoluționar-democratic, „Noua Gazetă Renană“, apăsrea având ca redactor pe Marx.

Făcând parte din această uniune burghezo-democratică și împingând înainte burghezia revoluționară, Marx și tovarășii lui de idei au criticat sub toate aspectele atitudinea nehotărîtă a aliaților lor de dreapta, după cum și Partidul Comunist Chinez, făcând parte din Gomindan, trebuie să critice sub toate aspectele oscilările și atitudinea nehotărîtă a aliaților săi gomindaniști de stînga.

Se știe că abia în primăvara anului 1849 au părăsit Marx și tovarășii lui de idei această uniune burghezo-democratică, pornind la crearea unei organizații de sine stătătoare a clasei muncitoare cu o politică de clasă cu totul de sine stătătoare.

După cum vedeți, Marx a mers chiar mai departe decît Partidul Comunist Chinez, care face parte din Gomindan ca un partid de clasă de sine stătător al proletariatului.

Se poate discuta sau nu oportunitatea participării lui Marx și a tovarășilor săi de idei în această uniune burghezo-democratică din 1848. Roza Luxemburg, de exemplu, considera că Marx nu trebuia să intre în această uniune burghezo-democratică. Aceasta este o chestiune de tactică. Dar că Marx și Engels admiteau principial posibilitatea și oportunitatea participării într'un partid burghezo-revoluționar în perioada revoluției burghezo-democratice, în anumite condiții și pentru un anumit timp, — asta e în afară de orice îndoială. Cât despre participarea marxiștilor într'un guvern revoluționar democratic și colaborarea în acest guvern cu burghezia revoluționară, în anumite

condiții și într'o anumită situație, — în privința aceasta avem indicațiile unor marxiști ca Engels și Lenin. Se știe că în broșura sa „Bacuniniștii la lucru”⁶⁷, Engels s'a pronunțat în favoarea unei asemenea participări. Se știe că și Lenin s'a pronunțat în 1905 pentru admisibilitatea unei asemenea participări într'un guvern burghezo-democratic revoluționar.

V

DOUĂ LINII

Așa dar, avem în fața noastră două linii, complete deosebite, în chestiunea chineză: linia Internaționalei Comuniste și linia lui Troțchi și Zinoviev.

Linia Internaționalei Comuniste. Rămășițele feudale și suprastructura birocrato-militaristă care se reazimă pe ele și care este sprijinită prin toate mijloacele de imperialiști din toate țările constituie faptul principal al realității chineze de astăzi.

În momentul de față China trece printr'o revoluție agrară, îndreptată atât împotriva rămășițelor feudale, cât și împotriva imperialismului.

Revoluția agrară formează baza și conținutul revoluției burghezo-democratice din China.

Gomindanul dela Uhan și guvernul dela Uhan constituie centrul mișcării revoluționare burghezo-democratice.

Nanchinul și guvernul dela Nanchin constituie centrul contrarevoluției naționale.

Politica de sprijinire a Uhanului este totodată o politică de dezvoltare a revoluției burghezo-democra-

tice, cu toate consecințele care decurg de aici. De aici, participarea comuniștilor în Gomindanul dela Uhan și în guvernul revoluționar dela Uhan, participare care nu exclude, ci presupune criticarea sub toate aspectele de către comuniști a inconsecvenței și oscilărilor aliaților lor din Gomindan.

Această participare a comuniștilor trebuie folosită în scopul de a înlesni proletariatului exercitarea rolului de hegemon în revoluția burghezo-democratică din China și a apropia momentul trecerii la revoluția proletară.

În momentul când revoluția burghezo-democratică se va apropia de victoria deplină și când în cursul revoluției burgheze vor începe să se deslușească căile de trecere la revoluția proletară, — în acest moment vor trebui create Soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților ca factori ai dualității puterii, ca organe de luptă pentru puterea nouă, ca organe ale puterii noi, ale Puterii Sovietelor.

Atunci blocul comuniștilor dinăuntru Gomindanului va trebui să fie înlocuit printr'un bloc înafara Gomindanului, iar partidul comunist va trebui să devină conducătorul unic al noului revoluții din China.

A propune acum, așa cum fac Troțchi și Zinoviev, formarea **imediată** a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor și crearea **imediată** a dualității puterii, acum, când revoluția burghezo-democratică se află abia în faza inițială a dezvoltării sale, când Gomindanul este cea mai potrivită formă de organizare a revoluției național-democratice și cea mai adecvată particularităților specifice ale Chinei, — înseamnă a desorganiza mișcarea revoluționară, a

slăbi Uhanul, a înlesni căderea lui și a da ajutor lui Cian Tzo-lin și lui Clan Kai Șek.

Linia lui Troțchi și Zinoviev. Rămășițele feudale în China sunt o născocire a lui Buharin. Asemenea rămășițe sau nu există deloc în China, sau sunt atât de neînsemnate încât nu pot avea o importanță cât de cât serioasă.

Va să zică, o revoluție agrară există acum în China. Dar de unde s'a ivit, nici dracu nu știe. (I l a r i t a t e.)

Odată însă ce această revoluție agrară există, ea va trebui, desigur, sprijinită într'un fel sau altul.

Principalul nu este acum revoluția agrară, ci revoluția pentru independența vamală a Chinei, revoluția, ca să zicem așa, antivamală.

Gomindanul dela Uhan și guvernul dela Uhan sunt sau o „ficțiune“ (Troțchi), sau kemalism (Zinoviev).

Pe de o parte, trebuie creată dualitatea puterii în vederea răsturnării guvernului dela Uhan prin formarea imediată a Sovietelor (Troțchi). Pe de altă parte, trebuie întărit guvernul dela Uhan, se impune ajutorarea energică și prin toate mijloacele a guvernului dela Uhan, și aceasta — tot prin formarea imediată a Sovietelor (Zinoviev).

De drept, comuniștii ar trebui să iasă imediat din această „ficțiune“, din guvernul dela Uhan și Gomindanul dela Uhan. Dar, în definitiv, ar fi mai bine ca ei să rămână în această „ficțiune“, adică și în guvernul dela Uhan, și în Gomindanul dela Uhan. Dar dece să rămână în Uhan dacă Uhanul este o

„ficțiune“, toate astea numai Dumnezeu le știe. Iar cine nu-i de acord cu aceasta, este un trădător.

Aceasta este așa zisa linie a lui Troțchi și Zinoviev.

E greu să-ți închipui ceva mai inept și mai confuz decât această așa zisă linie.

Rămâi cu impresia că nu ai de-a-face cu marxiști, ci cu niște conțopiști rupți de viață sau, și mai rău, cu niște turiști „revoluționari“, care, călătorind pe la Suhumi, Chislovodsc etc., n'au observat plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, care a indicat linia fundamentală de orientare în revoluția chineză, și, aflând apoi din ziare că în China a avut loc într'adevăr o oarecare revoluție, poate agrară, poate antivamală, au hotărât că e necesar să întocmească un morman de teze — unele teze în Aprilie, altele la începutul lui Mai, altele la sfârșitul lui Mai — și, întocmind acest morman de teze, să copleșească cu ele Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, socotind, probabil, că abundența unor teze confuze și contradictorii constituie principalul mijloc de salvare a revoluției chineze.

Acestea sunt, tovarăși, cele două linii în chestiunea revoluției chineze.

Va trebui să alegeți între aceste două linii.

Inchei, tovarăși.

Aș vrea să spun în încheiere câteva cuvinte despre sensul și însemnătatea politică a manifestărilor fracționiste ale lui Troțchi și Zinoviev în momentul de față. Ei se plâng că nu li se dă destulă libertate de a improșca cu nemaipomenite injurii și inadmisibile ocări C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și Comitetul

Executiv al Internaționaliei Comuniste. Ei se plâng de „regimul“ din Internaționala Comunistă și din P.C. (b) al U.R.S.S. În fond, ei vor libertatea desorganizării Internaționaliei Comuniste și P.C. (b) al U.R.S.S. În fond, ei vor să transplanteze în Internaționala Comunistă și în P.C. (b) al U.R.S.S. apucăturile lui Ma-slov & Co.

Trebue să spun, tovarăși, că Troțchi a ales un moment prea nepotrivit pentru atacurile lui împotriva partidului și Internaționaliei Comuniste. Chiar acum am fost înștiințat că guvernul conservator englez a luat hotărîrea de a rupe relațiile cu U.R.S.S. E de prisos să mai demonstrăm că acum va începe o campanie generală împotriva comuniștilor. Această campanie a și început. Unii amenință P.C. (b) al U.R.S.S. cu războiul și intervenția. Alții — cu sciziunea. Se creează un fel de front unic dela Chamberlain până la Troțchi.

E posibil ca prin aceasta să se urmărească intimidarea noastră. Cred însă că nu mai e nevoie să demonstrăm că bolșevicii nu prea sunt sperioși de felul lor. Istoria bolșevismului cunoaște destule „fronturi“ de acestea. Istoria bolșevismului ne arată că aceste „fronturi“ s’au sfărâmat invariabil, izbindu-se de hotărîrea revoluționară și curajul fără seamăn al bolșevicilor.

Puteți fi siguri că vom ști să sfărâmăm și acest nou „front“. (A p l a u z e.)

*„Bolșevic“ nr. 10
din 31 Mai 1927*

CĂTRE STUDENȚII UNIVERSITĂȚII COMUNISTE A OAMENILOR MUNCII DIN ORIENT

Dragi tovarăși !

Acum doi ani, luând cuvântul aici cu prilejul împlinirii a patru ani de existență a Universității comuniste a oamenilor muncii din Orient, am vorbit despre sarcinile care revin Universității atât în ceea ce privește republicile sovietice, cât și în ceea ce privește țările asuprite din Orient⁶⁸.

Indeplinindu-și sarcinile, Universitatea trimite acum în foc noi cadre de luptători, a patra promoție de absolvenți ai Universității, reprezentând 74 de naționalități, tovarăși înarmați cu puternica armă a leninismului.

Tovarășii pornesc la muncă și luptă într'un moment istoric de foarte mare importanță, într'un moment când imperialismul mondial, și în primul rând imperialismul englez, încearcă să sugrume revoluția chineză și în acelaș timp aruncă o sfidare celui dintâi stat proletar din lume — Uniunea Sovietică —, sperând să distrugă bastionul puternic, de nesdruncinat al proletarilor din toate țările.

Salutând pe tovarășii absolvenți, îmi exprim convingerea fermă că ei își vor face cu cinste datoria față de proletariat și își vor consacra toate forțele și cunoștințele cauzei eliberării oamenilor muncii din Orient de sub jugul imperialismului.

I. Stalin

„Pravda” nr. 121
din 31 Mai 1927

RĂSPUNS LUI S. POCROVSCHI

Intrând în corespondență cu d-ta, am crezut că am de-a-face cu un om care caută adevărul. Acum, după a doua scrisoare a d-tale, văd că sunt în corespondență cu un impertinent plin de sine, care pune „interesele“ persoanei sale mai presus de interesele adevărului. Să nu te miri, deci, dacă în acest scurt (și ultim) răspuns voi spune lucrurilor pe nume, fără înconjur.

1. Am afirmat că în perioada de după revoluția din Februarie 1917 partidul a înlocuit vechea lozincă strategică — dictatura proletariatului și a țăranimii și „alianță cu întreaga țăranime“ — printr'o nouă lozincă strategică: dictatura proletariatului și a țăranimii sărace și „alianță cu țăranimea săracă“.

Am afirmat că partidul a mers și a ajuns la Revoluția din Octombrie aplicând această nouă lozincă și că, dacă n'ar fi aplicat această lozincă, partidul n'ar fi putut să strângă armata politică necesară, o armată politică în stare să răstoarne puterea burgheziei și să instaureze puterea proletariatului.

D-ta ai combătut hotărît această afirmație a mea, încercând să demonstrezi că „în perioada din Februarie până în Octombrie partidul a susținut **vechea sa lozincă** cu privire la țărănime — **alianță cu întreaga țărănime**“ (vezi prima d-tale scrisoare). Și nu numai că încerci să demonstrezi acest lucru, dar considerai aproape drept o axiomă această concepție antileninistă, pur camenevistă.

Așa stă chestiunea, și tocmai aceasta forma obiectul discuției noastre.

Acum, văzând în ce labirint te-a dus încăpățănarea și încrederea în sine, ești nevoit să recunoști cu jumătate de glas că nu ai dreptate, afirmând că „lozinca strategică a partidului în perioada Aprilie — Octombrie a fost tocmai lozinca: dictatura proletariatului și a țăranimii sărace“ (vezi a doua d-tale scrisoare).

Dar recunoscând cu jumătate de glas că nu ai dreptate, încerci totodată să-ți mărginești greșala — și aceasta cu glas tare — la niște fleacuri, datorite unor imprecizii „verbale“, declarând că „forma în care mi-am exprimat eu ideea în scrisoarea trecută, când am spus că partidul a părăsit **vechea sa lozincă a alianței cu întreaga țărănime** în totalitatea ei, poate să dea naștere la confuzie“ (vezi a doua d-tale scrisoare).

Reiese că discuția noastră a fost o discuție „de cuvinte“, și nu una în legătură cu două concepții **principial deosebite** !

Aceasta se numește la noi, ca să mă exprim delicat, **impertinență**.

2. Am afirmat că pregătirea Revoluției din Octombrie a avut loc la noi în condiții de luptă împotriva politicii conciliatoare și a șovăelilor unei anumite părți a țărănimii din Soviete, că aceste șovăeli și această politică conciliatoare creau primejdii foarte mari pentru revoluție (înfrângerea bolșevicilor în Iulie 1917), că nu se putea lupta cu succes împotriva acestor șovăeli și acestei politici conciliatoare decât sub lozinca dictaturii proletariatului și țărănimii sărace, că numai datorită acestei lozinci au reușit bolșevicii să neutralizeze șovăelile și politica conciliatoare a țăranului mijlocăș.

D-ta ai combătut hotărît această afirmație, persistând în greșala d-tale, adică susținând că în perioada din Februarie până în Octombrie partidul și-a dus activitatea sub vechea lozincă a „alianței cu întreaga țărănime în totalitatea ei”. Combătând această afirmație, d-ta ștergeai prin aceasta din istoria bolșevismului cele mai frumoase pagini ale ei, care tratează despre lupta dusă de bolșevici pentru ruperea păturilor mijlocașe ale țărănimii de partidele mic-burgheze, pentru izolarea acestor partide, pentru neutralizarea șovăelilor și a conciliatorismului anumitor pături ale țărănimii.

Așa s'au petrecut lucrurile.

Acum ești nevoit să recunoști atât șovăelile și politica conciliatoare a unei anumite părți a țărănimii în perioada din Februarie până în Octombrie, cât și lupta dusă de bolșevici împotriva acestor șovăeli și acestei politici conciliatoare.

Recunoscând însă toate acestea, d-ta ai aerul să spui că aceasta n'ar avea nicio legătură cu problema

neutralizării țaranului mijlocăș, și te apuci chiar să-mi reproșezi că „n'am răspuns“ la problema neutralizării țaranului mijlocăș.

Una din două: ori ești prea naiv, ori îți pui cu bunăștiință masca naivității într'un scop nicidecum științific.

3. Am afirmat că partidul a obținut victoria în Octombrie datorită aplicării cu succes a noii lozinci strategice — dictatura proletariatului și a țărănimii sărace —, că fără înlocuirea vechii lozinci a alianței cu întreaga țărănime prin lozinca nouă a alianței cu țărănimea săracă, partidul n'ar fi putut obține nici victoria din Octombrie și nici sprijinul întregii țărănime în cursul Revoluției din Octombrie, că țărănimea în întregul ei i-a sprijinit pe bolșevici numai în măsura în care aceștia duceau până la capăt revoluția burgheză, că întrucât principalul scop al Revoluției din Octombrie a fost revoluția socialistă, și nu revoluția burgheză, acest sprijin din partea întregii țărănime a avut un caracter condiționat și limitat.

D-ta, în fond, ai combătut această afirmație, deoarece în prima d-tale scrisoare ai tăgăduit faptul că vechea lozincă a fost înlocuită printr'o lozincă nouă în perioada de după Revoluția din Februarie.

Așa s'au petrecut lucrurile.

Acum ești nevoit să recunoști verbal că vechea lozincă strategică a alianței cu întreaga țărănime a fost într'adevăr înlocuită prin noua lozincă strategică a alianței cu țărănimea săracă.

Dar, recunoscând acest adevăr, d-ta te-ai apucat numaidecât să ștergi urmele, în maniera camenevistă, opunând sarcina „tactică“ a asigurării sprijinului în-

tregii țărănimei sarcinii „strategice“ a asigurării alianței cu țărănimea săracă, ai terfelit, în maniera camenevistă, adevărul — pe care adineauri îl recunoștuseși — despre a doua lozincă strategică, revenind în fond la vechile poziții cameneviste, și totodată ai debitat o calomnie la adresa mea, afirmând că eu n'aș recunoaște că țărănimea în întregul ei a dat bolșevicilor un anumit sprijin condiționat în timpul Revoluției din Octombrie.

D-ta nu înțelegi, se vede, că sarcinile tactice constituie o parte din sarcina strategică, că cele dintâi nu pot fi identificate cu cea de a doua și cu atât mai puțin fi pot fi opuse.

D-ta nu înțelegi, se vede, că țărănimea în întregul ei putea să sprijine revoluția proletară numai în mod cu totul condiționat și limitat, numai în măsura în care Revoluția din Octombrie ducea până la capăt revoluția burgheză, adică în măsura în care ea desființa proprietatea moșierească, rânduelile moșierești și suprastructura politică a rânduelilor moșierești — monarhia.

D-ta nu știi, se vede, că în Octombrie 1917, după luarea puterii de către Soviete, garnizoana din Petrograd (formată din țărani) a refuzat să plece pe front împotriva lui Cherenschi, când acesta din urmă înainta asupra Petrogradului, declarând totodată că ea, această garnizoană, este „pentru pace și împotriva unui nou război“, și înțelegând, pesemne, pacea nu ca o transformare a războiului imperialist în război civil, ci în sensul înfingării baionetelor în pământ, adică înțelegând pacea la fel cu d-ta și mulți alți filistini politici (vezi prima d-tale scrisoare).

D-ta nu știi, se vede, că Petrogradul a fost salvat atunci de pericolul invaziei lui Cherenschi și a lui Crasnov de către ostașii gărzilor roșii și de către marinari.

D-ta nu știi, se vede, că războiul civil în prima lui fază — în perioada dintre Octombrie 1917 și primăvara 1918 — a fost dus mai ales cu forțele muncitorilor și marinarilor și că așa zisul sprijin al „țărânimii în întregul ei” s'a manifestat atunci de cele mai multe ori în faptul că ea nu ne împiedica să lovim direct în dușmanii revoluției proletare.

D-ta nu știi, se vede, că de fapt noi am reușit să creăm Armata Roșie, ca armată de masă, abia în a doua jumătate a anului 1918, când pământul fusese deja luat de țărani, când chiaburul era îndeajuns de slăbit, când Puterea Sovietică reușise deja să se salvgardeze și când apăruse posibilitatea de a aplica lozincă „alianței trainice cu țăranul mijlocăș”...

Poți îndruga, desigur, verzi și uscate — hârtia rabdă orice —, poți să jonglezi și să faci să dispară urmele în maniera camenevistă... Dar toate trebuie să aibă o limită.

4. Antrenat de „perlele” penei d-tale și uitând cu seninătate de prima d-tale scrisoare, afirmi că eu n'am înțeles problema transformării revoluției burgheze în revoluție socialistă.

Iată ce înseamnă a atribui păcatul tău altuia!

Dar ce înseamnă transformarea revoluției burgheze în revoluție socialistă? Se poate oare închipui această transformare în țara noastră fără înlocuirea vechii lozinci a dictaturii proletariatului și țărânimii

cu lozinca nouă a dictaturii proletariatului și țărănimii sărace? Evident că nu.

Pentru ce a luptat Lenin împotriva lui Camenev în Aprilie 1917, susținând înlocuirea vechii lozinci printr'una nouă și legând această înlocuire de trecerea dela prima etapă a revoluției ruse, (revoluția burghezo-democratică) la a doua etapă a ei (revoluția proletară)? Oare nu pentru a face cu putință și a înlesni transformarea revoluției burgheze în revoluție socialistă? Evident că da.

Cine a combătut atunci ideea trecerii dela vechea lozincă la una nouă? Evident, Camenev.

Cine a tăgăduit în primăvara anului 1927 faptul că bolșevicii au înlocuit vechea lozincă strategică printr'o nouă lozincă strategică în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie? Evident că d-ta, stimate Pocrovschi.

Cine a corijat această greșală camenevistă a lui Pocrovschi? Evident că tovarășul Stalin.

Nu rezultă oare clar din toate acestea că d-ta n'ai înțeles nimic — absolut nimic — din problema transformării revoluției burgheze în revoluție proletară?

Concluzia: trebuie să aibă cineva impertinența unui ignorant și mulțumirea de sine a unui echilibrist marginal, ca să răstoarne lucrurile cu capul în jos cu atâta nerușinare cum o faci d-ta, stimate Pocrovschi.

Cred că e timpul să încetez corespondența cu d-ta.

I. Stalin

23 Iunie 1927

Se publică pentru întâia oară

INSEMNAȚI PE MARGINEA UNOR TEME DE ACTUALITATE

I

DESPRE PERICOLUL DE RĂZBOI

Este neîndoielnic că principala problemă a momentului de față este pericolul unui nou război imperialist. Nu e vorba de un „pericol” vag și imaterial al unui nou război. E vorba de un pericol real și concret al unui nou război în general, al unui război împotriva U. R. S. S. în special.

Reîmpărțirea lumii și a sferelor de influență, efectuată în urma ultimului război imperialist, este deja „învechită”. Unele țări noi (America, Japonia) au luat-o înaintea Unele țări vechi (Anglia) rămân în urmă. Germania capitalistă, care fusese înmormântată la Versailles, învie și se desvoltă, întărindu-se tot mai mult. Italia burgheză se străduiește să se ridice, aruncând priviri invidioase spre Franța.

Se dă o luptă înverșunată pentru piețele de desfacere, pentru piețele de export de capital, pentru căile maritime și terestre care duc spre aceste piețe, pentru o nouă reîmpărțire a lumii. Cresc contradicțiile dintre America și Anglia, dintre Japonia și America, dintre Anglia și Franța, dintre Italia și Franța.

Cresc contradicțiile din sânul țărilor capitaliste, răbufnind din când în când sub forma unor acțiuni revoluționare deschise ale proletariatului (Anglia, Austria).

Cresc contradicțiile dintre lumea imperialistă și țările dependente, răbufnind mereu sub forma unor conflicte fățișe și a unor explozii revoluționare (China, Indonezia, Africa de Nord, America de Sud).

Dar creșterea tuturor acestor contradicții înseamnă creșterea crizei capitalismului mondial, în ciuda stabilizării lui, a unei crize incomparabil mai adânci decât criza dinaintea ultimului război imperialist. Existența și propășirea U. R. S. S., țara dictaturii proletariatului, nu fac decât să adâncească și să ascutească această criză.

Nu e de mirare că imperialismul se pregătește pentru un nou război, văzând în el singura cale de soluționare a acestei crize. Creșterea extraordinară a înarmărilor, orientarea generală a guvernelor burgheze către metodele fasciste „de guvernare”, cruciada împotriva comuniștilor, campania furibundă dusă împotriva U. R. S. S., intervenția directă în China — toate acestea sunt diferite laturi ale unuia și aceluiaș fenomen: pregătirea unui nou război în vederea unei noi reîmpărțiri a lumii.

Ei, imperialiștii, ar fi ajuns demult să se încaiere între ei, dacă n'ar exista partidele comuniste, care duc o luptă hotărâtă împotriva războaielor imperialiste, dacă n'ar exista U. R. S. S., a cărei politică de pace înseamnă o ghiulea grea atârnată de picioarele atâtorilor la un nou război, dacă imperialiștii nu s'ar

teme că se vor slăbi reciproc și vor înlesni astfel o nouă spărtură în frontul imperialist.

Cred că această ultimă împrejurare, adică teama că se vor slăbi reciproc și vor înlesni astfel o nouă spărtură în frontul imperialist, constituie unul din factorii importanți care temperează deocamdată pornirea de a se încăiera între ei.

De aici, tendința „firească” a anumitor cercuri imperialiste de a impinge pe planul al doilea contradicțiile din propriul lor lagăr, de a le voala temporar, de a crea un front unic al imperialiștilor și de a porni împotriva U. R. S. S., pentru a rezolva fie și parțial, fie și vremelnic, pe seama U. R. S. S., criza capitalismului, care se adâncește tot mai mult.

Faptul că inițiativa în această acțiune, în acțiunea de creare a unui front unic al imperialiștilor împotriva U. R. S. S., o au burghezia engleză și statul ei major de luptă, partidul conservator, — acest fapt nu trebuie să ne surprindă câtuși de puțin. Capitalismul englez a fost întotdeauna, este și va fi cel mai înverșunat sugrumător al revoluțiilor populare. Incepând cu marea revoluție burgheză din Franța dela sfârșitul secolului al XVIII-lea și terminând cu revoluția chineză de astăzi, burghezia engleză a stat întotdeauna și continuă să stea în primele rânduri ale sugrumătorilor mișcării de eliberare a omenirii. Oamenii sovietici nu vor uita niciodată silniciile, jafurile și invaziile militare pe care le-a cunoscut acum câțiva ani țara noastră din grația capitaliștilor englezi. Să ne mai mirăm că capitalul englez și partidul lui conservator se pregătesc din nou să se pună

în fruntea unui război împotriva focarului mondial al revoluției proletare, împotriva U. R. S. S.?

-Dar burgheziei engleze nu-i place să ducă război cu propriile sale mâini. Ea a preferat întotdeauna să ducă războiul cu mâinile altora. Și câteodată ea reușea într'adevăr să găsească proști gata să scoată castanele din foc pentru ea.

Așa s'au petrecut lucrurile în timpul mării revoluții burgheze din Franța, când burghezia engleză a reușit să creeze o coaliție a statelor europene împotriva Franței revoluționare.

Așa s'au petrecut lucrurile după Revoluția din Octombrie din U. R. S. S., când burghezia engleză, atacând U. R. S. S., a încercat să creeze „coaliția celor 14 state” și când, cu toate acestea, a fost svârțită dincolo de granițele U. R. S. S.

Așa stau lucrurile acum în China, unde burghezia engleză se străduiește să creeze un front unic împotriva revoluției chineze.

Este în totul explicabil faptul că partidul conservatorilor, pregătindu-se de război împotriva U.R.S.S., duce de câțiva ani o acțiune pregătitoare pentru crearea unei „sfinte alianțe” de țări mari și mici, îndreptată împotriva U. R. S. S.

Dacă înainte, până în ultimul timp, conservatorii duceau în mod mai mult sau mai puțin camuflat această acțiune pregătitoare, acum, în ultimul timp, ei au trecut la „acțiuni directe”, dând Uniunii Sovietice lovituri fățișe și încercând să înjghebe în vâzul tuturor faimoasa „sfântă alianță”.

Prima lovitură fățișă a guvernului conservator al Angliei a fost atacul împotriva ambasadei sovietice

din Pechin. Acest atac avea cel puțin două scopuri. El trebuia să ducă la descoperirea unor documente „teribile“ în legătură cu activitatea „distructivă“ a U. R. S. S., documente care să creeze o atmosferă de indignare generală și să pregătească terenul pentru formarea unui front unic împotriva U. R. S. S. El trebuia să provoace un conflict militar cu guvernul dela Pechin și să atragă U.R.S.S. într'un război cu China.

După cum se știe, lovitura aceasta a dat greș.

A doua lovitură fățișă a fost atacul dela Londra împotriva Arcos-ului și ruperea relațiilor cu U.R.S.S. Această lovitură avea ca țel crearea unui front unic împotriva U. R. S. S., începerea unei blocade diplomatice — la care să participe întreaga Europă — împotriva U. R. S. S. și să provoace ruperea de către o serie de state a relațiilor bazate pe tratate cu Uniunea Sovietică.

După cum se știe, și această lovitură a dat greș.

A treia lovitură fățișă a fost organizarea asasinării lui Voicov la Varșovia. Asasinarea lui Voicov, organizată de agenții partidului conservator, trebuia, în intenția autorilor ei, să joace rolul asasinatului dela Sarajevo, atrăgând U. R. S. S. într'un conflict militar cu Polonia.

Și această lovitură pare a fi dat greș.

Cum se explică faptul că aceste lovituri n'au avut deocamdată efectul scontat de conservatori?

Se explică prin interesele contradictorii ale diferitelor state burgheze, dintre care multe au interes să păstreze legăturile economice cu U. R. S. S.

Prin politica iubitoare de pace a U. R. S. S., dusă ferm și cu toată hotărîrea de Guvernul Sovietic.

Prin faptul că statele dependente de Anglia, indiferent dacă e vorba de statul lui Cian Țzo-lin sau de statul lui Pilsudsky, nu doresc să fie o unealtă oarbă a conservatorilor în detrimentul propriilor lor interese.

Venerabilii lorzi nu vor, se vede, să înțeleagă că orice stat, fie el cât de neînsemnat, înclină să se considere o unitate care vrea să-și trăiască viața sa proprie și nu e dispus să-și riște existența de dragul ochilor frumoși ai conservatorilor. Conservatorilor englezi le-au scăpat din vedere toate aceste împrejurări.

Inseamnă oare aceasta că nu se vor mai produce asemenea lovituri? Nu, nicidecum. Dimpotrivă, aceasta înseamnă doar că loviturile vor fi repetate cu și mai multă putere.

Aceste lovituri nu pot fi socotite o întâmplare. Ele sunt rezultatul firesc al întregii conjuncturi internaționale, al situației burgheziei engleze atât în „metropolă” cât și în colonii, al situației partidului conservator ca partid de guvernământ.

Întreaga conjunctură internațională de astăzi, toate faptele din domeniul „operațiunilor” guvernului englez împotriva U. R. S. S., și faptul că organizează o blocadă financiară împotriva U. R. S. S., și faptul că duce negocieri secrete cu celelalte puteri cu privire la politica ce trebuie dusă împotriva U. R. S. S., și faptul că subvenționează „guvernele” din emigrație al Ucrainei, al Georgiei, al Azerbaidjanului, al Armeniei etc. în vederea organizării de răscoale în aceste țări ale U. R. S. S., și faptul că finanțează gru-

pele de spioni și teroriști care aruncă în aer podurile, incendiază fabricile și săvârșesc acte de teroare împotriva reprezentanților diplomați ai U. R. S. S., — toate acestea dovedesc cu certitudine că guvernul conservator englez a pășit ferm și hotărît pe calea organizării unui război împotriva U. R. S. S. Și în niciun caz nu trebuie considerat exclus ca în anumite condiții conservatorii să reușească să injghebe într'un fel sau altul un bloc militar împotriva U.R.S.S.

Care sunt sarcinile noastre?

Sarcina este de a da alarma în toate țările Europei asupra pericolului unui nou război, de a întări vigilența muncitorilor și soldaților din țările capitaliste și de a pregăti masele, a le pregăti neîncetat să întâmpine cu toată vigoarea luptei revoluționare orice încercări ale guvernelor burgheze de a organiza un nou război.

Sarcina este de a țintui la stâlpul infamiei pe toți acei lideri ai mișcării muncitorești care „consideră” pericolul unui nou război o „născocire”, care leagăna pe muncitori cu minciuna pacifismului, care închid ochii asupra faptului că burghezia pregătește un nou război, căci acești oameni vor ca războiul să ia pe muncitori prin surprindere.

Sarcina este ca Guvernul Sovietic să ducă și de acum înainte în mod ferm și cu toată hotărîrea o politică de pace, o politică de relații pașnice, în ciuda ieșirilor provocatoare ale dușmanilor noștri, în ciuda înțepăturilor îndreptate împotriva prestigiului nostru.

Provocatorii din lagărul dușman ne sfidează și vor continua să ne sfideze, afirmând că politica noastră de pace se explică prin slăbiciunea noastră, prin

slăbiciunea armatei noastre. Asta scoate câteodată din sărite pe unii dintre tovarășii noștri, care se lasă influențați de aceste provocări și cer să se ia măsuri „hotărâte”. Aceasta înseamnă să ai nervii slabi. Aceasta înseamnă lipsă de stăpânire de sine. Noi nu putem și nu trebuie să jucăm cum ne cântă adversarii noștri. Noi trebuie să ne urmăm calea noastră, apărând cauza păcii, manifestându-ne voința noastră de pace, denunțând intențiile de jaf ale dușmanilor noștri și demascându-i ca ațâțători la război.

Căci numai o asemenea politică ne poate da posibilitatea de a uni masele muncitoare din U.R.S.S. într'un singur lagăr de luptă, dacă dușmanul ne va impune sau, mai exact, atunci când dușmanul ne va impune un război.

Cât despre „slăbiciunea” noastră sau despre „slăbiciunea” armatei noastre, apoi nu este întâia oară când dușmanii noștri se înșeală în privința aceasta. Și acum vreo opt ani, când burghezia engleză a întreprins intervenția împotriva U.R.S.S., iar Churchill amenința cu campania „celor 14 state”, și atunci presa burgheză făcea tapaj pe tema „slăbiciunii” armatei noastre; dar lumea întreagă știe că și intervenționistii englezi și aliații lor au suferit un eșec rușinos, fiind aruncați de armata noastră victorioasă dincolo de granițele țării noastre.

N'ar strica ca domnii ațâțători la un nou război să țină minte acest lucru.

Sarcina este de a mări capacitatea de apărare a țării noastre, de a ridica economia noastră națională, de a îmbunătăți industria noastră, de război și de pace, de a întări vigilența muncitorilor, a țăranilor și os-

tașilor roșii din țara noastră, oțelindu-le voința de a apăra patria socialistă și lichidând lipsa de organizare, care, din păcate, e încă departe de a fi lichidată.

Sarcina este de a întări spatele frontului nostru și a-l curăți de putregai, fără să eșităm a reprima pe „prea luminații” teroriști și incendiatori ai fabricilor și uzinelor noastre, deoarece apărarea țării noastre nu este cu putință fără un puternic spate de front revoluționar.

De curând s'a primit din partea cunoscuților leaderi ai mișcării muncitorești engleze, Lansbury, Maxton și Brokway, un protest împotriva executării a douăzeci de teroriști și incendiatori din rândurile prinților și nobililor ruși. Nu pot socoti pe acești leaderi ai mișcării muncitorești din Anglia drept dușmani ai U.R.S.S. Dar ei sunt mai răi decât dușmanii.

Sunt mai răi decât niște dușmani fiindcă, deși își spun prieteni ai U. R. S. S., ei înlesnesc prin protestul lor moșierilor ruși și spionilor englezi să organizeze și în viitor asasinarea reprezentanților U.R.S.S.

Sunt mai răi decât dușmanii fiindcă prin protestul lor ei țintesc ca muncitorii din U. R. S. S. să fie desarmați în fața dușmanilor lor de moarte.

Sunt mai răi decât dușmanii fiindcă nu vor să înțeleagă că executarea celor douăzeci de „altețe” este o măsură necesară de apărare a revoluției.

Nu degeaba se spune: „ferește-mă, doamne, de așa prieteni, că de dușmani mă păzesc eu singur”.

Cât despre executarea celor douăzeci de „altețe”, apoi să știe dușmanii U. R. S. S., atât cei dinăuntru

cât și cei din afară, că dictatura proletariatului din U. R. S. S. trăiește și are mână tare.

Ce să mai spunem după toate acestea despre nenorocita noastră opoziție, care înțelege să dea noi atacuri împotriva partidului acum, când suntem în fața pericolului unui nou război? Ce să spunem despre faptul că această opoziție a găsit nimerit ca în legătură cu pericolul de război să-și întetească atacurile împotriva partidului? Ce poate fi bun în aceea că, în loc să-și strângă rândurile în jurul partidului împotriva pericolului extern, ea găsește de cuviință să exploateze greutățile situației în care se află U.R.S.S. pentru a da noi atacuri împotriva partidului? Să fie oare opoziția împotriva victoriei U. R. S. S. în viitoarele lupte cu imperialismul, împotriva sporirii capacității de apărare a Uniunii Sovietice, împotriva întăririi spatelui frontului nostru? Sau poate că aceasta este lașitate în fața noilor greutăți, dezertare, dorința de a fugi de răspundere, acoperită de tam-tamul frazelor de stânga?...

II

DESPRE CHINA

Acum, când revoluția din China a intrat într-o nouă fază de dezvoltare, putem să facem un oarecare bilanț al drumului parcurs și să examinăm chestiunea verificării liniei urmate de Internaționala Comunistă în China.

Există anumite principii tactice ale leninismului de care dacă nu se ține seama nu este cu putință nici o

conducere justă a revoluției, nici o verificare a liniei urmate de Internaționala Comunistă în China. Opoziționiștii noștri au uitat demult aceste principii. Dar tocmai pentru că opoziția are memorie slabă, este necesar să le reamintim mereu.

Mă refer la principiile tactice ale leninismului, cum sunt :

a) principiul ca la elaborarea directivelor Internaționalei Comuniste pentru mișcarea muncitorească din cutare sau cutare țară să se țină neapărat seama de particularitățile naționale și de specificul național al fiecărei țări ;

b) principiul ca partidul comunist din fiecare țară să folosească neapărat chiar și cele mai mici posibilități de a asigura proletariatului un aliat de masă, fie el și vremelnic, șovăelnic, nestatornic, nesigur ;

c) principiul de a se ține neapărat seama de adevărul că pentru educarea politică a maselor de milioane nu sunt suficiente numai propaganda și agitația, că pentru acest lucru e necesar ca masele înseși să dobândească o experiență politică proprie.

Eu cred că a ține seama de aceste principii tactice ale leninismului este o condiție necesară, fără de care nu e posibilă o verificare marxistă a liniei Internaționalei Comuniste în revoluția chineză.

Să examinăm problemele revoluției chineze în lumina acestor principii tactice.

Cu toată creșterea ideologică a partidului nostru, mai există, din păcate, la noi în partid un anumit soi de „conducători“ care cred sincer că revoluția din China poate fi condusă, ca să zic așa, prin telegraf, pe baza unor principii generale ale Internaționalei Co-

muniste, cunoscute și admise de toți, fără a ține seama de particularitățile naționale ale economiei chineze, ale orânduirii politice chineze, ale culturii chineze, ale moravurilor și tradițiilor chineze. La drept vorbind, acești „conducători” se deosebesc de conducătorii adevărați tocmai prin faptul că ei au totdeauna în buzunar 2—3 formule gata, „bune” pentru toate țările și „obligatorii” în orice condiții. Pentru ei nu se pune problema luării în considerare a particularităților naționale și a specificului național al fiecărei țări. Pentru ei nu se pune problema îmbinării principiilor generale ale Internaționalei Comuniste cu particularitățile naționale ale mișcării revoluționare din fiecare țară, problema adaptării principiilor generale ale Internaționalei Comuniste la particularitățile naționale de stat ale diferitelor țări.

Ei nu înțeleg că acum, când partidele comuniste au crescut și au devenit partide de masă, principala sarcină a conducerii este de a găsi, a sesiza trăsăturile naționale specifice ale mișcării din fiecare țară, și a le îmbina cu pricepere cu principiile generale ale Internaționalei Comuniste, pentru a înlesni și a face realizabile în practică scopurile fundamentale ale mișcării comuniste.

De aici încercările de a preconiza o conducere șablon pentru toate țările. De aici încercările de a aplica în mod mecanic anumite formule generale, fără a ține seama de condițiile concrete ale mișcării din diferitele țări. De aici veșnicele conflicte dintre formule și mișcarea revoluționară din diferitele țări, ca rezultat principal al modului de conducere preconizat de acești pseudoconducători.

Opoziționiștii noștri fac parte tocmai din categoria acestor pseudoconducători.

Opoziția a auzit că în China are loc o revoluție burgheză. Ea știe deasemenea că revoluția burgheză din Rusia s'a făcut împotriva burgheziei. De aici o formulă gata pentru China: jos orice acțiuni comune cu burghezia, trăiască ieșirea imediată a comuniștilor din Gomindan (Aprilie 1926).

Dar opoziția a uitat că, spre deosebire de Rusia din 1905, China este o țară semicolonială, asuprită de imperialism, că din această cauză revoluția din China nu este o simplă revoluție burgheză, ci o revoluție burgheză de tip antiimperialist, că imperialismul în China ține în mâinile sale firele principale ale industriei, comerțului și transporturilor, că jugul imperialismului apasă nu numai masele muncitoare din China, ci și anumite păături ale burgheziei chineze, că din această cauză burghezia chineză poate, în anumite condiții și pentru un anumit timp, să sprijine revoluția chineză.

După cum se știe, așa s'au și petrecut în fapt lucrurile. Dacă luăm perioada cantoneză a revoluției chineze, perioada când trupele naționale au ajuns la lanțzi, perioada dinaintea sciziunii Gomindanului, trebuie să recunoaștem că burghezia chineză a sprijinit revoluția din China, că linia Internaționalei Comuniste, linia admisibilității unor acțiuni comune cu această burghezie pentru un anumit timp și în anumite condiții, s'a dovedit a fi absolut justă.

Rezultatul a fost că opoziția a părăsit vechea sa formulă și a emis o formulă „nouă”: sunt necesare acțiuni comune cu burghezia chi-

neză, comuniștii nu trebuie să iasă din Gomindan (Aprilie 1927).

Aceasta a fost prima pedeapsă pe care și-a luat-o opoziția pentru faptul că nu vrea să țină seama de particularitățile naționale ale revoluției chineze.

Opoziția a auzit că guvernul dela Pechin se cio-rovăește cu reprezentanții statelor imperialiste în chestiunea autonomiei vamale a Chinei. Opoziția știe că de autonomia vamală au nevoie, în primul rând, capitaliștii chinezi. De aici o formulă gata: revoluția chineză este națională, antiimperialistă, pentru că scopul ei principal este cucerirea autonomiei vamale a Chinei.

Opoziția a uitat însă că forța imperialismului în China rezidă mai ales nu în restricțiile vamale ale Chinei, ci în faptul că el stăpânește acolo fabricile, uzinele, minerele, căile ferate, vapoarele, băncile, casele de comerț, care sug sângele muncitorilor și țăranilor din China, țară cu sute de milioane de locuitori.

Opoziția a uitat că lupta revoluționară a poporului chinez împotriva imperialismului își găsește explicația în primul rând și mai ales în faptul că în China imperialismul este forța care sprijină și inspiră pe exploatatorii direcți ai poporului chinez — feudalii, militariștii, capitaliștii, birocrații etc., că muncitorii și țăranii chinezi nu-i pot învinge pe acești exploatatori ai lor dacă nu vor duce totodată lupta revoluționară împotriva imperialismului.

Opoziția uită că tocmai această împrejurare este unul din principalii factori care fac posibilă transformarea revoluției burgheze din China în revoluție socialistă.

Opoziția uită că cel care declară că revoluția antiimperialistă chineză este o revoluție pentru autonomie vamală, acela neagă posibilitatea transformării revoluției burgheze din China în revoluție socialistă, fiindcă el lasă conducerea revoluției chineze în mâinile burgheziei chineze.

Și într'adevăr, faptele au arătat ulterior că autonomia vamală este în fond o platformă a burgheziei chineze, întrucât până și reacționari inveterați ca Cian Tzo-lin și Cian Kai Șek se pronunță acum pentru desființarea tratatelor care nu au fost încheiate pe bază de egalitate și pentru instaurarea autonomiei vamale în China.

De aici dedublarea opoziției, încercările ei de a se eschiva dela propria sa formulă cu privire la autonomia vamală, încercările de a renunța pe tăcute la această formulă și de a se alătura poziției Internaționalei Comuniste cu privire la posibilitatea transformării revoluției burgheze din China în revoluție socialistă.

Aceasta a fost a doua pedeapsă pe care și-a luat-o opoziția pentru faptul că nu vrea să studieze în mod serios particularitățile naționale ale revoluției chineze.

Opoziția a auzit că în satul chinez a pătruns burghezia comercială care arendează pământ țăranilor nevoiași. Opoziția știe că negustorul nu este un feudal. De aici o formulă gata: rămășițele feudale, deci și lupta țăranimii împotriva rămășițelor feudale, nu au o importanță serioasă în revoluția chineză; principalul acum în China nu este revoluția agrară, ci problema dependenței vamale a statului chinez față de țările imperialiste.

Dar opoziția nu vede că specificul economiei chineze nu este pătrunderea capitalului comercial la sate, ci îmbinarea dominației rămășițelor feudale cu existența capitalului comercial în satul chinez, menținându-se metodele feudalo-medievale de exploatare și asuprire a țăranimii.

Opoziția nu înțelege că întreaga mașină militaro-birocratică de astăzi din China, care jefuește și asuprește într'un mod sălbatic țăranimea chineză, nu este în fond decât suprastructura politică a acestei îmbinări a dominației rămășițelor feudale și a metodelor feudale de exploatare cu existența capitalului comercial la sate.

Și într'adevăr, faptele au arătat ulterior că în China s'a desfășurat o grandioasă revoluție agrară, îndreptată în primul rând și mai ales împotriva feudalilor mici și mari din China.

Faptele au arătat că această revoluție a cuprins zeci de milioane de țărani și are tendința de a se extinde în întreaga Chină.

Faptele au arătat nu numai că există în China feudali, feudali adevărați, în carne și oase, dar și că acești feudali dețin puterea într'o serie întreagă de provincii, supun voinței lor comandamentul armatei, supun influenței lor conducerea Gomindanului și dau revoluției chineze o lovitură după alta.

A nega după toate acestea existența rămășițelor feudale și a sistemului feudal de exploatare ca principala formă de asuprire în satul chinez, a nu recunoaște după toate acestea revoluția agrară ca factor principal al mișcării revoluționare chineze în momentul de față, ar însemna să ignorezi fapte evidente.

Iată dece a părăsit opoziția vechea ei formulă în problema rămășițelor feudale și a revoluției agrare. De aici și încercările opoziției de a părăsi pe furiș vechea sa formulă și a recunoaște în mod tacit justetea poziției Internaționalei Comuniste.

Aceasta este a treia pedeapsă pe care și-a luat-o opoziția pentru faptul că nu vrea să țină seama de particularitățile naționale ale economiei chineze.

Etc., etc.

Nepotrivire între formule și realitate — aceasta este soarta pseudoconducătorilor din rândurile opoziției.

Iar nepotrivirea aceasta este rezultatul direct al faptului că opoziția a rupt cu cunoscutul principiu tactic leninist după care trebuie să se țină neapărat seama de particularitățile naționale, de specificul național în mișcarea revoluționară din fiecare țară în parte.

Iată cum formulează Lenin acest principiu:

„Totul este acum ca comuniștii din fiecare țară să țină seama pe deplin conștient atât de sarcinile principale de bază ale luptei împotriva oportunismului și doctrinarismului «de stânga», cât și de formele particulare concrete pe care această luptă le îmbracă și trebuie în mod inevitabil să le îmbrace în fiecare țară în parte, potrivit trăsăturilor caracteristice ale economiei, politicii și culturii ei, ale componenței ei naționale (Irlanda etc.), ale coloniilor ei, ale grupurilor ei religioase etc. etc. Pretutindeni se simte, se extinde și crește nemulțumirea împotriva Internaționalei a II-a, provocată atât de oportunismul ei, cât și de nepriceperea sau incapacitatea ei de a crea un centru într'adevăr centralizat, într'adevăr conducător, capabil să îndrumeze tactica internațională a proletariatului revoluționar în lupta lui pentru o republică sovietică mondială. Trebuie să ne dăm bine seama că un asemenea centru conducător nu poate

fi în niciun caz construit după șablon, pe baza uniformizării, a identificării mecaniciste a regulilor tactice de luptă *. Atâta timp cât între popoare și țări există deosebiri naționale și de stat — și aceste deosebiri se vor menține încă foarte, foarte multă vreme, chiar și după înfăptuirea dictaturii proletarietului pe scară mondială — unitatea tacticii internaționale a mișcării muncitorești comuniste din toate țările necesită nu înlăturarea diversității, nu desființarea deosebirilor naționale (ceeace ar fi un vis absurd în momentul de față), ci o aplicare a principiilor fundamentale ale comunismului (Puterea Sovietică și dictatura proletarietului) care să modifice în mod just aceste principii în detalii, să le adapteze, să le aplice în mod just la particularitățile naționale și la cele naționale de stat. A cerceta, a studia, a descoperi, a ghici, a sesiza particularitățile naționale, specificul național al metodelor concrete ale fiecărei țări de a îndeplini sarcina internațională unică, de a obține victoria asupra oportunistului și a doctrinarismului stângist din sânul mișcării muncitorești, de a răsturna burghezia și de a instaura republica sovietică și dictatura proletară * — iată sarcina principală a momentului istoric prin care trec toate țările înaintate (și nu numai cele înaintate)“ (vezi „Stângismul“ — boala copilăriei comunismului“, vol. XXV, pag. 227—228).

Linia Internaționalei Comuniste este linia respectării obligatorii a acestui principiu tactic al leninismului.

Linia opoziției este, dimpotrivă, o linie care rupe cu acest principiu tactic.

Tocmai în această ruptură își au rădăcina toate nenorocirile opoziției în problema caracterului și perspectivelor revoluției chineze.

★

★ ★

* Subliniat de mine. — I. St.

Să trecem acum la al doilea principiu tactic al leninismului.

Din caracterul și perspectivele revoluției chineze decurge și problema aliaților proletariatului în lupta lui pentru victoria revoluției.

Problema aliaților proletariatului este una din problemele principale ale revoluției chineze. Proletariatul chinez are în fața lui adversari puternici: feudalii mici și mari, mașina militaro-birocratică a militaristilor vechi și noi, burghezia națională contrarevoluționară, imperialiștii din Orient și Occident, care au acaparat firele principale ale vieții economice din China și își susțin cu ajutorul armatei și flotei dreptul de a exploata poporul chinez.

Pentru a putea zdrobi pe acești adversari puternici, se cere, pe lângă toate celelalte, ca proletariatul să ducă o politică elastică și bine chibzuită, să știe să folosească orice fisură în lagărul adversarilor, să știe să-și găsească aliați, fie chiar și aliați șovăelnici, nestatornici, cu condiția ca acești aliați să fie aliați de masă, să nu îngreundească propaganda și agitația revoluționară a partidului proletariatului, să nu îngreundească munca de organizare a clasei muncitoare și a oamenilor muncii dusă de acest partid.

O asemenea politică este principala cerință a celui de al doilea principiu tactic al leninismului. Fără o asemenea politică nu este posibilă victoria proletariatului.

Opoziția consideră că această politică este greșită, că nu este leninistă. Dar aceasta dovedește doar că opoziția nu mai are nimic comun cu leninismul, că e departe de leninism ca cerul de pământ.

A avut oare proletariatul chinez asemenea aliați în trecutul apropiat?

Da, a avut.

În perioada primei etape a revoluției, când revoluția era o revoluție a frontului unit al întregii națiuni (perioada cantoneză), aliații proletariatului au fost țăranimea, sărăcimea dela orașe, intelectualii mic-burghezi și burghezia națională.

Una din particularitățile mișcării revoluționare chineze este că reprezentanții acestor clase au dus o activitate comună cu comuniștii în cadrul aceleiași organizații burghezo-revoluționare, numită Gomindan.

Acești aliați n'au fost și nu puteau fi deopotrivă de siguri. Unii din ei erau aliați mai mult sau mai puțin siguri (țăranimea, sărăcimea dela orașe), alții — mai puțin siguri, șovăelnici (intelectualii mic-burghezi), iar alții — cu totul nesiguri (burghezia națională).

Gomindanul era pe atunci incontestabil o organizație mai mult sau mai puțin de masă. Politica dusă de comuniști în sânul Gomindanului era să izoleze pe reprezentanții burgheziei naționale (elemente de dreapta), folosindu-i în interesul revoluției, să împingă spre stânga pe intelectualii mic-burghezi (elemente de stânga) și să unească în jurul proletariatului țăranimea și sărăcimea dela orașe.

A fost atunci Cantonul centrul mișcării revoluționare din China? Indiscutabil că da. Numai un nebun ar putea să tăgăduiască astăzi acest lucru.

Care au fost realizările comuniștilor în această perioadă? Lărgirea teritoriului revoluției, întrucât tru-

pele cantoneze au ajuns până la Iantzî; posibilitatea organizării deschise a proletariatului (sindicate, comitete de grevă); constituirea organizațiilor comuniste într'un partid; crearea primelor nuclee ale organizațiilor țărănești (uniunile țărănești); pătrunderea comuniștilor în armată.

Rezultă așa dar că Internaționala Comunistă a condus în această perioadă în mod absolut just.

În perioada etapei a doua a revoluției, când Cian Kai Șek și burghezia națională au trecut în tabăra contrarevoluției, iar centrul mișcării revoluționare s'a deplasat de la Canton la Uhan, aliații proletariatului au fost țărănimea, sărăcimea de la orașe și intelectualii mic-burghezi.

Prin ce se explică trecerea burgheziei naționale în tabăra contrarevoluției? În primul rând prin teama pe care i-o insufla burgheziei naționale amploarea mișcării revoluționare a muncitorilor, iar în al doilea rând prin presiunea exercitată de imperialiști asupra burgheziei naționale la Șanhai.

Revoluția a pierdut astfel burghezia națională. Aceasta a însemnat în parte o pierdere pentru revoluție. În schimb însă revoluția a intrat într'o fază superioară a dezvoltării sale, în faza revoluției agrare, aducând mai aproape de ea masele largi ale țărănimii. Aceasta a fost un câștig pentru revoluție.

A fost oare Gomindanul pe atunci, în perioada celei de a doua etape a revoluției, o organizație de masă? Indiscutabil că da. El a fost incontestabil o organizație cu un mai pronunțat caracter de masă decât Gomindanul din perioada cantoneză.

A fost atunci Uhanul centrul mișcării revoluționare? Indiscutabil că da. Numai un orb ar putea să tăgăduiască astăzi acest lucru. În caz contrar, teritoriul Uhanului (Hubei, Hunan) n'ar fi fost atunci baza de dezvoltare maximă a revoluției agrare, condusă de partidul comunist.

Politica comuniștilor față de Gomindan consta pe atunci în a-l împinge spre stânga și a-l transforma într'un nucleu al dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țăranimii.

A existat atunci posibilitatea unei astfel de transformări? Da, a existat. În orice caz, n'au existat temeiuri de a considera exclusă o asemenea posibilitate. Noi am spus atunci răspicat că pentru transformarea Gomindanului dela Uhan într'un nucleu al dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țăranimii sunt necesare cel puțin două condiții: democratizarea radicală a Gomindanului și sprijinirea directă de către Gomindan a revoluției agrare. Ar fi fost o prostie din partea comuniștilor să renunțe la încercarea de a săvârși o asemenea transformare.

Care sunt realizările comuniștilor în această perioadă?

Dintr'un partid mic de 5.000—6.000 de oameni, partidul comunist s'a transformat în această perioadă într'un mare partid de masă, numărând 50.000—60.000 de membri.

Sindicatele muncitorești s'au dezvoltat, formând pe întreaga Chină o imensă uniune, care numără circa 3.000.000 de membri.

Organizațiile țărănești inițiale s'au înmulțit, formând mari uniuni, care cuprind câteva zeci de mili-

oane de oameni. Mișcarea agrară a țărănimii a luat proporții uriașe, ocupând locul central în mișcarea revoluționară chineză. Partidul comunist a cucerit posibilitatea de a organiza în mod fățiș revoluția. Partidul comunist devine conducătorul revoluției agrare. Hegemonia proletariatului începe să devină, dintr'un dezi-derat, un fapt.

E adevărat că Partidul Comunist Chinez n'ă știut să folosească toate posibilitățile din această perioadă. E adevărat că C.C. al Partidului Comunist Chinez a comis în această perioadă o serie de greșeli mari. Ar fi însă ridicol să se creadă că Partidul Comunist Chinez poate să devină un adevărat partid bolșevic, cum s'ar spune, cât ai bate din palme, pe baza directivelor Internaționalei Comuniste. E suficient să ne amintim istoria partidului nostru, care a trecut printr'o serie de sciziuni, dizidențe, trădări etc., ca să înțelegem că un adevărat partid bolșevic nu se formează dintr'odată.

Rezultă, așa dar, că Internaționala Comunistă a condus în mod absolut just și în această perioadă.

Are oare acum proletariatul chinez aliați?

Da, are.

Acești aliați sunt țărănimea și sărăcimea dela orașe.

Actuala perioadă se caracterizează prin faptul că conducerea Gomindanului dela Uhan a trecut în tabăra contrarevoluției, prin faptul că intelectualii mic-burghezi au părăsit revoluția.

Acest fapt se explică, în primul rând, prin teama pe care o insuflă intelectualilor mic-burghezi revoluția agrară în creștere și prin presiunea feudalilor asupra conducerii dela Uhan, iar în al doilea rând prin pre-

siunea exercitată în regiunea Tianțzin de imperia-liști, care cer Gomindanului să rupă cu comuniștii ca preț pentru a-l lăsa să treacă spre Nord.

Opoziția pune la îndoială existența rămășițelor feudale în China. Dar acum e clar pentru oricine nu numai că există în China rămășițe feudale, dar și că aceste rămășițe s'au dovedit a fi chiar mai puternice decât asaltul revoluției în momentul de față. Și revoluția a suferit o înfrângere vremelnică tocmai pentru că imperialiștii și feudalii din China s'au dovedit deocamdată a fi mai puternici.

Revoluția a pierdut de data aceasta intelectualii mic-burghezi.

Tocmai acesta este indiciul înfrângerii vremelnice a revoluției.

În schimb, revoluția a unit mai strâns în jurul proletariatului masele largi ale țărănimii și ale sărăcimii dela orașe, creând astfel terenul pentru hegemonia proletariatului.

Aceasta este un câștig pentru revoluție.

Opoziția explică înfrângerea vremelnică a revoluției prin politica Internaționalei Comuniste. Dar așa pot vorbi numai oamenii care au rupt cu marxismul. Numai oamenii care au rupt cu marxismul pot pretinde ca o politică justă să ducă întotdeauna și neapărat la o victorie **nemijlocită** asupra dușmanului.

A fost justă politica bolșevicilor în revoluția din 1905? Da, a fost justă. În acest caz, de ce a suferit revoluția din 1905 o înfrângere, cu toate că existau Soviete, cu toate că politica bolșevicilor a fost justă? Fiindcă rămășițele feudale și absolutismul s'au dove-

dit a fi atunci mai puternice decât mișcarea revoluționară a muncitorilor.

A fost justă politica bolșevicilor în Iulie 1917? Da, a fost justă. În acest caz, de ce au suferit atunci bolșevicii • înfrângere, cu toate că existau Soviete, care i-au trădat atunci pe bolșevici, cu toate că politica bolșevicilor a fost justă? Fiindcă imperialismul rus s'a dovedit a fi atunci mai puternic decât mișcarea revoluționară a muncitorilor.

O politică justă nu trebuie nicidecum să ducă întotdeauna și neapărat la o victorie nemijlocită asupra dușmanului. Victoria nemijlocită asupra dușmanului este determinată nu numai de o politică justă, ci și, în primul rând și mai ales, de raportul de forțe dintre clase, de o precumpănire manifestă a forțelor revoluției, de descompunerea din lagărul dușmanului, de o conjunctură internațională favorabilă.

Numai în aceste condiții politica justă a proletariatului poate duce la o victorie nemijlocită.

Există însă o cerință obligatorie pe care o politică justă trebuie s'o îndeplinească întotdeauna și în orice condiții, cerința ca politica partidului să sporească capacitatea de luptă a proletariatului, să sporească legăturile lui cu masele muncitoare, să mărească prestigiul proletariatului în rândurile acestor mase, să transforme proletariatul în hegemonul revoluției.

Se poate oare afirma că perioada care s'a scurs oferă maximul de condiții favorabile pentru o victorie nemijlocită a revoluției din China? Evident că nu.

Se poate oare afirma că politica dusă de comuniștii din China nu sporea capacitatea de luptă a proletariatului, nu sporea legăturile lui cu masele largi

și nu mărea prestigiul proletariatului în sânul acestor masse? Evident că nu.

Trebue să fii orb ca să nu vezi că proletariatul chinez a reușit în acest răstimp să rupă massele largi ale țărănimii atât de burghezia națională, cât și de intelectualii mic-burghezi, în vederea strângerii acestor masse în jurul steagului său.

În prima etapă a revoluției, etapa cantoneză, partidul comunist a mers în bloc cu burghezia națională, pentru a lărgi teritoriul revoluției, pentru a deveni un partid de masă, pentru a-și crea posibilitatea de a organiza în mod fățiș proletariatul și a-și croi drum către țărănime.

În a doua etapă a revoluției, partidul comunist a mers în bloc cu intelectualii mic-burghezi din Gomindanul dela Uhan, pentru a-și spori forțele, a organiza proletariatul pe o scară mai largă, a rupe de conducerea Gomindanului massele largi ale țărănimii și a crea condițiile necesare pentru hegemonia proletariatului.

Burghezia națională a trecut în tabăra contrarevoluției, pierzând legătura cu massele largi ale poporului.

În urma burgheziei naționale s'au târât intelectualii mic-burghezi din Gomindanul dela Uhan, sperându-se de revoluția agrară și discreditându-se în mod definitiv în ochii masselor de milioane ale țărănimii.

În schimb s'au unit mai strâns în jurul proletariatului massele de milioane ale țărănimii, văzând în el singurul lor conducător și călăuzitor de nădejde.

Nu este oare clar că numai o politică justă putea să ducă la asemenea rezultate?

Nu este oare clar că numai o asemenea politică putea să sporească capacitatea de luptă a proletariatului?

Cine, deci, în afară de pseudoconducătorii din rândurile opoziției noastre ar putea să tăgăduiască justetea și caracterul revoluționar al acestei politici?

Opoziția afirmă că cotitura conducerii Gomindanului dela Uhan spre contrarevoluție dovedește că politica de bloc cu Gomindanul dela Uhan, în a doua etapă a revoluției, a fost greșită.

Dar așa pot vorbi numai niște oameni care au uitat istoria bolșevismului, care nu mai au nimic comun cu leninismul.

A fost oare justă politica bolșevică de bloc revoluționar cu socialiștii-revoluționari de stânga, dusă în Octombrie și după Octombrie, până în primăvara lui 1918? Eu cred că nimeni încă n'a avut curajul să conteste justetea acestui bloc. Care a fost sfârșitul acestui bloc? Răscoala socialiștilor-revoluționari de stânga împotriva Puterii Sovietice. Se poate afirma pe acest temel că politica blocului cu socialiștii-revoluționari n'a fost justă? Evident că nu.

A fost oare justă politica de bloc revoluționar cu Gomindanul dela Uhan, dusă în a doua etapă a revoluției chineze? Eu cred că nimeni încă n'a avut curajul să conteste justetea acestui bloc din a doua etapă a revoluției. Opoziția însăși a afirmat atunci (Aprilie 1927) că acest bloc este just. Cum se poate afirma acum, după ce conducerea Gomindanului dela Uhan a părăsit revoluția, cum se poate afirma pe baza

acestui fapt că blocul revoluționar cu Gomindanul dela Uhan nu a fost just?

Nu este oare clar că numai oamenii lipsiți de caracter pot să opereze cu asemenea „argumente“?

A afirmat oare cineva că blocul cu Gomindanul dela Uhan este un bloc veșnic și fără sfârșit? Există oare în realitate blocuri veșnice și fără sfârșit? Nu este oare clar că opoziția n'a înțeles nimic, dar absolut nimic, din al doilea principiu tactic al leninismului privitor la blocul revoluționar al proletariatului cu clasele și grupurile neproletare?

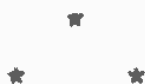
Iată cum formulează Lenin acest principiu tactic:

„Un adversar mai puternic poate fi învins numai printr-o încordare maximă a forțelor și numai cu condiția obligatorie de a folosi cu maximum de atenție, grijă, prudență și pricepere orice «spărtură», fie cât de mică, în rândurile dușmanilor, orice opoziție de interese între burgheziile diferitelor țări, între diferitele grupuri sau categorii ale burgheziei dinăuntrul diferitelor țări, cât și orice posibilitate, oricât de mică, de a găsi un aliat de masă, fie chiar vremelnic, șovăelnic, nestatornic, nesigur, condiționat. Cine n'a înțeles acest lucru, n'a înțeles nicio iotă din marxism, din socialismul științific contemporan în general *. Cine n'a dovedit în mod practic, într'un interval de timp destul de lung și în situații politice destul de variate, capacitatea sa de a aplica acest adevăr în fapt, acela n'a învățat încă să ajute clasa revoluționară în lupta pe care o duce pentru eliberarea întregii omeniri muncitoare de sub jugul exploatatorilor. Și cele spuse mai sus se referă deopotrivă la perioada dinainte și la cea de după cucerirea puterii politice de către proletariat“ (vezi „Stângismul“ — boala copilăriei comunismului“, vol. XXV, pag. 210—211).

Nu este oare clar că linia opoziției este o linie care rupe cu acest principiu tactic al leninismului?

* Subliniat de mine. — I. St.

Nu este oare clar că linia Internaționalăi Comuniste este, dimpotrivă, linia respectării obligatorii a acestui principiu tactic?

Să trecem la al treilea principiu tactic al leninismului.

Acest principiu tactic se referă la problema înlocuirii lozincilor unele prin altele, la modul și metodele acestei înlocuiri. El se referă la problema: cum să prefaci lozincile pentru partid în lozinci pentru masse, cum și în ce mod să aduci massele pe poziții revoluționare, pentru ca massele înseși să se convingă prin propria lor experiență politică de justetea lozincilor partidului.

Or, massele nu pot fi convinse numai prin propagandă și agitație. Pentru aceasta este nevoie ca înseși massele să dobândească o experiență politică proprie. Pentru aceasta este nevoie ca massele largi să simtă pe propria lor piele inevitabilitatea, să zicem, a răsturnării orânduirii date, inevitabilitatea instaurării unei noi orânduirii politice și sociale.

E bine dacă grupul de avantgardă, partidul, s'a convins de inevitabilitatea răsturnării, să zicem, a guvernului provizoriu Miliucov—Cherenschi în Aprilie 1917. Dar aceasta nu este încă suficient pentru a porni acțiunea de răsturnare a acestui guvern, pentru a lansa lozinca răsturnării guvernului provizoriu și a instaurării Puterii Sovietice ca lozincă a zilei. Pentru a transforma formula „toată puterea Sovietelor” dintr'o perspectivă de viitor apropiat într'o lozincă a

zilei, într-o lozincă de acțiune directă, pentru aceasta mai era nevoie de încă o împrejurare hotărâtoare, și anume ca masele înseși să se convingă de justetea acestei lozinci și să sprijine partidul într'un fel sau altul în vederea înlăptuirii ei.

Trebue să se facă o strictă deosebire între o anumită formulă ca **perspectivă** de viitor apropiat și aceeași formulă ca **lozincă a zilei**. Tocmai în această privință a dat greș în Aprilie 1917 grupul bolșevicilor din Petrograd în frunte cu Bagdatiev, când a lansat înainte de vreme lozinca „jos guvernul provizoriu, toată puterea Sovietelor“. Lenin a calificat atunci această încercare a grupului lui Bagdatiev ca o aventură periculoasă, înfierând-o în mod public⁶⁹.

Dece?

Pentru că masele largi ale oamenilor muncii din spatele frontului și de pe front nu erau încă pregătite pentru a-și însuși această lozincă. Pentru că grupul acesta a confundat formula „toată puterea Sovietelor“ ca perspectivă, cu lozinca „toată puterea Sovietelor“ ca lozincă a zilei. Pentru că a **anticipat**, punând partidul în fața pericolului de a se vedea complet izolat de masele largi, de Soviete, care pe atunci mai credeau încă în revoluționarismul guvernului provizoriu.

Trebuiau oare comuniștii chinezi să lanseze, să zicem, acum o jumătate de an lozinca „jos conducerea Gomindanului dela Uhan“? Nu, nu trebuiau s'o facă.

Nu trebuiau s'o facă, pentru că această ar fi însemnat o **anticipare** periculoasă, aceasta ar fi îngreunat apropierea comuniștilor de masele largi ale oamenilor muncii care mai credeau încă în conducerea

Gomindanului, aceasta ar fi izolat partidul comunist de masele largi ale țărănimii.

Nu trebuiau s'o facă, deoarece conducerea Gomindanului dela Uhan, C.C. al Gomindanului dela Uhan, nu ajunsese încă să se uzeze ca guvern burghezo-revoluționar, nu ajunsese încă să se compromită și să se discrediteze în ochii maselor largi ale oamenilor muncii prin lupta lui împotriva revoluției agrare, prin lupta lui împotriva clasei muncitoare, prin cotitura lui spre contrarevoluție.

Noi am spus întotdeauna că nu se poate porni pe linia discreditării și înlocuirii conducerii Gomindanului dela Uhan atâta timp cât aceasta n'a ajuns încă să se uzeze ca guvern burghezo-revoluționar, că trebuie mai întâi lăsată să se uzeze, pentru ca apoi să se pună în mod practic chestiunea înlocuirii ei.

Trebuie oare acum comuniștii chinezi să lanseze lozinca „jos conducerea Gomindanului dela Uhan”? Da, trebuie s'o facă, trebuie neapărat s'o facă.

Acum, când conducerea Gomindanului s'a compromis deja prin lupta sa împotriva revoluției, ajungând să fie în relații de dușmănie cu masele largi ale muncitorilor și țăranilor, această lozincă va găsi un puternic răsunet în masele populare.

Acum fiecare muncitor și fiecare țăran va înțelege că comuniștii au procedat just ieșind din guvernul dela Uhan și din C.C. al Gomindanului dela Uhan și lansând lozinca „jos conducerea Gomindanului dela Uhan”.

Fiindcă în fața maselor de țăran și muncitori se pune acum problema de a alege: sau conducerea de astăzi a Gomindanului, și prin urmare renunța-

rea la satisfacerea nevoilor vitale ale acestor mase, renunțarea la revoluția agrară; sau revoluția agrară și îmbunătățirea radicală a situației clasei muncitoare, și atunci înlocuirea conducerii Gomindanului dela Uhan devine pentru mase lozinca zilei.

Acestea sunt cerințele celui de al treilea principiu tactic al leninismului, referitor la problema înlocuirii lozincilor, la problema mijloacelor și a căilor prin care masele largi pot fi aduse pe noile poziții revoluționare, la problema ca prin politica noastră, prin acțiunile noastre, prin înlocuirea la timp a unor lozinci prin altele să ajutăm masele largi ale oamenilor muncii să-și dea seama prin propria lor experiență de justețea liniei partidului.

Iată cum formulează Lenin acest principiu tactic:

„Nu se poate învinge numai cu avangarda. Ar fi nu numai o prostie, dar și o crimă, să arunci avangarda singură într-o luptă hotărâtoare, atâta timp cât întreaga clasă, atâta timp cât masele largi n'au adoptat încă o atitudine de sprijinire directă sau cel puțin o atitudine de neutralitate binevoitoare față de avangardă și de incapacitate totală de a sprijini pe dușmanul acesteia. Pentru ca într'adevăr întreaga clasă, pentru ca într'adevăr masele largi ale celor ce muncesc și sunt asupriți de capital să adopte această atitudine, numai propaganda, numai agitația sunt insuficiente. Pentru aceasta e necesar ca masele să dobândească o experiență politică proprie *. Aceasta e legea fundamentală a tuturor revoluțiilor mari, și care a fost confirmată acum cu toată tăria și în mod foarte convingător nu numai în Rusia, ci și în Germania. Nu numai masele inculte și adesea analfabete din Rusia, dar și masele din Germania, care au un nivel cultural ridicat, la care știința de carte este un fenomen general, — pentru a păși hotărât spre comunism au trebuit să încerce pe propria lor piele toată neputința, toată

* Subliniat de mine. — I. St.

lipsa de caracter, toată incapacitatea, toată servilitatea față de burghezie și toată mârșăvia guvernului de cavaleri ai Internaționalei a II-a, să-și dea seama de toată inevitabilitatea dictaturii reacționarilor extremiști (Cornilov în Rusia, Kapp & Co. în Germania) ca singura alternativă în raport cu dictatura proletariatului. Sarcina care stă acum în fața avangărzii conștiente a mișcării muncitorești internaționale, adică a partidelor, grupurilor și curenților comuniste, este de a ști să aducă masele largi (în prezent în majoritatea cazurilor încă amorțite, apatice, pătrunse de spiritul de rutină, inert, netrezite) la această poziție nouă a lor, sau, mai bine zis, de a ști să-și conducă nu numai partidul, dar și aceste mase în cursul apropierei, trecerii lor la această poziție nouă" (vezi „Stângismul» — boala copilăriei comunismului", vol. XXV, pag. 228).

Greșala principală a opoziției este că ea nu înțelege sensul și însemnătatea acestui principiu tactic al leninismului, că nu-l admite și-l încalcă sistematic.

Opoziția (troțchiștii) a încălcat acest principiu tactic la începutul lui 1917, când a încercat „să sară" peste mișcarea agrară nedesăvârșită încă (vezi Lenin).

Opoziția (Troțchi—Zinoviev) l-a încălcat atunci când a încercat „să sară" peste reacționarismul sindicatelor, nerecunoscând utilitatea activității comuniștilor în syndicatele reacționare și tăgăduind necesitatea unor blocuri vremelnice cu acestea.

Opoziția (Troțchi—Zinoviev—Radek) l-a încălcat atunci când a încercat „să sară" peste particularitățile naționale ale mișcării revoluționare chineze (Gomindanul), peste starea de înapoiere a masselor populare chineze, cerând în Aprilie 1926 ieșirea imediată a comuniștilor din Gomindan și lansând în Aprilie 1927 lozinca organizării imediate a Sovietelor într'un moment când faza gomindanistă de dezvoltare nu se încheiase, nu se perimase încă.

Opoziția crede că, dacă ea a înțeles, și-a dat seama că conducerea Gomindanului este inconsecventă, șovăelnică, nesigură, dacă și-a dat seama de caracterul vremelnic și condiționat al blocului cu Gomindanul (lucru de care poate să-și dea ușor seama orice activist politic calificat), — asta e perfect suficient pentru a începe „acțiuni hotărâte“ împotriva Gomindanului, împotriva puterii Gomindanului, asta e perfect suficient pentru ca masele, masele largi ale muncitorilor și țăranilor, să ne sprijine „numai-decât“ „pe noi“ și „acțiunile noastre hotărâte“.

Opoziția uită că aici înțelegerea „noastră“ e departe de a fi suficientă pentru ca comuniștii chinezi să poată duce după ei masele. Opoziția uită că pentru aceasta mai e nevoie ca masele înseși să-și dea seama prin propria lor experiență că conducerea Gomindanului este nesigură, reacționară, contrarevoluționară.

Opoziția uită că revoluția „o fac“ nu numai grupul de avangardă, nu numai partidul, nu numai unele „personalități“ izolate, fie ele și „înalte“ „personalități“, ci, în primul rând și mai ales, masele de milioane ale poporului.

E ciudat că opoziția uită de starea, de înțelegerea, de hotărîrea maselor de milioane ale poporului de a porni la acțiuni decisive.

Știam noi oare, partidul, Lenin, în Aprilie 1917 că guvernul provizoriu Miliucov—Cherenschi va trebui răsturnat, că existența guvernului provizoriu era incompatibilă cu activitatea Sovietelor, că puterea trebuie să treacă în mâinile Sovietelor? Da, știam.

Dece atunci Lenin a înfierat cunoscutul grup de

bolșevici din Petrograd în frunte cu Bagdatiev, calificându-i de aventurieri în Aprilie 1917, când acest grup a lansat lozinca „jos guvernul provizoriu, toată puterea Sovietelor“ și când a încercat să răstoarne guvernul provizoriu?

Fiindcă masele largi ale oamenilor muncii, o anumită parte din muncitori, milioanele de țărani, masele largi ale armatei și, în fine, Sovietele înseși nu erau încă pregătite să-și însușească această lozincă ca lozincă a zilei.

Fiindcă guvernul provizoriu și partidele mic-burgheze socialist-revoluționar și menșevic nu ajunseseră încă să se uzeze, nu ajunseseră încă să se discrediteze indeajuns în ochii masselor de milioane ale oamenilor muncii.

Fiindcă Lenin știa că pentru răsturnarea guvernului provizoriu și instaurarea Puterii Sovietice nu este suficientă numai înțelegerea, conștiința grupului de avangardă al proletariatului, partidul proletariatului, că pentru aceasta mai este nevoie ca înseși masele să se convingă prin propria lor experiență de justetea acestei linii.

Fiindcă trebuia să se treacă prin tot desmățul coalițiilor, prin trădările săvârșite în Iunie, Iulie și August 1917 de partidele mic-burgheze, trebuia să se treacă prin ofensiva rușinoasă de pe front din Iunie 1917, prin coaliția „cinstită“ a partidelor mic-burgheze cu alde Cornilov și Miliucov, prin rebeliunea lui Cornilov etc., pentru ca masele de milioane ale oamenilor muncii să se convingă de inevitabilitatea răsturnării guvernului provizoriu și a instaurării Puterii Sovietice.

Fiindcă numai în aceste condiții lozinca Puterii Sovietice ca **perspectivă** putea fi transformată în lozinca Puterii Sovietice ca **lozincă a zilei**.

Nenorocirea opoziției este că ea face mereu aceeași greșală pe care a făcut-o la timpul său grupul lui Bagdatiev, că, părăsind drumul lui Lenin, ea preferă „să pășească” pe drumul lui Bagdatiev.

Știam noi, partidul, Lenin, că Adunarea Constituantă este incompatibilă cu sistemul Puterii Sovietice, când am luat parte la alegerile pentru Adunarea Constituantă și când am convocat-o la Petrograd? Da, știam.

Dece am convocat-o totuși? Cum s'a putut întâmpla ca bolșevicii, dușmani ai parlamentarismului burghez, după ce au construit Puterea Sovietică, nu numai că au participat la alegeri, dar au convocat ei înșiși Adunarea Constituantă? Nu însemna oare aceasta „codism”, rămânere în urma evenimentelor, nu însemna aceasta „a da înapoi masele”, o încălcare a tacticii „care țintește departe”? Desigur că nu.

Bolșevicii au făcut pasul acesta pentru a ajuta masele înapoiate ale poporului să se convingă cu propriii lor ochi de netrebnicia Adunării Constituante, de caracterul ei reacționar și contrarevoluționar. Numai pe această cale puteam să atragem de partea noastră masele de multe milioane ale țărănimii și să înlesnim desființarea de către noi a Adunării Constituante.

Iată ce scrie în această privință Lenin:

„Noi am participat la alegerile pentru parlamentul burghez din Rusia, pentru Adunarea Constituantă, în Septembrie—Noembrie 1917. A fost justă tactica noastră sau nu?... Oare

în Septembrie—Noembrie 1917 nu aveam noi, bolșevicii ruși, mai mult decât oricare comuniști din Occident, dreptul de a socoti că în Rusia parlamentarismul și-a trăit din punct de vedere politic traiul? Desigur că-l aveam, căci nu interesează dacă parlamentele burgheze există demult sau de curând, ci interesează în ce măsură sunt pregătite (din punct de vedere ideologic, politic și practic) masele largi muncitoare să adopte regimul sovietic și să desființeze parlamentul burghezo-democrat (sau să admită desființarea lui). Este un fapt istoric indiscutabil și pe deplin stabilit că în Rusia, în Septembrie—Noembrie 1917, clasa muncitoare dela orașe, soldații și țăranii, datorită unor condiții speciale, erau pregătiți de minune pentru adoptarea regimului sovietic și pentru desființarea celui mai democrat parlament burghez. Și cu toate acestea bolșevicii nu au boicotat Adunarea Constituantă, ci au participat la alegeri atât înainte cât și după cucerirea puterii politice de către proletariatul...

De aci decurge concluzia absolut indiscutabilă: s'a dovedit că chiar și câteva săptămâni înainte de victoria Republicii Sovietice, chiar și după această victorie, participarea într'un parlament burghezo-democrat nu numai că nu dăunează proletariatului revoluționar, dar, dimpotrivă, îi ajută să arate maselor înapoiate de ce asemenea parlamente merită să fie desființate, ușurează succesul acestei desființări, înlesnește «eliminarea politică» a parlamentarismului burghez" (vezi „Stângismul» — boala copilăriei comunismului", vol. XXV, pag. 201—202).

Iată cum aplicau bolșevicii în fapt cel de al treilea principiu tactic al leninismului.

Iată cum trebuie să se aplice tactica bolșevismului în China, indiferent dacă este vorba de revoluția agrară, de Gomindan sau de lozinca Sovietelor.

După cât se vede, opoziția înclină să creadă că revoluția din China a suferit un eșec complet. Este, desigur, inexact. Că revoluția din China a suferit o

înfrângere vremelnică, acest lucru e neîndoielnic. Dar ce fel de înfrângere este aceasta și cât de profundă este ea — iată care este acum problema.

Este posibil ca această înfrângere să dureze cam tot atât de mult ca înfrângerea din Rusia din 1905, când revoluția s'a întrerupt pentru doisprezece ani încheiați; pentru ca apoi, în Februarie 1917, să se deslănțue cu și mai multă putere, să măture absolutismul și să curețe drumul pentru o nouă revoluție, revoluția sovietică.

O asemenea perspectivă nu poate fi socotită exclusă. Aceasta nu este încă o înfrângere totală a revoluției, după cum nici înfrângerea din 1905 nu putea fi considerată o înfrângere definitivă. Aceasta nu este o înfrângere totală, deoarece problemele principale ale revoluției chineze în actuala ei fază de dezvoltare — revoluția agrară, unirea revoluționară a Chinei, eliberarea de sub jugul imperialismului — își mai așteaptă încă deslegarea. Și dacă această perspectivă va deveni o realitate, nici vorbă nu poate fi, desigur, de crearea imediată de Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China, deoarece Sovietele nu se creează și nu înfloresc decât în condiții de avânt revoluționar.

Această perspectivă nu poate fi însă considerată probabilă. În orice caz, nu există deocamdată temeiuri de a o considera probabilă. Nu există astfel de temeiuri, deoarece contrarevoluția nu este încă unită și nu se va uni curând, dacă în genere îi este sortit să se unească vreodată.

Fiindcă războiul dintre militariștii vechi și cei noi se întetește și mai mult și trebuie să ducă la slăbirea

forței contrarevoluției, ruinând și îndârjind în acelaș timp țărănimea.

Fiindcă nu există încă în China un grup sau un guvern în stare să întreprindă ceva în genul reformei stolâpiniste, care să poată servi drept paratrăsnet pentru grupurile cârmuitoare.

Fiindcă milioanele de țărani, care au izbutit să pună stăpânire pe pământurile moșierești, nu pot fi ușor înfrânați și trântiți la pământ.

Fiindcă pe zi ce trece proletariatul se bucură de tot mai multă autoritate în ochii masselor muncitoare, iar forțele lui sunt departe de a fi sdrobite.

E posibil ca înfrângerea revoluției chineze să fie analoagă ca proporții cu înfrângerea suferită de bolșevici în Iulie 1917, când au fost trădați de Sovietele menșevico-socialist-revoluționare, când au fost nevoiți să intre în ilegalitate și când, câteva luni mai târziu, revoluția a ieșit din nou în stradă pentru a mătura guvernul imperialist al Rusiei.

E vorba, desigur, de o analogie convențională. Admit această analogie numai cu toate rezervele care se impun dacă se ia în considerație deosebirea dintre situația Chinei din zilele noastre și situația Rusiei din 1917. Recurg la această analogie numai pentru a înfățișa cu oarecare aproximație proporțiile înfrângerii revoluției chineze.

Eu cred că această perspectivă este mai probabilă. Și dacă această perspectivă va deveni o realitate, dacă într'un timp scurt — nu neapărat peste două luni, ci peste o jumătate de an, peste un an — **va deveni fapt un nou avânt al revoluției**, atunci formarea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țărani-

lor poate să devină o problemă la ordinea zilei, o lozincă a zilei opusă guvernului burghez.

Dece?

Fiindcă în condițiile unui nou avânt al revoluției în faza respectivă a dezvoltării ei, formarea Sovietelor va fi o problemă cu totul actuală.

Până mai ieri, până acum câteva luni, comuniștii din China nu trebuiau să lanseze lozincă formării Sovietelor, deoarece aceasta ar fi însemnat o politică de aventură, specifică opoziției noastre, deoarece conducerea Gomindanului nu ajunsese încă să se discrediteze ca adversar al revoluției.

Acum, dimpotrivă, lozincă formării Sovietelor poate să devină o lozincă cu adevărat revoluționară, dacă (dacă!) într'un timp apropiat va surveni un nou și puternic avânt revoluționar.

Deaceea chiar de pe acum, înainte de a surveni acest avânt, paralel cu lupta pentru înlocuirea actualei conduceri a Gomindanului printr'o conducere revoluționară, trebuie dusă în masele largi ale oamenilor muncii o întinsă propagandă pentru Soviete, fără a anticipa și fără a crea Soviete chiar acum, avându-se în vedere că Sovietele nu pot înflori decât în condițiile unui puternic avânt revoluționar.

Opoziția poate să afirme că ea a spus „cea dintâi” acest lucru, că aceasta este tocmai ceea ce ea numește o tactică „care țintește departe”.

Este inexact, stimaților. Absolut inexact! Aceasta nu este o tactică „care țintește departe”, ci o tactică de dibuiri, o tactică de veșnice lovituri lungi sau scurte.

Când opoziția cerea ieșirea imediată a comuniștilor din Gomindan, în Aprilie 1926, aceasta era o

tactică **de lovitură lungă**, întrucât însăși opoziția a fost nevoită să recunoască apoi că comuniștii trebuiau să rămână în Gomindan.

Când opoziția a declarat că revoluția chineză este o revoluție pentru autonomia vamală, aceasta era o tactică **de lovitură scurtă**, deoarece însăși opoziția a fost nevoită apoi să abandoneze pe ascuns propria ei formulă.

Când în Aprilie 1927 opoziția a declarat că a vorbi de rămășițe feudale în China este o exagerare, uitând de existența mișcării agrare de masă, aceasta era o tactică **de lovitură scurtă**, deoarece însăși opoziția a fost nevoită apoi să-și recunoască în mod tacit greșala.

Când în Aprilie 1927 opoziția a lansat lozinca formării imediate a Sovietelor, aceasta era o tactică **de lovitură lungă**, deoarece înșiși opoziționiștii au fost nevoiți atunci să recunoască că există contradicții în lagărul lor: unul dintre ei (Troțchi) cerea să se urmeze o linie de răsturnare a guvernului dela Uhan, iar altul (Zinoviev) cerea, dimpotrivă, „ajutorarea prin toate mijloacele“ a aceluiaș guvern dela Uhan.

Dar de când o tactică de dibuiri, o tactică de veșnice lovituri lungi sau scurte se numește la noi o tactică „care țintește departe“?

În ceea ce privește Sovietele, trebuie să spunem că despre formarea de Soviete în China ca **perspectivă**, Internaționala Comunistă a vorbit în documentele ei cu mult înaintea opoziției. Cât despre formarea de Soviete ca **lozincă a zilei**, lansată de opoziție în primăvara acestui an spre a o opune Gomindanului re-

voluționar (Gomindanul era pe atunci revoluționar, altminteri Zinoviev n'avea de ce să țipe despre „ajutorarea prin toate mijloacele“ a Gomindanului), aceasta a fost o aventură, o anticipare țipătoare, o aventură și o anticipare analoagă celeia de care s'a făcut vinovat Bagdatiev în Aprilie 1917.

Din faptul că lozinca Sovietelor poate deveni în China într'un viitor apropiat lozinca zilei, nu rezultă încă nici pe departe că lansarea lozincii Sovietelor de către opoziție în primăvara acestui an n'a fost o aventură primejdioasă și dăunătoare.

Tot așa cum din faptul că lozinca „toată puterea Sovietelor“ a fost considerată de Lenin necesară și oportună în Septembrie 1917 (cunoscuta hotărîre a C.C. cu privire la insurecție)⁷⁰, nu rezultă încă nici pe departe că lansarea acestei lozinci de către Bagdatiev în Aprilie 1917 n'a fost o aventură dăunătoare și primejdioasă.

Și Bagdatiev ar fi putut să spună în Septembrie 1917 că el a vorbit „cel dintâi“ despre puterea Sovietelor încă în Aprilie 1917. Inseamnă oare aceasta că Bagdatiev avea dreptate, iar Lenin nu avea dreptate când a calificat acțiunea lui din Aprilie 1917 drept o aventură?

Se vede că „laurii“ lui Bagdatiev nu lasă opoziția noastră să doarmă.

Opoziția nu înțelege că ceea ce importă nu e nici-decum să spui „cel dintâi“, anticipând și prejudiciind prin aceasta cauza revoluției, ci să spui la timp, și să spui în așa fel încât cele spuse să fie însușite de masse și traduse în fapt.

Accestea sunt faptele.

Renunțarea opoziției la tactica leninistă, caracterul de aventură „ultrastângistă” al politicii ei — iată bilanțul.

„Pravda” nr. 169

din 28 Iulie 1927

Semnat: I. Stalin

ADNOTĂRI

- 1 Plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste a avut loc la Moscova între 22 Noembrie și 16 Decembrie 1926. Plenara a discutat rapoartele: despre situația internațională și sarcinile Internaționalei Comuniste; despre problema chineză și problema engleză; trustificare, raționalizare și despre sarcinile comuniștilor în sindicate; despre problemele interne de partid ale P.C. (b) al U.R.S.S.; despre problema germană și problema olandeză. Deasemenea a examinat cazul Maslov—Ruth Fischer, cazul Brandler și Thalheimer, cazul Souvarine. În plenară au fost create o comisie politică, comisiile chineză, engleză, germană și alte comisii. I. V. Stalin a fost ales în comisia politică, în comisia chineză și în cea germană. În urma discuțiilor asupra raportului lui I. V. Stalin despre „Problemele interne de partid ale P.C. (b) al U.R.S.S.”, plenara a înfierat blocul opoziționist troțchisto-zinovievist din P.C. (b) al U.R.S.S., calificându-l ca un bloc de scizioniști care, cu platforma lor, au alunecat pe poziții menșevice. Plenara a obligat secțiile Internaționalei Comuniste să ducă o luptă hotărâtă împotriva oricăror încercări ale opoziției din P.C. (b) al U.R.S.S. și ale partizanilor ei din celelalte partide comuniste de a sparge unitatea ideologică și organizatorică a Internaționalei Comuniste și a partidului lui Lenin, partid care este conducătorul primului stat proletar din lume. Plenara a aprobat rezoluția Conferinței a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S. „Despre blocul opoziționist din P.C. (b) al U.R.S.S.” și a decis să fie anexată celorlalte hotărâri ale plenarei ca o hotărâre a ei. Raportul lui I. V. Stalin „Problemele interne de partid ale P.C. (b) al U.R.S.S.” și cuvântul de încheiere la raport au fost publicate în Decembrie 1926 în broșură separată sub titlul „Încă odată despre devierea social-democrației din partidul nostru”. — I.

- 2 Legea excepțională împotriva socialiștilor a fost introdusă în Germania de guvernul Bismarck în 1878. Prin această lege au fost interzise toate organizațiile partidului social-democrat, organizațiile muncitorești de masă și presa muncitorească. Pe baza acestei legi se proceda la confiscarea literaturii socialiste, iar social-democrații erau supuși unui regim de represii. Partidul social-democrat german s'a văzut nevoit să intre în ilegalitate. În 1890, sub presiunea mișcării muncitorești de masă, această lege a fost abrogată. — 8.
- 3 „Sociai-Democratul“ („Der Sozialdemokrat“) — ziar ilegal, organ al social-democrației germane; a apărut din Septembrie 1879 până în Septembrie 1890, întâi la Zürich (Elveția), iar din Octombrie 1888 la Londra. — 9.
- 4 Vezi K. Marx și F. Engels, „Scrisori alese“, 1947, pag. 358—359. — 9.
- 5 E vorba de un grup antipartinic din P.C. (b) din Rusia, care-și zicea grupul „centralismului democratic“. Acest grup s'a format în perioada comunismului de război, având în fruntea lui pe Sapronov și Osinschi. „Centraliștii democrați“ negau rolul conducător al partidului în Soviete; ei combăteau principiul conducerii unipersonale și al responsabilității personale a directorilor de întreprinderi industriale, combăteau linia leninistă în problemele organizatorice și cereau libertatea fracțiunilor și grupărilor în partid. Congresele al IX-lea și al X-lea ale partidului au condamnat cu hotărâre pe „centraliștii democrați“. În 1927 „centraliștii democrați“, odată cu membrii activi al opoziției troțchiste, au fost excluși din partid de Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. — 14.
- 6 „Opoziția muncitorească“ — grup antipartinic anarho-sindicalist în P.C. (b) din Rusia; a fost condus de Șilapnicov, Medvedev și alții. Acest grup s'a constituit în a doua jumătate a anului 1920 și a combătut linia leninistă a partidului. Congresul al X-lea al P. C. (b) din Rusia a condamnat „opoziția muncitorească“ și a declarat că propagarea ideilor anarho-sindicaliste ale acestui grup deviator este incompatibilă cu calitatea de membru al partidului comunist. Ulterior, rămășițele „opoziției muncitorești“, care fusese sfărâmată, s'au unit cu troțchismul contrarevoluționar și au fost sdrobite ca dușmani al partidului și al Puterii Sovietice. — 14.
- 7 Al V-lea Congres mondial al Internaționalei Comuniste, care s'a ținut la Moscova între 17 Iunie și 8 Iulie 1924, analizând

- „Situația economică a U.R.S.S. și discuțiile din P.C. (b) din Rusia“, a susținut în unanimitate Partidul Bolșevic în lupta lui împotriva troțchismului. Congresul a confirmat rezoluția Conferinței a XIII-a a P. C. (b) din Rusia „Despre bilanțul discuției și devierea mic-burgheză din partid“, care fusese aprobată de Congresul al XII-lea al P. C. (b) din Rusia, și a decis ca această rezoluție să fie publicată ca o hotărîre a sa. — 15.
- 8 Conferința a XV-a a P. C. (b) al U.R.S.S. a avut loc între 26 Octombrie și 3 Noembrie 1926. Tezele „Despre blocul opoziționist din P. C. (b) al U.R.S.S.“ au fost scrise de I. V. Stalin, din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al P. C. (b) al U.R.S.S. La 3 Noembrie conferința a adoptat în unanimitate aceste teze ca o rezoluție a sa. În aceeași zi rezoluția a fost confirmată de plenara comună a C. C. și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S. (vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 8, pag. 214—236 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 8, ed. P.M.R. 1950, pag. 231—250. — Nota Red.]). — 17.
- 9 Consiliul general — organul executiv al Congresului trade-union-urilor engleze; a fost ales pentru întâia oară în 1921. — 20.
- 10 E vorba de rezoluția Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P.C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“ (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea a II-a, 1941, pag. 25—31). — 25.
- 11 „Soțial-Democrat“ („Social-Democratul“) — ziar ilegal, Organ Central al P.M.S.D.R. Au apărut 58 de numere — din Februarie 1908 până în Ianuarie 1917. Primul număr a apărut în Rusia; pe urmă ziarul a apărut în străinătate, întâi la Paris, apoi la Geneva. Conform hotărîrii C.C. al P.M.S.D.R., redacția ziarului „Soțial-Democrat“ era alcătuită din reprezentanți ai bolșevicilor, menșevicilor și ai social-democraților polonezi. Lupta neîmpăcată dusă de Lenin în sânul redacției ziarului „Soțial-Democrat“ pentru o linie bolșevică consecventă a avut ca rezultat retragerea reprezentanților menșevicilor și ai social-democraților polonezi din redacție. Din Decembrie 1911 ziarul „Soțial-Democrat“ era redactat de V. I. Lenin. În acest ziar au fost publicate mai multe articole ale lui I. V. Stalin. Articolul lui V. I. Lenin „In jurul lozincii Statelor Unite ale Europei“ a apărut în „Soțial-Democrat“ nr. 44 din 23 August 1915 (vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a

- 3-a, vol. XVIII, pag. 230—233 [vezi și V. I. Lenin, Marx-Engels-marxism, ed. P.M.R. 1949, ediția a II-a, pag. 294—298. — Nota Red.]). — 31.
- 12 „Naše Slovo“ („Cuvântul nostru“) — ziar menșevico-troțchist; a apărut la Paris din Ianuarie 1915 până în Septembrie 1916. — 32.
- 13 Vezi V. I. Lenin: „Impozitul în natură“ (Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 317—352 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 480—513. — Nota Red.]). — 34.
- 14 Vezi I. V. Stalin: „Despre devierea social-democrată din partidul nostru“ (Opere, vol. 8, pag. 234—297 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 8, ed. P.M.R. 1950, pag. 251—317. — Nota Red.]). — 40.
- 15 E vorba de greva generală a muncitorilor englezi care a avut loc între 3 și 12 Mai 1926. La această grevă au luat parte peste 5.000.000 de muncitori organizați din toate ramurile mai importante ale industriei și transporturilor. Cu privire la cauzele izbucnirii grevei și ale eșecului ei, vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 8, pag. 155—168 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 8, ed. P.M.R. 1950, pag. 168—182. — Nota Red.). — 48.
- 16 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 312. — 48.
- 17 Weddinghezi — una din grupările „ultrastângiste“ din Partidul Comunist German; a existat în organizația de partid din Wedding, cartier din Nord-Vestul Berlinului interior. Conducătorii „opозиției Weddingheze“ s'au solidarizat cu blocul opoziționist troțchisto-zinovievist din P.C. (b) al U.R.S.S. Plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste a condamnat cu hotărîre „opозиția weddingheză“, cerându-i să-și înceteze cu desăvârșire acțiunea fracționistă, să rupă orice relații cu elementele excluse din Partidul Comunist German și dușmane acestuia și să se supună lăra rezerve hotărîrilor P.C.G. și ale Internaționalei Comuniste. — 53.
- 18 „Poslednie Novosti“ („Ultimele știri“) — cotidian, organ central al partidului burghez contrarevoluționar al lui Miluțov; a apărut la Paris din Aprilie 1920 până în Iulie 1940. — 57.
- 19 Vezi V. I. Lenin: „Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție“ (Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 87—90 [vezi

- și V. I. Lenin: „Tezele din Aprilie“, ed. P.C.R. 1947, pag. 11—16. — Nota Red.)). — 67.
- 20 Stânga zimmerwaldiană — grupare a internaționaliştilor de stânga; a fost constituită de Lenin la prima conferință internațională a internaționaliştilor, care s'a ținut la Zimmerwald (Elveția) în zilele de 23—26 August (5—8 Septembrie) 1915. Numai Partidul Bolșevic, în frunte cu V. I. Lenin, ocupa în stânga zimmerwaldiană o poziție justă, consecventă până la capăt împotriva războiului. Cu privire la stânga zimmerwaldiană, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, pag. 160 (vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 231—232. — Nota Red.). — 68.
- 21 Smenovehiști — partizanii unui curent politic burghez care a apărut în străinătate, în 1921, în rândurile emigranților burghezi ruși și care s'a numit smenovehism după numele revistei „Smena Veh“ [„Schimbarea jaloanelor“]. Curentul smenovehist oglindea vederile noii burghezi și ale intelectualilor burghezi din Rusia Sovietică, care, în legătură cu introducerea noii politici economice, renunțaseră la lupta armată deschisă împotriva Puterii Sovietice, sperând că orânduirea sovietică va degenera treptat într-o republică burgheză obișnuită. Ustrialov a fost ideologul curentului smenovehist. — 73.
- 22 Neceaeivism — tactică complotistă și teroristă; s'a numit astfel după numele anarhistului bacuninist rus S. G. Neceaev. Pe la sfârșitul celui de al șaptelea deceniu al secolului al XIX-lea, Neceaev a creat în Rusia o organizație complotistă, îngustă, ruptă de masse, în care voința și părerile membrilor erau înăbușite cu desăvârșire. — 84.
- 23 Aracceevism — regim de neîngrădit despotism polițienesc, de samavolnicie a militaristilor și de silnicie față de popor, care a existat în Rusia în primul pătrar al secolului al XIX-lea; a fost denumit astfel după numele contelui Aracceev, om de stat reacționar. — 84.
- 24 Vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. VIII, 1931, pag. 71. — 90.
- 25 Vezi și K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XXII, 1931, pag. 362. — 91.
- 26 Vezi K. Marx și F. Engels: „Manifestul Partidului Comunist“. Anexe, 1939, pag. 75—97. — 94.

- 27 Vezi K. Marx și F. Engels, *Opere*, vol. VII, 1930, pag. 103. — 102.
- 28 Vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. a 3-a, vol. III, pag. 1—477, și ed. a 4-a, vol. 3, pag. 1—535. — 111.
- 29 Vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 365—455. — 118.
- 30 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 25—31. — 130.
- 31 E vorba de „Planul și conspectele broșurii «Impozitul în natură»” (vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 310—316). — 133.
- 32 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 281—295. — 136.
- 33 E vorba de rezoluția „Despre bilanțul discuției și despre devierea mic-burgheză în partid”, adoptată de Conferința a XIII-a a P. C. (b) din Rusia pe baza raportului lui I. V. Stalin „Despre sarcinile imediate ale muncii de partid” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 540—545). — 151.
- 34 Cartea lui I. V. Stalin „Despre Lenin și leninism” a apărut în Mai 1924. Această carte cuprinde două lucrări: „Despre Lenin. Cuvântare rostită la reuniunea organizată la 28 Ianuarie 1924 de elevii școlii militare dela Kremlin” și „Despre bazele leninismului. Prelegeri ținute la Universitatea Sverdlov” (vezi I. V. Stalin, *Opere*, vol. 6, pag. 52—64, 69—188 [vezi și I. Stalin, *Opere*, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 59—72, 78—204. — Nota Red.]). — 158.
- 35 Conferința a XV-a a organizației din gubernia Moscova a P.C. (b) al U.R.S.S. s'a ținut între 8 și 15 Ianuarie 1927. Conferința a discutat problemele privitoare la situația internațională și internă a U.R.S.S., raportul asupra sarcinilor imediate ale Comitei Centrale de Control și ale Inspecției muncitorești-țărănești, raportul de activitate al Comitetului din Moscova al P.C. (b) al U.R.S.S. și alte probleme. I. V. Stalin a luat cuvântul la 14 Ianuarie în ședința de seară a conferinței. Conferința a aprobat politica Comitetului Central leninist al P. C. (b) al U.R.S.S. — 161.

- 36 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 255—259. — **164.**
- 37 „Borba” („Lupta”) — ziar care a apărut din Mai 1917 ca organ al Comitetului din Țarițan al P.M.S.D. (b) din Rusia, iar dela sfârșitul anului 1917 ca organ al Sovietului de deputați al muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Țarițan. După schimbarea denumirii orașului din Țarițan în Stalingrad, ziarul a devenit organul organizațiilor de partid și al celor sovietice ale guberniei și orașului Stalingrad. Ultimul număr al ziarului „Borba”, nr. 58 (4.670), a apărut la 14 Martie 1933. — **176.**
- 38 E vorba de raportul lui I. V. Stalin „Despre sarcinile imediate ale partidului în problema națională”, prezentat la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia la 10 Martie 1921 (vezi Opere, vol. 5, pag. 33—44 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 5, ed. P.M.R. 1950, pag. 33—44. — Nota Red.]). — **184.**
- 39 E vorba de tezele lui I. V. Stalin „Despre sarcinile imediate ale partidului în problema națională” pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi Opere, vol. 5, pag. 15—29 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 5, ed. P.M.R. 1950, pag. 16—30. — Nota Red.]). — **184.**
- 40 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 5, pag. 34 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 5, ed. P.M.R. 1950, pag. 34. — Nota Red.). — **185.**
- 41 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 5, pag. 15—16 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 5, ed. P.M.R. 1950, pag. 16—17. — Nota Red.). — **185.**
- 42 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 156—211 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 163—219. — Nota Red.). — **188.**
- 43 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 405, și vol. XXVII, pag. 262. — **199.**
- 44 Conferința economică internațională dela Genova (Italia) a avut loc între 10 Aprilie și 19 Mai 1922. La această conferință au participat, de o parte, Anglia, Franța, Italia, Japonia și alte state capitaliste, de cealaltă parte — Rusia Sovietică. Pretențiile prezentate delegației sovietice de reprezentanții țărilor capitaliste erau de așa natură încât satisfacerea lor ar fi echivalat cu transformarea Țării Sovietelor într-o colonie a capitalului vest-european (pretenția de a se plăti toate

datorile de război și cele dinainte de război, de a se restitui proprietarilor străini bunurile care fuseseră naționalizate etc.). Delegația sovietică a respins pretențiile capitaliștilor străini. Cu privire la Conferința dela Genova, vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 168—179 și 225—227 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 575—578. — *Nota Red.*). — 199.

- 45 Conferința a V-a a Uniunii Tineretului Comunist-Leninist din Uniunea Sovietică s'a ținut la Moscova între 24 și 31 Martie 1927. Conferința a discutat mai multe rapoarte, și anume despre: activitatea Comitetului Central al U.T.C.L. al U.R.S.S., momentul actual și politica partidului, participarea tineretului în producție și sarcinile activității economice a U.T.C.L. al U.R.S.S., participarea Comsomolului la ridicarea agriculturii și dezvoltarea cooperăției la sate etc. I. V. Stalin a luat cuvântul în ședința de seară a conferinței, la 29 Martie. În hotărârile sale, conferința a asigurat partidul că Comsomolul leninist va rămâne și pe viitor ajutorul credincios al partidului în munca de construire a socialismului în U.R.S.S. — 202.
- 46 În cursul luptelor încununate de succes pentru unificarea Chinei duse împotriva militaristilor din Nord, unitățile armatei național-revoluționare au ocupat la 23 Martie 1927 orașul Nanchin. Căutând să înăbușe revoluția, puterile imperialiste au trecut dela ajutorarea militaristilor chinezi la o intervenție fățișă în China: la 24 Martie vase de război engleze și americane au deschis foc de artilerie asupra Nanchinului. — 202.
- 47 Hotărârea C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. despre „Problemele raționalizării producției” din 24 Martie 1927 a fost publicată în ziarul „Pravda” nr. 68 din 25 Martie 1927. — 206.
- 48 Gomindanul — partid politic din China, fondat de Sun Yat-sen în 1912 în vederea luptei pentru republică și pentru independența națională a țării. Intrarea Partidului Comunist Chinez în Gomindan (1924) a contribuit la transformarea acestuia într'un partid popular-revoluționar de masă. În prima etapă a dezvoltării revoluției chineze din anul 1925—1927, când aceasta era o revoluție ant imperialistă a frontului unit al întregii națiuni, Gomindanul a fost un partid al blocului proletariatului, micii burghezi dela orașe și sate și al unei părți a marii burghezii naționale. În a doua etapă, în perioada revoluției agrare, burghezo-democratice, după trecerea burgheziei naționale în tabăra contrarevoluției, Go-

mindanul, reprezentând blocul proletariatului, țărănimii și al micii burghezii orășenești, a dus o politică revoluționară antilimperialistă. Desfășurarea revoluției agrare și presiunea feudalilor asupra Gomindanului, pe de o parte, presiunea imperialiștilor care cereau Gomindanului să rupă cu comuniștii, pe de altă parte, au speriat pe intelectualii mic-burghezi (elementele de stânga din Gomindan), care au cotit spre contrarevoluție. Când Gomindaniștii de stânga au început să părăsească revoluția (vara anului 1927), comuniștii au ieșit din Gomindan, iar acesta s'a transformat într'un centru de luptă împotriva revoluției. — 210.

- 49 Vezi V. I. Lenin: „Democrația și narodnicismul în China“ (Opere, ed. a 3-a, vol. XVI, pag. 26—31, și ed. a 4-a, vol. 18, pag. 143—149). — 212.
- 50 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 293—294 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 306—307. — Nota Red.). — 213.
- 51 Vezi K. Marx și F. Engels, „Opere alese în două volume“, vol. II, 1948, pag. 434. — 219.
- 52 E vorba de rebeliunea contrarevoluționară a socialiștilor-revoluționari „de stânga“ care a avut loc la Moscova în zilele de 6—7 Iulie 1918. Rebeliunea a fost înăbușită în câteva ore. — 224.
- 53 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXV, pag. 266—278 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 407—419. — Nota Red.). — 228.
- 54 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 325—333 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 339—348. — Nota Red.). — 230.
- 55 Compradori — mijlocitori între capitalul străin și piața locală, o parte a marii burghezii comerciale indigene în țările coloniale și dependente. Burghezia compradoră din China s'a manifestat ca o agentură a imperialismului străin și ca un dușman de moarte al revoluției chineze din anii 1925—1927. — 233.
- 56 E vorba de plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. care s'a ținut între 13 și 16 Aprilie 1927. Plenara a discutat o serie de chestiuni în legătură cu congresele Sovietelor din U.R.S.S. și R.S.F.S.R. și a fixat data la care urma să fie convocat Con-

gresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. La 13 Aprilie I. V. Stalin a luat cuvântul în chestiunea ordinii de zi a plenarei și a participat la discuțiile asupra raportului lui M. I. Caliuin despre „Problemele congreselor Sovietelor din U.R.S.S. și R.S.F.S.R.“. După ce a discutat comunicarea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. cu privire la hotărârile luate de acesta în legătură cu evenimentele internaționale (evenimentele din China etc.), plenara a aprobat politica Biroului Politic al C.C. în problemele internaționale și a respins cu hotărâre platforma antipartinică a opoziției troțchisto-zinovieviste. — 241.

57 „Derevenschi Communist“ — revistă bilunară pentru activul de partid dela sate, organ al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Revista a apărut din Decembrie 1924 până în August 1930. Până în Februarie 1927 redactor responsabil al revistei a fost V. M. Molotov. — 243.

58 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXV, pag. 285—290, 351—355 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 420—426. — Nota Red.). — 243.

59 E vorba de Societatea democratică din Colonia, care a luat ființă în Germania în perioada revoluției burgheze din 1848. Din această societate, pe lângă elementele burghezo-democratice, mai făceau parte și muncitori. K. Marx a fost ales în comitetul societăților democratice din regiunea Renană și Vestfalia, fiind unul din conducătorii acestuia. — 254.

60 „Noua Gazetă Renană“ („Neue Rheinische Zeitung“) a apărut la Colonia dela 1 Iunie 1848 până la 19 Mai 1849. Conducătorii ziarului au fost K. Marx și F. Engels, iar prim-redactor K. Marx. Cu privire la „Noua Gazetă Renană“, vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XVI, partea I-a, 1937, pag. 165—173. — 254.

61 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 147 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 153. — Nota Red.). — 258.

62 E vorba de rezoluția plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste asupra situației din China, adoptată la 16 Decembrie 1926. Vezi rezoluția plenarei în cartea „Tezele și rezoluțiile plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“, Moscova—Leningrad, 1927. — 259.

- 63 „Sulițele roșii” — detașamente armate de autoapărare din satele chineze, care au luptat împotriva jugului moșierilor și militaristilor. În perioada revoluției chineze din 1925—1927, „sulițele roșii” și alte organizații țărănești similare („sulițele galbene”, „sulițele negre”, „cuțite mari”, „burțile strânse” etc.) au dat un ajutor însemnat armatei național-revoluționare în lupta dusa pentru independența Chinei. — 276
- 64 „Novaia Jizni” („Viața Nouă”) — ziar menșevic; a apărut la Petrograd din Aprilie 1917 până în Iunie 1918. — 288.
- 65 Plenara a VIII-a a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste s'a ținut la Moscova între 18 și 30 Mai 1927. Plenara a discutat sarcinile Internaționalei Comuniste în lupta împotriva războiului și pericolului de război, sarcinile Partidului Comunist Englez, problemele revoluției chineze etc. În ziua de 24 Mai, la a zecea ședință a plenarei, I. V. Stalin a rostit o cuvântare despre „Revoluția din China și sarcinile Internaționalei Comuniste”. Plenara a analizat situația internațională, a trasat programul de luptă împotriva pericolului de război și a lansat un apel „Către muncitorii și țărani din întreaga lume. Către toate popoarele asuprite. Către soldați și marinari”, în legătură cu ruperea de către Anglia a relațiilor diplomatice și comerciale cu U.R.S.S. Liderii blocului antipartinic troțchisto-zinovievist au profitat de înrăutățirea situației internaționale a U.R.S.S. și au atacat la plenară conducerea Internaționalei Comuniste și conducerea P.C. (b) al U.R.S.S., debitând calomniile la adresa lor. Printr-o hotărâre specială, plenara a condamnat cu asprime comportarea scizionistă a liderilor opoziției, avertizându-i că dacă vor continua lupta fracționistă vor fi excluși din Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. — 297.
- 66 E vorba de apelul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 14 Aprilie 1927 „Către proletarii și țărani din întreaga lume. Către toate popoarele asuprite”. Apelul a fost publicat în ziarul „Pravda” nr. 85 din 15 Aprilie 1927. — 300.
- 67 Vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XV, 1935, pag. 105—124. — 324.
- 68 Vezi I. V. Stalin: „Despre sarcinile politice ale Universității popoarelor din Orient”. Opere, vol. 7, pag. 133—152 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 139—159. — Nota Red.). — 329.
- 69 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 224—225. — 367.

70 În articolele și în scrisorile sale din ilegalitate către Comitetul Central și către organizațiile bolșevice, V. I. Lenin a preconizat în Septembrie 1917 lozinca „Toată puterea Sovietelor”, ca sarcină directă a organizării insurecției armate (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 137—148, 193—199 [vezi și V. I. Lenin, Marx-Engels-marxism, ed. P.M.R. 1949, ediția a II-a, pag. 376—382. — Nota Red.]). La ședința din 15 Septembrie a Comitetului Central al partidului, când au fost discutate scrisorile lui V. I. Lenin, I. V. Stalin a dat o replică drastică capitularului Camenev, care cerea distrugerea acestor documente, și a propus ca scrisorile lui V. I. Lenin să fie trimise, spre a fi discutate, organizațiilor mai mari ale partidului. La 10 Octombrie 1917 a avut loc cu participarea lui V. I. Lenin, I. V. Stalin, I. M. Sverdlov, F. E. Dzerdjinski și M. S. Urișchi ședința istorică a Comitetului Central al Partidului Bolșevic la care a fost adoptată hotărîrea asupra insurecției armate, redactată de V. I. Lenin (vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 330 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P.C.R. 1946, pag. 188. — Nota Red.]). — 379.

CRONICĂ BIOGRAFICĂ

(*Decembrie 1926 — Iulie 1927*)

1926

- 22 Noembrie — 16 Decembrie** I. V. Stalin participă la lucrările plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste (C.E.I.C.).
- 2 Decembrie** În ședința plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin este ales membru în comisia germană a plenarel.
- 4 Decembrie** I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții Partidului Comunist din India.
- 7 Decembrie** La ședința plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin prezintă un raport asupra problemelor interne de partid ale P. C. (b) al U.R.S.S.
- 13 Decembrie** La ședința plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin rostește cuvântul de încheiere la raportul asupra problemelor interne de partid ale P. C. (b) al U.R.S.S.
- 17 Decembrie** I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții Partidului Comunist Bulgar, Dimitrov, Colarov și alții.

- 18 Decembrie** In şedinţa Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, I. V. Stalin este ales membru în Prezidiul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.
- 22 Decembrie** In şedinţa comună a delegaţiei P. C. (b) al U.R.S.S. şi a delegaţiei Partidului Comunist German, care au luat parte la lucrările plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, I. V. Stalin ia parte la discuţia asupra problemei luptei împotriva „ultrastângiştilor“ din Germania.
- 23 Decembrie** Conferinţa a VII-a a organizaţiei de partid din raionul Crasnaia Presnia din Moscova alege pe I. V. Stalin prim-delegat la Conferinţa a XV-a a organizaţiei din gubernia Moscova a P.C. (b) al U.R.S.S.
- 24 Decembrie** La şedinţa comună a reprezentanţilor delegaţiei P.C. (b) al U.R.S.S. şi al delegaţiei Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii, care au participat la lucrările plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, I. V. Stalin vorbeşte despre situaţia din Partidul Comunist din Statele Unite ale Americii.
- Apare broşura lui I. V. Stalin „Încă odată despre devierea social-democrată din partidul nostru“, conţinând raportul făcut la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste şi cuvântul de încheiere la acest raport.
- 29 Decembrie** I. V. Stalin se întreţine cu o delegaţie a muncitorilor dela fabrica de armături din Moscova.

30 Decembrie I. V. Stalin trimite o scrisoare lui Xenofontov.

1927

7 Ianuarie I. V. Stalin discută despre problema agrară cu un delegat al țăranilor din satul Iurievca, regiunea Semirecie.

8 Ianuarie I. V. Stalin se întreține cu o delegație a muncitorilor din raionul Socolnicî din Moscova.

14 Ianuarie I. V. Stalin rostește o cuvântare la una din ședințele Conferinței a XV-a a organizației de partid din gubernia Moscova.

I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții Partidului Comunist din Polonia.

21 Ianuarie I. V. Stalin ia parte la ședința de doliu dela Teatrul Mare din Moscova, închinată celei de a treia comemorări a morții lui V. I. Lenin.

28 Ianuarie I. V. Stalin trimite o scrisoare tovarășului Zaițev.

29 Ianuarie Conferința a XXIV-a a organizației de partid din gubernia Leningrad alege pe I. V. Stalin membru în Comitetul organizației din gubernia Leningrad a P. C. (b) al U.R.S.S.

7—12 Februarie I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C. C. al P.C. (b) al U.R.S.S.

22 Februarie I. V. Stalin trimite o scrisoare muncitorilor dela minele de aur dela Lena în legătură cu

a cincisprezecea comemorare a masacrului dela Lena.

I. V. Stalin trimite salutul său ziarului „Borba” din Stalingrad în legătură cu a zecea aniversare a ziarului.

23 Februarie

La şedinţa comisiei franceze a Prezidiului Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, I. V. Stalin ia cuvântul în problema tacticii Partidului Comunist Francez.

I. V. Stalin ia parte la şedinţa solemnă dela Teatrul Mare din Moscova, consacrată celei de a noua aniversări a Armatei Roşii.

25 Februarie

I. V. Stalin ia cuvântul la consfătuirea cadrelor din industria textilă, convocată de Comitetul Central al P. C. (b) al U.R.S.S., vorbind despre metodele conducerii bolşevice şi despre căile dezvoltării industriei textile a Uniunii Sovietice.

28 Februarie

I. V. Stalin se întreţine cu o delegaţie a muncitorilor dela atelierele de cale ferată „Stalin” ale liniei „Octombrie”.

1 Martie

I. V. Stalin rosteşte o cuvântare la adunarea muncitorilor dela atelierele de cale ferată „Stalin” ale liniei „Octombrie”.

Adunarea muncitorilor dela atelierele de cale ferată „Stalin” ale liniei „Octombrie” alege pe I. V. Stalin deputat în Sovietul din Moscova.

7 Martie

I. V. Stalin trimite o scrisoare tovarăşilor Tvetcov şi Alâpov.

- 8 Martie** I. V. Stalin la cuvântul în ședința comisiei franceze a Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 15 Martie** În revista „Bolșevic” nr. 6 din 1927 apare articolul lui I. V. Stalin „În jurul problemei guvernului muncitoresc-țăranesc. Răspuns lui Dmitriev”.
- 20 Martie** I. V. Stalin trimite o scrisoare lui Șinchevici.
- 29 Martie** I. V. Stalin ține o cuvântare la conferința a V-a unională dela Moscova a U.T.C.L. al U.R.S.S.
- 2 Aprilie** Congresul al VIII-lea al Sovietelor din gubernia Moscova alege pe I. V. Stalin delegat la Congresul al XIII-lea al Sovietelor din Rusia.
- 5 Aprilie** I. V. Stalin ține o cuvântare la adunarea activului organizației de partid din Moscova, vorbind despre caracterul și perspectivele revoluției chineze.
- 8 Aprilie** Congresul al XVI-lea al Sovietelor din gubernia Leningrad alege pe I. V. Stalin delegat la Congresul al XIII-lea al Sovietelor din Rusia.
- 9 Aprilie** I. V. Stalin trimite o scrisoare lui Ciugunov.
- 10—16 Aprilie** I. V. Stalin ia parte la lucrările Congresului al XIII-lea al Sovietelor din Rusia.
- 13—16 Aprilie** I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C. C. al P.C. (b) al U.R.S.S.

- 13 Aprilie** În şedinţa plenarei C. C. al P. C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin ia cuvântul în chestiunea ordinei de zi a plenarei şi participă la discuţiile asupra raportului lui M. I. Calînin despre „Problemele congreselor Sovietelor din U.R.S.S. şi R.S.F.S.R.“.
- 15 Aprilie** În revista „Bolşevic“ nr. 7—8 din 1927 apare articolul lui I. V. Stalin „Despre cele trei lozinci fundamentale ale partidului în problema ţărănească. Răspuns lui Ian—schî“.
- 16 Aprilie** Congresul al XIII-lea al Sovietelor din Rusia alege pe I. V. Stalin membru în Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia.
- 18—26 Aprilie** I. V. Stalin participă la lucrările Congresului al IV-lea al Sovietelor din U.R.S.S.
- 19—20 Aprilie** I. V. Stalin scrie lucrarea „Problemele revoluţiei chineze“, teze pentru propagandişti. Tezele au fost aprobate de C. C. al P.C. (b) al U.R.S.S. şi publicate în ziarul „Pravda“ nr. 90 din 21 Aprilie 1927.
- 26 Aprilie** Congresul al IV-lea al Sovietelor din U.R.S.S. alege pe I. V. Stalin membru în Comitetul Executiv Central al Sovietelor din U.R.S.S.
- 1 Mai** I. V. Stalin asistă în Piaţa Roşie la parada de 1 Mai a trupelor din garnizoana Moscova şi la demonstraţia oamenilor muncii din Capitală.
- 5 Mai** În nr. 99 al ziarului „Pravda“ se publică salutul adresat de I. V. Stalin ziarului „Pravda“ în ziua celei de a cincisprezecea aniversări a acestuia.

- 9 Mai** I. V. Stalin scrie articolul „În jurul problemelor revoluției chineze. Răspuns tovarășului Marciulin.” Articolul a apărut în revista „Derevenski Communist” nr. 10 din 15 Mai 1927.
- 13 Mai** I. V. Stalin are o convorbire cu studenții universității „Sun Iat-sen” asupra problemelor revoluției chineze.
- 20 Mai** I. V. Stalin scrie articolul „Despre lozincă dictaturii proletariatului și a țăranimii sărace în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie. Răspuns lui S. Pocrovschi”. Articolul a fost publicat pentru întâia oară în 1928 în cartea: I. Stalin, Problemele leninismului.
- 24 Mai** I. V. Stalin rostește o cuvântare la ședința plenarei a VIII-a a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, vorbind despre „Revoluția din China și sarcinile Internaționalei Comuniste”.
- 30 Mai** I. V. Stalin trimite salutul său celei de a patra promoții de absolvenți ai Universității Comuniste a oamenilor muncii din Orient.
- 23 Iunie** I. V. Stalin scrie un răspuns lui S. Pocrovschi.
- 24—27 Iulie** I. V. Stalin scrie articolul „Însemnări pe marginea unor teme de actualitate”. Articolul a fost publicat în ziarul „Pravda” nr. 169 din 28 Iulie 1927.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
<i>Prefață</i>	V
PLENARA A VII-A LĂRGITĂ A COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNATIONALEI COMUNISTE. 22 <i>Noembrie</i> —16 <i>De-</i> <i>cembrie 1926</i>	1—157
Încă odată despre devierea social-democrată din partidul nostru. <i>Raport făcut la 7 Decembrie</i>	3—64
I. Observații prealabile	3
1. Contradicțiile din dezvoltarea internă a partidului . .	3
2. Izvoarele contradicțiilor dinăuntrul partidului	10
II. Particularitățile opoziției din P.C. (b) al U.R.S.S.	13
III. Divergențele din P.C. (b) al U.R.S.S.	21
1. Problemele construcției socialiste	22
2. Factorii „răgazului”	27
3. Unitatea și indivizibilitatea sarcinilor „naționale” și internaționale ale revoluției	28
4. Despre istoria problemei construirii socialismului . .	30
5. Deosebita însemnătate a problemei construirii socialis- mului în U.R.S.S. în momentul de față	37
6. Despre perspectivele revoluției	40
7. Cum stă în realitate chestiunea	43
8. Despre șansele de victorie	45
9. Divergențele politice de ordin practic	47
IV. Opoziția la lucru	50
V. Pentru ce dușmanii dictaturii proletariatului laudă opoziția	54

VI. Înfrângerea blocului opoziționist	59
VII. Semnificația practică și importanța Conferinței a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S.	63
Cuvânt de încheiere. 13 Decembrie	65—157
I. Câteva observații	65
1. Nu trebuie fapte, nu născociri și bârfeli	65
2. Pentru ce dușmanii dictaturii proletarietului laudă opo- ziția	72
3. Sunt greșeli și greșeli	78
4. Dictatura proletarietului după Zinoviev	83
5. Troțki vorbește ca un oracol	87
6. Zinoviev în rolul unui școlar care-i citează pe Marx, Engels și Lenin	90
7. Revizionismul după Zinoviev	101
II. Problema victoriei socialismului în țări capi- taliste diferite	105
1. Premizele revoluțiilor proletare în țări diferite în peri- oda imperialismului	105
2. Cum îl „prelucrează” Zinoviev pe Lenin	116
III. Problema construirii socialismului în U.R.S.S.	121
1. „Manevrele” opoziției și „național-reformismul” parti- dului lui Lenin	121
2. Noi construim și putem construi până la capăt baza economică a socialismului în U.R.S.S.	132
3. Noi construim socialismul în alianță cu proletariatul mondial	145
4. Chestiunea degenerării	149
IV. Opoziția și problema unității partidului	150
V. Încheiere	155
SCRISOARE CĂTRE XENOFONTOV	158
CUVÂNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA A XV-A A ORGANI- ZAȚIEI DE PARTID DIN GUBERNIA MOSCOVA, 14 Ia- nuarie 1927	161
SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘUL ZAIȚEV	169
CĂTRE MUNCITORII DELA LENA	174
SALUT ZIARULUI „BORBA” DIN SFALINGRAD	176
CUVÂNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA MUNCITORILOR DELA ATELIERELE DE CALE FERATĂ „STALIN” ALE LINIEI „OCTOMBRIE”. 1 Martie 1927 (<i>Scurtă dare de seamă</i>)	177

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘII TVETCOV ȘI ALĂPOV . . .	184
IN JURUL PROBLEMEI GUVERNULUI MUNCITORESC-ȚĂRĂ- NESC. <i>Răspuns lui Dmitriev</i>	187
SCRISOARE CĂTRE ȘINCHEVICI	199
CUVÂNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA A V-A A UNIUNII TINERETULUI COMUNIST-LENINIST DIN UNIUNEA SO- VIETICĂ. 29 Martie 1927	202
SCRISOARE CĂTRE CIUGUNOV	212
DESPRE CELE TREI LOZINCI FUNDAMENTALE ALE PARTI- DULUI ÎN PROBLEMA ȚĂRĂNEASCĂ. <i>Răspuns lui</i> <i>Ian—schi</i>	214
PROBLEMELE REVOLUȚIEI CHINEZE. <i>Teze pentru propa- gandiști, aprobate de C.C. al P.C. (b) al U. R. S. S.</i> 231—241	
I. Perspectivele revoluției chineze	231
II. Prima etapă a revoluției chineze	233
III. A doua etapă a revoluției chineze	236
IV. Greșelile opoziției	238
CĂTRE ZIARUL „PRAVDA”. (<i>Cu pritejul celei de a 15-a a- niversări</i>)	242
IN JURUL PROBLEMELOR REVOLUȚIEI CHINEZE. <i>Răspuns</i> <i>țovarășului Marciulin</i>	243
CONVORBIRE CU STUDENȚII UNIVERSITĂȚII „SUN IAT-SEN” 13 Mai 1927	250
DESPRE LOZINCA DICTATURII PROLETARIATULUI ȘI A ȚĂ- RĂNIMII SĂRACE ÎN PERIOADA PREGĂTIRII REVOLU- ȚIEI DIN OCTOMBRIE. <i>Răspuns lui S. Pocrovschi</i> .	282
REVOLUȚIA DIN CHINA ȘI SARCINILE INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. <i>Cuvântare rostită la ședința a X-a a</i> <i>Plenarei a VIII-a a Comitetului Executiv al Inter- naționalei Comuniste. 24 Mai 1927</i>	297—328
I. Câteva chestiuni mărunte	297
II. Revoluția agrară țărănească ca bază a revo- luției burghezo-democratice	300
III. Gomindanul de dreapta dela Nanchin, care extermină pe comuniști, și Gomindanul de stânga dela Uhan, care sprijină alianța cu comuniștii	309
IV. Despre problema Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor în China	312
V. Două linii	324

CĂTRE STUDENȚII UNIVERSITĂȚII COMUNISTE A OAMENI- LOR MUNCII DIN ORIENT	329
RĂSPUNS LUI S. POCROVSKI	331
INSEMĂNĂRI PE MARGINEA UNOR TEME DE ACTUALITATE .	338—380
I. Despre pericolul de război	338
II. Despre China	347
<i>Anotări</i>	381
<i>Cronică biografică (Decembrie 1926—Iulie 1927)</i> . . .	393

750

